

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і кримінології

**ПРАКТИКУМ
З КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ
(Особлива частина)**

Львів-2020

Розробники:

Боднарчук Р.О. – тема 6; Гриниха І.М. – тема 4; Гордієнко В.В. – тема 9; Денькович О.І. – тема 13, 14; Ждиняк Н.П. – тема 5, 12; Крикливець Д.Є – тема 17; Леськів С.Р. – тема 2; Марін О.К. – тема 11, 19; Маркін В.І. – тема 7, 10, 15, 18; Палюх Л.М. – тема 20, 22; Сень І.З. – тема 1; Сенько М.М. – тема 21; Сибаль О.Б. – тема 3; Шуп`яна М.Ю. – тема 8, 16.

© Боднарчук Р.О; Гриниха І.М., Гордієнко В.В., Денькович О.І., Ждиняк Н.П.; Крикливець Д.Є; Леськів С.Р., Марін О.К; Маркін В.І., Палюх Л.М., Сень І.З., Сенько М.М., Сибаль О.Б., Шуп`яна М.Ю. 2020.

ЗМІСТ

Тема №1. Поняття, система та значення Особливої частини кримінального права України.....	5
Тема №2. Основи кримінально-правової кваліфікації.....	12
Тема №3. Злочини проти основ національної безпеки України.....	19
Тема №4. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.....	26
Тема №5. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.....	63
Тема №6. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості.....	73
Тема №7. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина.....	83
Тема №8. Кримінальні правопорушення проти власності.....	93
Тема №9. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.....	106
Тема №10. Кримінальні правопорушення проти довкілля.....	131
Тема №11. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.....	139
Тема №12. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва.....	149
Тема №13. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.....	155
Тема №14. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності	163
Тема №15. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.....	171
Тема №16. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	181

Тема №17. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення журналістів.....	190
Тема №18. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.....	204
Тема №19. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.....	210
Тема №20. Кримінальні правопорушення проти правосуддя.....	219
Тема №21. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку проходження військової служби (військові кримінальні правопорушення.....	235
Тема №22. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.....	242

ТЕМА: «ПОНЯТТЯ, СИСТЕМА ТА ЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ»

Теоретичні запитання:

1. Поняття та ознаки Особливої частини кримінального права.
2. Співвідношення Загальної та Особливої частин кримінального права.
3. Система Особливої частини кримінального права України. Норми Особливої частини кримінального права і їх види.
4. Значення практики Верховного Суду для застосування норм Особливої частини кримінального права України.
5. Значення Особливої частини кримінального права.

Контрольні запитання:

1. В яких значеннях вживається словосполучення «Особлива частина кримінального права України»?
2. Дайте визначення Особливої частини кримінального права як:
  - частини галузі права;
  - структурної частини кримінального закону;
  - навчальної дисципліни;
  - галузі юридичної науки.
3. Вкажіть фактори, які обумовлюють єдність Загальної та Особливої частин кримінального права.
4. Вкажіть фактори, які визначають відмінність Загальної та Особливої частин кримінального права.
5. Дайте визначення терміну «криміналізація».
6. Назвіть способи криміналізації.
7. Дайте визначення терміну «декриміналізація».
8. Назвіть способи декриміналізації.
9. Що таке диференціація кримінальної відповідальності?
10. Що таке індивідуалізація кримінальної відповідальності?
11. Назвіть елементи системи Особливої частини кримінального права як частини галузі права.
12. Назвіть елементи структури Особливої частини Кримінального кодексу України.
13. Назвіть критерій, з врахуванням якого Особлива частина Кримінального кодексу України поділена на розділи.
14. Назвіть види норм Особливої частини кримінального права, виділених за наступними критеріями:
  - за формою викладення диспозиції;
  - за ступенем суспільної небезпеки;
  - за змістом.

15. Дайте визначення називної, описової, відсильної та бланкетної норм Особливої частини кримінального права.

16. Дайте визначення простого (основного), кваліфікованого, особливо кваліфікованого та привілейованого складів злочинів.

17. Дайте визначення заборонної, роз'яснюючої (дефінітивної), заохочувальної та виключної норм Особливої частини кримінального права.

18. Назвіть види виключних кримінально-правових норм.

19. Де об'єктивовані норми Особливої частини кримінального права України?

20. Яка структура заборонних норм, закріплених у статтях Особливої частини Кримінального кодексу України?

21. Яке правове значення висновків щодо застосування норм права, викладених у постановках Верховного Суду?

22. Яке правове значення постанов Пленуму Верховного Суду України для застосування норм Особливої частини кримінального права України?

23. Яке значення Особливої частини кримінального права України?

Завдання:

Завдання 1.

За допомогою тлумачного словника дослідіть значення понять «система» та «сукупність». Особлива частина кримінального права як частина галузі права становить собою систему чи сукупність кримінально-правових норм? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2.

Визначте родові об'єкти, які охороняються в межах розділів Особливої частини КК України. Чи слід, на Вашу думку, у КК України поряд із розділами виділяти підрозділи (параграфи, глави)? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.

Дослідіть поняття «норма кримінального права (кримінально-правова норма)» та «стаття кримінального закону». Встановіть їх співвідношення між собою.

Завдання 4.

Вкажіть, до якого виду норм за формою викладення відносяться норми, закріплені в наступних статтях Кримінального кодексу України:

1) *Державна зрада, тобто діяння, умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України: перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній*

державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України (ч. 1 ст. 111 КК України);

2) Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині (ч. 1 ст. 115 КК України);

3) Умисне вбивство, вчинене при перевищенні меж необхідної оборони, а також у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (ст. 118 КК України);

4) Вбивство, вчинене через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України);

5) Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне ушкодження, яке не є небезпечним для життя і не потягло за собою наслідків, передбачених у статті 121 цього Кодексу, але таке, що спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності менш як на одну третину (ч. 1 ст. 122 КК України);

6) Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 128 КК України);

7) Крадіжка, вчинена повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185 КК України);

8) Відкрите викрадення чужого майна (грабіж) (ч. 1 ст. 186 КК України);

9) Порушення ветеринарних правил, яке спричинило поширення епізоотії або інші тяжкі наслідки (ст. 251 КК України);

10) Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах особою, яка зобов'язана їх дотримувати, якщо воно створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого (ч. 1 ст. 273 КК України);

11) Порушення правил безпеки польотів повітряних суден особами, які не є працівниками повітряного транспорту, якщо це створило небезпеку для життя людей або настання інших тяжких наслідків (ч. 1 ст. 281 КК України);

12) Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 286 КК України).

Завдання 5.

Вкажіть, до якого виду норм за ступенем суспільної небезпеки відносяться норми, закріплені в наступних статтях Кримінального кодексу України:

1) Умисне вбивство малолітньої дитини або жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності (п. 2 ч. 2 ст. 115 КК України);

2) Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини під час пологів або відразу після пологів (ст. 117 КК України);

- 3) *Вбивство двох або більше осіб, вчинене через необережність (ч. 2 ст. 119 КК України);*
- 4) *Умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене на замовлення (ч. 2 ст. 121 КК України);*
- 5) *Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, вчинене у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (ст. 124 КК України);*
- 6) *Примушування до аборту без добровільної згоди потерпілої особи (ч. 2 ст. 134 КК України);*
- 7) *Незаконна вимога оплати за навчання у державних чи комунальних навчальних закладах (ч. 2 ст. 183 КК України);*
- 8) *Таємне викрадення чужого майна (крадіжка) (ч. 1 ст. 185 КК України);*
- 9) *Грабіж, вчинений у великих розмірах (ч. 4 ст. 186 КК України);*
- 10) *Шахрайство, вчинене повторно (ч. 2 ст. 190 КК України);*
- 11) *Хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом (ч. 1 ст. 296 КК України);*
- 12) *Використання завідомо підробленого документа (ч. 4 ст. 358 КК України).*

Завдання 6.

Вкажіть, до якого виду норм за змістом відносяться норми, закріплені в наступних статтях (примітках до статей) Кримінального кодексу України:

- 1) *Звільняється від кримінальної відповідальності громадянин України, якщо він на виконання злочинного завдання іноземної держави, іноземної організації або їх представників ніяких дій не вчинив і добровільно заявив органам державної влади про свій зв'язок з ними та про отримане завдання (ч. 2 ст. 111 КК України);*
- 2) *Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині (ч. 1 ст. 115 КК України);*
- 3) *Умисне легке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 125 КК України);*
- 4) *Незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ч. 1 ст. 146 КК України);*
- 5) *Вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство) (ч. 1 ст. 153 КК України);*
- 6) *Напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства (розбій) (ч. 1 ст. 187 КК України);*
- 7) *Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила злочин, передбачений частинами першою або другою цієї статті,*

якщо вона добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої (ч. 3 ст. 263 КК України);

8) Відповідальність за втягнення малолітнього чи неповнолітнього в заняття проституцією чи примушування їх до заняття проституцією за цією статтею має наставати незалежно від того, чи вчинені такі дії з використанням обману, шапталжу, уразливого стану зазначених осіб або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використанням службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності (примітка 2 до ст. 303 КК України);

9) Тяжкими наслідками у статтях 364-367 вважаються такі наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян (примітка 4 до ст. 364 КК України);

10) Не підлягає кримінальній відповідальності особа за відмову давати показання під час провадження досудового розслідування або в суді щодо себе, а також членів її сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом (ч. 2 ст. 385 КК України);

11) Не підлягають кримінальній відповідальності за заздальгідь не обіцяне приховування злочину члени сім'ї чи близькі родичі особи, яка вчинила злочин, коло яких визначається законом (ч. 2 ст. 396 КК України);

12) Військовими кримінальними правопорушеннями визнаються передбачені цим розділом кримінальні правопорушення проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів (ч. 1 ст. 401 КК України).

Завдання 7.

На основі аналізу положень Кримінального кодексу України наведіть 5 прикладів криміналізації і вкажіть на використаний законодавцем спосіб криміналізації. Чи має закон про кримінальну відповідальність, яким відповідні діяння криміналізовано, зворотну дію в часі? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 8.

На основі аналізу положень Кримінального кодексу України наведіть 5 прикладів декриміналізації і вкажіть на використаний законодавцем спосіб декриміналізації. Чи має закон про кримінальну відповідальність, яким відповідні діяння декриміналізовано, зворотну дію в часі? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 9.

На основі аналізу положень Кримінального кодексу України наведіть 3 приклади диференціації кримінальної відповідальності. Визначте, за якими

ознаками складу кримінального правопорушення законодавець диференціював кримінальну відповідальність у наведених Вами прикладах.

Завдання 10.

Наведіть приклади випадків, коли назва статті Особливої частини КК України є вужчою/ширшою за її диспозицію. При застосуванні перевага повинна надаватися назві чи диспозиції відповідної статті?

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. (з наступними змінами та доповненнями).
2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (з наступними змінами та доповненнями) – (ч. 5, 6 ст. 13).

Рекомендована література:

1. Антонюк Н. О. Юридична техніка під час диференціації кримінальної відповідальності. *Юридична техніка і технологія: теорія та практика застосування: тези доп. та повідомл. учасн. II Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів, 24–25 листопада 2016 р.)* / за заг. ред. І. Д. Шутака. Х.: Право, 2016. С. 207-210.
2. Борисов В. І. Загальна характеристика Особливої частини нового КК України. *Новий Кримінальний кодекс України: питання застосування і вивчення: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 25–26 жовтня 2001 р.)* / ред. колег. В. В. Сташис (голова) та ін. Х., 2002. С. 99-104.
3. Грищук В. К. Поняття криміналізації. *Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. Серія юридична.* 1994. Випуск 31. С. 76-80.
4. Ждиняк Н. Структурні елементи забороняючої кримінально-правової норми. *Верховенство права та правова держава: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Ужгород, 15–16 вересня 2017 р.)*. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2017. С. 151-155.
5. Ждиняк Н. П. Забороняюча кримінально-правова норма: проблеми змісту. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. Випуск 3. С. 10-13.
6. Короленко М. П. Проблема декриміналізації діянь. К.: Науковий світ, 2000. 11 с.
7. Короленко М. П. Проблема криміналізації діянь. К.: Науковий світ, 2000. 9 с.
8. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко, М. І. Мельник та ін.; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. 3-тє вид., переробл. та допов. К.: Атіка, 2009. 744 с.

9. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2010. 608 с.

10. Марин А. К. Аномалии дифференциации уголовной ответственности. *Преступность в странах Европейского Союза и Содружества Независимых Государств: развитие, тенденции, проблемы профилактики и противодействия*: материалы междунар. научно-практ. конф. (Кишинев, 12–13 июня 2012 г.). Кишинев: Академия Штефан Чел Маре, 2012. С. 125-127.

11. Марін О. Основний склад злочину: недиференційована відповідальність. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*: матеріали ХХ звітної наук.-практ. конф. (Львів, 6–7 лютого 2014 р.). Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014. С. 318-322.

12. Панчак О. Г. Врахування системних зв'язків між Загальною та Особливою частинами закону про кримінальну відповідальність у його доктринальному тлумаченні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2010. Випуск 3. С. 302-311.

13. Пономаренко Ю. А. Способи декриміналізації злочинів. *Сучасні проблеми юридичної науки і правозастосовчої діяльності*: тези доп. та наук. повідомл. учасн. наук. конф. молодих учених (Харків, 20–21 грудня 2001 р.) / за ред. М. І. Панова. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2002. С. 118-121.

14. Сень І. Спеціальні норми в постановах Пленуму Верховного Суду України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9 (271). С. 217-222 (лише с. 217 – щодо значення постанов Пленуму Верховного Суду України).

15. Сень І. Структура кримінально-правових норм. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*: матеріали ХХV звітної наук.-практ. конф. (Львів, 7–8 лютого 2019 р.): у 2-ох ч. Ч. 2. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2019. С. 145-149.

ТЕМА: «ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАПИТАННЯ

1. Поняття, ознаки та значення кримінально-правової кваліфікації. Співвідношення кримінально-правової кваліфікації та кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Підстави кримінально-правової кваліфікації.
3. Стадії та етапи кримінально-правової кваліфікації.
4. Принципи кримінально-правової кваліфікації.
5. Формула кримінально-правової кваліфікації.
6. Конкуренція кримінально-правових норм.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Надайте визначення поняття «кваліфікація кримінальних правопорушень»?
2. Що слід розуміти під поняттям «юридична підстава кваліфікації кримінальних правопорушень»?
3. Що слід розуміти під поняттям «фактична підстава кваліфікації кримінальних правопорушень»?
4. Надайте визначення поняття «принципи кримінально-правової кваліфікації»?
5. Охарактеризуйте принцип верховенства права?
6. Охарактеризуйте принцип офіційності кримінально-правової кваліфікації?
7. Охарактеризуйте принцип об'єктивності кримінально-правової кваліфікації?
8. Охарактеризуйте принцип точності кримінально-правової кваліфікації?
9. Охарактеризуйте принцип індивідуальності кримінально-правової кваліфікації?
10. Охарактеризуйте принцип повноти кримінально-правової кваліфікації?
11. Охарактеризуйте принцип вирішення спірних питань, які виникають при кримінально-правовій кваліфікації, на користь особи, діяння якої оцінюється?
12. Охарактеризуйте принцип недопустимості подвійного інкримінування при кримінально-правовій кваліфікації?
13. Охарактеризуйте принцип стабільності кримінально-правової кваліфікації?
14. Що таке суміжні склади кримінальних правопорушень? Наведіть приклад.
15. З'ясуйте відмінності між продовжуваним кримінальним правопорушенням та повторністю кримінальних правопорушень.

16. Яке значення конкуренції кримінально-правових норм для кваліфікації кримінальних правопорушень?

17. Чи можуть суміжні склади кримінальних правопорушень передбачати конкуренцію кримінально-правових норм? Відповідь аргументуйте.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте нижчезказані постанови Пленуму Верховного Суду України. Яка позиція Верховного Суду України щодо подолання конкуренції кримінально-правових норм?

1. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 7 / База даних «Законодавство України». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10#Text>

2. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2004 № 2 / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text>

3. Про практику застосування судами законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.06.2009 № 7 / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va007700-09#Text>

4. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 14 (редакція від 19.12.2008) / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05#Text>

5. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 № 2 / База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>

Завдання 2.

Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому полягало порушення законних прав та свобод заявників? Які аргументи можна навести на користь кожної з висловлених позицій?

- яку правову позицію сформулював Європейський суд з прав людини щодо дотримання законних прав та свобод людини? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Європейський суд з прав людини?

1. Рішення ЄСПЛ від 28 жовтня 1988 року по справі «Броуган та інші проти Сполученого Королівства» (Case of Brogan and Others v. the United Kingdom). Режим доступу: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=430>

2. Рішення ЄСПЛ від 7 грудня 2006 року по справі Іванов проти України (Ivanov vs Ukraine: decision of the European Court of Human rights of 7th December 2006). Available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_136

Завдання 3.

1. З'ясуйте відмінності між ідеальною сукупністю та конкуренцією кримінально-правових норм. Позицію аргументуйте та наведіть приклади.

Завдання 4.

Заповніть таблицю, посилаючись на норми Кримінального кодексу України (не менше 3 прикладів).

ВИДИ КОНКУРЕНЦІЇ			
Конкуренція загальної і спеціальної кримінально-правової норми	Конкуренція норм, що передбачають кваліфіковані та привілейовані склади злочинів	Конкуренція норм, що передбачають кваліфіковані та особливо кваліфіковані склади злочинів	Конкуренція кримінально-правових норм про «ціле» та «частину»
<i>У цьому випадку...</i>	<i>У цьому випадку...</i>	<i>У цьому випадку...</i>	<i>У цьому випадку...</i>
<i>Приклад:</i> 1. 2. 3.	<i>Приклад:</i> 1. 2. 3.	<i>Приклад:</i> 1. 2. 3.	<i>Приклад:</i> 1. 2. 3.

Задачі:

Задача 1.

Керівник політичної партії Ігор дізнався, що журналіст Антон планує випустити репортаж, який кардинально вплине на його рейтинг на місцевих виборах. Він вирішив захопити в заручники дружину журналіста. З цією метою Ігор звернувся за допомогою до Степана, який погодився викрасти дружину Антона та утримувати її вдома до тих пір, поки Антон не передасть йому матеріали репортажу. За реалізацію плану Ігор заплатив Степану 3000 доларів США. Суд кваліфікував дії Ігоря та Степана за ч.2 ст.147 КК України.

Чи правильно суд кваліфікував дії Ігоря та Степана? Надайте правову оцінку вказаній ситуації. Позицію аргументуйте.

Задача 2.

Спортсмени футбольного клубу «Стріла» мали високі шанси перемогти у чемпіонаті кубку України. До президента клубу «Стріла» Петра поступила пропозиція від Івана (президента клубу суперників «Чайка») щодо впливу на результат фінального матчу на користь команди «Чайка». За поразку у матчі Іван запропонував Петру 100 000 доларів США. Петро погодився на пропозицію Івана та взяв всю суму запропонованих коштів, половину суми планував віддати спортсменам. Однак, коли Петро прийшов до команди і озвучив їм про його домовленість із суперником, спортсмени футбольного клубу «Стріла» відмовилися виконати вказівки президента клубу. Фінальний матч закінчився перемогою футбольного клубу «Стріла».

Надайте правову оцінку вказаній ситуації. Як слід кваліфікувати дії Петра та Івана? Позицію аргументуйте.

Задача 3.

Івана було затримано працівниками поліції у момент збуту канабісу односельцю Петру. Петру Іван продав 10 г канабісу. Встановлено, що Іван здійснював незаконний посів та вирощування конопель шляхом поливу та видалення бур'яну 11 кущів коноплі на присадибній ділянці за місцем свого проживання. Вищезазначені рослини були виявлені та вилучені працівниками поліції під час проведення обшуку. Діяння Івана було кваліфіковано прокурором Артемом за ч.1 ст. 310 КК України, як незаконне вирощування конопель, за другим епізодом: за ч.2 ст. 307 КК України, як незаконне придбання та зберігання наркотичних засобів з метою збуту за ознакою повторності. Судом було визнано Івана винним у вчиненні вищевказаних злочинів. Адвокат Івана оскаржив вирок суду, мотивуючи свою позицію тим, що злочин, передбачений ст.307 ККУ було вчинено вперше та підстав для кваліфікації за ознакою повторності підстав не було.

Надайте правову оцінку діям Івана, Петра та Артема.

Чи правильна формула кваліфікації прокурора?

Чи дотримані принципи кримінально-правової кваліфікації?

Задача 4.

Богдан їхав по трасі Київ-Чоп на вантажному транспортному засобі зі швидкістю 50 км/год, під час руху вистрілило колесо та влучило в транспортний засіб Петра. Богдан перевіряв технічний стан транспортного засобу напередодні поїздки. Петро не справився з керуванням транспортного засобу та перевернувся на своєму транспортному засобі. Богдан невідкладно викликав швидку допомогу та працівників поліції. Однак, працівники медичної допомоги приїхали через годину, оскільки водій швидкої допомоги перебував на заправці і чекав своєї черги близько 30 хв. Петро помер за 2 години після ДТП. Згідно висновку судово-медичної експертизи смерть потерпілого настала через внутрішньо-черевний крововилив у зв'язку з несвоєчасним наданням медичної допомоги.

Надайте правову оцінку діям Богдана та водія швидкої допомоги. Позицію обґрунтуйте.

Задача 5.

Вікторія народила сина 12.03.2019 року. 15.04.2019 року вона забрала сина з пологового будинку. Чоловік Вікторії Петро знав, що дитина не від нього і протягом періоду вагітності регулярно казав Вікторії, що дитина не бажана. Коли Вікторія з'явилася вдома, чоловік почав цькувати Вікторію ще більше і відлупцював. Наніс Вікторії середньої тяжкості тілесні ушкодження. Вікторія вночі подушкою задушила дитину. Суд кваліфікував дії Вікторії за п.2 ч.2 ст.115 ККУ як умисне вбивство малолітньої дитини, а дії Петра за ч.1 ст.122 ККУ як умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження.

Чи правильно кваліфікував дії Вікторії та Петра суд? Чи дотримано було принципи кримінально-правової кваліфікації? Як слід кваліфікувати дії Вікторії та Петра?

Рекомендована література:

Базова.

1. *Благов Е.В.* Основы применения уголовного права. – Ярославль: Ярослав. госуд. ун-т. – 1992. – 78 с.
2. *Горелик А.С.* Конкуренция уголовно-правовых норм: Учебное пособие. – Красноярск: Изд-во Красноярск. гос. ун-та, 1996. – 67 с.
3. *Кудрявцев В.Н.* Общая теория квалификации преступлений. – 2-е изд., перераб. и дополн. – М.: Юристъ, 1999. – 304 с.
4. *Навроцький В.О.* Основи кримінально-правової кваліфікації. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.
5. *Навроцький В.О.* Основи кримінально-правової кваліфікації. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 512 с.
6. *Навроцький В.О.* Кримінально-правова кваліфікація: Конспект лекцій. // Життя і право. – 2004. – № 11. – С. 2–78.

Допоміжна.

1. *Андрушко П.П.* Поняття, види, значення кваліфікації злочинів // Вісник Київського університету: Суспільно – політичні науки. – К., Либідь, – 1992. – Вип. 5.
2. *Андрушко П.* Кваліфікація злочинів: поняття та види // Вісник прокуратури. – 2003. – №12. – С. 48-55.
3. *Брич Л.П.* Закономірності розмежування складів злочинів // Життя і право. – 2004. – № 7.
4. *Брич Л.П.* Значення ознак суб'єкта для розмежування складів злочинів // Проблеми пенітенціарної теорії та практики. - 2005.-№ 10.-С. 214-221.
5. *Бурдін В.М.* Спірні питання стадії замаху в окремих видах злочину // Проблеми теорії та практики застосування законодавства. - 2013.-№4.-С.107-120.
6. *Вансва Ю.А.* Особливості кваліфікації злочинів при наявності помилки // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – Х. – 2000. – Вип. 10. – С. 50 – 55.
7. *Государський В.Ф., Марітчак Т.М.* Виявлення та виправлення помилок у кваліфікації злочинів під час розгляду справи судом у першій інстанції // Життя і право. –2004. – №1. – с. 54-60.
8. *Коржанський М.Й.* Кваліфікація злочинів. – Київ: Атіка: 2002. – 640 с.
9. *Коржанський М.Й.* Кваліфікація злочинів.-К.: “Юрінком Інтер”,1998.-415с.
10. *Короленко М.П.* Проблеми кваліфікації і класифікації злочинів за ступенем їх тяжкості. – К.: Наук. світ ,2000.-11с.
11. *Лемешко О.М.* Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти життя та здоров'я // Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи: Матеріали, наук.-практ. конф. [Харків] 22-23 квіт. 2004 р. / Редкол.: Сташис В.В. (голов. ред.) та ін. – К.-Х.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 112-114.
12. *Леськів С. Р.* Кримінально-правові аспекти визначення статусу криптовалюти в Україні: вітчизняний та зарубіжний досвід / Соломія Романівна Леськів. // Підприємництво, господарство і право. – 2019. – №9. – С. 199–202.
13. *Марін О.* Конкуренція кримінально-правових норм та способи її вирішення: результати соціологічного дослідження. // Підприємництво, господарство і право. – 2001.- № 10.- С. 67-70.
14. *Марін О.* Причини виникнення та існування конкуренції кримінально-правових норм // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Серія юридична. – 2001. – Вип. 36. – С. 454 – 460.
15. *Марін О.* Проблеми кваліфікації злочинів при конкуренції кримінально-правових норм // Проблеми державотворення і захисту прав

людини в Україні. Регіональна науково-практична конференція. – Л.: юридичний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2001. – С. 203 – 206.

16. *Марін О.К.* Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм. – К.: Атіка, 2003. – 222 с.

17. *Марін О.К.* Спірні питання кваліфікації при конкуренції норм про деякі посадові злочини і заподіяння тяжкого тілесного ушкодження // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2000. – Вип. 2 (13). – С. 190 – 195.

18. *Марітчак Т.М.* Причини помилок у кваліфікації злочинів: результати соціологічного дослідження. // Право України. – 2001. – №7. – С.48-51.

19. *Маркін В.І.* Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови: окремі проблеми кримінально-правової кваліфікації Журнал східноєвропейського права. – 2016. – № 32.- С.28-36.

20. *Миколенко О.М.* Про деякі аспекти розмежування правопорушень // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. – №2. – С. 54- 57.

21. *Навроцький В.О.* Поняття і види функцій кримінально-правової кваліфікації // Правова держава / Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України. – 2000. – Вип. 11. – С. 418 – 426.

22. *Навроцький В.О.* Недопустимість подвійного вмінення як принцип кримінально-правової кваліфікації. // Адвокат. 2000. – №3. – С.9-12.

ТЕМА: «ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ»

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) у справах про злочини проти основ національної безпеки України та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скаржника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова від 12.12.2019 р. у справі № 425/388/15-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/79883027>;

б) Постанова від 13.06.2019 р. у справі № 712/10570/14-к:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82450028>;

в) Постанова від 30.05.2019 р. у справі № 640/993/15-к:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82189038>.

Завдання 2.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених:

а) ст. 112 і ч. 1 ст. 115, п. 8 ч. 2 ст. 115 КК України;

б) ч. 1 ст. 111 і ч. 1 ст. 114 КК України;

в) ч. 1 ст. 110² і ч. 1 ст. 258⁵ КК України;

г) ст. 113 і ч. 1 ст. 258 КК України;

ґ) ч. 1 ст. 109 і ч. 1 ст. 294 КК України;

д) ч. 1 ст. 109 і ст. 341 КК України;

е) ч. 1 ст. 114 і ч. 1 ст. 328 КК України.

Відповідь обґрунтуйте.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Громадянин іноземної держави та працівник її спецслужб Артем запропонував своєму знайомому громадянину України Данилу, щоб той за винагороду дістав та передав йому інформацію про мобілізаційне розгортання (дислокацію) українських військ на сході країни. Данило, будучи працівником Служби безпеки України та маючи доступ до державної

таємниці, погодився на вказану пропозицію. Під час того, коли Данило намагався отримати згадану інформацію із секретних баз даних, він був викритий та затриманий працівниками правоохоронних органів. В подальшому Данило, співпрацюючи з правоохоронцями та діючи під їх контролем, зустрівся із Артемом та передав йому USB-флеш-накопичувач з неправдивою інформацією, після чого Артем був затриманий.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Артема і Данила. Чи підлягає Данило звільненню від кримінальної відповідальності?

Задача 2.

Кандидат у депутати Петро вирішив усунути свого головного конкурента на місцевих виборах, керівника політичної партії Степана. Для цього Петро домовився із колишнім військовим Денисом, щоб він за грошову винагороду вбив Степана. На виконання цієї домовленості Денис забіг в офіс Степана і кинув туди гранату. В результаті вибуху загинув охоронець Степана, який накрив його своїм тілом; сам же Степан залишився живий і взагалі не постраждав.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра і Дениса.

Варіант. Петро вчинив вказані дії з метою помститись Степанові за те, що той був ініціатором його виключення з політичної партії.

Задача 3.

Громадські активісти Остап, Іван та Михайло, будучи незадоволеними політикою діючого Президента України, організували у м. Києві масові акції протесту з метою змусити його піти у відставку, після чого планували «взяти владу у свої руки». Для розгону мітингувальників з боку правоохоронців були застосовані світлошумові гранати, гумові кийки, водомети, а в подальшому – і вогнепальна зброя. У відповідь протестувальники використовували петарди, «коктейлі Молотова», каміння, рогатки, палили багаття із автопокришок, захопили низку адміністративних будівель міста, спалили п'ять одиниць спецтехніки, неодноразово здійснювали спробу взяти штурмом Адміністрацію Президента України.

Загалом акції протесту тривали близько трьох місяців, вийшли за межі Києва і охопили всю Україну. В процесі силового протистояння постраждало понад 2 тисячі протестувальників, 78 з яких загинули, та 650 правоохоронців, з яких 13 загинули. В подальшому дії Президента України, що спровокували масові акції протесту громадян, були визнані незаконними за рішенням суду.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Остапа, Івана та Михайла.

Задача 4.

Андрій вирішив організувати мітинг на підтримку створення «Донецької Народної Республіки» як автономного утворення у складі України. З цією метою він розмістив на своїй сторінці у соціальній мережі

«Facebook» відповідне оголошення з датою та місцем зібрання, а також закликав усіх охочих приєднатися і підтримати ідею надання Донецькій області автономії за результатами проведення місцевого референдуму. На заявленому мітингу під керівництвом Андрія було утворено ініціативну групу обласного референдуму та узгоджено подальші дії щодо його проведення.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Андрія.

Варіант. Мітинг так і не був проведений, оскільки Андрія затримали правоохоронці.

Задача 5.

Члени диверсійно-розвідувальної групи іноземної держави Артур і Вадим, діючи з метою ослаблення позицій українських військ та перешкоджання їх просуванню по території Луганської області під час Операції об'єднаних сил, замінували міст через річку Сіверський Донець. Коли міст переходила бойова бригада Сухопутних військ Збройних сил України, вибухівка була приведена у дію. Внаслідок вибуху загинули 9 військовослужбовців.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Артура і Вадима.

Основні нормативно-правові акти та практика їхнього застосування:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р.;
2. Конституція України від 28.06.1996 р.;
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р.;
4. Закон України «Про ветеринарну медицину» від 25.06.1996 р. № 2498-ХІІ;
5. Закон України «Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку» від 08.02.1995 р. № 39/95-ВР;
6. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 р. № 1798-VIII;
7. Закон України «Про військовий обов'язок та військову службу» від 25.03.1992 р. № 2232-ХІІ;
8. Закон України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму» від 19.06.2014 р. № 1533-VII;
9. Закон України «Про громадянство України» 18.01.2001 р. № 2235-III;
10. Закон України «Про державний кордон України» від 04.11.1991 р. № 1777-ХІІ;
11. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 р. № № 3855-ХІІ;

12. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16.11.1992 р. № 2782-ХІІ;
13. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» 24.02.1994 р. № 4004-ХІІ;
14. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 р. № 1645-ІІІ;
15. Закон України «Про Збройні Сили України» від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ;
16. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ;
17. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 р. № 794-ВІІ;
18. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. № 2136-ВІІІ;
19. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 р. № 3543-ХІІ;
20. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. № 1698-ВІІ;
21. Закон України «Про Національний банк України» 20.05.1999 р. № 679-ХІV;
22. Закон України «Про оборону України» від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ;
23. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. № 2365-ІІІ;
24. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. № 389-ВІІІ;
25. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р. № 3773-ВІ;
26. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-ВІІ;
27. Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 р. № 576-ВІІІ;
28. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17.11.1992 р. № 2790-ХІІ;
29. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-ВІІІ;
30. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.1993 р. № 3759-ХІІ;
31. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» 23.12.1997 р. № 776/97-ВР;
32. Звід відомостей, що становлять державну таємницю, затверджений Наказом Служби безпеки України від 12.08.2005 № 440;
33. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 07.02.2003 р. № 2.

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

1. Рішення у справі «Сехер Каратас проти Туреччини» від 09.07.2002 р.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_060;
2. Рішення у справі «Хатзіанастасіу проти Греції» від 16.12.1992 р.: https://mmdc.ru/praktika_evropejskogo_suda/praktika_po_st10_evropejskoj_konvencii/europ_practice80/;
3. Рішення у справі «Веренігінг Векблад Блюф проти Нідерландів» від 09.02.1995 р.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_107;
4. Рішення у справі «Обсервер і Гардіан проти Великобританії» від 26.11.1991р.: http://european-court.eu/uploads/ECHR_Observer_and_Guardian_v_The_United_Kingdom_26_11_1991.pdf.

Рекомендована література:

1. Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія. 3-тє вид., переробл. та допов. Луганськ: Київ: Віртуальна реальність, 2014. 197 с.;
2. Безсусідня Ю. В. Соціальна зумовленість криміналізації кібернетичних атак як суспільно небезпечного діяння проти національної безпеки України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 8. С. 149–153;
3. Головченко В. В. Право на повстання: за і проти. Юридична Газета online. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/konstytutsiine-pravo/pravo-na-povstannya-za-i-proti.html>;
4. Діордіца І. В. Кримінально-правова відповідальність за дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. К., 2008. 22 с.;
5. Ільницька С. В. Спроба захоплення державної влади чи право на громадянську непокору? Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/02/10/7013286/>;
6. Климосюк А. С. Про кримінально-правову характеристику предметів диверсії та необхідність удосконалення їх законодавчого формулювання в ст. 113 Кримінально кодексу України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. № 5. Том 2. С. 101–106;

7. Кончук Н. С. Кримінальна відповідальність за державну зраду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2019. 18 с.;
8. Ліпкан В. А., Діордіца І. В. Національна безпека України: кримінально-правова охорона: навч. посібник. К.: КНТ, 2007. 292 с.;
9. Луценко Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України: монографія. Харків: Право, 2015. 197 с.;
10. Людвік В. Д. Кримінально-правова характеристика перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 2. С. 234–238;
11. Маркін В. І. Державна зрада: окремі проблеми кримінально-правової кваліфікації. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали ХХІV звітної науково-практичної конференції (7-8 лютого 2018 р.): у 2 ч. Ч. 2. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018. С. 155–158;
12. Мошняга Л. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти конституційних основ національної безпеки України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х., 2011. 20 с.;
13. Олейніков Д. О. Кримінально-правова характеристика злочину, передбаченого ст. 114-1 КК України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. № 27. Том 3. С. 54–57;
14. Плецький С. Ю. Соціальна обумовленість криміналізації фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України. Держава та регіони. Серія: Право: Науково-виробничий журнал. 2015. № 3. С. 55–61;
15. Попович О. В. Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 110-2 КК України: проблеми конструювання та проблеми вирішення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. № 6. Том 3. С. 79–83;
16. Рубашенко М. А. Кримінальна відповідальність за посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: монографія. Харків: Право, 2016. 284 с.;
17. Слінько Д. С. Кримінально-правова характеристика дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Вісник Асоціації кримінального права України. 2014. № 2 (3). С. 175–187;

18. Сотула О. С. Кримінальна відповідальність за посягання на життя державного чи громадського діяча: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х., 2003. 22 с.;
19. Чорний Р. Л. Злочини проти основ національної безпеки за кримінальним правом України: монографія. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. і права, 2018. 525 с.;
20. Чуваков О. А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики: монографія. Одеса: Фенікс, 2017. 360 с.;
21. Шлапаченко В. М. Кримінальна відповідальність за шпигунство: монографія. Київ: Нац. акад. СБУ, 2015. 347 с.;
22. Янко В. М. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ суверенітету українського народу: монографія. Северодонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2019. 235 с.;
23. Ясиновський П. В. Кримінальна відповідальність за перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х., 2018. 21 с.

**ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА
ЗДОРОВ'Я ОСОБИ»**

На перше заняття: завдання 1 (а, б, в), 3 (а); задачі: 1-5.

На друге заняття: завдання 1 (г, д, е), 3 (б); задачі: 6-11.

На третє заняття: завдання 1 (є), 3 (в); задачі: 12-16.

На четверте заняття: завдання 2, 3 (г), 4 (а, б); задачі: 17-21.

На п'яте заняття: завдання 4 (в, г), 5, 6; задачі: 22-25.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скажника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова Верховного Суду України від 11 грудня 2014 року № 5-32кц14

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/44749621>

б) Постанова Верховного Суду України від 30 жовтня 2014 року № 5-11кц14

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/41970943>

Постанова Верховного Суду від 24 жовтня 2018 року у справі № 733/249/16-к (провадження № 51-3848км18)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/77459293>

Постанова Верховного Суду від 06.06.2019 р. у справі № 683/2620/17 (провадження № 51-8589км18)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82316328>

в) Постанова Верховного Суду України від 17.12.2015 р. № 5-125кц15

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/54688958>

Постанова Верховного Суду України від 27 листопада 2014 року № 5-34кц14

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/42202958>

г) Постанова Верховного Суду України від 22 січня 2015 року
№ 5-39к14 (додаток)

Постанова Верховного Суду України від 3 квітня 2014 року
№ 5-8к14

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/38376831>

д) Постанова Верховного Суду України від 28 травня 2015 року
у справі № 5-25к15 (додаток)

Постанова Верховного Суду від 23 травня 2019 року у справі
№ 752/18406/16-к (провадження № 51-10309км18)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81952326>

е) Постанова Верховного Суду України від 3 квітня 2014 року
№ 5-5к14

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/38655063>

Постанова Верховного Суду України від 24 квітня 2014 року
№ 5-13к14

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/38825237>

є) Постанова Верховного Суду України від 6 березня 2014 року
№ 5-1к14 (додаток)

Постанова Верховного Суду від 24 травня 2018 року у справі
№ 128/5462/14-к (провадження № 51-1673км18)

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/74342664>

Завдання 2.

Випишіть із розділу II Особливої частини КК України статті, що передбачають відповідальність за кримінальні правопорушення, ознакою складу яких є наслідок у виді створення небезпеки для життя чи здоров'я людини. Розкрийте зміст цієї ознаки складу кримінального правопорушення.

Завдання 3.

Визначте тип співвідношення норм статей Особливої частини КК України. Відповідь обґрунтуйте:

а) – п.8 ч. 2 ст. 115 та ст. 112, ст. 348, ст. 379, ст. 400, ч.5 ст. 404, ст. 443
КК України;

- ч.1 ст. 115 та ст. 116 КК України;

- п.2 ч. 2 ст. 115 та ст. 117 КК України;

- ч.1 ст. 115 та ст. 118 КК України;

- ст. 116 та ст. 118 КК України.

б) – ч. 1 ст. 115 та ч. 1 ст. 119 КК України;

- ч. 1 ст. 119 та ч. 2 ст. 121 (спричинило смерть потерпілого), ч. 3 ст. 134, ч. 3 ст. 135, ч. 3 ст. 136, ч. 2 ст. 137, ч. 2 ст. 139, ст. 140, ст. 141 КК України.

в) - ч. 1 ст. 121 та ст. 128 КК України;
- ч. 1 ст. 122 та ст. 128 КК України;
- ст. 128 та ч. 3 ст. 133, ч. 3 ст. 134, ч. 3 ст. 135, ч. 1 ст. 136, ст. 137, ст. 138, ч. 2 ст. 139, ст. 140, ст. 141, ч. 2 ст. 142, ст. 145 КК України.

г) – ч. 3 ст. 135 та ч.1,3 ст. 136 КК України;
- ч. 1 ст. 121 та ч. 1 ст. 144 КК України;
- ч. 1 ст. 121 та ч. 2 ст. 143 КК України;
- ст. 141 та ст. 142 КК України.

Завдання 4.

Напишіть приклади (складіть фабули) вчинення таких кримінальних правопорушень:

а) - п.3 ч.2 ст. 115 КК України;
- п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України;
- п. 14 ч. 2 ст. 115 КК України;
б) - ст. 117 КК України;
- ст. 123 КК України;
в) - ст. 134 КК України;
- ст. 138 КК України;
г) - ст. 141 КК України;
- ст. 144 КК України.

Завдання 5.

Проаналізуйте положення-роз'яснення, викладене у п. 12 постанови Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 р. № 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи», на предмет дотримання принципу недопустимості подвійного інкримінування («non bis in idem»). Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 6.

Ознайомтеся з визначенням поняття катування у ст. 1 Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання від 10.12.1984р. (http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_085). Чи узгоджується ст. 127 КК України з положеннями цього міжнародного договору? Чи виконала Україна свої міжнародні зобов'язання щодо криміналізації катування? Відповідь обґрунтуйте.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Минуло два роки з моменту звільнення Остапа з виправної колонії, де він відбував покарання за умисне вбивство та розбій. Перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, Остап вночі проник у будинок своїх сусідів Семена та Ганни. Розмахуючи ножом і викрикуючи погрози вбивством, він в присутності Ганни повалив Семена на підлогу та наніс йому близько 20 ударів ногами в голову та грудну клітку, а також один удар ножом в серце. На плач і благання жінки припинити побиття чоловіка Остап не зважав. Після цього накинувся на Ганну, наносячи їй удари ногами по усьому тілу, доки та не перестала подавати ознаки життя. Перекоаний, що подружжя мертве, Остап спокійно залишив будинок. Зранку закривавлене подружжя виявила сусідка і негайно викликала медичну допомогу. Смерть Ганни, якій Остап спричинив закриті переломи кісток склепіння та основи черепа, не настала лише завдяки своєчасному наданню медичної допомоги. На досудовому розслідуванні мотив вчинення злочину Остап пояснив бажанням зазнати повторно відчуттів від вбивства людини.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Остапа.

Задача 2.

Екіпаж патрульної поліції зупинив автомобіль, яким керував Олександр, за порушення правил дорожнього руху. Під час складання протоколу про адмінправопорушення, патрульний Артем ввів дані Олександра для перевірки в базі осіб, що знаходяться в розшуку. Побачивши це, Олександр підійшов до правоохоронця, націлив на нього пістолет та наказав віддати документи і відкласти табельну зброю. Патрульний відмовився, і Олександр впритул здійснив кілька пострілів у нього. Патрульний Артем пострілом у відповідь поранив нападника в ділянку черевної порожнини. Незважаючи на це, Олександр вдалося заволодіти його табельною зброєю. Тоді напарниця Артема - патрульна Ольга здійснила кілька пострілів в нападника, однак той пострілами у відповідь поранив її і одразу ж сів у свій автомобіль, аби втекти з місця події. Проте очевидець подій – водій маршрутки Валерій - заблокував своїм мікроавтобусом дорогу Олександрові. Олександр вийшов з автомобіля, здійснив кілька пострілів по автомобілю Валерія, після чого той розблокував проїзд, і зловмисник втік з місця події.

Від отриманих кульових поранень патрульний Артем помер на місці події, його напарниця Ольга від поранень грудної клітки із проникненням в плевральну порожнину померла в лікарні. Увечері цього ж дня Олександр був затриманий правоохоронцями в лікарні, куди звернувся за медичною допомогою із кульовим пораненням у живіт.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Олександра, Артема та Ольги.

Задача 3.

Петро під час чергової сварки з ревнощів з дружиною Галиною, коли вона сказала, що не буде більше терпіти побоїв, постійних принижень і хоче розлучитися, пригрозив Галині вбивством, накинув їй на шию мотузку і почав душити. Коли дружина почала задихатися і втрачати свідомість, Петро її відпустив, попередивши, що наступного разу, коли знову захоче піти від нього, їх розлучить тільки смерть. На шиї Галини від мотузки залишилися синці та садна.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра.

Задача 4.

Підприємці Петро та Іван, заборгувавши значну грошову суму Карпові, отриману як позику під розширення бізнесу, вирішили боргу не повертати і звернулися до свого знайомого Карена з проханням знайти особу, яка могла б за грошову винагороду вбити Карпа. Заплатити за послуги вони пообіцяли і Карену. Той погодився, але одразу ж після розмови повідомив про це правоохоронні органи. За розробленим правоохоронцями планом Карен як доказ нібито вчиненого вбивства надав Петрові та Іванові фотографії, на яких було інсценовано смерть Карпа. За виконання замовлення Петро передав йому 5000 доларів США. Одразу після передачі грошових коштів підприємці були затримані.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра, Івана та Карена.

Задача 5.

Степан, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, близько 1 години ночі зайшов в кафе-бар. Там він поведився зухвало, конфліктував з іншими відвідувачами закладу, на що двоє з них, Олег та Володимир, зробили йому зауваження та вивели з приміщення. Ображений Степан вирішив помститися їм. З цією метою він повернувся в кафе-бар близько 3 години ночі, підійшов до Олега та завдав йому удар ножом в серце, від чого той помер на місці події. Одразу після цього намагався вдарити Володимира ножом в ліву частину грудної клітки, однак Володимир встигнув відскочити, і ніж влучив у плече Андрія, який стояв з-заду, обернений спиною до Володимира. Степан швидко втік з місця події. Андрій внаслідок отриманої травми перебував на лікуванні понад 21 день.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Степана.

Задача 6.

Орест кілька років проживав у цивільному шлюбі з Марією та її малолітнім сином. При цьому він систематично бив дружину та дитину – завдавав удари по голові, тулубі та кінцівках металевою трубою, побутовими предметами, кулаками та ногами, металевою пряжкою ременя. Від цього

Марія часто в процесі побиття втрачала свідомість. Як єдиний годувальник в сім'ї, Орест свідомо не давав кошти на її утримання, що призвело до виснаження дружини, а також забороняв Марії та дитині виходити з дому, звертатися за медичною допомогою. В результаті у жінки розвинулася хвороба, пов'язана з порушенням координації рухів, вона втратила мову. Одного дня, після «чергового проступку» хлопчика, чоловік наніс йому декілька ударів кулаком в голову, пошкодивши праву вушну раковину, що спричинило її деформацію, а також від ударів в обличчя сформувався рубець верхньої губи, що в результаті призвело до асиметрії обличчя.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Ореста.

Задача 7.

Петро близько 14.00 години підвіз двох своїх дочок в центр міста до пункту обміну валют, а сам залишився в автомобілі чекати на них. Коли дівчата вийшли з приміщення обмінника, незнайомий чоловік неочікувано перегородив їм дорогу, спрямував на них пістолет та вимагав віддати гроші. Від страху дівчата закричали, а в однієї підкосилися ноги, і вона впала на землю. Петро, побачивши, що відбувається, швидко завів двигун, виїхав автомобілем на тротуар та в'їхав у нападника. Той від удару перелетів через капот автомобіля, випустивши при цьому зброю, і впав на землю. Однак швидко підвівся, заскочив в таксі, яке стояло поряд і на якому, як виявилось, він приїхав на місце події, крикнув водієві «Поїхали!». Проте таксист, очевидець нападу, вхопив ключі і вискочив з автомобіля. Петро тим часом, розуміючи, що нападник намагається втекти, підбіг до таксі і почав, долаючи опір останнього, витягувати його з салону авто. На допомогу Петрові прибіг водій таксі. Разом вони витягнули нападника, поклали на землю, скрутили, після чого Петро наніс йому кілька ударів ногами по тілу. Після цього зателефонували в поліцію.

Варіант: Нападникові, який намагався вирватися, декількома ударами Петро спричинив ушкодження у виді забою головного мозку тяжкого ступеню без здавлення головного мозку.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра, нападника, водія таксі.

Задача 8.

Захар, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, під час сварки з дружиною Ольгою, яка супроводжувалася побоями, погрожував їй фізичною розправою, демонстрував при цьому ножа, спрямовуючи лезо в ділянку грудної клітки, а другою рукою утримував її за одяг. Ольга, побоюючись за своє життя, правою рукою схопила за вільну частину руків'я ножа, а лівою - за праву кисть руки чоловіка, і спробувала повернути клинок ножа в напрямку Захара. Захар припинив утримувати дружину за одяг і обома

руками допомагав собі в боротьбі за ніж. Під час цієї боротьби клинок ножа декілька разів змінював напрямок і, коли Ольга в черговий раз спрямувала його в сторону чоловіка, допомагаючи собі вагою власного тіла, встромила ніж йому в груди. Захар отримав проникаюче колото - різане ушкодження лівої половини грудної клітки з пошкодженням верхньої долі лівої легені, що призвело до смерті.

Варіант: Ушкодження призвело до масивної крововтрати, але завдяки своєчасній медичній допомозі Захара було врятовано. Він перебував на стаціонарному лікуванні 30 днів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Захара та Ольги.

Задача 9.

Зиновій після сварки з Олегом рушив в напрямку автобусної зупинки. Олег наздогнав його біля підземного переходу і схопив за плече ззаду, бажаючи зупинити для продовження розмови. Проте роздратований Зиновій розвернувся і вдарив чоловіка кулаком в обличчя, від чого той втратив рівновагу, впав і вдарився потилицею об бруківку, внаслідок чого отримав ушкодження у вигляді черепно-мозкової травми із переломом кісток склепіння черепа, забоем речовини мозку та із крововиливами під мозкові оболонки, яке в своєму перебігу ускладнилося розвитком набряку головного мозку та наступною його компресією. Через кілька днів Олег, не приходячи до тями, помер у лікарні.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Зиновія.

Задача 10.

Омелько після розлучення з дружиною впродовж кількох років проживав в батьківському будинку разом з матір'ю. Чоловік не працював, пиячив та вживав наркотичні засоби. При цьому він постійно ображав матір, забирав у неї гроші та виносив з дому речі, які можна було продати, бив її, погрожував зарубати її сокирою, душив, виганяв з будинку на вулицю. Тому матір часто ночувала у своєї доньки, яка проживала окремо, деколи - й у собачому вольєрі на власному подвір'ї. Звернення до правоохоронних органів, щоб вгамувати сина, не допомогли.

Одного ранку (в листопаді місяці) син вкотре почав вимагати у матері випивку, а коли не отримав бажаного, пішов з дому, погрожуючи їй розправою. Повернувся додому після обіду в стані сильного алкогольного сп'яніння і одразу з порога почав ображати матір нецензурною лайкою, бити по обличчю, потім виволік її напівроздягнутою за комір на вулицю, а сам повернувся в будинок. Деякий час жінка просиділа на холоді, довго плакала, її трясло від образи, болю і холоду. Раптом вона різко підвелася, зайшла до будинку, взяла на кухні сокиру, підійшла до дивану, де спав Омелько, і нанесла йому два удари по голові, заподіявши смертельні ушкодження.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь матері.

Задача 11.

У пенсіонера Миколи були на утриманні дружина та паралізований після інсульту син, грошей на лікування у сім'ї не було, матеріальне становище було тяжким. Хоча Микола при можливості брався за будь-який підробіток, дружина неодноразово дорікала йому тим, що він не може допомогти синові та забезпечити сім'ю. Одного разу, не витримавши напруження, чоловік облив себе бензином і підпалив. Від отриманих опіків третього ступеня він помер у лікарні.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь дружини Миколи.

Задача 12.

Повнолітній Олексій проживав спільно з батьками. Часто пиячив, ображав батька Петра, який був інвалідом та особою пенсійного віку. Одного дня, коли батько в черговий раз звернув увагу сина на те, що варто припинити пиячити, знайти роботу, Олексій накинувся на нього і став наносити удари дерев'яною палицею по тілу, потім повалив на диван і почав його душити, натискаючи коліном на грудну клітину і викрикуючи образливі слова «Коли ж ти вже нарешті помреш?». З допомогою дружини чоловік звільнився від Олексія. Петрові були спричинені поперечні переломи 4-8 ребер справа і 3-7 ребер зліва, що відносяться до ушкоджень, пов'язаних з розладом здоров'я понад 21 день.

Увечері цього ж дня Петро під впливом пережитого приниження та поведження сина заподів собі ножем удар в грудну клітку, але завдяки своєчасно наданій медичній допомозі залишився живим.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Олексія.

Задача 13.

Іван працював в центрі соціально-психологічної реабілітації неповнолітніх на посаді чергового з режиму. За порушення неповнолітніми встановленого в закладі порядку, в тому числі голосні розмови після відбою, самовільне залишення без дозволу вихователів території центру, а також з метою зміцнення дисципліни, він неодноразово впродовж кількох місяців наносив сімнадцятьом вихованцям закладу численні удари по сідницях шкіряним ременем, інколи змоченим водою, та скакалкою, спричиняючи їм фізичний біль. У семи неповнолітніх у зв'язку з цим на тілі утворилися синці. У решти дітей видимих ушкоджень не було. Під час досудового розслідування потерпілі від дій Івана засвідчили, що біль був нетривалим, не перешкоджував їм вести звичайний спосіб життя.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Івана.

Задача 14.

Під час сварки з дружиною Федір, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, в присутності малолітніх дітей наніс їй декілька ударів, після яких на обличчі та тілі залишилися синці та садна. Через декілька днів конфлікт виник знову і розлючений чоловік, незважаючи на те, що дружина перебувала у стані вагітності, повалив її на землю, наніс численні удари руками і ногами по обличчю і тілу. 11-річному синові, який кинувся захищати маму, Федір сильно викрутив і зламав руку. Після цього пригрозив дружині вбивством, якщо вона звернеться в поліцію. В результаті дій Федора жінці було спричинено закриті ушкодження органів грудної та черевної порожнини із наявністю загрозливих для життя явищ, синці на повіках обох очей та субкон'юнктивіальний крововилив обох очей, а також загибель плоду. Син перебував на лікуванні 30 днів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Федора.

Задача 15.

12 травня 2014 року Олександр, Дмитро, Галина, Богдана та Андрій зустріли неподалік залізничного вокзалу знайому 15-річну Олесю і запропонували їй поїхати з ними за місто відпочити. Олеся погодилася. Після розпивання алкогольних напоїв компанією Богдана повідомила друзям, що раніше Олеся намагалася втягнути її в заняття проституцією. У зв'язку з цим Данило та Богдана вирішили провчити дівчину, нанесли їй кілька ударів по тілу, порізали ножом руки та спину.

Скориставшись фізичним станом дівчини, яка не могла чинити опору, Олександр згвалтував її. Олександр хворів на венеричне захворювання. З 3 травня до 8 травня цього ж року він перебував на стаціонарному лікуванні з діагнозом - сифіліс прихований ранній, проте повного курсу лікування не пройшов, самовільно залишивши лікувальний заклад.

Вночі 13 травня нетвереза компанія вирішила з метою приховання вчинених злочинів вбити Олесю. В процесі побиття потерпілої Богдана повалила дівчину на землю, завдала їй порізів ножом на руках і ногах, а також один удар ножом у живіт, Дмитро тим самим ножом наніс декілька ударів у спину, Олександр та Андрій завдавали удари ногами по тілу та кулаками в голову, а Галина нанесла декілька ударів пляшкою по голові. Коли друзі на декілька хвилин зупинилися, Олесі вдалося підвестися, вона спробувала втекти, але пробігши декілька метрів упала. До неї підбіг Андрій та наніс ножове поранення в ший. Переконані, що Олеся мертва, компанія залишила її на місці злочину. Проте зранку дівчину виявили перехожі й доставили в лікарню, де завдяки наданій медичній допомозі їй було врятовано. На венеричну хворобу Олесю не захворіла.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Олександра, Дмитра, Галини, Богдани та Андрія.

Задача 16.

Гнат в вечірній час доби на власному автомобілі, перевищивши дозволена швидкість руху, не зміг загальмувати і здійснив наїзд на пішохода, який переходив дорогу у відведеному місці. Злякавшись відповідальності, Гнат, не зупиняючи автомобіля, з місця дорожньо-транспортної пригоди втік. Судово-медичною експертизою було встановлено, що потерпілий помер миттєво на місці події, смерть настала від травми у виді перелому кісток черепа, крововиливу під оболонку головного мозку, розриву печінки.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Гната.

Варіант 1: Гнат після зіткнення з пішоходом відразу ж зупинив транспортний засіб, побіг до потерпілого, але побачивши, що в останнього розбита голова, він не рухається і не подає ознак життя, вирішив, що пішохід мертвий і допомога йому вже не потрібна. Аби не бути затриманим, Гнат поїхав з місця пригоди, не повідомивши в поліцію про ДТП та не викликавши медиків. Судово-медичною експертизою було встановлено, що смерть потерпілого настала через годину після ДТП.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Гната.

Варіант 2: Водій та пасажир автомобіля, яких обігнав Гнат, рухаючись із перевищенням дозволеної швидкості, приблизно через 500 метрів побачили на дорозі тіло людини. Водій зупинив транспортний засіб, щоб надати допомогу потерпілому, проте пасажир переконав його продовжити рух, не виходити з авто і не створювати для себе зайвих проблем. Встановлено, що потерпілий помер в кареті швидкої медичної допомоги по дорозі до медичного закладу, не приходячи в свідомість.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Гната, водія та пасажирів іншого автомобіля.

Варіант 2.1: Проте водій зателефонував в поліцію і анонімно повідомив про місце ДТП та потерпілого. Потерпілий помер в кареті швидкої медичної допомоги по дорозі до медичного закладу, не приходячи в свідомість, через годину після ДТП.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь водія та пасажирів іншого автомобіля.

Задача 17.

Подружжя Олег та Ірина усиновили з дитячого будинку вільно інфікованого хлопчика Стасика і віддали його до школи, тримаючи діагноз у таємниці. Однак Світлана - мама однокласника Стасика -, яка працювала медсестрою (лаборантом із забору крові) дитбудинку, де до усиновлення жив Стасик, розповіла на батьківських зборах і про діагноз хлопчика, і про небезпеку, яка, на її думку, загрожує учням. Після цього батьки й педагоги домагалися виключення ВІЛ-інфікованого Стаса зі школи, діти дражнили

його та уникали, класний керівник пересадила його самого за останню парту. Дитина постійно перебувала в пригніченому емоційному стані, часто плакала, відмовлялася ходити до школи. Як наслідок, батьки були змушені змінити навчальний заклад, хоча це вдалося їм не відразу, оскільки директори шкіл відмовлялися прийняти дитину, обґрунтовуючи відсутністю місць.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Світлани.

Задача 18.

Каріна, мати двомісячної дитини, вранці січневого дня вдягнула дитину в одяг, що не відповідав погоднім умовам, запеленала в ковдру, поклала в господарську сумку і винесла в лісопосадку на околиці міста, де повішала сумку з дитиною на гілку дерева, а сама повернулася до міста і цього ж дня повідомила в поліцію про викрадення дитини. Завдяки оперативним заходам працівників поліції, дитину було знайдено живою. Жінка стверджувала, що вбивати дитину не хотіла, розраховувала, що її знайдуть жінки, які часто гуляють в лісопосадці з дітьми.

Варіант: від переохолодження дитина померла.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Каріни.

Задача 19.

Галина працювала вихователем дошкільного закладу. Одного дня, коли настав час повертатися з вихованцями групи з ранкової прогулянки до приміщення закладу, Галина розмовляла по телефону, а тому гукнула дітей і наказала слідувати за нею до приміщення, при цьому сама повільно пішла вперед, продовжуючи телефонну розмову. Частина дітей пішли за нею, і уже стоячи на вході в приміщення Галина побачила, що двоє хлопчиків залишилися на ігровому майданчику. Один із них, Дмитро, продовжував кататися на гойдалці. Галина гукнула хлопців, наказала Дмитру злізти з гойдалки і зайти в приміщення садка. Хлопчик, не дочекавшись, поки гойдалка зупиниться, зістрибнув на землю і впав, внаслідок чого отримав травму у вигляді закритого перелому кісток лівого передпліччя, у зв'язку з чим перебував на лікуванні 30 днів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Галини.

Задача 20.

Ганна звернулася до лікаря-стоматолога приватної клініки Семена за наданням медичної допомоги. Жінка знала про свою індивідуальну непереносимість до деяких медичних препаратів, що використовуються для знеболювання, але, боячись, що лікар відмовиться її лікувати через це без знеболювання, приховала цей факт. Лікар, беручи до уваги заяву хворої, що вона добре переносить всі ліки, на прохання Ганни зробив місцеву анестезію. Через короткий проміжок часу жінка відчула слабкість, утруднене дихання, почала задихатися та втратила свідомість. Незважаючи на вжиті

лікарем-стоматологом заходи із надання медичної допомоги, виклик бригади екстреної медичної допомоги та проведені реанімаційні заходи, Ганна померла. Причина смерті – набряк гортані як алергічна реакція на знеболювальні препарати, введені лікарем.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Семена.

Задача 21.

Нестор був доставлений в районну лікарню з проникаючим ножовим пораненням живота, отриманим під час бійки з дружиною. Він просив лікаря не повідомляти правоохоронні органи про цей випадок, оскільки не хоче, аби його дружину притягнули до кримінальної відповідальності. Однак лікар повідомив правоохоронні органи про пацієнта, поранення й обставини його отримання. Окрім цього, лікар розповів про випадок з пацієнтом своєму другу-журналісту місцевої газети, який одразу ж опублікував статтю в колонці «Кримінальна хроніка». В ній він описав інцидент, а також виклав інформацію про діагноз Нестора, стан його здоров'я, вказавши прізвище та ім'я потерпілого. Чоловік став предметом глузувань сусідів та колег на роботі. Після виписки з лікарні Нестор звернувся до МОЗ України та до Національної поліції зі скаргою на дії лікаря, який, на його думку, не мав права нікому повідомляти такої інформації.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь лікаря та журналіста.

Задача 22.

Алла після складної операції в тяжкому стані перебувала в реанімаційному відділенні районної лікарні. Медсестра Люся, незважаючи на наявність одноразових шприців, наданих медичним закладом, а також куплених і принесених чоловіком Алли, а також наявність серед пацієнтів ВІЛ-позитивного пацієнта, неодноразово робила ін'єкції декільком пацієнтам, в тому числі й Аллі, одним і тим же шприцом, а «заощаджені» шприци і ліки – здавала за півціни в аптеку, в якій працювала її подруга. Після виписки з лікарні під час проходження медичного огляду, а також додаткових досліджень у Алли було виявлено вірус імунодефіциту людини. Лікар, яка встановила діагноз, а також проводила післятестове консультування Алли, що знаходилася в сильному стресовому стані, через декілька днів зателефонувала жінці додому, аби взнати, як та себе почуває, і у разі необхідності призначити консультацію у психолога. За відсутності пацієнтки слухавку підняв чоловік, якому лікар після тривалих розпитувань і розповіді про те, як він хвилюється за дружину, не знає, що з нею відбувається, розповіла про діагноз, хоча згоди на це Алла не давала. Через місяць чоловік поросив у неї розлучення, виїхав з квартири. В стані глибокої депресії Алла вчинила самогубство.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь медсестри Люсі та лікаря.

Задача 23.

Леонід, лікар екстреної (швидкої) медичної допомоги, під час виїзду на виклик до Олени діагностував позаматкову вагітність. У жінки була висока температура, вона не могла втримати в руках термометр, губи і руки були синюшного відтінку, відчувала сильні болі. Усвідомлюючи необхідність госпіталізації Олени, Леонід, маючи ще один виклик в цьому ж районі міста, залишив Олену без медичного догляду, повернувшись через 45 хвилин. Після цього машиною швидкої допомоги доставив її до медичного закладу, де було швидко підтверджено діагноз і прийнято рішення про негайне оперативне втручання, проте в результаті сильної кровотечі в черевну порожнину Олена померла на операційному столі до початку операції. За висновком судово-медичного експерта, при своєчасному наданні медичної допомоги жінку можна було врятувати.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Леоніда.

Задача 24.

Казимир, Степан та Марко цілий день разом розпивали алкогольні напої та каталися на автомобілі Марка. Близько півночі, рухаючись по трасі на великій швидкості, Марко не впорався з керуванням і автомобіль злетів в річковий канал, який тягнувся вздовж дороги. Степан та Казимир разом з малолітнім сином останнього, які сиділи на задньому сидінні, усвідомили, що трапилося, і небезпеку, яка їм загрожує, коли вода через вікно біля водія швидко почала заповнювати салон автомобіля. Казимир переліз на передне сидіння автомобіля і допоміг Маркові вибратися з салону авто назовні, порадивши триматися за передні двері, оскільки бачив, що сильна течія. Далі Казимир витягнув на дах автомобіля свого сина, допоміг вибратися Степанові. Обидва з дитиною вибралися на берег, а Марка сильна течія понесла в бік насосної станції, розташованої на каналі. Степан з Казимиром через пів години пішли вздовж каналу шукати друга, гукали його, але так і не знайшовши, поїхали додому. Тіло Марка знайшли вранці на березі каналу біля насосної станції. Встановлено, що смерть настала через переохолодження.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Казимира та Степана.

Задача 25.

Нейрохірурги Андрій та Остап проводили хірургічні операції хворим гліобластомою (злоякісна пухлина мозку). Медики вирішили випробувати експериментальний метод лікування, описаний в зарубіжних наукових медичних виданнях, але його ефективність не була підтверджена науковими публікаціями. Для цього вони залучили трьох пацієнтів на четвертій (термінальній) стадії захворювання, яким за прогнозом залишалось жити 2-3 місяці. Суть експериментальної методики полягала в інфікуванні операційної рани в черепі пацієнтів бактеріями певного типу, що повинно було стимулювати імунну відповідь та зупинити розвиток онкологічного

захворювання. Про суть методики, можливі негативні наслідки такої операції було повідомлено пацієнтів, вони надали свою згоду на її проведення. У результаті перший пацієнт помер через півтори місяці після хірургічного втручання (захворювання прогресувало, а також розвинувся сепсис), другий пацієнт прожив близько року, третій - місяць (перед смертю у нього розвинулися сепсис і менінгіт).

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Андрія та Остапа.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. Ратифікована Україною 17.07.1997 р.
3. Конвенція ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984р.
4. Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011 р. (не ратифікована Україною).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х (з наступними змінами і доповненнями) - (ст. 173-2; ст. 173-4).
6. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ (з наступними змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580-VIII (з наступними змінами і доповненнями).
8. Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» від 12.12.1991 р. № 1972-ХІІ (в редакції Закону N 2861-VI від 23.12.2010, з наступними змінами і доповненнями).
9. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 р. № 1645-III (з наступними змінами і доповненнями).
10. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 05.07.2012 р. № 5081-VI (з наступними змінами і доповненнями).
11. Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» від 17.05.2018 р. № 2427-VIII (з наступними змінами).

12. Закон України «Про донорство крові та її компонентів» від 23.06.1995 р. № 239/95-ВР (з наступними змінами і доповненнями).

13. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. № 2402-III (з наступними змінами і доповненнями).

14. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 р. № 2628-III (з наступними змінами і доповненнями).

15. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 р. № 2229-VIII.

16. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII (в редакції Закону № 2938-VI від 13.01.2011, з наступними змінами і доповненнями)

17. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6.

18. Про встановлення діагностичних критеріїв смерті мозку та процедури констатації моменту смерті людини: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 23.09.2013 р. № 821.

19. Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2000 № 226 (з наступними змінами і доповненнями).

20. Про затвердження Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості, Порядку реєстрації живонароджених і мертвонароджених: Наказ МОЗ України від 29.03.2006 р. № 179.

21. Правила проведення судово-медичних експертиз (обстежень)з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 17.01.95 р. N 6.

22. Про затвердження Порядку надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності, форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 24.05.2013 р. № 423.

23. Порядок організації медичного обслуговування та направлення пацієнтів до закладів охорони здоров'я, що надають вторинну (спеціалізовану) та третинну (високоспеціалізовану) медичну допомогу: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.10.2011 р. N 646.

24. Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і

Типового положення про комісії з питань етики: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.09.2009 р. № 690.

25. Про затвердження Порядку проведення доклінічного вивчення лікарських засобів та експертизи матеріалів доклінічного вивчення лікарських засобів: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2009 р. № 944.

26. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей» від 28 січня 2004 р. N 87 (з наступними змінами і доповненнями).

27. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2001р. № 270 (з наступними змінами і доповненнями).

28. Про порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України від 06.07.2016 р. № 612/679.

29. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 р. № 1269.

30. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України "Про інформацію" та статті 12 Закону України "Про прокуратуру" (справа К.Г. Устименка) від 30 жовтня 1997 р. № 5-зп.

31. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 р. № 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи».

32. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. «Про судову практику у справах про необхідну оборону».

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

1. Рішення у справі «Гонгадзе проти України» (Заява N 34056/02) від 08.11.2005 р.

2. Рішення у справі «Кац та інші проти України» (Заява № 29971/04) від 18.12.2008 р.

3. CASE OF VO v. FRANCE (Application no. [53924/00](#)), Judgment 08.07.2004.

4. CASE OF CALVELLI AND CIGLIO v. ITALY (Application no. [32967/96](#)), Judgment 17.01.2002.
5. CASE OF MASTROMATTEO v. ITALY (Application no. 37703/97), Judgment 24.10.2002 [GC]
6. CASE OF PRETTY v. THE UNITED KINGDOM (Application no. [2346/02](#)), Judgment 29.04.2002.
7. CASE OF FINOGENOV AND OTHERS v. RUSSIA (Applications nos. [18299/03](#) and [27311/03](#)), Judgment 20 December 2011 (FINAL 04/06/2012).

Рекомендована література:

1. Антонюк Н.О. Вдосконалення законодавчої конструкції складу «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини» (ст. 117 КК України) / Н.О. Антонюк // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2009. - № 49. – С. 198-206.
2. Бабаніна В. В. Кримінальна відповідальність за залишення в небезпеці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Бабаніна Вікторія Вікторівна ; Київ. нац. ун-т внутріш. справ. - К., 2010. - 20 с.
3. Балабко В. В. Кримінальна відповідальність медичних працівників за злочини проти життя та здоров'я особи [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Балабко Валерія Валентинівна; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. - К., 2013. - 20 с.
4. Балабко В.В. Злочини проти життя та здоров'я особи: кримінальна відповідальність медичних працівників: монографія. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2017. – 287 с.
5. Борисов В.И., Куц В.Н. Преступления против жизни и здоровья: вопросы квалификации. – Х.: Консум, 1995. – 104 с.
6. Бородин С.В. Преступления против жизни. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 467 с.
7. Брыч Л.П. Розмежування складів злочинів, спільною ознакою яких є суспільно небезпечні наслідки у вигляді шкоди здоров'ю людини. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. – 60 с.
8. Брыч Л.П. Преступления против здоровья и против безопасности жизни и здоровья по законодательству Украины. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 116 с.

9. Бурдін В.М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сильного душевного хвилювання: моногр. / В.М. Бурдін. – Львів: ПАІС, 2006. – 200 с.
10. Гороховська О.В. Вбивство через необережність: проблеми кримінальної відповідальності: Монографія. / Наук. ред. А.А. Музика. – К.: Вид. Паливода А.В., 2007. – 180 с.
11. Гринчак С.В. Деякі питання щодо складів злочинів, передбачених ст. 143 КК України / С. Гринчак // Проблеми кримінального права і кримінології. – 2013/123. – С. 173-179.
12. Данилевський А.О. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи. Проблеми кваліфікації та відмежування від суміжних складів злочинів: наук.-практ. посіб. / А.О. Данилевський, Г.Є. Болдарь; МВС України, Луганський державний у-нт внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. – 152 с.
13. Драгоненко А.О. Проблеми кваліфікації умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини, вчиненого у співучасті / А.О. Драгоненко // Держава та регіони. Серія: право. – 2013. - № 3 (41). – С. 106-109.
14. Довгань-Бочкова Н. Домашнє насильство: аналіз об'єктивної сторони складу злочину / Н. Довгань-Бочкова // Вісник Львівського національного університету. Серія юридична. 2018. Випуск 66. – С.187-197.
15. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2019. – 288 с.
16. Сотула О.С. Життя та його початок: кримінально-правові аспекти / О. С. Сотула // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. - 2014. - № 2. - С. 190-196.
17. Тарасевич Т.Ю. Питання кримінально-правової кваліфікації суб'єктивної сторони злочинів, що вчиняються медичним працівником як спеціальним суб'єктом злочину / Т. Ю. Тарасевич // Часопис Київського університету права. - 2015. - № 2. - С. 310-314.
18. Хавронюк М.І. Діяння проти життя та здоров'я ненародженої дитини мають бути криміналізовані // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. - № 10. – С. 124-128.
19. Чеботарьова Г.В. Кримінально-правова охорона правопорядку в сфері медичної діяльності: монографія. – К.: КНТ, 2011. – 616 с.

20. Черевко К.О. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика незаконного проведення абортів: монографія / за заг. ред. д-ра. юрид. наук, проф. О.М. Литвинова. Х.: НікаНова, 2012. – 196 с.

21. Юрченко О.М. Злочини проти життя та здоров'я особи / О.М. Юрченко, О.Ф. Бантишев, С.А. Кузьмін; наук.-практ. коментар до Розділу II Особливої частини Кримінального кодексу України. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2013. – 176 с.

22. Ярмиш Н.М. Аборт кримінальний // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2015. - № 2. – С. 329-330.

**УХВАЛА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

22 січня 2015 року

м. Київ

Судова палата у кримінальних справах
Верховного Суду України у складі:

головуючого заступника Голови Верховного Суду України – секретаря Судової палати у кримінальних справах Редьки А.І.,

суддів: Вус С.М., Глоса Л.Ф., Гошовської Т.В., Заголдного В.В., Канигіної Г.В., Кліменко М.Р., Ковтюк Є.І., Короткевича М.Є., Кузьменко О.Т., Пивовара В.Ф., Пошви Б.М., Скотаря А.М., Таран Т.С., Школярова В.Ф.,

при секретарях Тімчинській І.О., Волевач О.В.,
за участю начальника відділу участі прокурорів Генеральної прокуратури України у перегляді судових рішень у кримінальних справах Курапова М.В., потерпілого ОСОБА_1.1, представника потерпілого Олійника С.М., захисників засудженого Загальця О.М., Мірошника О.М.

розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за заявою захисника Мірошника О.М. про перегляд ухвали колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 вересня 2014 року щодо ОСОБА_2,

у с т а н о в и л а:

ви록ом Менського районного суду Чернігівської області від 3 липня 2013 року ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_1, такого, що не має судимості, засуджено за пунктом 6 частини другої статті 115 Кримінального кодексу України (далі – КК) до позбавлення волі на строк п'ятнадцять років з конфіскацією всього майна, яке є власністю засудженого; за частиною другою статті 263 КК Ї до позбавлення волі на строк два роки; за частиною другою статті 289 КК Ї до позбавлення волі на строк п'ять років з конфіскацією всього майна, яке є власністю засудженого. На підставі частини першої статті 70 КК України за сукупністю злочинів шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим визначено остаточне покарання у виді позбавлення волі на строк п'ятнадцять років з конфіскацією всього майна, яке є власністю засудженого.

ОСОБА_2 визнано винним у тому, що він 27 жовтня 2012 року після опівночі з наміром вчинити розправу над ОСОБА_3, щоб не повертати йому

борги, вивіз потерпілого у безлюдне місце, що по ІНФОРМАЦІЯ_2, і там вбив його. Під час виконання задуманого ОСОБА_2 завдав ОСОБА_3 не менше шести ударів металевою трубою по голові. Утікаючи, ОСОБА_2 обшукав убитого, забрав мобільні телефони і ключі від автомобіля, а труп укинув у криницю. Після цього повернувся до помешкання, заволодів автомобілем ОСОБА_3 і відігнав до м. Чернігова, інсценуючи зникнення потерпілого.

Крім цього, ОСОБА_2 визнано винним у носінні холодної зброї без передбаченого законом дозволу.

Апеляційний суд Чернігівської області ухвалою від 23 жовтня 2013 року змінив вирок щодо ОСОБА_2: перекваліфікував його дії з частини другої на частину першу статті 289 КК, призначив за цим законом позбавлення волі на строк чотири роки та пом'якшив покарання за пунктом 6 частини другої статті 115 КК — позбавлення волі на строк дванадцять років з конфіскацією всього належного йому майна, а на підставі статті 70 КК за сукупністю злочинів визначив йому остаточне покарання — позбавлення волі на строк дванадцять років з конфіскацією всього належного йому майна.

Колегія суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 18 вересня 2014 року зазначене рішення апеляційного суду щодо ОСОБА_2 залишила без зміни.

У заяві захисник Мірошник О.М. просить переглянути рішення касаційного суду щодо ОСОБА_2 з підстави неоднакового застосування одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень. Стверджує, що суд касаційної інстанції безпідставно погодився з висновками судів нижчої ланки щодо кваліфікації дій ОСОБА_2 за пунктом 6 частини другої статті 115 КК. Вважає, що дії засудженого належить кваліфікувати за статтею 116 КК, оскільки злочин було вчинено в стані сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірними діями потерпілого. Зазначає, що засуджений не мав боргових зобов'язань перед потерпілим, а в такому разі корисливий мотив цього вбивства виключається.

На обґрунтування неоднакового правозастосування захисник посилається на ухвали касаційного суду від 17 червня 2008 року, 11 серпня та 7 квітня 2011 року, в яких подібні суспільно небезпечні діяння було розцінено як умисні вбивства у стані сильного душевного хвилювання і кваліфіковано за статтею 116 КК.

Захисник просить скасувати ухвалу колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 вересня 2014 року щодо ОСОБА_2, а справу направити на новий касаційний розгляд.

Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України (далі – Суд) заслухала суддю-доповідача, пояснення захисників засудженого Загальця О.М. і Мірошника О.М., які підтримали заяву, пояснення

потерпілого ОСОБА_1.1, його представника Олійника С.М. та прокурора, які заперечували проти задоволення заяви, перевірила матеріали кримінальної справи і матеріали, додані до заяви, вивчила висновки членів Науково-консультативної ради при Верховному Суді України, обговорила прохання і дійшла висновку про нижчезазначене.

1. Підстава перегляду Судом зазначеного касаційного рішення щодо ОСОБА_2 в аспекті положень пункту 1 частини першої статті 445 КПК зумовлюється виключно тими фактичними обставинами, які встановлені судовими інстанціями і зазначені в рішеннях, що набрали законної сили.

2. Предметом перегляду є неоднакове застосування судом касаційної інстанції норми закону про кримінальну відповідальність за умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання.

3. Стаття 116 КК установлює кримінальну відповідальність за умисне вбивство у стані сильного душевного хвилювання (фізіологічного афекту), що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства, систематичного знущання або тяжкої образи з боку потерпілого. Ця норма містить специфічні (видові) ознаки складу злочину, які виокремлюють фактично вчинені дії як один із різновидів умисних убивств (статті 115 і 118 КК).

Специфічними (видовими) ознаками юридичного складу умисного вбивства, передбаченого статтею 116 КК, є: а) перебування винного в стані сильного душевного хвилювання (фізіологічного афекту) під час вчинення посягання на життя потерпілого; б) наявність причинового зв'язку між станом сильного душевного хвилювання і поведінкою потерпілого – протизаконним насильством, систематичним знущанням або тяжкою образою; в) заподіяння смерті тій особі, яка вчинила протизаконне насильство, систематичне знущання або тяжку образу.

Уживаючи у цій нормі поняття «стан сильного душевного хвилювання», законодавець не дає йому визначення, що нерідко зумовлює проблеми у правозастосовній практиці.

Об'єктом афектованого вбивства, як і будь-якого вбивства, є життя людини. Проте в аналізованому злочині об'єктом посягання є життя не будь-кого, а тієї особи, яка відіграє у структурі злочинного діяння далеко не останню (специфічну) роль. В аналізованому злочині присутній особливий потерпілий, не будь-який випадковий чи обраний (визначений) злочинцем із будь-яких своїх міркувань (намірів), а суб'єкт, який через свою певну (специфічну) поведінку щодо винного, стає потерпілим (жертвою) злочину.

Дії, які вчиняються в афектованому стані, мають особливий характер. Специфіка таких дій полягає в тому, що вони обмежені в часі — тривалості стану фізіологічного афекту.

Неправомірні дії потерпілого становлять обов'язкову умову вбивства у стані сильного душевного хвилювання.

Намір на вбивство дуже тісно пов'язаний зі станом фізіологічного афекту. У цьому разі намір на вбивство виникає так несподівано, як і сам стан афекту, а реалізується негайно (відразу), до моменту закінчення цього

стану. Тобто стан афекту супроводжує формування і реалізацію злочинного наміру. Формування мотиву і наміру вчинення злочину відбувається завжди непередбачувано та швидко, хоча й не так стрімко, як виникає афект, але неодмінно за неправомірною поведінкою потерпілого й безпосередньо під впливом стану афекту.

Стан сильного душевного хвилювання полягає в домінуванні у свідомості особи сильної емоції, що знижує контроль особи над вчинком, певним чином гальмує інтелектуальну діяльність, викликає феномен «звуження» свідомості.

Поведінка особи при сильному душевному хвилюванні регулюється не заздалегідь обміркованою метою, а тим почуттям, що повністю захоплює особистість і викликає імпульсивні, підсвідомі дії.

Окрім типових елементів складу умисного вбивства, цьому злочину притаманні такі особливі компоненти об'єктивної сторони, як час та обстановка, а також специфічний характер умислу – раптовий, афектований.

Якщо за ймовірним афектом приховується продумана підготовка до заздалегідь спланованого вбивства, такий злочин виключає кваліфікацію за статтею 116 КК. Характерною рисою афектованого наміру є те, що він виникає під безперервним, дедалі зростаючим до критичної межі хвилювання тиском емоцій, й у цьому сенсі він (намір) набуває змушеного характеру. Своєрідно змінюючи свідомість і переломлюючи волю винної особи, стан афекту «спонукає» її розв'язувати проблему і конфліктну ситуацію.

Отже, таке вбивство не може бути заздалегідь задуманим. У зв'язку з цим будь-які підготовчі дії до вбивства виключають застосування статті 116 КК.

4. Фактичну основу діяння ОСОБА_2, інкримінованого йому в провину, становили:

- тривалий час спільної бізнесової діяльності з ОСОБА_3;
- накопичення значних боргів перед ОСОБА_3;
- небажання виконувати боргові зобов'язання перед потерпілим;
- заздалегідь обдуманий і ретельно підготовлений план дій щодо вчинення розправи над кредитором (умовив потерпілого виїхати з ним і вивіз його до свого помешкання в безлюдне місце, де попередньо приготував засіб розправи і місце закопування трупа);
- рішучі і вивірені дії на місці виконання задуманого, спосіб вбивства (завдання не менше шести ударів металевою трубою по голові, заподіяння при цьому тілесних ушкоджень у вигляді відкритої черепно-мозкової травми, множинних переломів кісток черепа, забою головного мозку, субарахноїдальних крововиливів).

У цьому зв'язку особливе значення має поведінка засудженого після вчинення злочину. З метою приховати вбивство ОСОБА_2 вийняв з кишень вбитого мобільні телефони, ключі від його автомобіля, переніс та скинув труп разом із знаряддям злочину в криницю і засипав піском. Як ОСОБА_2 і планував, повернувшись до під'їзду свого будинку, де ОСОБА_3 залишив

свій автомобіль, заволодів його автомобілем та вирушив до м. Чернігова; і, знаючи про те, що в м. Чернігові на нього за домовленістю чекає знайомий, місце перебування якого він контролював у телефонному режимі весь цей час із сподіванням, що той відвезе його додому, залишив транспортний засіб потерпілого в м. Чернігові, імітуючи в такий спосіб зникнення вбитого, а по дорозі назад викинув у річку Снов телефони, що належали ОСОБА_3.

5. Із поєднання та оцінки установлених обставин у сукупності впливає, що такі дії ОСОБА_2 охоплюються диспозицією норми закону про кримінальну відповідальність за умисне вбивство з користі та кваліфікуються за пунктом 6 частини другої статті 115 КК.

Зіставляючи характер учинених ОСОБА_2 дій з особливістю природи корисливого мотиву (користь), можна дійти висновку, що в основі поведінки засудженого був намір уникнути боргів шляхом розправи над потерпілим; саме цей намір визначав суть і зміст учиненого злочину. Домінуючою ознакою (джерелом) поведінки ОСОБА_2 був корисливий мотив. Тому за змістом суб'єктивної сторони цей злочин є умисним, як він і був розцінений касаційним судом.

Отже, вбивство ОСОБА_3 було заздалегідь задумано і сплановано ОСОБА_2 з користі, а будь-які підготовчі дії до вбивства виключають застосування статті 116 КК. Користь є мотивом, у якому домінує свідомість. У цьому зв'язку користь не може бути мотивом злочину, вчиненого у стані сильного душевного хвилювання.

6. У наданих для порівняння ухвалі судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 серпня 2011 року й ухвалах Верховного Суду України від 17 червня 2008 року та 7 квітня 2011 року фактичні обставини суспільно небезпечних діянь, щодо яких ухвалено ці рішення, подібні за окремими елементами складу злочину з обставинами діяння, вчиненого ОСОБА_2, однак безпідставно отримали кримінально-правову кваліфікацію за статтею 116 КК.

У справі щодо ОСОБИ_6 (ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 серпня 2011 року) встановлено, що ситуація, яка передувала вчиненню злочину, супроводжувалася систематичними знущаннями ОСОБИ_7 над ОСОБОЮ_6. ОСОБА_6 зазнавала психологічних страждань, відчувала приниження честі й гідності, образу, емоційне спустошення, що сприяло тривалому накопиченню в неї негативних емоційних переживань, а в день скоєння злочину вона знову зазнала знущань з боку ОСОБИ_7, була фізично та емоційно виснаженою. Усе це в сукупності сприяло досягненню в ОСОБИ_6 максимуму емоційної напруги, яка спричинила протиправні дії щодо ОСОБИ_7.

У справі щодо ОСОБИ_5 (ухвала Верховного Суду України від 7 квітня 2011 року) встановлено, що ситуація, яка передувала вчиненню злочину, супроводжувалася почуттями приниження гідності, образи,

зневажливого ставлення ОСОБА_7 до ОСОБА_5 у присутності дитини засудженого та співробітників його дружини, сприяли накопиченню у засудженого негативних емоційних переживань, які призвели до формування у ОСОБА_5 предафектної ситуації та подальшої реалізації емоційної розрядки. Відповідно до висновків судово-психологічної та повторної судово-психологічної експертиз ОСОБА_5 у момент вчинення інкримінованого йому діяння знаходився у виключноому емоційному стані фізіологічного афекту.

У рішенні щодо ОСОБИ_1 (ухвала Верховного Суду України від 17 червня 2008 року) встановлено, що вчиненню злочину сприяло почуття приниження гідності, образи, зневажливе ставлення потерпілої до ОСОБИ_1, що викликало тривале накопичення у засудженої негативних емоційних переживань. У день вчинення злочину ОСОБА_1 зазнала з боку потерпілої фізичного насильства та образ, що стало причиною подальшої кумуляції психоемоційної напруги та призвело до формування у засудженої стану психологічної фрустрації та подальшої реалізації емоційної розрядки.

8. Схожість зазначених суспільно небезпечних діянь повною мірою не уподібнює їх з діянням, учиненим ОСОБА_2, оскільки вони містять ознаки, якими відрізняються від діяння, учиненого ОСОБА_2. Насамперед ідеться про протизаконну і триваючу в часі аморальну поведінку з боку потерпілих, що передувала відповідним реакціям винуватих; специфічний характер їх умислу – раптовий, афектований; особливий емоційний стан цих осіб у даній конкретній ситуації. Таким чином, не дають можливості однакового застосування одних і тих самих норм матеріального закону.

Оскільки обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердились, підстав для визнання незаконним рішення касаційного суду щодо ОСОБА_2 немає.

Керуючись статтями 453, 454, 456 Кримінального процесуального кодексу України, Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України

ухвалила:

відмовити в задоволенні заяви захисника Мірошника О.М. про перегляд постановленої щодо ОСОБА_2 ухвали колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 вересня 2014 року.

Ухвала є остаточною і не може бути оскаржена, крім як на підставі, передбаченій пунктом 2 частини першої статті 445 Кримінального процесуального кодексу України.

Висновок: неправомірні дії потерпілого становлять обов'язкову умову вбивства у стані сильного душевного хвилювання.

Дії, які вчиняються в афектованому стані, мають особливий характер. Специфіка таких дій полягає в тому, що вони обмежені в часі і тривалості

стану фізіологічного афекту. Намір на вбивство тісно пов'язаний зі станом фізіологічного афекту. У цьому разі він виникає так несподівано, як і стан афекту, а реалізується негайно (відразу), до моменту закінчення цього стану. Тобто стан афекту супроводжує формування і реалізацію злочинного наміру. Формування мотиву і наміру вчинення злочину відбувається завжди непередбачувано та швидко, хоча й не так стрімко, як виникає афект, але неодмінно за неправомірною поведінкою потерпілого й безпосередньо під впливом стану афекту.

Поведінка особи у стані сильного душевного хвилювання регулюється не заздалегідь обміркованою метою, а тим почуттям, що повністю захоплює особистість і викликає імпульсивні, підсвідомі дії. Якщо за ймовірним афектом приховується продумана підготовка до заздалегідь спланованого вбивства, такий злочин виключає кваліфікацію за статтею 116 КК. Таке вбивство не може бути заздалегідь задуманим.

Головуючий		А.І. Редька
Судді:		
	С.М. Вус	М.Є. Короткевич
	Л.Ф. Глос	О.Т. Кузьменко
	Т.В. Гошовська	В.Ф. Пивовар
	В.В. Заголдний	Б.М. Пошва
	Г.В. Канигіна	А.М. Скотарь
	М.Р. Кліменко	Т.С. Таран
	Є.І. Ковтюк	В.Ф. Школяров

У Х В А Л А
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

28 травня 2015 року
м. Київ

Судова палата у кримінальних справах
Верховного Суду України у складі:

Головуючого   секретаря Судової палати у кримінальних справах

Верховного Суду України Редьки А.І.,
суддів: Вус С.М., Глоса Л.Ф., Гошовської Т.В., Заголдного В.В.,
Канигіної Г.В., Кліменко М.Р., Ковтюк Є.І., Короткевича
М.Є., Пивовара В.Ф., Пошви Б.М., Скотаря А.М., Таран
при секретарях Т.С., Школярова В.Ф.,
Тімчинській І.О., Волевач О.В.,
за участю заступника начальника управління підтримки
державного обвинувачення в суді Генеральної
прокуратури України Курапова М.В.,
захисника Грабового І.П.,
потерпілої Бішко Н.С.,

розглянувши справу за заявою захисника Грабового І.П. про перегляд ухвали
колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого
спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від
2 грудня 2014 року щодо ОСОБА_1,

установила:

Вироком Придніпровського районного суду м. Черкаси від 5 червня
2014 року ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1, такого, що не має судимості,
засуджено за частиною першою статті 115 Кримінального кодексу України
(далі - КК) до позбавлення волі на строк десять років, за частиною першою
статті 125 КК до громадських робіт на строк 150 годин.

На підставі статті 70 КК за сукупністю цих злочинів ОСОБА_1
остаточно призначено покарання у виді позбавлення волі на строк десять
років.

Стягнуто з ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 на відшкодування моральної
шкоди 2000 грн. та судові витрати в сумі 392 грн. 20 коп. за проведення
експертизи.

ОСОБА_1 засуджено за те, що він 1 січня 2013 року ввечері,
перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, ІНФОРМАЦІЯ_2 під час
конфлікту спочатку вдарив кулаком і ногою ОСОБА_2, заподіявши йому
легкі тілесні ушкодження, а потім завдав сильного удару лівим кулаком
ОСОБА_3 у голову, заподіявши цьому потерпілому тяжкі тілесні
ушкодження у виді черепно-мозкової травми з крововиливом під м'які
мозкові оболонки головного мозку та мозочка з проривом у бокові шлуночки,
крововиливом в м'які тканини в ділянці кута нижньої щелепи справа, від
яких ОСОБА_3 помер на місці.

Апеляційний суд Черкаської області ухвалою від 18 серпня 2014 року
вирок щодо ОСОБА_1 залишив без змін.

Касаційний суд - колегія суддів судової палати у кримінальних справах
Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних
справ – за наслідками перегляду ухвалою від 2 грудня 2014 року зазначені
судові рішення щодо ОСОБА_1 змінив, перекваліфікував його дії з частини
першої статті 115 КК на частину другу статті 121 КК і призначив за цим

законом покарання у виді позбавлення волі на строк дев'ять років, а на підставі статті 70 КК за сукупністю злочинів ОСОБА_1 остаточно призначено покарання у виді позбавлення волі на строк дев'ять років.

Приводом для перегляду справи Верховним Судом України стала заява захисника Грабового І.П., а підставами – твердження в заяві про неоднакове застосування касаційним судом однієї і тієї самої норми закону про кримінальну відповідальність щодо подібних суспільно небезпечних діянь, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень. На думку захисника, дії засудженого неправильно кваліфіковано за частиною другою статті 121 КК, оскільки його дії слід розглядати як убивство через необережність і кваліфікувати за статтею 119 КК, у зв'язку з тим, що ОСОБА_1 лише допускав можливість настання шкідливих наслідків, але легковажно розраховував на їх відвернення, а щодо смерті потерпілого вбачається необережна форма вини.

Як приклад неоднакового правозастосування захисник посилається на ухвалу касаційного суду від 17 квітня 2014 року, зі змісту якої вбачається, що вироком місцевого суду особу засуджено за частиною другою статті 121 КК за те, що вона в ході конфлікту завдала потерпілому удару кулаком в ділянку кута нижньої щелепи зліва і верхньої третини шиї по лівобічній поверхні, спричинивши таким чином тяжкі тілесні ушкодження. Касаційний суд з тих підстав, що умислом винного не охоплювалося заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, а щодо смерті потерпілого в його діях вбачається необережна вина, перекваліфікував дії винного з частини другої статті 121 КК на частину першу статті 119 КК.

У своїй заяві захисник Грабовий І.П. просить скасувати ухвалу колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 2 грудня 2014 року щодо ОСОБА_1 і направити справу на новий касаційний розгляд.

Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України заслухала суддю-доповідача, пояснення захисника Грабового І.П., який підтримав заяву, пояснення потерпілої ОСОБА_4 і прокурора Курапова М.В. про безпідставність доводів заяви, перевірила матеріали кримінальної справи та матеріали, додані до заяви, обговорила доводи заяви і дійшла висновку про таке.

1. Кримінальна справа про перегляд рішення суду касаційної інстанції за заявою захисника Грабового І.П. допущена до провадження Верховного Суду України в порядку, встановленому главою 33 Кримінального процесуального кодексу і розглядається за наявності підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 445 цього Кодексу.

2. Предметом перегляду зазначеної справи є: а) неоднакова правова позиція (застосування норми частини другої статті 121 КК) суду касаційної інстанції щодо кваліфікації дій у випадку, коли нанесенням удару в обличчя людини останній спричинюються смертельні (несумісні з життям) ушкодження; б) вирішення питання про те, чи у всіх подібних випадках є

наявність необережної вини у формі злочинної самовпевненості чи злочинної недбалості стосовно самого діяння і тих наслідків, що наступили.

3. Норма, передбачена частиною другою статті 121 КК, - умисне тяжке тілесне ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого (кваліфікований вид складу злочину), встановлює обсяг (стан, зміст, конкретну сукупність) суспільних відносин, які охороняються її дією, разом із тим, вона визначає умови, характер, підстави застосування заходів кримінального примусу до суб'єктів, які порушили встановлений нею (нормою) обов'язок утримуватися від учинення дій певного змісту.

Об'єктом захисту зазначеної норми є здоров'я іншої особи незалежно від її стану та аномалій.

Склад злочину, передбачений частиною другою статті 121 КК, належить до особливих (складних) злочинів і виділений законодавцем в окремий вид необережного заподіяння смерті, тому що за своєю суттю, природою речей заподіяння смерті відбувається єдиним засобом - завданням тілесних ушкоджень.

Умисне тяжке тілесне ушкодження (стаття 121 КК) є злочином із матеріальним складом і змішаною формою вини.

Вчиняючи умисний злочин із матеріальним складом, особа інколи приводить у рух певні сили, які поза межами її волі тягнуть настання додаткових більш тяжких, небажаних наслідків. Ці наслідки, які перетворюють простий склад у кваліфікований, інкримінуються особі лише за умови встановлення щодо них (наслідків) необережної вини.

Складність об'єктивної сторони цього злочину полягає в тому, що передбачене законом умисне діяння спричиняє два різні похідні наслідки: первинний з них (найближчий) – тяжкі тілесні ушкодження (обов'язкова ознака об'єктивної сторони) – знаходяться у необхідному причинному зв'язку з наслідками вторинними (віддаленими) – смертю потерпілої особи (кваліфікуюча ознака). У цьому злочині згідно із законом і щодо діяння, і щодо першого, обов'язкового наслідку суб'єктивна сторона виражається в умислі (прямому чи непрямому), а стосовно другого (кваліфікованого) наслідку – тільки в необережності (самовпевненості чи недбалості). У цілому цей злочин визнається умисним, бо саме умисне ставлення до діяння і найближчого наслідку визначає спрямованість злочину, його суспільну небезпечність.

Значення змішаної форми вини полягає в тому, що вона дає можливість: а) конкретизувати ступінь суспільної небезпечності злочину; б) визначити правильну кваліфікацію; в) відмежувати близькі за об'єктивними ознаками складу злочинів, зокрема умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, від убивства через необережність, коли винуватий не усвідомлював можливості настання похідного вторинного (віддаленого) наслідку в результаті настання похідного первинного (найближчого).

Прояв ознак умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило

смерть потерпілого, та вбивства через необережність, їх відмінність між собою полягає у фактичних підставах кваліфікації конкретного суспільно небезпечного діяння.

В аспекті сказаного слід звернути увагу на роз'яснення, що містяться у постанові Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 року № 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи», в якій зазначено, що для відмежовування умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, від убивства через необережність суди повинні ретельно досліджувати докази, що мають значення для з'ясування змісту і спрямованості умислу винного.

4. Із фактичних обставин справи щодо ОСОБА_1 встановлено, що засуджений мав навички у конфліктних ситуаціях завдавати сильного удару кулаком лівої руки будь-кому; і цього разу ОСОБА_1, стоячи обличчям до ОСОБА_3, несподівано (підступно) для потерпілого (який перебував, до того ж, у стані сп'яніння) кулаком лівої руки цілеспрямовано і з великою силою наніс йому удар у життєво важливий орган – голову (щелепу), спричинивши тим самим тяжкі тілесні ушкодження, від яких той на місці помер.

Діючи з такою силою, засуджений достеменно усвідомлював суспільно небезпечний характер своїх дій і передбачав, що внаслідок такої його поведінки буде заподіяно шкоду здоров'ю потерпілого. Водночас, цілеспрямовано наносячи удар у щелепу, ОСОБА_1 не конкретизував у своїй свідомості, яку ж саме шкоду здоров'ю (тяжкість тілесних ушкоджень) буде фактично заподіяно ним потерпілому. Тобто в даному випадку ОСОБА_1 діяв із невизначеним (неконкретизованим) умислом, за якого особа хоча і бажає спричинити або свідомо припускає спричинення шкоди здоров'ю потерпілого, але при цьому не конкретизує точними межами у своїй свідомості тяжкість цієї шкоди.

У таких випадках особа має відповідати за той результат (шкоду), який фактично було заподіяно, - умисне заподіяння тяжких ушкоджень. Що стосується смерті потерпілого, то в її настанні присутня лише необережна форма вини, бо хоча він і не бажав цього настання і навіть свідомо не допускав його, але повинен був і міг передбачити, що внаслідок його злочинних дій може настати і такий наслідок, як смерть потерпілого.

Отже, у даному випадку має місце вчинення ОСОБА_1 злочину з так званими похідними наслідками (з кваліфікуючими наслідками), суб'єктивна сторона якого полягає у змішаній формі вини, коли умисно спричинений особою так званий прямий (безпосередній) наслідок (тяжкі тілесні ушкодження) тягне за собою ще один – опосередкований (похідний) наслідок (смерть потерпілого), психічне ставлення до якого з боку винного полягає лише в необережній формі вини – злочинній недбалості.

Саме тому суд касаційної інстанції фактичні підстави кваліфікації у цій справі розцінив правильно і зробив обґрунтований висновок про наявність у діях ОСОБА_1 ознак злочину, передбаченого частиною другою статті 121 КК.

Водночас проаналізовані фактичні обставини справи виключають можливість кваліфікації дій ОСОБА_1 за частиною першою статті 119 КК, оскільки природа його діянь (насильства), спрямованість та зміст умислу не дають підстав вважати, що ОСОБА_1 діяв необережно стосовно самого діяння і тих наслідків, що наступили, як про це стверджується в заяві захисника.

5. Натомість у судовому рішенні, наданому як приклад неоднакового правозастосування (порівнюване рішення), фактичні обставини суспільно небезпечного діяння давали підстави вважати, що особа в процесі конфлікту з групою незнайомих осіб, застосовуючи насильство, яке йому поставлено у провину, удар кулаком в ділянку кута нижньої щелепи зліва і верхньої третини шиї по лівобічній поверхні, не врахувавши при цьому силу удару, не передбачала можливості настання смерті іншої особи від вчиненого ним діяння, хоча повинна була і могла її передбачати діючи з більшою обачністю.

Зіставлення правових висновків у зазначених судових рішеннях дає підстави вважати, що, хоча за зовнішнім виявом дії засуджених у справі, судові рішення якої оспорується, і у справі судові рішення якої надано для порівняння, схожі між собою, мають спільні риси, тобто є подібними, але різняться за об'єктивною і суб'єктивною сторонами. І ця відмінність не викликала неоднакового застосування норми матеріального закону.

Оскільки обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердились, підстав для визнання незаконним рішення касаційного суду щодо ОСОБА_1 немає.

Керуючись статтями 453, 454, 456 Кримінального процесуального кодексу України, Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України,

ухвалила:

відмовити у задоволенні заяви захисника Грабового І.П.

Ухвала є остаточною і не може бути оскаржена, крім як на підставі, передбаченій пунктом 4 частини першої статті 445 Кримінального процесуального кодексу України.

Висновок. Якщо смерть потерпілого настала від тяжкого ушкодження, заподіяного сильним ударом кулака в голову, то такого характеру діяння винуватого мають розцінюватись як заподіяння тяжкого тілесного ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого, та кваліфікуватись за частиною другою статті 121 КК лише за наявності умислу винуватого щодо тяжких тілесних ушкоджень і необережності щодо смерті (тобто при змішаній формі вини).

Головуючий:

А.І. Редька

Судді: С.М. Вус   М.Є. Короткевич   Л.Ф. Глос   В.Ф. Пивовар
Т.В. Гошовська   Б.М. Пошва   В.В. Заголдний   А.М. Скотарь   Г.В. Канигіна
Т.С. Таран   М.Р. Кліменко   В.Ф. Школяров   Є. І. Ковтюк

У Х В А Л А
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

6 березня 2014 року

м. Київ

Судова палата у кримінальних справах
Верховного Суду України у складі:

головуючого	заступника Голови Верховного Суду України – секретаря Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України Редьки А.І.,		
суддів:	Вус С.М.,	Кліменко М.Р.,	Пошви Б.М.,
	Глоса Л.Ф.,	Косарева В.І.,	Скотаря А.М.,
	Гошовської Т.В.,	Кузьменко О.Т.,	Таран Т.С.,
	Гриціва М.І.,	Пивовара В.Ф.,	Школярова В.Ф.,
	Заголдного В.В.,		
при секретарях за участю	Тімчинській І.О., Халявці О.М. начальника управління участі прокурорів Генеральної прокуратури України у перегляді судових рішень у кримінальних справах Курапова М.В.,		

розглянувши у відкритому судовому засіданні справу щодо ОСОБА_1 за заявою заступника Генерального прокурора України про перегляд ухвали колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 26 вересня 2013 року,

установила:

Вироком Полонського районного суду Хмельницької області від 15 березня 2013 року ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1, такого, що не має судимості, засуджено за частиною другою статті 286 Кримінального кодексу України (далі – КК) до позбавлення волі на строк чотири роки з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк два роки. За частиною третьою статті 135 КК ОСОБА_1 виправдано за відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення.

ОСОБА_1 визнано винуватим у тому, що він о 4 годині 30 хвилин 7 жовтня 2012 року, керуючи власним автомобілем «ВАЗ-2103» та рухаючись по вул. Лесі Українки у м. Полонному у напрямку центра міста, порушив пункти 11.2, 12.1, 12.2, 12.3 Правил дорожнього руху, не вибрав безпечної для руху швидкості, проявив неухважність, не справився з керуванням і допустив наїзд на пішохода ОСОБА_2, яка переходила зустрічну смугу проїзної частини дороги зліва направо відносно руху автомобіля, що спричинило смерть потерпілої.

Крім того, ОСОБА_1 обвинувачувався у тому, що він, достовірно знаючи, що своїми діями, пов'язаними з порушенням Правил дорожнього

руху та вчиненням наїзду на ОСОБА_2, поставив потерпілу в небезпечний для життя стан, при цьому, маючи змогу допомогти їй, завідомо залишив потерпілу без допомоги і з місця пригоди втік.

Суд першої інстанції дійшов висновку, що між залишенням потерпілої без допомоги та настанням її смерті відсутній причинний зв'язок, тому в діянні ОСОБА_1 немає складу кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 135 КК.

Апеляційний суд Хмельницької області ухвалою від 17 травня 2013 року вирок щодо ОСОБА_1 залишив без зміни.

Касаційний суд – колегія суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ – ухвалою від 26 вересня 2013 року погодився із висновками судів нижчої ланки щодо кваліфікації дій ОСОБА_1 і на підставі статті 428 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) відмовив у відкритті касаційного провадження.

У заяві прокурор порушує питання про скасування ухвали колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 26 вересня 2013 року та направлення справи на новий розгляд до суду касаційної інстанції. Твердить, що суд касаційної інстанції допустив неоднакове застосування статті 135 КК, безпідставно погодившись із рішеннями судів першої та апеляційної інстанцій про відсутність у діянні ОСОБА_1 складу цього кримінального правопорушення.

На обґрунтування неоднаковості у правозастосуванні касаційним судом прокурор надав ухвали колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 8 жовтня та 28 листопада 2013 року.

Ухвалою від 8 жовтня 2013 року касаційний суд залишив без зміни вирок апеляційного суду про засудження ОСОБА_3 за частиною другою статті 286 і частиною першою статті 135 КК за те, що він, керуючи автомобілем, порушив Правила дорожнього руху, не справився з керуванням, допустив наїзд на пішохода, а сам, усвідомлюючи, що своїми діями поставив потерпілого у небезпечне для життя становище, залишив його без допомоги і з місця пригоди втік. Внаслідок отриманих тілесних ушкоджень потерпілий помер у лікарні. Касаційний суд у своєму рішенні зазначив, що об'єктивна сторона злочину, передбаченого частиною першою статті 135 КК, полягає в суспільно небезпечній бездіяльності винуватого, а саме в залишенні без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Цей злочин вважається закінченим з моменту ухилення від надання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, незалежно від того, наскільки ефективною могла бути така допомога.

Ухвалою від 28 листопада 2013 року касаційний суд змінив вирок та ухвалу про засудження ОСОБА_4 за частиною другою статті 286 і частиною третьою статті 135 КК за те, що він, керуючи автомобілем, порушив Правила

дорожнього руху, не справився з керуванням, виїхав на узбіччя, де допустив наїзд на пішохода, сам, усвідомлюючи, що своїми діями поставив потерпілого у небезпечне для життя становище, залишив його без допомоги і з місця пригоди втік. Внаслідок отриманих тілесних ушкоджень потерпілий помер на місці події. Касаційний суд дії винуватого перекваліфікував з частини третьої на частину першу статті 135 КК, при цьому зазначив, що смерть потерпілого сталася внаслідок порушення Правил дорожнього руху засудженим, а не внаслідок залишення ним потерпілого у небезпечному для життя стані.

Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України заслухала доповідь судді-доповідача, пояснення прокурора про задоволення заяви, дослідила матеріали кримінальної справи та матеріали провадження, обговорила вимоги заяви і дійшла висновку про таке.

1. Згідно зі статтею 444 КПК Верховний Суд України переглядає судові рішення у кримінальних справах виключно з підстав і в порядку, встановлених цим Кодексом.

2. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 445 КПК підставою для перегляду судових рішень Верховним Судом України, що набрали законної сили, є неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм закону України про кримінальну відповідальність щодо подібних суспільно небезпечних діянь (крім питань призначення покарання, звільнення від покарання та від кримінальної відповідальності), що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень.

3. Предметом перегляду зазначеної справи є неоднакова правова позиція суду касаційної інстанції щодо наявності чи відсутності в діях винної особи складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 135 КК, при залишенні місця дорожньо-транспортної пригоди, враховуючи наслідки у виді смерті потерпілої особи на місці події.

4. Відповідно до положень статті 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищими соціальними цінностями. Кримінальний кодекс України здійснює охоронну функцію щодо вказаних цінностей, зокрема стаття 135 КК встановлює кримінальну відповідальність за завідоме залишення в небезпеці.

Суспільна небезпечність цього злочину полягає у тому, що людина, яка має можливість надати допомогу іншій людині і тим самим врятувати її від смерті або настання інших тяжких наслідків, не робить цього, що свідчить про низькі моральні якості цієї особи. Злочинність такої бездіяльності підвищується, якщо особа сама поставила іншу особу в небезпечний для життя стан, або причетна до події, через яку особа опинилася в такому стані.

Об'єктивна сторона залишення в небезпеці характеризується двома видами злочинної бездіяльності: 1) бездіяльність-невтручання, що полягає у невиконанні особою обов'язку щодо надання необхідної допомоги потерпілому, який перебуває у небезпечному для життя стані й позбавлений можливості вжити заходів для самозбереження, коли небезпека виникла

незалежно від суб'єкта цього злочину; 2) змішана бездіяльність – бездіяльність щодо надання допомоги потерпілому особою, яка сама поставила його в небезпечний для життя стан.

За змістом статті 135 КК, поставлення в небезпеку виступає як основа для виникнення спеціального обов'язку надати допомогу особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Іншими словами, саме поставлення в небезпеку знаходиться за межами вказаного злочину та за певних умов містить окремий склад злочину.

Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого статтею 135 КК, завжди характеризується прямим умислом щодо самого діяння. Що стосується наслідків, ставлення суб'єкта злочину до них завжди характеризується необережністю (злочинною недбалістю чи злочинною самовпевненістю).

Вольовий момент вчинення злочину, передбаченого статтею 135 КК, полягає у небажанні суб'єкта злочину надати допомогу безпорадній особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Мотиви вчинення цього злочину можуть бути різними (прагнення уникнути кримінальної відповідальності, небажання обтяжувати себе, байдуже ставлення до долі іншої людини, егоїзм, небажання допомогти через брак часу, неприязнь до потерпілого, легкодухість, ревності, помста тощо), але на кваліфікацію вони не впливають.

Поняття «завідомість» означає усвідомлення особою, яка чинить будь-яке діяння, певних фактів чи обставин, які впливають зі змісту кримінально-правової заборони залишення в небезпеці, та є ознакою, яка характеризує інтелектуальний момент умислу. В діях особи наявний склад злочину лише тоді, коли вона достовірно знала про небезпеку, що загрожує потерпілому, і про те, що вказана небезпека загрожує життю останнього. Тільки неусвідомлення особою небезпечного для життя стану безпорадної особи виключає кримінальну відповідальність за залишення в небезпеці.

Отже, відповідно до змісту диспозиції статті 135 КК суб'єкт цього злочину має усвідомлювати: а) небезпечний для життя стан потерпілого; б) безпорадність особи, про яку даний суб'єкт повинен був піклуватися або яку поставив в небезпечний для життя стан; в) загроза життю виникла внаслідок поставлення його в небезпечний для життя стан суб'єктом злочину чи внаслідок подій або явищ, не пов'язаних з поведінкою винного; г) суб'єкт злочину має можливість надати необхідну потерпілому допомогу.

Із законодавчого визначення випливає, що моментом закінчення злочину є ухилення від надання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Для кваліфікації злочину не має значення, чи відвернула би надана винною особою допомога завдання шкоди життю або здоров'ю особи. Навіть у випадках, коли через несумісну з життям травму будь-яка допомога не була здатна відвернути смерть людини, особа, яка залишила потерпілого в небезпеці, має нести відповідальність за статтею 135 КК. Для кваліфікації дій винного за цією нормою кримінального закону не має значення і те, що хтось інший надав чи намагався надати допомогу

залишеному в небезпеці.

5. Суспільно небезпечні діяння, інкриміновані ОСОБА_1, за об'єктивними та суб'єктивними ознаками є подібними до суспільно небезпечних діянь, щодо яких у зазначеному аспекті ухвалено названі вище порівнювані рішення суду касаційної інстанції, проте вони отримали інакшу, ніж у порівнюваних рішеннях, кримінально-правову оцінку.

У кримінальній справі щодо ОСОБА_1 встановлено, що після наїзду на пішохода, достовірно знаючи, що такими своїми діями він поставив потерпілу в небезпечний для життя стан, маючи можливість для надання допомоги, не виконав свого громадянського обов'язку, що покладав на нього закон і загальновизнані норми моралі: не зупинився, не переконався, чи потребує потерпіла допомоги, не викликав карету швидкої допомоги, не відвіз потерпілу до найближчого лікувального закладу, а умисно залишив у небезпеці.

6. Правова позиція суду касаційної інстанції щодо правильності кваліфікації вчиненого ОСОБА_1 лише за частиною другою статті 286 КК і про виправдання його за частиною третьою статті 135 КК у зіставленні з правовою оцінкою суспільно небезпечних діянь, яка міститься у порівнюваних судових рішеннях, дають підстави стверджувати, що висновок касаційного суду про відсутність у діях ОСОБА_1 складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 135 КК, є неправильним.

7. Відповідно до частини першої та другої статті 455 КПК, в разі наявності підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 445 цього Кодексу, Верховний Суд України задовольняє заяву. В ухвалі про задоволення заяви Верховний Суд України має зазначити про визнання незаконним судового рішення касаційного суду і постановити рішення про його скасування повністю чи частково або про його зміну; ухвалює нове рішення або направляє справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції. У мотивувальній частині ухвали наводиться обґрунтування помилковості висновків суду касаційної інстанції щодо оспореного питання правозастосування. У разі постановлення нового судового рішення, в резолютивній частині ухвали Верховного Суду України має міститися висновок про те, як саме має застосовуватися відповідна норма закону про кримінальну відповідальність щодо подібних суспільно небезпечних діянь.

8. Суд касаційної інстанції на стадії відкриття касаційного провадження постановив оспорену ухвалу, вважаючи, що з касаційних скарг, доданих до них судових рішень та інших документів, вбачається, що підстав для задоволення касаційних скарг немає. У касаційних скаргах, щодо яких було постановлено цю ухвалу, стверджувалося про неправильне застосування матеріального закону, наводилися обґрунтування на підтвердження такої позиції і ставилися вимоги про задоволення скарг. Касаційний суд, не погоджуючись зі скаргами прокурора і потерпілої про наявність у діях засудженого, крім іншого, ще й кримінального правопорушення, передбаченого статтею 135 КК, по суті висловив правову

позицію щодо кримінально-правової кваліфікації дій ОСОБА_1, яка не відрізняється від кваліфікації його дій судами нижчої ланки.

Рішення суду касаційної інстанції, ухвалене у порядку частини другої статті 428 КПК, є остаточним і таким, що фактично завершує стадію касаційного провадження.

9. Зазначене дає підстави вважати, що оспорена ухвала підлягає скасуванню з направленням справи на касаційний розгляд, оскільки Верховний Суд України процесуально позбавлений можливості постановити нове рішення у цій справі без втручання в рішення судів нижчої ланки. Процесуальне обмеження щодо постановлення нового рішення унеможливорює розміщення в резолютивній частині ухвали правового висновку, сформульованого в її мотивувальній частині.

Керуючись статтями 445, 454, 455 КПК, Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України

ухвалила:

заяву заступника Генерального прокурора України задовольнити.

Ухвалу колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 26 вересня 2013 року щодо ОСОБА_1 скасувати, а справу направити на касаційний розгляд.

Ухвала є остаточною і не може бути оскаржена, крім як з підстави, передбаченої пунктом 2 частини першої статті 445 КПК.

Головуючий		А.І. Редька
Судді:	С.М. Вус	О.Т. Кузьменко
	Л.Ф. Глос	В.Ф. Пивовар
	Т.В. Гошовська	Б.М. Пошва
	М.І. Гриців	А.М. Скотарь
	В.В. Заголдний	Т.С. Таран
	М.Р. Кліменко	В.Ф. Школярів
	В.І. Косарєв	

**ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВОЛІ,
ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ»**

На перше заняття: завдання 1; 2; 3; 5 (а); задачі: 1-5.

На друге заняття: завдання 4, 5 (б, в); задачі: 6-10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скажника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова від 23 травня 2019 року у справі № 463/493/16-к
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82065622>

б) Постанова від 12 вересня 2018 року у справі № 523/6472/14-к
<https://kzm.rv.court.gov.ua/sud1711/gromadyanam/1/658877/>

Завдання 2.

Випишіть статті (частини статей) розділу III Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи», які передбачають:

а) кримінальні правопорушення з матеріальним складом;

б) кримінальні правопорушення, які вчиняються спеціальним суб'єктом.

Завдання 3.

Напишіть приклади (складіть фабули) вчинення таких кримінальних правопорушень:

а) ч. 2 ст. 147 КК України; ч. 2 ст. 150 КК України;

б) ч. 3 ст. 149 КК України; ч. 3 ст. 150-1 КК України.

Завдання 4.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених такими статтями КК України. Відповідь обґрунтуйте:

1) ст. 147 та ст. 349-1 КК України;

2) ст. 146 та ст. 371 КК України;

3) ст. 150-1 та ст. 304 КК України.

Завдання 5.

Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому полягало порушення законних прав та свобод заявників? Які аргументи можна навести на користь кожної з висловлених позицій?
- яку правову позицію сформулював Європейський суд з прав людини щодо дотримання законних прав та свобод людини? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Європейський суд з прав людини?

а) Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Siliadin v. France» (Заява № 73316/01) від 26 жовтня 2005 року.

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-69891> (повний текст англійською мовою).

б) Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Chowdury and others v. Greece» (Заява № 21884/15) від 30 березня 2017 року.

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172701> (повний текст англійською мовою).

в) Рішення Європейського суду з прав людини у справі «І.Н. проти України» (Заява № 28472/08) від 23 червня 2016 року

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d63 (повний текст українською мовою).

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Ярема був незгідним з прийняттям та підписанням виконуючим обов'язки Президента України Указу про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України», що на його думку призвело до початку бойових дій на території Луганської та Донецької областей. З метою змусити колишнього в.о. Президента України, який на той час вже перебував на посаді Секретаря Ради національної безпеки і оборони України вибачитися перед громадянами України за підписаний документ, Ярема вирішив прибути на місце роботи його дружини та заставити її вплинути на свого чоловіка. Проте, Ярема помилково прийняв за дружину Секретаря Ради національної безпеки і оборони України іншу жінку, схопив останню рукою за верхню частину тулубу, почав силою її утримувати, позбавивши можливості фізичного опору і захисту свого життя, піднісши до її шиї заздалегідь підготовлений ніж, та був затриманий працівником охорони.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Яреми.

Задача 2.

Світлана не маючи постійного місця роботи та легальних доходів, вирішила зайнятися «бізнесом», а саме вона знаходила молодих дівчат

модельної зовнішності, фінансувала їх проїзд до Греції, організовувала їх передачу своєму спільнику Максиму на території цієї держави з метою подальшої сексуальної експлуатації, за що отримувала свою частку прибутку від цієї діяльності. Знаючи про скрутне матеріальне становище своєї сусідки Надії, значні борги останньої через відсутність постійної роботи, запропонувала їй виїхати для подальшого працевлаштування повією до Греції. Світлана придбала Надії квитки, фінансувала інші витрати. Прибувши до Греції Надії повідомили, що вона продана і повинна протягом місяця відпрацювати свій борг, надаючи сексуальні послуги безкоштовно. З метою недопущення втечі, знаючи про відсутність коштів у потерпілої, забравши паспорт, позбавивши її можливості вільно пересуватися, Світлана та її спільник Максим організували надання Надією сексуальних послуг, отримуючи значні прибутки від цієї діяльності.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Світлани та Максима.

Задача 3.

Мешканці м. Запоріжжя Тарас та Андрій, перебуваючи на території Луганської області з метою вивезення з зони бойових дій біженців та надання гуманітарної допомоги, зникли у невідомому напрямку при невстановлених обставинах та перестали виходити на телефонний зв'язок з рідними. Через деякий час після зникнення до доньки зниклого Тараса зателефонував невідомий чоловік, який представився Антоном і повідомив, що зниклі чоловіки знаходяться у нього у підвалі, і що він зможе повернути їх родичам, якщо вони перерахують йому на картковий рахунок 10000 доларів протягом тижня часу, у іншому випадку вони своїх рідних більше живими не побачать.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Антона.

Задача 4.

Галина часто бачила, як на перехрестях люди підходять до водіїв транспортних засобів та просять гроші. Галина також вирішила спробувати «заробити», для цього вона взяла свого 5 річного племінника (якого сестра залишила їй на вихідні) та протягом двох днів, з дитиною на руках підходила до водіїв на світлофорі зі словами: «Дайте гроші на лікування дитини». Племіннику вона пояснила, що вони грають у гру, племіннику потрібно «корчити лице від болю», за що люди даватимуть гроші. Племіннику подобалася гра, тим більше тітка пообіцяла йому купити багато цукерок. За вихідні на «лікування» дитини вдалося зібрати 1500 грн., які Галина використала на власні потреби.

Варіант 1: Набувши певного досвіду у «зароблянні» коштів з тіткою, племінник вирішив діяти самостійно. У той час, коли тітка дивилася телевизор, племінник сам вирушав на перехрестя доріг та «корчивши гримаси», просив у водіїв кошти.

Варіант 2: Всім водіям Галина демонструвала довідку (яку заповнила сама, а бланк довідки викрала у знайомої лікарки) про те, що дитина хворіє на гостру форму лейкемії.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Галини.

Задача 5.

Сусіди Пилип та Федір перебували у неприязних стосунках. Пилип вирішив помститися сусіду, прийшов до нього на подвір'я та наніс йому удари кулаком в голову, один удар ногою у грудну клітину ззаду та один удар ногою в сідниці, спричинивши легкі тілесні ушкодження. Цього йому видалося замало, шляхом психічного насильства змусив Федора залізити у багажне відділення його автомобіля, на що останній відмовився. Пилип силоміць заштовхав Федора у багажник та став вивозити його за межі населеного пункту. Під час руху автомобіля Федір, намагаючись втекти, відкрив багажник автомобіля та впав на проїжджу частину. В результаті падіння спричинено тілесні ушкодження, які відносяться до категорії тяжких (за ознакою небезпеки для життя в момент заподіяння). Від отриманих ушкоджень Федір помер.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Пилипа.

Задача 6.

Маркіян, вчитель трудового навчання у школі, вирішив створити власну справу. Зокрема, на уроках трудового навчання він давав завдання учням - пошиття постільної білизни. Вказану білизну Маркіян реалізовував самостійно. Постільна білизна продавалася добре, тому він запропонував учням залишатися після уроків, обіцяючи високі оцінки. Частина учнів погодилася. Однак, про це дізналися батьки та змусили вчителя припинити пошиття постільної білизни у школі. Як стало відомо, загалом було пошито 500 комплектів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Маркіяна.

Задача 7.

Павло через вікно проник у квартиру на першому поверсі, звідки намагався викрасти дорогу побутову техніку, проте був помічений Сергієм та Назаром, які вирішили затримати Павла. При спробі втекти, уникаючи переслідування, Павло схопив 5 літню дівчинку, що знаходилася неподалік та притиснувши до її спини ніж, погрожував її вбити, якщо Сергій та Назар і надалі будуть його переслідувати. Проте дівчинці вдалося вислизнути з рук нападника та втекти.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Павла.

Задача 8.

У подружжя Христини та Михайла було 3 дочки. Михайло давно мріяв про сина, і під час четвертої вагітності дружини очікував народження сина,

проте жінка народила четверту донечку. Не бажаючи засмучувати чоловіка, Христина домовилася з лікарем не говорити чоловіку, а поміняти власну дівчинку на хлопчика сусідки по палаті, яка мала народити двійню (двох хлопчиків). Сусідка по палаті про намір Христини та лікаря не знала, коли вона народила, їй повідомили, що в неї народилися хлопчик та дівчинка (насправді вона народила двох хлопців). На думку лікаря, вона вчинила благородно, допомігши реалізувати давню мрію подружжя, також, Христина обіцяла влаштувати доньку лікаря на престижну роботу. Проте у лікарів виникла підозра на вроджену ваду серця у новонародженого хлопчика, дізнавшись про це Христина вирішила зізнатися сусідці по палаті у скоєному та поміняти дітей назад.

Варіант: медсестра помилково поміняла бірки на новонароджених, внаслідок чого Христина, яка народила здорову дівчинку – стала матір'ю хлопчика з вродженою вагою серця, який насправді був народжений сусідкою по палаті, яка в свою чергу, внаслідок помилки, отримала здорову дівчинку.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Христини, лікаря та медсестри.

Задача 9.

Данило, їдучи на власному автомобілі зі своїм другом Назаром на перехресті побачив знайомого Тараса, який заборгував йому 1000 доларів США. Хлопці заштовхали Тараса в багажне відділення вказаного автомобіля та відвезли в гаражне приміщення. У гаражі Тарас зізнався, що таких грошей немає, тому не знає як їх віддати. Данило та Назар зателефонували до батьків Тараса та повідомили, що якщо вони хочуть побачити свого сина живим повинні повернути борг сина. Відомо, що у гаражі без їжі та води Тарас перебував 3 дні.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Данила та Назара.

Задача 10.

У Тетяни були складні стосунки з дочкою, вона вважала, що донька хоче її позбутися, щоб мати змогу самостійно користуватися розкішною 5-ти кімнатною квартирою в центрі міста. Тому, на думку Тетяни, її абсолютно здорову жінку було поміщено у психіатричну лікарню, де вона знаходилася на лікуванні протягом декількох днів.

Як пояснила Уляна, донька Тетяни, необхідність поміщення матері в психіатричний заклад зумовлений тим, що стан психічного здоров'я матері викликав у неї занепокоєння, оскільки мама могла піти з дому і забути дорогу, безпідставно зазнавала панічних атак, кричала, намагалася вистрибнути з балкону, забувала виключити воду і газ, чим ставила у небезпеку себе та оточуючих. Найближча подруга Уляни працювала

головним лікарем психіатричної лікарні, тому вона попросила її помістити маму в окрему палату та провести відповідну діагностику її стану.

Одного дня, не бажаючи миритися з несправедливістю Тетяна вистрибнула з вікна лікарні та чудом залишилася живою. Згідно висновку експертної комісії, Тетяна хворіла на невроз у формі панічних атак.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь головного лікаря психіатричної лікарні та Уляни.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» 20 вересня 2011 року № 3739-VI (з наступними змінами та доповненнями).

2. Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» від 17 травня 2018 року № 2427-VIII (з наступними змінами та доповненнями).

3. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III (з наступними змінами та доповненнями).

4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (з наступними змінами та доповненнями).

5. Закон України «Про психіатричну допомогу» від 22 лютого 2000 року № 1489-III (з наступними змінами та доповненнями).

6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III (з наступними змінами та доповненнями).

7. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами від 02 грудня 1949 року.

8. Конвенція про права дитини: ратифікована постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 року.

9. Конвенція про скасування рабства, работоргівлі та інститутів і звичаїв, подібних до рабства, від 7 вересня 1956 року. Ратифікована УРСР 31 жовтня 1958 року.

10. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників: прийнята 34-ю сесією Генеральної Асамблеї ООН 17 грудня 1979 р.

11. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» від 27.02.2009 р.

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

1. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Siliadin v. France» (Заява № 73316/01) від 26 жовтня 2005 року.
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-69891>
2. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Chowdury and others v. Greece» (Заява № 21884/15) від 30 березня 2017 року.
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172701>
3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «І.Н. проти України» (Заява № 28472/08) від 23 червня 2016 року.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d63

Рекомендована література:

1. Акімов М. Кримінальна відповідальність за захоплення заручників / М. Акімов // Право України. - 2002. - №3. - С. 150-155.
2. Акімов М. Відмежування захоплення заручників від незаконного позбавлення волі та викрадення людини / М. Акімов // Вісник прокуратури. – 2002. – № 2. – С. 33–37.
3. Акімов М. До питання про об'єкт злочину захоплення заручників / М. Акімов // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 6. – С. 127–129.
4. Акімов М. О. Настання смерті як ознака тяжких наслідків злочинів, передбачених ст. 146, 147 та 149 КК України / Н. В. Шепелева, М. О. Акімов // Науковий вісник КНУВС. – 2006. – № 4. – С. 86–92.
5. Батиргарєєва В. С., Борисов В.І., Голіна В.В. Злочини проти особистої волі людини та їх попередження (науково-практичний посібник) / В.С. Батиргарєєва, В.І. Борисов, В.В. Голіна. - Харків. Інститут вивчення проблем злочинності Академії правових наук України. – 2002 р. – 123с.
6. Бандурка О.М. Діяльність органів внутрішніх справ по запобіганню торгівлі людьми: навч. посіб. / О.М. Бандурка. – Х., 2001.
7. Баулін Ю.В. Система злочинів проти особистої волі людини. // Злочини проти особистої волі людини. Збірник матеріалів міжнародного науково-практичного семінару (Х., 19-20 вересня 2000 р.) / [Редкол.: Сташис В.В. (гол.редактор) та ін.] / Ю.В. Баулін. – Х.: ПФ „Книжкове видавництво» „Лествиця Марії», 2002. – С.23-26.
8. Бортник В. Кримінально-правовий захист честі та гідності особи в Україні / В. Бортник // Право України. – 2004. – № 1. – С. 29-33.

9. Весельський В.К., Пясковський В.В. Торгівля людьми в Україні: Навчальний посібник. / В.К. Весельський, В.В. Пясковський // – К.: КНТ, 2007. – 268 с.
10. Володіна О.О. Кримінальна відповідальність за викрадення людини / О.О. Володіна // – Харків: СПД ФО Мальцев О.В., 2005. – 221 с.
11. Гацелюк В. О. Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: історія трансформації законодавчої ініціативи / В. О. Гацелюк // Боротьба з правопорушеннями у молодіжному середовищі: вітчизняний та міжнародний досвід : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 2 червня 2010 р. – Донецьк, 2010. – С. 53–57.
12. Давидович І., Онопенко В. Захоплення заручників: проблеми визначення об'єктивної сторони та співвідношення з іншими посяганнями / І. Давидович, В. Онопенко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - № 6. – С. 127-130.
13. Дегтярьова І. В. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: кримінально-правова та кримінологічна характеристика і запобігання : автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / І. В. Дегтярьова. – Харків, 2012. – 20 с.
14. Дегтярьова І. В. Кримінально-правова характеристика об'єкта злочину, передбаченого ст. 150-1 КК України / І. В. Дегтярьова // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: зб. наук. статей. – Івано-Франківськ : ПНУ ім. Василя Стефаника, 2011. – Вип. 27. – С. 226–233.
15. Доляновська І.М. Кримінально-правова кваліфікація експлуатації дітей та деяких суміжних злочинів / І.М. Доляновська // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – №9(141). – С.86-89.
16. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2019. – 288 с.
17. Калмиков Д.О. Експлуатація дітей (ст. 150 КК України): проблеми законодавчого визначення злочину / Д.О. Калмиков // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ. – 2006. – Вип. 4. – С. 151 – 158.
18. Калмиков Д.О. Експлуатація дітей, що спричинила істотну шкоду здоров'ю дитини / Д.О. Калмиков // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 163 – 171 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010_3/10kdoszd.pdf

19. Кузнецов В. В. Експлуатація дитини у вигляді жебракування / В. В. Кузнецов // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 6. – С. 191–199.
20. Кундеус В.Г. Поняття викрадення людини / В.Г. Кундеус // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 24. – С. 72-76.
21. Лизогуб Я.Г., Яценко С.С. Протидія торгівлі людьми: аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства: Навчальний посібник / Наук. ред. д-р юрид. наук, проф. С.С.Яценко. – К.: Атіка. 2005 – 240с.
22. Лисенко І. Кримінально-правовий захист дітей від експлуатації / І. Лисенко // Право України.- 2002.-№4.- С.65-70.
23. Маркін В. «Підміна дитини» (ст. 148 КК України): характеристика об'єктивних ознак складу злочину / В. Маркін // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XII регіональної науково-практичної конференції. 9-10 лютого 2006 р. – Львів: С. 370-372. <http://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/03/Конференція-2006.pdf>
24. Наден О.В. Торгівля жінками як кримінально-правова та соціальна проблема сучасності: монографія / О.В. Наден // – К.: Атіка, 2004, - 288 с.
25. Наумова О. С. Гармонізація кримінально-правової охорони волі особи з міжнародними зобов'язаннями держави / О.С. Наумова // Часопис Київського університету права. 2015. № 3. С. 316–319.
26. Наумова О. С. Регламентація відповідальності за незаконне позбавлення волі або викрадення людини у законодавстві України та окремих країн Європейського Союзу: порівняльний аспект / О.С. Наумова // Історико-правовий часопис. 2016. № 1 (7). С. 215–221.
27. Наумова О. С. Кримінально-правова характеристика суспільно небезпечних наслідків як кваліфікуючих ознак злочинів проти волі особи / О.С. Наумова // Наука і правоохоронна. 2016. № 4 (34). С. 182–189.
28. Наумова О. С. Окремі аспекти регламентації кримінальної відповідальності за торгівлю людьми (ст. 149 КК України) / О.С. Наумова // Публічне право. 2017. № 2 (26). С. 155–162.
29. Наумова О. С. Окремі аспекти встановлення кримінальної відповідальності за незаконне зникнення людини / О.С. Наумова // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2017. № 2. С. 119–126.
30. Протидія організованої злочинності у сфері торгівлі людьми / В.С. Батиргарєєва, В.І. Борисов, Д.О. Гармаш, О.О. Житний та ін; за ред. В.І. Борисова, Н.О. Гуторової. – Х.: Одиссей. – 2005.

31. Політова А.С. Суспільна небезпека злочинів проти особистої волі людини / А.С. Політова // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС імені 10-річчя незалежності України. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2003. – №1. – С. 82-90.

32. Політова А.С. Незаконне позбавлення волі як насильницький злочин / А.С. Політова // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: , 2004. – №4 (18). – С.330-334.

33. Політова А.С. Боротьба з сексуальною експлуатацією жінок у світі та в Україні / А.С. Політова // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС ім. 10-річчя незалежності України. Нове кримінальне і кримінально-процесуальне законодавство та завдання юридичної підготовки кадрів ОВС України. Спеціальний випуск: У 2 ч. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2002. – Ч.1. – С. 123-127.

34. Політова А.С. Історико-правовий аналіз кримінальної відповідальності за торгівлю людьми / А.С. Політова // Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю на етапі реформування кримінального судочинства: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (14-15 травня 2002 р.). У 2 ч. – Запоріжжя: Юридичний ін-т МВС України, 2002. – Ч. 2. – С. 232-235.

35. Орлеан А.М. Кримінально-правова характеристика торгівлі людьми : монографія / А.М. Орлеан // – Х.: СІМ. 2005. - 179 с.

36. Хавронюк М. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (коментар нового закону) / М. Хавронюк // Вісник Львівського університету. Серія юридична. - 2009.- Випуск 49. – С. 244–249.

37. Хавронюк М.І., Калмиков Д.О. Деякі питання удосконалення відповідальності за злочини проти волі дитини / М.І. Хавронюк, Д.О. Калмиков // Вісник Верховного Суду України. – 2011. - № 10. – С. 42-48.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ»

На перше заняття: завдання 1, 3Б та 3В, 4А та 4Б, задачі 1-5.

На друге заняття: завдання 2, 3А, 3Г та 4В, 4Г, 5, 6 задачі 6-10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

З'ясуйте чи наявна практика Верховного Суду України (Верховного Суду) по кримінальних правопорушеннях проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. В разі наявності такої практики, проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання (письмово):

- у чому, на думку скаржника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень розділу IV «Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» Особливої частини КК України? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

Заповніть таблицю:

Номер по порядку	Дата та номер справи	В чому полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону	Правова позиція (висновок, аргументи) сформульована Верховним Судом України (Верховним Судом)

Завдання 2.

Проаналізуйте зміни, що відбулися у кримінально-правовій регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи після набрання чинності 11.01.2019 Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок

і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» 2227-VIII від 06.12.2017 та заповніть таблицю (письмово):

Номер та назва (поточна/змінена) статті КК України, яка зазнала змін	Поточна редакція статті (частини статті) КК України	Попередня редакція статті (частини статті) КК України	В чому полягає відмінність

Завдання 3.

Проведіть розмежування таких складів кримінальних правопорушень, заповнивши таблицю (письмово):

Склади кримінальних правопорушень, що розмежовуються	Вкажіть спільні ознаки цих складів кримінальних правопорушень та розкрийте їх зміст	Розмежувальні ознаки цих складів кримінальних правопорушень та розкрийте їх зміст
А) Ст. 153 КК України «Сексуальне насильство» та ст. 156 КК України «Розбещення неповнолітніх»		
Б) Ст. 152 КК України «Зґвалтування» та ст. 155 КК України «Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку»		
В) Ст. 152 КК України «Зґвалтування» та ст. 153 КК України «Сексуальне насильство»		
Г) Ст. 154 КК України «Примушування до вступу в статевий		

зв'язок» та ст. 303 КК України «Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією»		
---	--	--

Завдання 4.

Складіть фабули (приклади) і напишіть формули кваліфікації таких діянь:

- А) пособництва у зґвалтуванні особи жіночої статі;
- Б) співвиконавства у зґвалтуванні особи чоловічої статі;
- В) замаху на зґвалтування особи жіночої статі;
- Г) готування до сексуального насильства.

Завдання 5.

Опрацюйте Постанову Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 року №5 «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» та випишіть положення, що стосуються кваліфікації кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості, які не втратили свою актуальність у зв'язку зі змінами, внесеними до Кримінального кодексу України.

Завдання 6.

Проаналізуйте наведену нижче практику Європейського суду з прав людини і визначіть у тлумаченні яких положень КК України слід використовувати вказану практику ЄСПЛ? Відповідь обґрунтуйте.

1. Рішення ЄСПЛ від 4 грудня 2003 року: Справа «М.С. проти Болгарії». URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=629>
2. Рішення ЄСПЛ від 26 березня 1985 року: Справа «X і Y проти Нідерландів». URL: http://european-court.eu/uploads/ECHR_X_and_Y_v_The_Netherlands_26_03_1985.pdf

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Сімнадцятирічний Іван був залишений батьками доглядати свого дванадцятирічного брата Петра в час їх відсутності у житловій квартирі. Іван побачив у дворі десятирічну сусідку Катерину і запропонував Петру

зайнятися з нею сексом, однак той відмовився. Тоді Іван сам підійшов до Катерини і запросив її до квартири погратися в гру з його братом Петром. Катерина погодилась бо неодноразово раніше була з мамою у квартирі Петра. Коли Катерина зайшла, то Іван закрив входні двері на ключ, а ключ заховав собі в кишеню. Катерині ж пояснив, що закрив двері, щоб їм ніхто не заважав. Після цього він сказав дівчинці щоб вона зняла спідницю та нижню білизну, але вона відмовилася, почала голосно плакати та кричати. Під погрозою Івана у побитті, Катерина виконала вимогу. Тоді Іван накинувся на Катерину та спробував вчинити вагінальне проникнення своїми геніталіями в тіло Катерини, однак не зміг через відсутність ерекції. Після цього він спробував вчинити анальне проникнення в тіло Катерини своїми геніталіями, однак і сюди Іван не зміг проникнути з тієї ж причини. Іван заспокоїв Катерину, пояснив, що нічого не сталося і просив батькам не розказувати. За цим всім спостерігав брат Петро, який був у цій же кімнаті і неодноразово просив Івана відпустити Катерину.

Варіант 1: Петро спочатку відмовився від пропозиції Івана, але, коли Катерина роздяглася, тримав її за руки, щоб не чинила опору.

Варіант 2. Петро спочатку відмовився від пропозиції Івана, але, коли Катерина почала сильно плакати та кричати, побіг та закрив у всіх кімнатах вікна щоб не було чути її крику іншим.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 2.

Віктор, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, ввечері зателефонував до Мар'яни, квартиру якої він ремонтував і попросив терміново приїхати до квартири у зв'язку з необхідністю узгодити деталі ремонту. Так як Мар'яна квапилася з ремонтом то одразу ж викликала таксі та приїхала в обумовлене місце. Однак, щойно Мар'яна переступила поріг своєї квартири, відчула удар в спину від якого впала на землю. В цей же момент Віктор накинувся на жінку і почав зривати з неї спідницю та нижню білизну, однак умисел свій до кінця не довів, бо на допомогу прибіг сусід, який відтягнув Віктора від Мар'яни, зв'язав його руки ремнем та утримував його до приїзду поліції. Мар'яні були заподіяні синці та садна по тілу.

Варіант 1: На допомогу Мар'яні так ніхто і не прийшов. Віктор здійснив вагінальне проникнення своїми геніталіями в тіло Мар'яни але статевий акт фізіологічно не закінчив. Після цього він вбив Мар'яну.

Варіант 2. На допомогу Мар'яні так ніхто і не прийшов. Віктор спочатку здійснив вагінальне проникнення своїми геніталіями в тіло Мар'яни а згодом, ввівши свої геніталії між молочних залоз потерпілої, еякулював. В цей момент Мар'яна відштовхнула Віктора і почала втікати через відкрите

вікно першого поверху, однак, вистрибнувши з нього вона вдарилася головою об асфальт. Від чого вмить померла.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 3.

Два брати Іван та Володимир, познайомилися через мережу Інтернет з двома сестрами близнятами Інною та Василюю. Через місяць спілкування, вони вирішили зустрітись і погуляти. В кінці вечора четверо молодих людей поїхали у квартиру Івана, де продовжили святкування. Задовго до зустрічі Іван та Володимир узгодили, що Іванові подобається Інна а Володимиру Василяна. Коли дівчата були вже в стані алкогольного сп'яніння, хлопці почали роздягатися. Дівчата, зрозумівши, що може статися і не бажаючи вступати з хлопцями в статевий зв'язок, пояснили, що хочуть вже піти додому. Однак хлопці накинулися на дівчат і, будучи фізично сильнішими, подолали опір й здійснили вагінальне проникнення. Таким чином Іван здійснив це з Інною а Володимир з Василюю. Відбувалося це одночасно і в одній кімнаті.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 4.

Двоє друзів Петро та Андрій вирішили гарно провести час в компанії приємних дівчат. З цією метою вони сіли в авто Андрія та поїхали на кільцеву дорогу, де знайшли Ніну та Сашу. Дівчата за винагороду у 100 американських доларів погодилися провести ніч з хлопцями. В цю суму дівчата обіцяли втіхи як природнім так і не природнім способом (оральний та анальний сексуальні акти). Хлопці після ночі палких ігор так і не заплатили дівчатам, залишивши їх прив'язаними до ліжка готелю. Зв'язування було дозволене дівчатами під час сексуальних втіх. Було встановлено, що хлопці не мали ста доларів і платити дівчатам не мали наміру а також те, що Петро прив'язував кожену з дівчат за ноги а Андрій за руки.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 5.

Іра та Валерія були подружками. Ірині не складало труднощів знайти собі партнера для статевого життя, бо була вродливою, що не можна було сказати про Валерію. Ірині стало шкода Валерію і дівчата розробили план: Ірина мала запросити на вечерю сусіда по гуртожитку Михайла, спокусити його, роздягнути, прив'язати з його волі до ліжка за руки та ноги і коли той

буде взмозі вчинити статевий акт, зайде Валерія та вчинить природній статевий акт з Михайлом. Дівчата так і зробили, Михайло проник своїми геніталіями в тіло Валерії. Михайло був проти статевого акту з Валерією про що свідчила спроба вирватися та просив розв'язати його. Ірина ж стояла поруч і дивилася.

Варіант 1. Ірина перед тим, як мала зайти Валерія, погасила світло і Михайло думав, що вчинив статевий акт з Іриною.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 6.

Назар віком 18 років зустрічався з 14 річною Анною. Встановлено, що Назар вступив у статеві зносини природнім способом з Анною. Анна, будучи обізнаною про статеve життя з мережі інтернет, розуміла значення вчинюваних з нею дій, не заперечувала проти статевого акту жодного разу. Про статевий акт стало відомо після того, як виявили вагітність Анни.

Варіант 1. Назар був п'ятнадцятирічним.

Варіант 2. Чотирнадцятирічна Анна не досягла статевої зрілості.

Варіант 3. Дванадцятирічна Анна не розуміла характеру і значення дій Назара, однак, довіряючи йому, не чинила опору.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 7.

Павло побачив у парку сусідку Нелю, яка прогулювалася зі своїм новим другом Русланом. Павло знав, що Неля колись давно займалася проституцією бо її послугами й сам користувався. Павло подзвонив пізно ввечері на телефон Нелі і вимагав від неї приїхати до нього негайно для сексуальних втіх. Неля відмовилася, сказавши, що вона не займається більше проституцією. На що Павло сказав, що цього разу він за секс не платитиме і вона це робитиме безкоштовно а ні, то він розкаже Руслану про її попереднє життя. Неля так і не піддалася домаганням Павла.

Варіант 1. Неля, щоб унеможливити інформування Руслана про своє минуле, вимушена була піддатися домаганням Павла і вступила з ним у статевий зв'язок природнім способом.

Варіант 2. Павло примушував Нелю до сексу шляхом погрози знищити її автомобіль. Не отримавши бажаного Павло спалив автомобіль ринковою вартістю 400 000 грн.

Варіант 3. Павло, знаючи про скрутне матеріальне становище дівчини, примусив Нелю до статевих зносин, пообіцявши велику суму грошей, платити яких він не мав наміру. Було встановлено, що статевий акт відбувся природнім способом.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 8.

Микола повернувся із заробітків, де він був три місяці. Приїхавши додому він не побачив дружини з дітьми. З'ясувалося, що дружина Миколи перебувала у лікарні зі сином. Микола, приїхавши до лікарні, пропонував дружині вступити в статевий зв'язок в туалеті але та відмовилася. Перебуваючи в сильному статевому збудженні, Микола повернувся додому, куди на той час вже повернулася його малолітня дочка. Перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, Микола посадив малолітню дочку собі на коліна і почав торкатися пальцем її клітора та статевих губ. В цей момент в кімнату зайшла його мати і викликала поліцію. В результаті проведеного судово-медичного дослідження встановлено, що в малолітньої потерпілої виявлено потертість - осаднення статевих губ, клінічно підтверджений механічний вульвіт, тобто поверхневе запалення шкірних покривів статевих губ від зовнішнього, механічного подразнення, які утворилися від дії тертя твердого предмету, не виключено пальцем руки дорослої людини і відносяться до легкого тілесного ушкодження. Судово-медичних даних, які б свідчили про здійснення статевого акту немає.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 9.

Вісімнадцятирічна Софія зареєструвалася на сайті знайомств і при заповненні анкети щодо мети знайомства вказала, що шукає особу чоловічої статі у віці від 18 до 40 років, який би оплачував їй оренду квартири або ж надав свою квартиру для її тимчасового проживання взамін на інтимні послуги, які він зможе отримувати від неї двічі на тиждень у цій квартирі. Павло, маючи вільну квартиру, надав їй для проживання Софії і користувався послугами інтимного характеру протягом двох місяців.

Чи є в діях Павла склад кримінального правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи?

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Задача 10.

Двадцятирічна Христина орендувала квартиру в Івана три місяці, оплачуючи 5000 грн. щомісячно. Однак, у зв'язку з карантинними обмеженнями Христина втратила роботу і позбувшись єдиного джерела доходу вже не могла собі дозволити самостійну оренду квартири. Заощаджень вона не мала, тому опинилась у безвихідній ситуації. Взнавши це, Іван запропонував Христині замість грошей оплачувати проживання сексуальними послугами з його рідним братом Миколою двічі на тиждень. Христина Миколу не знала раніше. Встановлено, що таким чином вона «платила» за проживання один місяць, поки не знайшла нової роботи. Микола розумів через що вона надає йому такі послуги але брата до цього не підбурював.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь осіб. Відповідь аргументуйте.

Основна література:

1. Александров Ю. Злочини проти статевої свободи / Юридичний вісник України, 2002. №14(354). 6 -12 квітня. 9 с.
2. Біль Р.С., Денисов С.Ф. Відповідальність за статеві злочини: порівняльний аспект / Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України, 1999. Вип. 4 (9). 165 – 173 с.
3. Борисов В.І., Дорош Л.В. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (коментар до законодавства) / Форум права, 2006. №1. 4-15с.
4. Брух Х.І. Аналіз санкцій ст. 154 “Примушування до вступу в статевий зв’язок” Кримінального кодексу України // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – Номер 6. – С. 173-176.
5. Брух Х.І. Концептуальні підходи до визначення родового об'єкта злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи / Журнал східноєвропейського права. – 2014. – номер 8. (<http://easternlaw.com.ua/uk/kriminalne-pravota-ta-kriminalnno-vikonavche-pravo/brux-x-i-konceptualni-pidxodi-do-viznachennya-rodovogo-obyekta-zlochiv-proti-statevoi-svobodi-ta-statevoi-nedotorkanosti-osobi>).
6. Брух Х.І. Способи вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 154 “Примушування до вступу в статевий зв'язок” КК України / Х. І. Брух // часопис Київського університету права. – 2015. – Номер 1. – С. 251-256. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_1_61.
7. Брух Х.І. Підстави криміналізації примушування до вступу у статевий зв'язок // Право і суспільство. – 2014. – Номер 5. – С. 200-208.

8. Джужа О.М., Гапан О.А., Кирилюк А.В. Кримінально-правові та кримінологічні проблеми злочинів, пов'язаних зі сексуальним насильством / Боротьба з організованою злочинністю і корупцією, 2004. № 10. 81-90с.

9. Дудоров О.О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики): практ. порадник / О.О. Дудоров; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Діденка. – Сєверодонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. – 92с.

10. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. – К.: Ваїте, 2019. -288с.

11. Маркін В.І. Секс за Кримінальним кодексом: нова редакція. Аналіз положень Закону України від 06.12.2017 р. №2227-VIII щодо внесення змін до розділу IV «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» Особливої частини КК України. (<http://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/seks-za-kriminalnim-kodeksom-nova-redakciya.html>).

Додаткова література:

1. Кощинець В.В. Використання спеціальних психологічних знань у злочинах проти статевої свободи та статевої недоторканності / Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2005. Вип. XV.

2. Панєвін О. Усунути помилки в справах про статеві злочини / Право України, 1992. № 10. 28с.

3. Савченко А.В. Кримінально-правова та кримінологічна сутність статевих збочень (парафілій) / Вісник Національної академії внутрішніх справ України, 2001. Вип. 5. 110 – 117с.

4. Свиридов Б. Кримінальна відповідальність за злочини проти статевої недоторканості особи/ Право України, 1999. №5. 74с.

5. Косенко В. Захист новим кримінальним законом неповнолітніх від статевих злочинів / Право України, 2002. № 5. 41-45с.

Судова практика:

1. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: Постанова Пленуму Верховного

Суду України від 30 травня 2008 року №5. Вісник Верховного Суду України. 2008. № 7. С. 1–8.

2. Рішення ЄСПЛ від 4 грудня 2003 року: Справа «М.С. проти Болгарії». URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=629>.

3. Рішення ЄСПЛ від 26 березня 1985 року: Справа «X і Y проти Нідерландів». URL: http://european-court.eu/uploads/ECHR_X_and_Y_v_The_Netherlands_26_03_1985.pdf.

**ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВИБОРЧИХ,
ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І
ГРОМАДЯНИНА»**

На перше заняття: завдання 1, 2; задачі 1-5.

На друге заняття: завдання 3, 4; задачі 6-10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте зміни, що відбулися у регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти виборчих прав громадян і заповніть таблицю:

№ п/п	Дата прийняття	Попередня редакція статті (частини статті) КК України	Змінена редакція статті (частини статті) КК України	Відмінність

Завдання 2.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скажника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України?

- які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України?

а) Постанова ВСУ від 1 жовтня 2015 р. у справі № 5-106к15.

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/52312540>

б) Постанова ВСУ від 24 березня 2016 р. у справі № 5-299к15.

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/57616386>

Суть правової проблеми, яка стала предметом оцінки ВСУ в аналізованій справі	Аргументи сторони, яка подала заяву до ВСУ	Аргументи іншої сторони	Правова позиція, сформульована ВСУ в аналізованому рішенні

Завдання 3.

Встановіть момент закінчення кожного із кримінальних правопорушень, передбачених статтями (частинами статей) розділу V Особливої частини КК України та заповніть таблицю:

№ п/п	Стаття (частина статті)	Момент закінчення кримінального правопорушення

Завдання 4.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями (частинами статей):

- а) ч. 3, 4 ст. 157 та ст. 364, ст. 364-1, ст. 365 КК України;
- б) ч. 1 ст. 158 та ст. 361, ст. 361-2, ст. 362 КК України;
- в) ч. 2 ст. 158 та ст. 358, ст. 366 КК України;
- г) ч. 1 ст. 158-1 та ст. 357 КК України;
- д) ч. 1, 2 ст. 160 та ч. 1, 3 ст. 354 КК України;
- е) ст. 163, ст. 168 та ст. 182 КК України.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Руслан, Віктор та Володимир під час чергових виборів Президента України з метою зриву голосування на одній із виборчих дільниць в ніч перед днем голосування непомітно проникли в приміщення, де знаходився сейф з виборчими документами, відкрили його, облили пачки з виборчими бюлетенями бензином та підпалили їх. Внаслідок скоєного згоріло близько 2000 бюлетенів та істотно пошкоджено приміщення школи.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Руслана, Віктора та Володимира.

Задача 2.

Кандидат на посаду сільського голови Петро та його брат Роман вирішили вплинути на результати виборів та використати одну із відомих «брудних технологій». Її зміст полягав в наступному: Петро та Роман, отримавши свої бюлетені для голосування за кандидата на посаду сільського голови, не опустили їх в скриньку, а непомітно винесли за межі дільниці, вкинувши до скриньки схожі за своїм зовнішнім виглядом з бюлетенем їх кольорові копії. У автомобілі Романа брати здійснювали обмін – виборець одержував вже заповнений бюлетень, вкидав його на дільниці до виборчої скриньки, а пізніше віддавав братам свій незаповнений бюлетень, який вони знову заповнювали і т. д. За це Петро та Роман кожного щедро частували горілкою та з канапками з чорною ікрою. Усього братам передали свої незаповнені бюлетені 23 особи, а Петро одержав перемогу над найближчим своїм конкурентом Василем у 27 голосів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра та Романа.

Задача 3.

З призначенням Максима на посаду директора комунального підприємства «Союз» рівень трудової дисципліни на підприємстві різко погіршився: працівники регулярно запізнювалися на роботу, відлучалися по декілька годин протягом робочого дня, вживали на робочому місці алкогольні напої, використовували службовий транспорт з метою вирішення власних справ тощо.

На передодні виборів до Верховної Ради України Максим зібрав трудовий колектив «Союзу» та в ультимативній формі повідомив, що усі працівники повинні проголосувати за кандидата В.В. Сливканича. З метою контролю за виконанням цієї вказівки, Максим зобов'язав кожного працівника сфотографувати у кабінці свій заповнений виборчий бюлетень на фоні документа, що посвідчує його особу та негайно надіслати фото на його електронну скриньку. У випадку невиконання його вимог, Максим погрожував «навести порядок на підприємстві», змусити працівників ходити на роботу «від дзвінка до дзвінка», «звільнити п'яниць». Усі працівники підприємства «Союз» виконали вказівку Максима.

Варіант: на наступний день після дня проведення виборів Максим надіслав список працівників підприємства «Союз», що «правильно» проголосували керівнику обласного осередку партії «Єдина Україна» Валерію.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Максима та Валерія.

Задача 4.

Артур регулярно та у повному обсязі сплачував аліменти на утримання свого 12-річного усиновленого сина Дениса, розмір яких був визначений

судом у твердій грошовій сумі. 11 серпня 2016 р. його колишня дружина Ольга повідомила Артуру, що у зв'язку із прийняттям ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо індексації розміру аліментів, визначеного судом у твердій грошовій сумі» від 17.05.2016 р. № 1368-VIII розмір аліментів підлягає індексації та пред'явила розрахунок, за яким Артуру слід додатково сплатити 12560 грн. Останній відмовився сплачувати цю суму, заявивши що він і так достатньо платить «нерідній дитині». Наступні неодноразові дзвінки та повідомлення Ольги були Артуром проігноровані.

12 листопада 2016 р. Ольга вкотре зателефонувала до Артура та повідомила, що оскільки він вже понад три місяці не сплачує «індексацію», то вона сьогодні ж звернеться до органів досудового розслідування із повідомленням про вчинення ним діяння, передбаченого ст.164 КК України. Артур погрожував, що якщо Ольга це зробить, він розкаже Денису, що вони не є його рідними батьками. Ольга все одно написала обіцяну заяву, тоді як Артур, зустрівши Дениса після школи, розповів останньому правду про його усиновлення.

Варіант: Артур надіслав Денисові електронного листа, в якому повідомляв, що не є його біологічним батьком та просив переконати матір відмовитися від суми індексації. Проте, Денис прочитав листа вже після того, як Ольга сама розказала Денису про те, що вона з Артуром його усиновили.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Артура та Ольги.

Задача 5.

Виходячи останнім із аудиторії після практичного заняття Тарас побачив, що біля однієї із парт лежить забутий його одноклассником Іваном мобільний телефон. Скориставшись ситуацією, Тарас прочитав у додатку Viber переписку Івана з їхньою спільною знайомою Ангеліною, де йшлося про подробиці їх останнього інтимного спілкування. Тарасу дуже подобалася Ангеліна, а тому він від імені Івана надіслав дівчині повідомлення, в якому з використанням нецензурної лексики грубо образив Ангеліну, назвав її повією та пропонував «розважитися» з нею разом із своїми друзями. Телефон Тарас залишив в аудиторії, де за ним через 25 хвилин повернувся Іван.

Варіант: Ангеліна перестала спілкуватися з Іваном, а останній, не зумівши пояснити дівчині як все було насправді, спробував отруїтися, проте був врятований завдяки своєчасному наданню медичної допомоги.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Тараса.

Задача 6.

Тарас уклав договір про участь у фонді фінансування будівництва та після належного виконання усіх зобов'язань 12 жовтня 2015 р. набув у власність однокімнатну квартиру площею 52 квадратних метри. 13 жовтня 2015 р. представник управителя Ірина передала Тарасу ключі від його квартири та повідомила, що ключі від під'їзду та хвіртки він отримає у житлово-експлуатаційній конторі «Домовий». Він з'явився туди 17 жовтня 2015 р., де директор контори Іван повідомив йому, що необхідно підписати договір про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій 1 липнем 2015 р. та сплатити за відповідний період ніби то надані ЖЕК «Домовий» послуги у сумі 843 грн. Тарас відмовився підписувати цей договір та сплачувати відповідну суму, оскільки ЖЕК «Домовий» протягом липня – вересня жодних послуг фактично не надавав. Тоді Іван повідомив, що у такому випадку він не дасть Тарасу ключів доки той не виконає його вимоги. Через три місяці під впливом неодноразових настирливих дзвінків Тарас все ж таки підписав договір, сплатив усю суму та одержав ключі від хвіртки та під'їзду.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Івана.

Задача 7.

Журналісту місцевої газети «Промінь» Пилипу було доручено підготувати розгорнуту статтю про політичну діяльність кандидата на посаду міського голови Свирида. Коли стаття була підготовлена, Пилипу зателефонував Сергій, який, погрожуючи розправою, почав вимагати вилучити із статті відомості про окремі факти політичної кар'єри Свирида. Попри погрози, Пилип відмовився змінювати статтю, повідомивши, що є «чесним журналістом». Наступного дня коли він вийшов з дому щоб здати підготовлений ним матеріал до друку, двоє невідомих вирвали з рук Пилипа його ноутбук, де зберігалася стаття, а також пов'язані з нею матеріали, та зникли у невідомому напрямку. Встановлено, що невідомими виявилися Петро та Микола, що діяли за «наводкою» Сергія; ноутбук того ж дня здали в ломбард, за що отримали 4300 грн.; про статтю та матеріали що там зберігаються не знали.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Сергія, Петра та Миколи.

Задача 8.

Головний лікар міської комунальної лікарні Микола вже давно хотів зробити у своєму кабінеті ремонт – поклеїти шпалери, встановити акваріум, телевізор тощо. Однак коштів для цього не вистачало, у зв'язку з чим Микола, погрожуючи звільненням, змусив працівників лікарні написати заяви про те, що вони добровільно відмовляються від 10 % своєї заробітної

плати та дозволяють використати відповідні суми для проведення ремонту приміщень лікарні. Від написання заяв відмовилися Ігор, Петро, Микола, Іванна та інші (усього 8 чоловік), заявивши, що вони дають лише усну згоду на таке відрахування. Таким чином за чотирнадцять місяців, протягом яких усі працівники отримували 90 % своєї заробітної плати на відповідному банківському рахунку «осіло» більше 70 000 грн., які були використані для ремонту придбання всього «необхідного» для кабінету Миколи.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи.

Задача 9.

У свій день народження Степан на одинці пиячив у своїй квартирі, жалівся самому собі на життя, плакав. Близько 7.30 ранку наступного дня, перебуваючи у стані сильного алкогольного сп'яніння, він вирішив «помститися» Всевишньому за усі невдачі у своєму житті. З цією метою він взяв двадцятилітрову каністру бензину та попрямував до собору Святого Юра, що знаходився недалеко від помешкання Степана. Зайшовши до собору, він відкрив каністру та почав розливати пальне по його периметру. Після цього Степан спробував запалити сірник, однак був затриманий прихожанами, які прибули на богослужіння. Встановлено, що собор Святого Юра є пам'яткою архітектури національного значення, в день вчинення посягання у соборі знаходився оригінал Нерукотворного образу Ісуса Христа, а богослужіння було перенесено з 8.00 на 10.00.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Степана.

Задача 10.

Фанатично одержимий одним із релігійних віровчень Валентин кілька років працював над трактатом «Слово останнього віруючого» в якому, зокрема, писав, що в останній тиждень грудня 2015 року настане «кінець світу», а вижити зможуть лише віруючі, яких «прихистить Матір Земля». Після завершення трактату Валентин подорожував країною, поширюючи ідеї свого віровчення та закликаючи людей стати членами його секти «Спасених затворників». 10 грудня 2015 р. члени секти (яка на цей момент налічувала 54 адепти) разом із Валентином укрилися в спеціально спорудженому ними підземному сховищі, де затворники планували перечекати «кінець світу». У катакомбах Валентин встановив жорсткі правила: зокрема, сектантам суворо заборонялося виходити на поверхню, ховати трупи померлих, користуватися будь-якими засобами зв'язку. Внаслідок тривалого недоїдання, антисанітарії, зсувів ґрунту та холоду загинуло семеро дорослих та одна дворічна дитина. Усі інші залишили сховище лише 7 січня 2016 р.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Валентина.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Закон України «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 р. № 595-VIII (з наступними змінами та доповненнями).
2. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI (з наступними змінами та доповненнями).
3. Закон України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 р. № 474-XIV (з наступними змінами та доповненнями).
4. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (з наступними змінами та доповненнями).
5. Закон України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 р. № 2297-VI (з наступними змінами та доповненнями).
6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III (з наступними змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. № 2402-III (з наступними змінами та доповненнями).
8. Закон України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII (з наступними змінами та доповненнями).
9. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» від 3 липня 1991 р. № 1282-XII (з наступними змінами та доповненнями).
10. Закон України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 19 червня 2003 р. N 978-IV (з наступними змінами та доповненнями).
11. Закон України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» 14 травня 2015 р. № 417-VIII (з наступними змінами та доповненнями).
12. Цивільний кодекс від 16 січня 2003 р. № 435-IV (з наступними змінами та доповненнями).
13. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» від 23 вересня 1997 р. № 540/97-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
14. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (з наступними змінами та доповненнями).
15. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (з наступними змінами та доповненнями).

16. Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
17. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 р. № 987-ХІІ (з наступними змінами та доповненнями).
18. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р. N 1805-ІІІ (з наступними змінами та доповненнями).
19. Закон України «Про авторське право та суміжні права» 23 грудня 1993 р. N 3792-ХІІ (з наступними змінами та доповненнями).
20. Постанова КМУ «Про затвердження Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» від 20 травня 2009 р. N 529.
21. Постанова ЦВК «Про Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів Президента України» від 17 травня 2012 р. № 85 (з наступними змінами та доповненнями).
22. Постанова ЦВК «Про Роз'яснення Центральної виборчої комісії щодо заборони надання виборцям грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей під час виборчого процесу з виборів Президента України» від 26 березня 2014 р. № 76 (з наступними змінами та доповненнями).
23. Рішення КСУ у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України 20 січня 2012 р. у справі № 2-рп/2012.
24. Постанова ВСУ від 1 жовтня 2015 р. у справі № 5-106кс15
25. Постанова ВСУ від 24 березня 2016 р. у справі № 5-299кс15.
26. Постанова ВС від 11 квітня 2019 року у справі № 208/5439/16-к.

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

1. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Burluа і інші проти України» від 6 листопада 2018 року (Заява № 3289/10).[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:\[%22document%22\],%22itemid%22:\[%22001-196512%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-196512%22]}).

Рекомендована література:

1. Андрушко П.П. Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: кримінально-правова характеристика: монографія / П.П. Андрушко. Київ: КТН, 2007. 325 с.
2. Горпинюк О.П. Інформаційна приватність та її захист від злочинних посягань в Україні: монографія / О.П. Горпинюк. Львів: БОНА, 2014. 324 с.
3. Готін О.М. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина: навчальний посібник / О.М. Готін. Луганськ: Луганський держ. ун-т внутр. справ, 2006. 191 с.
4. Денькович О.І. Щодо конституційності положень окремих статей про злочини проти виборчих прав (статті 157 та 158-1 Кримінального кодексу України) / О. Денькович // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2010. Вип. 51. С. 330-338.
5. Денькович О.І. Зміст ознак складу злочину, передбаченого ст. 182 КК України («Порушення недоторканності приватного життя») у світлі рішень Конституційного Суду України / О.І. Денькович // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 9-10 жовтня 2014 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Х.: Право, 2014. С. 480-484.
6. Євтеєва Д.П. Кримінально-правова характеристика зловживання опікунськими правами: соціальна обумовленість та склад злочину / Д.П. Євтеєва. Харків: «Право», 2015. 264 с.
7. Єдинак І.В. Конструктивні особливості ст.163 Кримінального кодексу України «Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер» / І.В. Єдинак // Збірник наукових праць юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету. 2017. №3. С. 82-88.
8. Зінченко І.О. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Аналіз законодавства і судової практики: монографія / Зінченко І.О. Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2007. 320 с.
9. Кримінальна відповідальність за порушення виборчих та референтних прав: монографія; [під ред. В.П. Тихого]. Харків: Кроссруд, 2008. 344 с.
10. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V

Особливої частини КК України): монографія / Лихова С.Я. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. 573 с.

11. Мазур М.В. Кримінальна відповідальність за порушення виборчих і референдумних прав громадян: монографія / М.В. Мазур; Луганська правова фундація. Луганськ: Елтон-2, 2012. 218 с.

12. Маркін В.І. Предмет складів злочинів проти свободи віросповідання / В.І. Маркін // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2008. Вип. 47. С. 193-201.

13. Маркін В.І. Чи можна вважати матеріальним склад злочину, передбачений ст. 181 «Посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів» КК України? / В.І. Маркін // Актуальні проблеми кримінального права та кримінології: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Донецьк, 24 квітня 2009 р.) / Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. Донецьк: Норд Комп'ютер, 2009. С. 142-144.

14. Мельник М.І. Кримінальна відповідальність за злочини проти виборчих прав громадян / М.І. Мельник. Київ: Атіка, 143 с.

15. Присяжнюк І.І. Кримінальна відповідальність за порушення недоторканості житла або іншого володіння особи в Україні: монографія / І.І. Присяжнюк. Київ: Національна академія прокуратури України, 2011. 290 с.

16. Топчій В.В. Кримінально-правова характеристика невиклати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат: монографія / В.В. Топчій. Львів: ЛДУВС, 2010. 260 с.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ»

На перше заняття: завдання 1 (а, б, в); завдання 2 (1); задачі: 1-5.

На друге заняття: завдання 1 (г, д, е); завдання 2 (2); задачі: 6-10.

На третє заняття: завдання 1 (є, ж); завдання 2 (3); завдання 3 - 4; задачі: 11-15.

На четверте заняття: завдання 1 (з, і); завдання 2 (4); завдання 5 - 6; задачі: 16-20.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скаржника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова від 13 березня 2018 року № 13-14кц18

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/72727886>

б) Постанова від 19 листопада 2018 року № 51-2436кмо18

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82769696>

в) Постанова від 16 травня 2018 року № 51-868км 18

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74158380>

г) Постанова від 20 березня 2018 року № 51-850км18

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/73001326>

д) Постанова від 08 лютого 2018 року № 401/2806/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/72151110>

е) Постанова від 06 грудня 2018 року № 718/642/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78501871>

є) Постанова від 07 лютого 2019 року № 489/4597/14-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/79846601>

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80178372>

ж) Постанова від 17 липня 2018 року № 296/485/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/75473896>

з) Постанова від 05 липня 2018 року № 161/139/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/75215613>

і) Постанова від 07 травня 2019 року № 489/4885/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/81722389>

Завдання 2.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених:

1. ч.2 ст. 186 та ч. 1 ст. 125, ч.1 ст.146; 188-1 та ст.192 КК України.
2. ст.190 та ст.222; ст. 194 та ст.196; ст. 194 та ст.194 -1 КК України
3. ст.190 та ст.192; ст.189 та ст.355; ч.3 ст.185 та ст.162 КК України
4. ч.4 ст.187 та ч.1 ст.121; ст.189 та ст.206; ст.198 та ст.209 КК України

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.

Заповніть таблицю

Насильство чи погроза насильством, що охоплюється насильницьким грабежем (ч.2 ст.186 КК України)	Насильство чи погроза насильством, що охоплюється розбоєм (ст.187 КК України)

Завдання 4.

Заповніть таблицю зазначивши поряд з предметом, номер статті Кримінального кодексу України за якою необхідно кваліфікувати його викрадення. Відповідь обґрунтуйте.

Предмет викрадення	Стаття Кримінального Кодексу України, за якою необхідно кваліфікувати викрадення
Механічний транспортний засіб	
Мобільний телефон	
Гладкоствольна мисливська зброя	
Вогнепальна зброя	
Наркотичний засіб	
Золотий ланцюжок	

Виборчий бюлетень	
Банківська картка на якій залишилось 2000 грн.	
300 євро	
Паспорт громадянина України	

Завдання 5.

Заповніть таблицю зазначивши поряд з предметом та формою розкрадання, статтю Кримінального кодексу чи Кодексу про адміністративні правопорушення, за якою необхідно кваліфікувати дані дії. Відповідь обґрунтуйте.

Предмет викрадення	Стаття Кримінального кодексу чи Кодексу про адміністративні правопорушення.
Кримінальний кодекс України, вартістю 80 грн., шляхом грабежу	
Чорнильна ручка, вартістю 150 грн., шляхом крадіжки	
Гаманець у якому було 170 грн., шляхом розбою	
Чехол для мобільного телефону вартістю 210 грн., шляхом шахрайства.	
Набор постільної білизни вартістю 200 грн., шляхом привласнення.	
Термочашка вартістю 195 грн., заволодіння шляхом зловживання службовим становищем	
Футляри для окулярів вартістю 280 грн., шляхом розтрати	
Окуляри вартістю 250 грн., шляхом грабежу	

Завдання 6.

Змоделюйте ситуацію коли буде наявний:

- 1) Закінчений змах на крадіжку продуктів харчування
- 2) Незакінчений замах на викрадення ювелірних прикрас шляхом грабежу
- 3) Закінчене кримінальне правопорушення— заволодіння одягом шляхом шахрайства
- 4) Закінчене кримінальне правопорушення – вимагання 10000 грн.

- 5) Закінчене кримінальне правопорушення – заволодіння мобільним телефоном шляхом розбою

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Віталій зайшов у супермаркет «Кедр» щоб купити молока та хліба. Однак проходячи повз відділ де продавали верхній одяг він побачив куртку та штани, які йому сподобались. Підійшовши ближче він побачив, що дані речі його розміру однак їх ціна – 7 000 грн., йому не підходила. Віталій вирішив, що вкраде дані речі. З цією метою він взяв їх та зайшов у примірочну, де вдів нову куртку під свою та заховав під куртку штани, після чого зашпечив свою куртку та швидко пройшов через касову зону та вибіг із магазину. Через 30 хв. Віталій був затриманий службою охорони супермаркету. У магазині велось відеоспостереження про що Віталій не знав, хоча повідомлення про це було на вході у супермаркет і його дії були зафіксовані.

Як кваліфікувати дії Віталія?

Задача 2.

Ілля вирішив вкрасти з магазину «ТехноХата» планшет «Сігма» вартістю 5 000 грн. З цією метою він прийшов у магазин в час коли у ньому не було покупців. Підійшовши до продавця він попросив показати йому планшет. Коли продавець витягнув планшет із коробки та почав його включати Ілля попросив його ще батарейки для радіо та карту пам'яті для телефону, які знаходились за сусіднім прилавком. Коли продавець відійшов за замовленим Іллі товаром та залишив планшет на прилавку біля Іллі, останній швидко захопив планшет та вибіг із магазину. Продавець побіг за ним, однак коли наздогнав його то Ілля ударив його кулаком у лице внаслідок чого продавець упав та ударився в голову, що спричинило легкий струс мозку, після чого Ілля сів швидко у таксі та поїхав. Продавець перебував на лікуванні 12 днів.

Як кваліфікувати дії Іллі?

Задача 3.

Продавець магазину «Смаколик» Алла отримала для реалізації 5 банок червоної ікри (загальна вартість – 1000 грн.), 8 палок саямі із сиром (загальна вартість – 1600 грн.) та 6 упаковок сиру філадельфія (загальна вартість – 800 грн.). Підписавши акт про отримання товару Алла спакувала весь цей товар у сумку та попросила чоловіка щоб він за нею прийшов. Коли чоловік прийшов, то вона йому розповіла, що хоче цей товар забрати для того щоб його продати сусідам та за виручені кошти придбати новий

телевізор у кухню. Чоловік підтримав її ідею і вони пішли з товаром до дому. На наступний день Алла продала товар і отримала - 3800 грн. за які на наступний день придбала телевізор.

Варіант: Коли Алла з чоловіком виходили з магазину то їх побачив директор магазину, який проходив повз. Він запитав, що в пакеті. Алла та її чоловік промовчали. Директор висмикнув пакет з руки чоловіка то побачив, що це товар, який зранку отримала Алла. Поки він відкривав пакет Алла з чоловіком втекли.

Як кваліфікувати дії Алли та її чоловіка?

Задача 4.

Геннадій бажаючи викрасти діамантовий перстень (вартість 7 000 грн.), який належав Каріні. Побачивши, що вона здала його у ювелірну майстерню він пішов за нею та витягнув у неї квитанцію за якою їй мають віддати перстень з ремонту. Прочитавши в ній, що перстень можна забрати завтра він із самого ранку пішов у майстерню та показав квитанцію. Майстер запитав, а чому не прийшла за ним жінка яка вчора його віддавала на що останній відповів, що вона не встигає і попросила забрати його. Майстер віддав йому перстень. Взявши його Геннадій швиденько пішов та здав його у ломбард та отримав за нього 6 000 грн.

Як кваліфікувати дії Геннадія?

Задача 5.

Кирило побачив у Ігора в руках пенсійне посвідчення. Побачивши схожість з ним та бажаючи зекономити на проїзді вирішив викрасти посвідчення. Вирвавши з рук Ігора посвідчення він побіг. Вклеївши своє фото він користувався посвідченням 2 місяці допоки не був викритий контролером. На проїзді Кирилом було зекономлено 900 грн.

Варіант 1: Кирило з рук Ігора вирвав посвідчення його прапра дідуся, який був помічником гетьмана Павла Скоропадського, яке він ніс у музей на виставку присвячену відродженню української державності, на прохання керівництва музею, як важливий історичний документ, що був підтвердженням зв'язків Скоропадського з російським імператором Миколою II. Побачивши, що це не посвідчення Ігора та з'ясувавши його ціну, Кирило продав його за 1000 євро.

Варіант 2: Кирило підняв посвідчення прапра дідуся Ігора, яке лежало біля лавки на зупинці трамвая та залишив собі.

Як кваліфікувати дії Кирила?

Задача 6.

Ігнат, попросив свого товариша Василя, який був слідчим суддею допомогти йому. Знаючи, що Василь розглядає справу про отримання неправомірної вигоди директором місцевого комунального підприємства - Аркадія, він попросив його видати ухвалу про проведення обшуку в будинку останнього, за що він йому обіцяв грошову винагороду. Василь погодився та видав таку ухвалу та видив її із порушенням норм Кримінально – процесуального кодексу. Взявши її Ігнат підробив посвідчення слідчого собі та ще двом товаришам – Ігорю та Власу, які погодились допомогти йому в цій справі та пішли до Аркадія. Аркадій побачивши пред'явлені ними посвідчення та ухвалу впустив їх у дім. Під час проведення «обшуку» ними було вилучено два комп'ютери, три планшети та золоті вироби на загальну суму 65 000 грн. Ігнат, Ігор та Влас продали дані речі, а отримані кошти поділи між собою.

Варіант 1: Аркадій їх не впускав. Щоб зайти вони вибили шибки у дверях чим спричинили шкоду у розмірі 1000 грн.

Варіант 2: Коли Ігнат, Ігор та Влас прийшли до будинку то у ньому нікого не було. Вони зайшли та почали шукати гроші та ювелірні вироби. Однак почули, що йдуть господарі і вирішили втекти. Однак були затримані господарями. Їм вдалось знайти лише 200 грн.

Як кваліфікувати дії Ігната, Ігора та Власа?

Задача 7.

Оксана зателефонувала Галині та сказала, що якщо остання не передасть їй 8 000 грн. протягом двох днів, то вона опублікує у місцевій газеті статтю про те, що Галина займається наданням інтим послуг з фото підтвердженням. Галина відповіла, що це неправда і Оксана це знає, а які ж у зв'язку з цим в неї можуть бути фото. Оксана відповіла, що це нічого інтернет та фотошоп їй допоможуть. Галина не схотівши проблем на роботі та вдома, оскільки довести неправдивість даної інформації потребує часу вирішила погодитися на умови Оксани та передала їй гроші.

Варіант: Галина не погодилась на умови Оксани. Однак Оксана прийшла до Галини і показала їй уже підготовлені матеріали про інтим послуги, які надає Галина і сказала, що якщо вона не дасть їй вже 8 000 грн., то через секунду ці матеріали будуть опубліковані у Інстаграмі.

Як кваліфікувати дії Оксани?

Задача 8.

Макар 5 місяців тому вийшов із в'язниці де відбував покарання за викрадення вогнепальної зброї. Не маючи коштів на новий телефон він вирішив заробити їх «легким» способом – викрадати. Він хотів отримати

таким способом 9 000 грн. (вартість омріяного телефону). Одного дня він викрав із сумки дівчини, яка стояла перед ним у черзі магазину – 200 грн. Через день він викрав телефон із кишені куртки пасажира маршрутки та здав його у ломбард за що отримав – 1 000 грн. Через два дні він хотів витягнути гаманець із сумки дівчини на ринку, однак продавець це зауважила та підняла шум і Макар взявши гаманець, у якому було 500 грн. та водійські права почав тікати і встиг застрибнути у таксі, що стояло та втік. Через день він вирішив продовжити свій план та викрав із сумки дівчини, що стояла біля нього на зупинці гаманець, де було 500 грн. та посвідчення водія. Через два дні Макар був затриманий.

Як кваліфікувати дії Макара?

Задача 9.

Гліб під час прибирання в квартирі знайшов поломаний велосипед. Оскільки він на велосипеді не катається, тому його ремонт буде лише зайвим витрачанням коштів, він його залишив біля смітників.

Через три дні Гліб неподалік від свого двору побачив свого сусіда Марка, що їхав на його велосипеді. Гліб побачив, що велосипед гарно виглядає і їздить добре, а тому вирішив його повернути, можливо, навіть і з метою подальшого продажу. Марк відмовився віддавати велосипед, пояснив що знайшов його біля смітників і вже другий день на ньому катається. Гліб почав скидати Марка з велосипеда, наносячи удари по ногам, рукам та по лицю, але останній захищався і наніс Глібу удар у нижню частину голови. Унаслідок цього Глібу було вибито два зуба, що згідно з висновком медико – соціальної експертизи становить 10 відсотка втрати загальної працездатності.

Як кваліфікувати дії Гліба та Марка?

Задача 10.

Карл вирішив підзаробити. Знаючи, що на горілчаному заводі у паркані є невелика щілина, бо працював там охоронцем і звільнився лише два тижні тому, він вирішив викрасти три ящики горілки на загальну вартість 6 000 грн. Для цього він попросив свого товариша Гліба, щоб той підвіз його під щілину у паркані та зачекав його. Увечері Карл та Гліб поїхали до заводу та зупинились біля щілини. Карл сказав щоб Гліб відкрив багажник та чекав його. Карл проліз у щілину та побіг у ангар з готовою продукцією. Принісши третій ящик Карл сказав Глібу, щоб той закрити багажник та чекав його у машині, а він закрити ангар. Однак коли він пролазив то зачепив дрот під'єднаний до сигналізації і сигналізація спрацювала. Через п'ять хвилин приїхала поліція та затримала Карла, коли він вилазив із щілини. Гліб встиг втекти ще до приїзду поліції не дочекавшись Карла.

Як кваліфікувати дії Карла та Гліба?

Задача 11.

Сергій разом із Ігнатом, домовилися про зустріч з менеджером ТзОВ «Згода» Богданом про зустріч з метою обговорення купівлі – продажу наявної у нього сільськогосподарської продукції – сої, хоча насправді жодної сої у них не було. Для цього вони обрали складське приміщення ПП «Калина», куди вони під виглядом «покупців» зайшли. Показавши Богдану склад з соєю і запевнивши його у її якості та достатній кількості. Після цього вони попросили Богдана надати їм першу частину платежу по договору, у розмірі 12 000 грн. Богдан погодився та передав їм ці кошти. Взявши кошти Сергій та Ігнат одразу ж сіли у автомобіль та поїхали. Після цього до Богдана підійшов Андрій (робітник складу) та запитав чи довго вони будуть думати про покупку. Богдан, зрозумів, що його обманули та побіг за автомобілем та встиг його наздогнати. Побачивши його Ігнат відкрив двері та вдарив ними Богдана у ногу, чим спричинив забій м'яких тканин коліна. Після цього вони швидко втекли. Богдан лікував отриману травму 5 днів.

Як кваліфікувати дії Сергія та Ігната?

Задача 12.

Давид давно мріяв про новий планшет, який коштував 15 000, однак грошей у нього не було. Він вирішив скористатись схемою про яку колись чув від товариша. Схема полягала у знятті коштів з банкомату з використанням дублікатів банківських карток («білого пластику»). Він виготовив такий дублікат картки та пішов до банкомату банку «Древо». Він вирішив не знімати одразу 15 000 грн., а зняти лише 8 000 грн., а завтра прийти та зняти ще 7 000 грн. Знявши на наступний день 7 000 грн., яких йому не вистачало для покупки омріяного планшета, він одразу ж пішов та придбав його.

Як кваліфікувати дії Давида?

Задача 13.

До Інги, яка працювала продавцем на ринку звернувся її сусід Остап з проханням допомогти продати два ящики вина за що він пообіцяв їй 10% від зароблених коштів. Інга нічого не розпитуючи погодилась. Після отримання коштів Інга з'ясувала, що це було вино, яке Остап виготовляв сам.

Варіант 1: Остапу було 15 років.

Як кваліфікувати дії Інги?

Задача 14.

Гаврило бачачи, що Ірина поклала у багажник свого автомобіля сумку з комп'ютером та пакет з продуктами вирішив їх викрасти. Дочекавшись коли Ірина зайде у під'їзд він швиденько підбіг до машини відкрив ключем, який

встиг підібрати, багажник витягнув речі та побіг. Однак через 50 м. був затриманий перехожими, які побачили, як він біжить із сумками. При затриманні вириваючись він ударив Віталія у живіт, чим спричинив забій м'яких тканин. Віталій перебував на домашньому лікуванні 7 днів.

Як кваліфікувати дії Гаврила?

Задача 15.

Аркадій не міг сплатити кредит (6 000 грн.). Не знайшовши іншого варіанту він вирішив викрадати мобільні телефони у пасажирів громадського транспорту. Він сідав у час пік у переповнений транспорт та непомітно витягав із кишень телефони. Протягом тижня йому вдалось викрасти 7 телефонів загальною вартістю 8 000 грн. Ці телефони він відніс своєму товаришу Карпу, який без жодних питань допоміг їх продати. Аркадій зміг погасити кредит та ще отримав 2000 грн. «заробітку».

Варіант: Аркадій уже неодноразово звертався до Карпа і знав його, як надійну людину, як завжди допоможе у таких питаннях.

Як кваліфікувати дії Аркадія та Карпа?

Задача 16.

Володимир ішов парком і тут раптово до нього підбіг Ернест і витягнувши іграшковий пістолет, про, що Володимир не здогадувався, направив його в сторону в його сторону та показав ним на сумку. Володимир зняв сумку і віддав Ернесту. Однак не встигнувши відійти був затриманий поліцейським, який проходив повз патрулюючи парк.

Варіант: Володимир сказав, що сумка пуста і він грошей при собі не має. На це Ернест відповів, що нічого нехай він принесе завтра на це ж місце 5 000 грн., а то де живе Володимир він знає.

Як кваліфікувати дії Ернеста?

Задача 17.

Ігор бажаючи довідатися чи є у його жінки коханець, оскільки мав підозри, які викликала її щоденна переписка в телефоні, яку вона приховувала від чоловіка, вирішив забрати її телефон, який їй подарували батьки ще до їх шлюбу. Для цього він дочекався її у під'їзді, у якому виключив світло та вирвав з її руки телефон (вартістю 2 000 грн.) по якому вона розмовляла з подругою. Внаслідок цього у дружини Ігоря було діагностовано вивих руки, який вона лікувала протягом 10 днів. Переглянувши переписку дружини Ігор викинув телефон у смітник недалеко від дому.

Як кваліфікувати дії Ігора?

Задача 18.

Едвард недолюблюючи свого сусіда Карена вирішив йому напакостити. Уночі він підійшов до гаражу, що належав Карену зламав замок та обливши все, що у ньому було бензином підпалив сірник та кинув його туди. Однак це побачив безхатько Іван почав кричати. Едвард відштовхнув його кулаком у груди від чого Іван упав та вдарився головою об бордюр. Після цього Едвард утік. Гараж почав палати. Пожежу побачили сусіди та викликали пожежну службу, яка приїхала за 10 хв. та ліквідувала пожежу. Пожежею було заподіяно шкоду у розмірі 18 000 грн. Також було виявлено і тіло Івана.

Як кваліфікувати дії Едварда?

Задача 19.

Гаврило працював охоронцем сільськогосподарського виробничого кооперативу «Лісочок», яке займалось вирощуванням ялиць. Згідно підписаного договору він ніс повну матеріальну відповідальність за охоронюваним ним лісовий масив. Територія кооперативу була великою внаслідок чого Гаврило не мав можливості контролювати всю територію, про керівництво він не повідомляв, оскільки не хотів бути звільненим. 29 грудня керівництво здійснило перевірку лісового масиву та виявило, що було зрубано 30 ялиць, загальним об'ємом 40, 0 м³. Гаврило пояснив, що він фізично не в змозі обійти весь масив, тому не бачив, що було вирубанو стільки дерев із трьох дальних секцій.

Як кваліфікувати дії Гаврила?

Задача 20.

Борис працював майстром на станції технічного обслуговування «Шина». Одного разу йому віддали у ремонт автомобіль марки «NISSAN». Він вирішив підзаробити використавши даний автомобіль для таксування. Для цього він сказав власнику автомобіля, що його ремонт триватиме три тижні, оскільки потрібна деталь, якої у нього не має і її потрібно замовити, а доставлять її лише за два тижні. Власник погодився і залишив автомобіль на ремонт. Насправді ж ремонт мав тривати лише 5 днів. На такому бізнесі Борис заробив 5 000 грн. Власник автомобіля за цей час потратив 2 000 грн. на проїзд на таксі. Через три тижні власник забрав свій автомобіль з ремонту.

Як кваліфікувати дії Бориса?

Задача 21.

Арета завжди мріяла про золотий годинник, однак їй ніколи не вистачало коштів на його купівлю. Довідавшись, що її подрузі Ангелі чоловік на день народження подарував золотий годинник вона почала шукати нагоди для його викрадення. На вихідні Ангеліна та її чоловік вирішили поїхати у

гори на відпочинок і залишили Ареті ключі для того, щоб вона прийшла та погодувала їх кота. Прийшовши Арета почала шукати годинника і не почула, як зайшов батько Ангеліни. Побачивши, як Арета нишпорить у комоді його дочки він почав кричати. Вона налякалась та почала тікати тримаючи у руках двісті гривень, які вона встигла знайти. Однак втекти їй не вдалось, оскільки батько покликав сусідів на допомогу та викликав поліцію. Арета до приїзду поліції спробувала втекти нанісши батькові два удари у лице та ліктем у живіт, чим спричинила забій м'яких тканин, який батько лікував у дома протягом двох днів.

Як кваліфікувати дії Арети?

Задача 22.

Вадим побачивши свого одногрупника Ігора, з яким вчора у них була суперечка вирішив йому помститись за вчорашнє приниження та підійшовши ближче зірвав із його руки золотий браслет і викинув у каналізацію.

Варіант: Вадим почав зривати ланцюжок із Ігора та не міг цього зробити. Побачивши, що Ігор задихається він відпустив ланцюжок та через хвилину ще раз спробував зірвати. Ця спроба була вдалою. Зірвавши ланцюжок він викинув його у каналізацію.

Як кваліфікувати дії Вадима?

Задача 23.

Гнат побачив, як Юлія виходить із банку та кладе гроші у сумку. В цей час до неї підійшла подруга і вони почали розмовляти. Гнат вирішив скористатись ситуацією та підбігши до Юлії вирвав у неї з рук сумку. Юлія підняла галас, однак Гнату вдалось швидко забігти у тролейбус, який від'їжджав. У сумці Гнат знайшов 2 500 грн., отримані Юлією, як одинокою матір'ю. Це були єдині кошти на які розраховувала Юлія, оскільки іншого джерела прибутку у неї не було. Також у сумці був її паспорт, мобільний телефон – вартістю 2000 грн. та блокнот і ручка. Юлія звернулась до поліції із заявою про кваліфікацію дії вчинених щодо неї із врахуванням такої кваліфікуючої ознаки, як спричинення значної шкоди для потерпілої.

Як кваліфікувати дії Гната?

Задача 24.

Гліб, бажаючи подарувати сину найновіший модель телефону «iPhone 11S», вирішив підзаробити. Зустрівши товариша він розповів про своє бажання та запитав чи той не чув де можна підзаробити. Той розповів, що у нього є товариш - Карпо, який може допомогти. Гліб попросив організувати зустріч із Карпом. Зустрівшись Карпо розповів, що може запропонувати хороші гроші, якщо Гліб зберігатиме у своєму підвалі бочку з ацетоном, яку

його хлопці принесуть після «справи» завтра. Гліб сказав, що подумає. На наступний день увечері він перетелефонував Карпу та сказав, що згідний. Через 20 хв. бочка стояла у Гліба у підвалі. Отримавши гроші Гліб купив сину на день народження телефон.

Як кваліфікувати дії Гліба?

Задача 25.

Едгар примушував свого сина Олексія, якому було 16 років, викрадати гаманці у пасажирів в громадському транспорті. За непокору Едгар погрожував, що спалить комп'ютер Олексія, який той купив за зароблені ним у літку офіціантом гроші та застосує фізичну силу до нього та матері. Таким чином Олексію вдалось «заробити» 10 000 грн.

Як кваліфікувати дії Едгара та Олексія?

Основні нормативно-правові акти:

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 р. (із змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 06.11.2009 р. «Про судову практику у справах про злочини проти власності». [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. дата оновлення: 02.08.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

4. Закон України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей від 21.09.1999 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>.

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

7. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

Рекомендована література:

1. Антонюк Н.О. Кримінально-правова охорона власності : навч. посібник / Н.О. Антонюк. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 514 с.
2. Бурдін В. М. Викрадення: окремі проблеми розмежування та диференціації кримінальної відповідальності / В. М. Бурдін // Вісник Львівського університету. – 2012. – С. 216–227. – (Серія юридична ; вип. 55).
3. Болдарь Г. Є. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти власності: проблеми теорії та практики: [наук.-практ. пос.] / Г.Є. Болдарь, Д.В. Каменський ; МВС України, Луган. держ. ун-тет внутр. Справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: РВВЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – 184 с.
4. Бурдін В. М. До питання про розуміння кваліфікуючої ознаки «проникнення в житло, інше приміщення чи сховище» / В. Бурдін // Вісник Львівського університету. – 2019. – С. 178-188. - (Серія юридична ; вип. 68).
5. Васильєв А. А. Особливості кваліфікації кіберзлочинів проти власності / Васильєв А.А., Пашнєв Д. В. // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2016. - № 4 (58). – с.136 – 143.
6. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія / Ю.А. Дорохіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 744 с.
7. Злочини проти власності: правова кваліфікація і методика розслідування / Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Луцик В.В., Задоя К.П., Карчевський М.В. – Київ: Дакор, 2019. – 448 с.
8. Маркін В. І. Пошкодження майна: окремі нотатки щодо судової практики Верховного Суду / Віктор Маркін // Юридична газета. – 2019. – № 41-42 (695-696). – С. 24-25.
9. Олійник П. В. Предмет злочинів проти власності : поняття, види кримінальноправове значення: монографія / П. В. Олійник. – Харків : Право, 2011. – 208 с.
10. Плотнікова А. В. Деякі питання встановлення змісту предмету злочинів проти власності / Плотнікова А. В. // Юридичний науковий електронний журнал. – 2017. - № 4. – с. 139 – 142.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

На перше заняття: завдання 2, 3; задачі: 1-5.

На друге заняття: завдання 4, 1 (а, б); задачі: 6-10.

На третє заняття: завдання 5(а), 1(в, г); задачі: 11-16.

На четверте заняття: завдання 5(б), 1 (д, е) задачі: 16-20.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скажника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова від 03 травня 2018 р. справа № 736/707/16-к, провадження № 51-1022 км18, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73868689>.

б) Постанова від 13 жовтня 2016 року, провадження № 5-205кс16, <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62394962>.

в) Постанова від 14 листопада 2018 р. справа № 750/3335/16-к, провадження № 51-1261зпв18, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78297703>.

г) Постанова від 01 жовтня 2019 року, справа № 757/18693/15-к, провадження № 51-8324км18, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84788806>.

д) Постанова від 18 вересня 2018 року, справа № 760/12094/13-к, провадження № 51-4320 км 18, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76615055>.

е) Постанова від 26 квітня 2018 року, справа № 359/7282/14-к провадження 51-2295км18, <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73770593>.

Завдання 2.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених КК України. Відповідь обґрунтуйте.

- ст. 201 КК України та ст. 305 КК України;
- ст. 206 КК України та ст. 189 КК України;
- ст. 206 КК України та ст. 121 КК України, ст.122 КК України, 125 КК України, ст. 129 КК України, ст. 194 КК України;
- ст. 209 КК України та ст.306 КК України;

- ст. 209 КК України та ст. 198 КК України;
- ст. 212 КК України та ст. 192 КК України;
- ст. 222 КК України та ст. 190 КК України;
- ст. 223-1 КК України та ст. 358 КК України;
- ст. 224 КК України та ст. 358 КК України;
- ст. 233 КК України та ст. 190 КК України.

Завдання 3.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених КК України. Відповідь обґрунтуйте.

- ст. 201 КК України та ст. 201-1 КК України;
- ст. 205-1 КК України та ст. 223-1 КК України;
- ст. 218-1 КК України та ст. 219 КК України;
- ст. 220-1 КК України та ст. 223-2 КК України;
- ст. 212 КК України та ст. 212-1 КК України;
- ст. 212 КК України та ст. 222 КК України;
- ст. 231 КК України та ст. 232 КК України.

Завдання 4.

Проаналізуйте чинний кримінальний закон України на предмет виконання Україною своїх зобов'язань, закріплених у Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму від 16.05.2005 року, дата ратифікації Україною: 17.11.2010р., дата набрання чинності для України: 01.06.2011р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948.

Завдання 5.

Ознайомтесь з доктриною «якості закону», сформульованою Європейським судом з прав людини у Рішенні від 14.10.2010 у справі «Щокін проти України» (Заяви № 23759/03 та № 37943/06) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_858 та аргументуйте необхідність «якості закону» у застосуванні ст. 212 КК України «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» та ст. 212-1 КК України «Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Складіть українською мовою по одній заяві до ЄСПЛ за фабулою придуманих Вами задач за

а) ст. 212 КК України «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» та

б) ст. 212-1 КК України «Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»,

при розслідуванні яких буде порушено принцип «якості закону». Наведіть відповідні аргументи з посиланням на пункти Конвенції, порушені при розслідуванні.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Андрій переконав тещу і дружину відкрити «цех з виготовлення алкогольних напоїв». Андрій придбавав у невстановленої слідством особи марки акцизного податку, забезпечував надходження сировини та скляної тари, придбавав, зберігав та наклеював марки акцизного збору, організовував транспортування алкогольних напоїв кінцевим споживачам, їх реалізацію та отримував грошові кошти за збут виготовлених алкогольних напоїв.

Його дружина та теща мили пляшки, виготовляли та розливали спиртовмісну речовину в скляні пляшки, закорковували їх, наклеювали акцизні марки на алкогольні напої.

В ході проведення обшуку в приміщенні підпільного цеху працівниками поліції було виявлено та вилучено виготовлені алкогольні напої, а саме: 403 пляшки забарвленої водно-спиртової суміші, що є імітацією алкогольних напоїв, ємністю 0,5л із наклеєними етикетками та підробленими марками акцизного податку, 2 полімерні ємності об'ємом по 200 л., повністю заповнені сировиною для виготовлення алкогольних напоїв, засоби для виготовлення вказаних алкогольних напоїв, 6123 підроблені марки акцизного збору (податку) на алкогольні напої.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Андрія, його дружини та тещі.

Задача 2.

Микола придбав на ринку «Торпедо» у невстановленої особи за 300 доларів США «накладку», що складалася з об'єктиву портативної відеокамери для фіксування візуальної інформації про набір на пристрої вводу даних (клавіатурі) банківського автомату ПІН-кодів держателями спеціальних платіжних засобів, двох склеєних між собою фрагментів полімерного матеріалу із щільною в середині для фіксування інформації, яка міститься на магнітних стрічках банківських карток (дампів).

Оскільки встановити вказане обладнання одному було дуже ризиковим, він переконав свого однокурсника Ігоря допомогти йому зі встановленням. Ігор вагався, проте погодився «допомогти» Миколі за 3000 гривень.

Пізно ввечері Микола та Ігор приїхали на його автомобілі на вулицю Січових Стрільців, де знаходився банкомат «Райффайзен Банк Аваль» та шляхом пошкодження окремих деталей банкомату, встановили на вказаний банкомат два модуля одного пристрою з умовною назвою «накладка».

Встановлення «накладки» було зафіксовано відеокамерою банкомата, про що начальник служби охорони ТББВ «Райффайзен Банк Аваль»

повідомив найближчий районний відділок поліції. Через дві доби працівники поліції при знятті інформації з «накладки» затримали Миколу та Ігоря.

На вилученому у Миколи флеш-накопичувачі формату «MicroSDHC» портативної відеокамери було виявлено 135 файлів відеозапису формату «Аvі», які містять зображення процесу монтажу/демонтажу «накладки» на банкомат, а також процес роботи користувачів з банкоматом (зокрема виконання операцій на його цифровій клавіатурі).

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи та Ігоря.

Задача 3.

Сергій, перебуваючи на території Федеративної Республіки Німеччина придбав у невстановленої особи два брелоки з прихованими аудіо- і відео записуючими пристроями, які ввіз в Україну через міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Шегині» митного поста «Мостиська» в конструктивних порожнинах під декоративними планками (молдінгами), які розміщені з правого боку кузова автомобіля марки «Рено Мастер». Перший брелок Сергій продав невстановленій особі, розмістивши оголошення в мережі Інтернет. При спробі продажу другого брелока, Сергій був затриманий працівниками СБУ.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Сергія.

Задача 4.

Фізична особа – підприємець Орест за допомогою засобів Інтернет зв'язку замовив в Об'єднаних Арабських Еміратах тютюнові вироби. Орест обрав морське судно, як спосіб доставки вантажу, із кінцевим пунктом призначення - територію складу ДП «Одеський морський торговий порт». Оскільки він не міг перерахувати зі свого поточного рахунку в Банк «Форум» на рахунок, вказаний на інтернет сайті, грошові кошти у сумі 30 000 доларів США, як оплату за придбання тютюнових виробів, він купив тур своїй дружині Олені в ОАЕ, яка вивезла вказану суму коштів без декларування з приховуванням від митного контролю та внесла на рахунок компанії – продавця в ОАЕ. Вказаний вантаж тютюнових виробів надійшов у контейнерах до ДП «Одеський морський торговий порт», проте був вилучений співробітниками СБУ.

Ринкова вартість вилучених цигарок склала 13 217 324 гривень. Згідно висновку експерта, вилучені тютюнові вироби не відповідали нормам та стандартам встановленим в Україні та були не придатні до реалізації на внутрішньому ринку України, про що знав Орест, проте його дружина Олена не здогадувалась.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Ореста та Олени.

Задача 5.

Фізична особа – підприємець Олена уклала з селищною радою договір оренди земельної ділянки для розміщення кафе. Рішенням виконавчого комітету селищної ради їй було видано безстроковий дозвіл на право здійснення діяльності у сфері торгівлі, громадського харчування для кафе «Олена».

Через рік, між приватним підприємством «Меріам» в особі Директора і власника приватного підприємства Арсена та селищною радою був укладений договір про співробітництво, відповідно до якого ПП «Меріам» зобов'язалося провести роботи з реконструкції, реставрації та подальше обслуговування частини парку в якому знаходилося кафе «Олена».

При цьому селищна рада зобов'язалась:

- надати організаційно-методологічне сприяння ПП «Меріам» у проведенні робіт;

- дозволити ПП «Меріам» використовувати парк для організації місць відпочинку і харчування шляхом встановлення столиків з ротанга.

Взяті на себе згідно договору зобов'язання ПП «Меріам» не виконало, у зв'язку з чим договір припинив свою на підставі та з умов, встановлених договором. При цьому ПП «Меріам» у встановленому законом порядку не мало право на здійснення діяльності у сфері торгівлі, громадського харчування та надання послуг на території селищної ради.

Арсен, власник ПП «Меріам», не маючи на те жодних законних підстав, вважаючи, що тепер тільки ПП «Меріам» має право здійснювати торговельну діяльність на території парку, зажадав від власниці ПП «Олена» «звернутися у 5-ти денний строк з парку», інакше пообіцяв спалити кафе разом з нею і її чоловіком Остапом. Олена йому відмовила і пообіцяла звернутися до селищної ради для вирішення цього конфлікту.

Через два дні Арсен, вмовив свого брата Сергія та його однокласника Ростислава «наїхати на комерсів з кафе «Олена». О 8 ранку наступного дня Сергій, який керував автомобілем «Opel-OMEGA», разом з Ростиславом, який сидів на передньому пасажирському сидінні, заїхали до парку та навмисно наїхали на чоловіка Олени, заподіявши йому фізичний біль. В той же час Арсен, як було домовлено, керуючи автомобілем «Opel-OMEGA», скоїв наїзд на Олену, яка підходила до кафе, від чого та впала на асфальтове покриття. В результаті цього Олені було заподіяно закриту тупу травму поперекового відділу хребта, компресійний перелом тіл 4-го і 5-го поперекових хребців з компресією корінців, підтвердженого рентгенологічним дослідженням і комп'ютерною томографією, забій поперекової області, закритої тупої травми нирок, забій нирок 1-2 ступеня.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Арсена, Сергія та Ростислава.

Задача 6.

Петро, не будучи зареєстрованим як суб'єкт підприємницької діяльності та не маючи постійного місця роботи, систематично ввозив на територію України товари іноземного виробництва. 28 лютого 2020 року Петро близько 18 годин разом із Євгеном в'їхав на митний пост «Мостиська» Львівської митниці на вантажному автомобілі «Мерседес-508Д». Після закінчення прикордонного огляду вантажний автомобіль «Мерседес-508Д», був допущений в зону митного контролю та прийнятий до оформлення.

Петро, виступаючи власником вантажу автомобілем «Мерседес-508Д», подав інспектору митниці три примірники митних декларацій форми МД-4, заповнених на своє ім'я, із внесеними завідомо неправдивими відомостями: а саме у вказаних деклараціях Петро зазначив, що ним на вантажному автомобілі «Мерседес-508Д», перевозиться 44000 метрів поліетиленової плівки, хоча, насправді він перевозив дорогі алкогольні напої іноземного виробництва.

Інспектор митниці оглянувши отримані від Петра документи, провів усне опитування щодо достовірності відомостей, внесених у митну декларацію, на що громадянин Петро, підтвердив той факт, що у вантажному автомобілі «Мерседес-508Д» перевозиться 44000 метрів поліетиленової плівки та подав фіктивний супроводжувальний документ на вантаж. Після проведеного усного опитування інспектором митниці було проведено розрахунок податків, зборів, інших обов'язкових платежів, які необхідно було б сплатити при ввезенні на територію України 44000 метрів поліетиленової плівки та запропоновано Петрові сплатити нараховану суму згідно вказаного розрахунку.

Після оплати Петром 2 598 гривень 77 копійок та одержання квитанції про сплату податків, йому було запропоновано інспектором проїхати до майданчика поглибленого контролю автотранспортних засобів для здійснення перевірки наявності у вантажному відсіку автомобіля «Мерседес-508Д» вантажу, який було вказано у митній декларації.

Однак Петро, розуміючи, що в разі огляду вантажного відсіку автомобіля «Мерседес-508Д» інспектором митниці буде виявлено факт ввезення на територію України не задекларованого товару, сів до автомобіля та з перевищенням швидкості виїхав із території митного поста в напрямку м. Львова.

На відстані 1,5 кілометра від митного поста «Мостиська» Львівської митниці вантажний автомобіль «Мерседес-508Д» було затримано працівниками податкової міліції та повернуто на митний пост для проведення огляду. В ході проведення огляду було встановлено, що у вантажному відсіку автомобіля «Мерседес-508Д» відсутній вантаж - плівка, а знаходяться дорогі алкогольні напої іноземного виробництва.

Відповідно до акту нарахування митних платежів, складеного працівниками митниці, загальна сума податків, зборів, інших обов'язкових платежів які необхідно було б сплатити Петрові за ввезений товар на

територію України становить 3 674 540 грн. 67 коп., а саме: мито – 2 393 350 грн. 92 коп., акцизний збір – 12 960 грн. 39 коп., податку на додану вартість – 1 268 220 грн. 36 коп.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра та Євгена.

Задача 7.

Петро працював на посаді директора ТОВ "Теппа". Петро без оформлення трудових відносин залучив до ведення бухгалтерського та податкового обліку підприємства Ольгу, доручивши їй вносити дані в податкову звітність підприємства з податку на додану вартість з його слів та оплачуючи її послуги готівкою. Петро, достовірно знаючи про дійсні суми податкових зобов'язань та податкового кредиту ТОВ "Теппа", надавав Ользі недостовірні дані, а та, в свою чергу, відображала їх у податковій звітності ТОВ "Теппа". Відображені операції не відповідали фактичним фінансово-господарським операціям, тобто в деклараціях безпідставно завищувались суми податкового кредиту по податку на додану вартість та безпідставно зменшувались нарахування та сплата податкового зобов'язання по податку на додану вартість. Звітні документи по ПДВ підписував Петро та надав до ОДП в якості фінансового звіту з податку на додану вартість. Вказані діяння спричинили не нарахування та не сплату до державного бюджету податку на додану вартість на загальну суму 1 276 464 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра та Ольги.

Задача 8.

Людмила, перебуваючи на посаді директора ТОВ "Ніка", основним видом діяльності якого є гуртова торгівля папером для поліграфії, домовилась з директором ЗАТ "Лука", Литовська Республіка, Інгваром підробити документи з поставкам паперу в Україну. В ці документи, які були виготовлені на території Литовської Республіки та направлені в Україну, були внесені завідомо неправдиві відомості щодо компанії відправника паперу "Лімінг" з внесенням в них, а також в інші товаросупровідні документи відомостей про змінений код ТН ЗЕД паперу з 4810...та 4811... на 4806..., 4807..., 48023... і заниженої митної вартості. Після прибуття автотранспорту з імпортованим папером на пункт митного огляду, Людмила надала завідомо підроблені документи, а саме: вантажно-митні декларації (ВМД), декларації митної вартості (ДМВ), корнет-тири, міжнародні товарно-транспортні накладні (ЦМР), інвойси, експортні декларації Литовської Республіки та постачальників паперу в Литовську Республіку, в які були внесені завідомо неправдиві відомості, а саме: щодо коду ТН ЗЕД 4806...,4807..., 4823... паперу, який в дійсності відповідав коду ТН ЗЕД 4810 та 4811, а також його заниженої вартості, фактичного відправника, продавця, покупця, в результаті чого не були нараховані і сплачені митні платежі у вигляді податку на додану вартість, мита і збору за митне оформлення на загальну суму 2 432 941,00 гривень.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Людмили та Інгвара.

Задача 9.

Катерина, директор ТОВ "Авіс" уклала з ПАТ АКБ "Львів" кредитний договір, відповідно до якого ТОВ "Авіс" отримало кредит 2 200 000,00 грн. для придбання друкарської флексографічної машини "Graficon ILMA MP 340". В подальшому ТОВ "Авіс", відповідно до договору купівлі-продажу укладеного із фірмою нерезидентом "POLIPRESS" придбало за 290 000,00 Євро поліграфічне обладнання, а саме машину для флексографічного друку типу "Graficon ILMA MP 340" і ввезло її на територію України з території Польщі.

Після чого ТОВ "Авіс" уклало з ТОВ "Леопрінт" договір оренди обладнання, відповідно до якого ТОВ "Авіс" передало ТОВ "Леопрінт" в строкове платне користування машину для флексографічного друку типу "Graficon ILMA MP 340".

Однак, через рік Катерина, в порушення умов кредитного договору, не сплатила черговий платіж по кредиту, незважаючи на той факт, що у підприємства були на рахунках необхідні суми грошових коштів для сплати кредиту.

Своїм Листом вона повідомила ПАТ АКБ "Львів" про важке фінансове становище підприємства та бажання продати машину для флексографічного друку типу "Graficon ILMA MP 340" ТОВ «Леопрінт», про що їй було відмовлено.

Незважаючи на відмову Банку, Катерина уклала договір купівлі-продажу з директором ТОВ "Леопрінт" Степаном, який є батьком Катерини, відповідно до якого ТОВ "Авіс" продало машину для флексографічного друку типу "Graficon ILMA MP 340" за ціною 1 257 520,50 грн. при тому, що відповідно до оборотно-сальдової відомості по рахунку 104 залишкова вартість цієї машини становила 3 348 613,40 грн., тобто за ціною нижчою від її балансової вартості на 2 091 092,90 грн.

Реалізація машини для флексографічного друку типу "Graficon ILMA MP 340" призвела до зниження товариством податкових зобов'язань в сумі 667 297,00 грн., які ТОВ "Авіс" не могло погасити через відсутність будь якого іншого майна. При умові реалізації ТОВ "Авіс" машини для флексографічного друку типу "Graficon ILMA MP 340" за залишковою вартістю, товариство отримало б дохід орієнтовно в розмірі 2 261,1 тис. грн., що перекрило б отримані ТОВ "Авіс" збитки, та дало б змогу підприємству погасити кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги і інші поточні зобов'язання. Сума непогашеного кредиту, виданого ПАТ АКБ "Львів" ТОВ "Авіс" та відсотків за його користування склала 1 200 356,00 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Катерини і Степана.

Задача 10.

Василь, менеджером зі збуту ПП «Тонек», достовірно знаючи, що він особисто та ПП «Тонек» не укладали ліцензійних договорів із власником знаку для товарів та послуг - компанією «CHANEL SARL», в приміщенні ПП «Тонек», без відома директора ПП «Тонек» Сергія, використала словесні та зображувальні позначення, що тотожні знакам для товарів та послуг «CHANEL» шляхом нанесення таких на жіночі сумки різних моделей та кольорів в кількості 95 одиниць, які були виготовлені до цього найнятими директором ПП «Тонек» швачками і кравчинями, які також не були обізнані в діях Василя.

В подальшому, Василь через офіційний сайт ПП «Тонек», за допомогою кур'єрської служби доставки компанії «Нова Пошта», реалізував Марку вищезазначені жіночі сумки у кількості 95 одиниць, на яких незаконно були нанесені зображувальні та словесні позначення «CHANEL», тотожні знакам для товарів та послуг, права на які належать компанії «CHANEL SARL».

Відповідно до висновку спеціаліста - представника компанії «CHANEL SARL», компанія оцінила збити в сумі 164 грн. 25 коп. за кожен виготовлену одиницю продукції з незаконно нанесеним знаком для товарів та послуг «CHANEL».

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Василя, Сергія та Марка.

Задача 11.

Василь, директором ТОВ "Даталюкс", уклав з ТОВ "Леге Артис" договір на проведення ремонтно-будівельних робіт приміщень, які орендувало ТОВ "Даталюкс".

Після цього Василь вніс до акту приймання виконаних підрядних робіт (форма №КБ-2в) і до довідки про вартість виконаних підрядних робіт (форма №КБ-3) по вищевказаному договору ремонтно-будівельних робіт відомості щодо виконання таких робіт на суму 420000 грн. (з врахуванням ПДВ 504000 грн.), поставивши свій підпис та відбиток печатки товариства на вказаних документах, при цьому достовірно знаючи, що такі роботи не проводились. Також Василь склав довідку про підтвердження вартості витрат, понесених ТОВ "Даталюкс" із здійсненням поліпшень орендованих товариством вищевказаних приміщень в сумі 420000 грн. (з врахуванням ПДВ 504000 грн.), та подав ці документи до Фонду приватизації комунального майна разом з заявою про приватизацію шляхом викупу комунального майна.

Надані Василем вищезазначені приватизаційні документи Фондом приватизації комунального були враховані та укладено договори купівлі-продажу. Вартість приватизованого шляхом викупу ТОВ "Даталюкс" комунального майна склала суму 3 307 085 грн. 10 коп.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Василя.

Задача 12.

Остап, директор ТОВ «Світреєстр», що здійснювало ведення реєстру іменних цінних паперів ЗАТ «Азалія», використовуючи свій робочий комп'ютер, провів коригувальну операцію по списанню іменних акцій у кількості 1114 штук, з особового рахунку №2 «Романова» та зарахуванню їх на особовий рахунок №1 емітента ЗАТ «Азалія», про що «Романова» повідомлена не було.

Потерпілою по справі «Романовою» було заявлено цивільний позов в рахунок відшкодування матеріального збитку на суму 200 000 грн. та суму морального відшкодування в розмірі 1 000 000 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Остапа.

Задача 13.

Іван, за згодою голови Гаражно-будівельного кооперативу «Ветеран» Олександра, не будучи зареєстрованим як суб'єкт господарської діяльності та не будучи особою, відомості про яку не включено до переліку суб'єктів господарювання, що здійснюють операції з металобрухтом, організував пункт прийому, схову та збуту металобрухту в приміщенні гаражу № 26, розташованому в Гаражно-будівельному кооперативі «Ветеран», де протягом пів року систематично здійснював прийом від місцевого населення та зберігав металобрухт з метою його подальшого збуту.

Працівниками поліції було зафіксовано, що Іван 14.06.2018 року, приблизно о 09:30 год., знаходячись в приміщенні гаражу № 26, розташованому в Гаражно - будівельному кооперативі «Ветеран» прийняв у Сергія брухт чорних металів, маса якого була визначена Іваном на спеціально заготовлених вагах у розмірі 70 кілограмів з подальшою виплатою на руки Сергію грошових коштів у сумі 315 гривень.

Крім того, Іван 14.06.2018 року приблизно о 10.30 годин, знаходячись в приміщенні гаражу № 26, прийняв від Василя, брухт чорних металів, маса якого була визначена Іваном у 66 кілограмів з подальшою виплатою на руки Василю грошових коштів у сумі 297 грн., що також підтверджують записи, виконані Іваном в робочому зошиті. Під час приймання металобрухту від фізичних осіб Іван не витребував документи, що засвідчують їх особу та не оформляв акт приймання.

Того ж дня, тобто 14.06.2018 року, приблизно о 12:00 год., співробітниками поліції, в ході проведення санкціонованого обшуку приміщенні гаражу № 26, розташованому у Гаражно-будівельному кооперативі «Ветеран», було виявлено та вилучено 136 кг брухту чорних металів, ваги для визначення маси металобрухту, що приймався та зберігався Іваном в приміщенні організованого ним пункту прийому металобрухту.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Івана та Олександра.

Задача 14.

Ніна, що є особою, переміщеною з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, перебуваючи в приміщенні Управління праці та соціального захисту населення та знаючи, що на її ім'я в ПАТ КБ «Приват Банку» був відкритий депозитний рахунок на суму 70 000 грн., подала заяву про призначення щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, де у розділі інформації щодо підтвердження наявності на депозитному банківському рахунку коштів, вписала завідомо неправдиву інформацію про відсутність у неї вказаного рахунка.

За результатами розгляду її заяви їй було призначено та сплачено в період з червня 2016 року по листопад 2017 року включно державну субсидію на загальну суму 8354 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Ніни.

Задача 15.

Василина, яка ніде не працює та немає ніяких офіційно підтверджених доходів, з метою одержання банківського кредиту на ремонт своєї квартири, надала співробітникам ПАТ «Платіnum Банк» виготовлену іншими особами підроблену довідку про свої доходи, що містила неправдиву інформацію відносно того, що начебто Василина дійсно працює з 20.09.2018р. в приватному підприємстві «Виробничо-експериментальна фірма «Укрпроект», займає посаду головного бухгалтера та їй нарахована заробітна плата за шість місяців у загальній сумі 33 689 грн, а до виплати вона отримала 27 288,09 грн.

Крім того, Василина того самого дня, з метою одержання банківського кредиту на ремонт своєї квартири, знаходячись у приміщенні відділення «ОТП Банк», надала співробітникам банку наведену довідку.

Оскільки скановані копії документів були надані в службу безпеки банків і ті виявили відсутність в Єдиному державному реєстрі підприємств та Організацій України (ЄДРПОУ) ПП «Виробничо-експериментальна фірма «Укрпроект», кредити Васи́ліні надані не були.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Васи́ліни.

Задача 16.

Семен, фахівець відділу відкриття корпоративних рахунків операційного управління Банку, маючи доступ до особистих даних клієнтів Банку, які використовуються Call-центром для ідентифікації клієнта по телефону для здійснення операцій з платіжними картками банку, а саме: блокування, активації карток, зміни лімітів зняття готівкових коштів, здійснення операцій з рахунками, тощо, таємно викрав в Банку та незаконно

зберігав з метою використання нововипущену платіжну картку клієнта Банку із PIN-конвертом до неї.

В подальшому, незаконно володіючи особистими даними клієнта Банку Семен здійснив дзвінок на Call-центр Банку з мобільного телефону та видаючи себе за клієнта Банку, пройшовши ідентифікацію використовуючи особисті дані клієнта, замовив оператору Call-центру активацію нової перевипущеної банківської картки на ім'я клієнта Банку. На наступний день, знаходячись у приміщенні магазину «NOVUS», продовжуючи незаконно зберігати з метою використання платіжну картку на ім'я клієнта Банку, незаконно використав платіжну картку клієнта при здійсненні безготівкового розрахунку за товари на загальну суму 3 502,54 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Семена.

Задача 17.

Роман, керівник відділення Банку, під час розмови з Ігорем, який звернувся до нього з тим щоб отримати дані по банківському рахунку клієнта Банку запевнив останнього в тому, що за «подяку» в розмірі 500 доларів США він вирішить питання про передачу йому інформації по банківському рахунку клієнта.

Після цього, Роман отримав у своє розпорядження виписку по рахунку Клієнта, яку за його вказівкою за допомогою свого робочого комп'ютера та під своїм логіном, сформувала його підлегла - головний економіст управління роздрібних продажів відділення Мирослава, яка не була обізнана із намірами Романа. В цей же день, Роман передав Ігорю вищевказану виписку по банківському рахунку Клієнта. На наступний день під час чергової зустрічі із Ігорем, Роман одержав від нього 500 доларів США, при отриманні яких був затриманий співробітниками УСБУ.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Романа, Ігоря та Мирослави.

Задача 18.

Василь, голова районної організації Консервативної республіканської партії України, знаючи, що вказана партія вилучена з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, вирішив від імені останньої приватизувати шляхом викупу нежитлове приміщення загальною площею 28,7 кв., що було орендовано вказаною партією. Василь подав до Управління комунального майна міської ради подроблений витяг з протоколу загальних зборів районної організації Консервативної республіканської партії України та подроблену довідку з Єдиного державного реєстру підприємств та Організацій України (ЄДРПОУ), ввівши в оману Управління комунального майна міської ради та приватного нотаріуса щодо існування вказаної партії та, відповідно, про відсутність підстав для не укладення договору купівлі-продажу вказаного нежитлового приміщення шляхом викупу.

В подальшому між начальником Управління комунального майна міської ради Інною та Василем, який діяв від імені неіснуючої партії, було укладено договір купівлі-продажу нежитлових приміщень, який посвідчила приватний нотаріус Мирослава та зареєструвала в реєстрі.

Через тиждень в приватного нотаріуса Мирослави був укладений договір дарування Василем вказаного нежитлового приміщення на користь його племінника Марка.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь зазначених осіб.

Задача 19.

Зиновія, фізична особа підприємець, використовуючи складське приміщення, яке знаходиться у власності ПП «А-Плюс», засновником та керівником якого являється Леонід, який був необізнаний у наміри Зиновії, створила цех для фасування харчового жирового продукту емульсійного типу комбінованого складу (спреду) невідомого походження під виглядом вершкового масла з жирністю 72 %, а саме: «Масло Селянське» 72,5 %», «Масло Селянське солодковершкове».

Микола, Семен та Олена, які також не були обізнані зі злочинними намірами Зиновії, здійснювали виготовлення готової до реалізації маслоподібної продукції шляхом фасування сировини в упаковку з маркуванням «Масло Селянське» 72,5 %» в загальній кількості 15 329,6 кг., що в подальшому було переміщено до торгової бази та продано населенню та роздрібним розповсюджувачам у Полтавській та Харківській областях.

Згідно висновку судової експертизи харчових продуктів виготовлена Зиновією маслоподібна продукція містила 86% немолочних жирів від загального жиру, кислотність жирової фази масла становила 10,4°К, за вмістом немолочних жирів та фізико-хімічним показникам (кислотність жирової фази масла) та не відповідала вимогам ДСТУ 4399:2005 «Масло вершкове. Технічні умови».

Відповідно до висновку судово-товарознавчої експертизи, середня ринкова вартість аналогічної за характеристиками продукції, що випускається на території України, складає 1 020 021,04 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь зазначених осіб.

Задача 20.

ТОВ «Яндекс» протягом 9-ти місяців мало заборгованість по сплаті єдиного внеску до Пенсійного фонду України. Протягом всього часу підприємство отримувало доходи, які за розпорядженням директора товариства Кирила були розподілені на сплату податків, виплату заробітної плати, часткову сплату єдиного внеску до Пенсійного фонду України, закупівлю товарно-матеріальних цінностей, оплату енергоносіїв та газу, оплату кредиту та відсотків по кредиту, оплату ремонтних робіт, оплату мобільного зв'язку та Інтернету та закупівлю паливно-мастильних матеріалів.

Крім цього на підставі наказу директора товариства, його заступник Максим займався оформленням договорів позики, які уклалися між товариством та його працівниками, тобто Підприємство скеровувало кошти не на оплату заборгованості зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а на надання строкової безвідсоткової позики своїм працівникам. Протягом 9-ти місяців підприємством було видано 268 000,00 гривень строкової безвідсоткової позики своїм працівникам.

У зв'язку з тим, що на ТОВ «Яндекс» було наявне систематичне порушення сплати ЄСВ, даний платник допустив наростаючу заборгованість перед Пенсійним фондом України, яка на момент виявлення склала 525 980,83 грн. у тому числі: недоїмка по єдиному внеску -458 295,80 грн.; фінансові санкції – 32 874,62 грн.; пеня – 34 810,41 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь зазначених осіб.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

Нормативно-правові акти:

1. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 року № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. - 2010. – N 50-51. – Ст.572.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року N 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984.- Додаток до N 51.- Ст.1122.
3. Митний кодекс України від 11 липня 2002 року № 92-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - N 38-39. - Ст.288.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року N 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011.- N 13-14, N 15-16, N 17. - Ст.112.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - NN 40-44. - Ст.356.
6. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2019. № 19.- Ст.74.
7. Закон України Про Перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації від 23 вересня 2008 року № 574-VI // Відомості Верховної Ради України. –2009. - N 8. - Ст.105.
8. Закон України Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей від 21 вересня 1999 року № 1068-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1999. - N 48. - Ст.405.
9. Закон України Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР// Відомості Верховної Ради України. – № 1995. - N 46. - Ст. 345.

10. Закон України Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні від 30 жовтня 1996 року № 448/96// Відомості Верховної Ради України. –1996. – N 51. - Ст. 292.

11. Закон України Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань від 15 травня 2003 року № 755-IV// Відомості Верховної Ради України. –2003. - N 31-32. - Ст. 263.

12. Закон України «Про загально обов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року № 1058-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. - NN 49-51. - Ст.376.

13. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» від 26 червня 1997 року № 400/97-ВР// Відомості Верховної Ради України. – 1997. - N 37. - Ст.237.

14. Закон України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 року № 584-VII // Відомості Верховної Ради України. –2014. - N 20-21. - Ст. 740.

15. Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 17 січня 2002 року № 2953-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - N 17. - Ст.121.

16. Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18 січня 2018 року № 2269-VIII// Відомості Верховної Ради України. –2018.- N 12. - Ст. 68.

17. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16 червня 1999 року № 752-XIV// Відомості Верховної Ради України. – 1999. - N 32. - Ст.267.

18. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 року № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - N 7. - Ст. 36.

19. Закон України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» від 7 липня 1999 року № 847-XIV// Відомості Верховної Ради України. –1999. - N 37. - Ст. 332.

20. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5 квітня 2001 року № 2346-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - N 29. - Ст.137.

21. Закон України «Про приватизаційні папери» від 6 березня 1992 року № 2173- XII// Відомості Верховної Ради України. –1992. - N 24. - Ст.352.

22. Закон України «Про приватизацію державного житлового фонду» від 19 червня 1992 року № 2482-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - N 36 - Ст.524.

23. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» від 15 листопада 2011 року N 4025-VI // Відомості Верховної Ради України. -2012.- № 25.- Ст.263.

24. Закон України «Про металобрухт» від 5 травня 1999 року N 619-XIV // Відомості Верховної Ради України. –1999.- N 25.

25. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року № 3480-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2006. - N 31. - Ст.268.

26. Закон України «Про Державний бюджет України» *на відповідний рік.*

27. Постанова Кабінету Міністрів України «Про додаткові вимоги до умов реалізації спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 1 лютого 1997 року № 117.

28. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів» від 27 грудня 2010 р. № 1251.

29. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку обігу дисків для лазерних систем зчитування, що були вироблені або імпортовані до набрання чинності Законом України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 29 квітня 2002 року № 600.

30. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання організації фінансового моніторингу» від 5 серпня 2015 р. № 552.

31. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України громадянами дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження» від 21 травня 2012 р. № 448.

32. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок виробництва, зберігання, видачі контрольних марок та маркування примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 13 жовтня 2000 року № 1555.

33. Постанова Кабінету Міністрів України «Про впорядкування видачі суб'єктам підприємницької діяльності ліцензій на право оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним, плодовим і виноградним, алкогольними напоями та тютюновими виробами від 31 березня 1999 року № 500.

34. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів» від 27 грудня 2010 р. № 1251.

35. Постанова Кабінету Міністрів України «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» від 9 серпня 1993р. № 611.

36. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку прийняття Державною службою фінансового моніторингу України рішення про зупинення фінансових операцій» від 28.12.2015 № 1200.

37. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» від 21 серпня 1998 року № 622.

38. Наказ Міністерства культури і мистецтв України «Про затвердження Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України» від 22 квітня 2002 року № 258.

39. Наказ Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстрів відомостей про передачу права власності на знак для товарів і послуг та видачу ліцензії на використання знака (міжнародного знака) для товарів і послуг» від 3 серпня 2001 року № 576.

40. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами)» від 23.07.2013 № 1281.

41. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України «Про затвердження Положення про провадження депозитарної діяльності» від 23.04.2013 № 735.

42. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України «Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів» від 17.03.2016 № 309;

43. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України «Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів» від 03.12.2013 № 2826.

44. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України «Про затвердження Порядку переведення випущених емітентом у документарній формі акцій на пред'явника в іменні акції» від 24.06.2014 № 804;

45. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України «Про затвердження Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів)» від 14.05.2013 № 817.

46. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Порядку проведення

перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 5 серпня 2003 року № 26.

47. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами» від 5 серпня 2003 року № 25.

Судова практика

1. Постанова Пленуму ВС України від 03.06.2005 N 8 «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил».

2. Постанова Пленуму ВС України від 15.04.2005 N 5 «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом».

3. Постанова Пленуму ВС України від 08.10.2004 N 15 «Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів».

4. Постанова Пленуму ВС України від 25.04.2003 N 3 «Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності»;

5. Постанова Пленуму ВС України від N 6 від 12.04.96 «Про практику розгляду судами кримінальних справ про виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів».

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

1. Рішення у справі «Щокін проти України» (Заяви № 23759/03 та № 37943/06) від 14.10.2010 року.

Рекомендована література:

Основна література

1. Андрушко П.П., Короткевич М.Є. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: кримінально-правова характеристика) / П.П.Андрушко, М.Є. Короткевич. — К.: Юрисконсульт. — 2005.—292с.

2. Берзін П.С. Злочини у сфері господарської діяльності: методика обчислення матеріальної шкоди / П.С. Берзін. - К.: Юрисконсульт, 2005. - 149 с.

3. Брич Л.П., Навроцький В.О. Кримінальна кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні: Монографія / Л.П. Брич, В.О. Навроцький. – Атіка, 2000.- 288 с.

4. Гуторова Н.О. Кримінально -правова охорона державних фінансів України / Н.О. Гуторова. - Х.: Національний університет внутрішніх справ, 2001.- 383 с.

5. Дудоров О.О. Злочини в сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика / О.О. Дудоров. – К.: Юридична практика, 2003. – 923 с.

6. Дудоров О.О. Ухилення від сплати податків: кримінально-правові аспекти / О.О. Дудоров. — К.: Істина, 2006.— 648с.

Додаткова література

1. Авраменко О. В. Протидія легалізації (відмиванню) доходів, здобутих злочинним шляхом: наук.-практ. посіб. / О. В. Авраменко; ред. Р. І. Балагута, Н. І. Дідик та ін.; Львів. ДУВС. – Львів, 2010. – 279 с.

2. Андрушко П.П. Коментар до постанови Пленуму Верховного Суду України від 8 жовтня 2004 р. №15 / П.П.Андрушко // Вісник Верховного Суду України. - 2004. - №11. - С.16-17.

3. Андрушко П.П. Коментар до статті 213 Кримінального кодексу України / П.П.Андрушко // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. - 2003.-№3.-с.3-10.

4. Арманов М. Об'єкт і предмет злочину, передбаченого статтею 212 Кримінального кодексу України, та їх кваліфікаційне значення / М Арманов// Вісник Національної академії прокуратури. 2015. №4(42). С.52-58.

5. Баулін Ю.В. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за злочини у сфері господарської діяльності / Ю.В. Баулін // Відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності: Матер. наук.-практ. конференції.-Х.: Кроссруд, 2006.

6. Берзін П. Окремі проблеми визначення зброї як предмета контрабанди // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали ІХ регіональної науково-практичної конференції. 13-14 лютого 2003 р. / П.С. Берзін - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003. - С. 378-379.

7. Берзін П.С. Грошові обчислення в кримінальному праві України. Навчальний посібник / П.С. Берзін. – К.: Вид. Паливода А.В., 2009.- 116 с.

8. Берзін П.С. Наслідки у складах злочинів у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика.: Навчальний посібник / П.С. Берзін. – К.: КНТ, 2007. – 392 с.

9. Берзін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг: аналіз складів злочину,

передбаченого ст. 229 КК України: Монографія / П.С. Берзін. - К.: Атіка, 2005. - 316 с.

10. Берзін П.С. Проблеми кваліфікації незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення / П.С. Берзін // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. – 2002. – № 6. – С. 30-44.

11. Берзін П.С. Суб'єктивна сторона шахрайства, що вчиняється з використанням підроблених банківських платіжних карток / П.С. Берзін // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. - 2003.-№1.-с.36-43.

12. Гордієнко В.В. Об'єктивна сторона злочину доведення до банкрутства за чинним Кримінальним кодексом України / Володимир Гордієнко // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2002. – Вип. 37. – С. 446–450. (Серія юридична).

13. Гордієнко В.В. Соціальна зумовленість криміналізації суспільно небезпечних діянь у відносинах банкрутства України / Володимир Гордієнко // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2003. – Вип. 30. – С. 353–359. (Серія юридична).

14. Гордієнко В.В. Юридичне значення понять «банкрутство» та «стійка фінансова неспроможність» за чинним Кримінальним кодексом України / Володимир Гордієнко // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2004. – Вип. 40. – С. 353–359. (Серія юридична).

15. Гордієнко В.В. Безпосередній об'єкт злочинів, пов'язаних з банкрутством суб'єктів господарської діяльності / Володимир Гордієнко // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2009. – Вип. 48. – С. 255– 259. (Серія юридична).

16. Гордієнко В.В. Вина як ознака суб'єктивної сторони злочинів, пов'язаних з банкрутством суб'єктів господарської діяльності / Володимир Гордієнко // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2011. – Вип. 52. – С. 302–308. (Серія юридична).

17. Гордієнко В.В. Особливості призначення кримінального покарання за вчинення злочину «Доведення до банкрутства» за проектом Закону України № 9221 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності та службової діяльності» / Володимир Гордієнко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – Вип. 1. – С. 279–284. (Серія юридична).

18. Гордієнко В.В. Об'єкт злочинів, пов'язаних з банкрутством суб'єктів господарської діяльності, передбачених ст.ст. 218-221 КК України /

Володимир Гордієнко // Проблеми державоутворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XI регіональної науково-практичної конференції (Львів, 3–4 лютого 2005 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005. – С. 307–310.

19. Гордієнко В.В. Суб'єкт злочинів, пов'язаних з банкрутством суб'єктів господарської діяльності / Володимир Гордієнко // Проблеми державоутворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XII регіональної науково-практичної конференції (Львів, 9–10 лютого 2006 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. – С. 338–341.

20. Гордієнко В.В. Службова особа суб'єкта господарювання як спеціальний суб'єкт злочинів, передбачених ст.ст. 218–222 КК України / Володимир Гордієнко // Проблеми державоутворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XIII регіональної науково-практичної конференції (Львів, 8–9 лютого 2007 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. – С. 452–454.

21. Гордієнко В.В. Штраф як основний вид покарання за вчинення злочину «Доведення до банкрутства» / Володимир Гордієнко // Проблеми державоутворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XVIII регіональної науково-практичної конференції (Львів, 26–27 січня 2012 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012. – С. 292–293.

22. Гордієнко В.В. Практичні результати впровадження Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за порушення у сфері господарської діяльності» № 4025-VI від 15.11.2011 року / В.В. Гордієнко // Проблеми державоутворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XXIII звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2017 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2017. – Частина 2. – С. 121–123.

23. Готін О.М. Випуск або реалізація недоброякісної продукції в умовах ринкової економіки: проблеми кримінальної відповідальності: Монографія / МВС України, Луг. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України / О.М. Готін – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2004. – 288 с.

24. Грищук В., Омельчук О. Деякі проблемні питання кримінальної відповідальності за контрабанду / В. Грищук, О.Омельчук // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Серія юридична. – 2002. – Вип. 37. – С. 430 – 444.

25. Грищук В.К. До питання про соціальну зумовленість кримінальної відповідальності за суспільно небезпечні діяння у сфері господарської діяльності / В.К. Грищук // Відповідальність за злочини у сфері

господарської діяльності: Матер. наук.-практ. Конференції.-Х.: Кроссруд, 2006.-С. 16.

26. Дудоров О. Законодавство про оподаткування злочинних доходів: сучасний стан і перспективи, вплив на застосування статті 212 Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. — 2004. — № 3. — С.30—46.

27. Кашкаров О. О. Проблеми кваліфікації злочинів у сфері випуску та обігу цінних паперів: монографія / О. О. Кашкаров. – Х.: «Формат Плюс», 2008. – 185 с.

28. Кісілюк Е.М., Процюк О.В. Загальні засади кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності /Е.М. Кісілюк, О.В. Процюк // Вісник кримінального судочинства. - 2015.-№ 2.-С. 168-174.

29. Клочко А.М. Шляхи вдосконалення кримінального законодавства України щодо відповідальності за злочини у сфері банківської діяльності /А.М.Клочко // Юридичний науковий електронний журнал. - 2017. - № 3. - С. 123-140.

30. Коваленко В.В. Розмежування злочинів пов'язаних із незаконним переміщенням товарів через митний кордон України і відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом / В.В. Коваленко // Митна справа. - 2004.-№4.- с.31- 40.

31. Колб О. Г. Правові питання боротьби зі злочинами у сфері інтелектуальної власності: навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Г. Колб, В. П. Захаров, Л. Ф. Гула. – Львів, 2011. – 131 с.

32. Кондра О. Я. Суспільно небезпечне діяння у ст. 232-1 КК України “Незаконне використання інсайдерської інформації” / О. Кондра // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2011. - Вип. 54. – С. 349-361

33. Кондра О. Я. Суб'єкт злочину “Незаконне використання інсайдерської інформації” / Кондра О. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XVII регіональної науково-практичної конференції. 3-4 лютого 2011 р. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2011. – С. 295-298

34. Кондра О. Я. Причинний зв'язок у складі злочину «Незаконне використання інсайдерської інформації» / О. Кондра // Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи: тези доповідей XI міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції. 20-22 квітня 2012 року. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012. – С. 147-150

35. Кондра А. Я. Становление уголовной ответственности за незаконное использование инсайдерской информации: *per aspera ad astrum* / А. Я. Кондра // Уголовное право: стратегия развития в XXI веке: материалы XI международной научно-практической конференции. 26-27 января 2012 г. – М.: Московская государственная юридическая академия имени О. Е. Кутафина, 2012. – С. 517-522

36. Кондра О. Я. Вина як ознака складу злочину «Незаконне використання інсайдерської інформації» / Кондра О. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XVIII регіональної науково-практичної конференції. 26-27 січня 2012 р. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012. – С. 311-313

37. Кондра О. Я. Відмежування незаконного використання інсайдерської інформації від інших правопорушень / Кондра О. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXIII звітної науково-практичної конференції (7-8 лютого 2017 р.): у 2 ч. Ч. 2. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. – С. 137-140

38. Кондра О. Я. Родовий об'єкт злочину «Незаконне використання інсайдерської інформації» / Кондра О. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXIV звітної науково-практичної конференції (7-8 лютого 2018 р.): у 2 ч. Ч. 2. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018. – С. 129-132

39. Кримінальна відповідальність за контрабанду: національний та міжнародний досвід: монографія / А. А. Музика, А. В. Савченко, О. В. Процюк, В. В. Сіленко, О. П. Горох. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 275 с.

40. Матвійчук В.К. Кримінальна відповідальність за незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їхнього виготовлення / В.К. Матвійчук // Актуальні проблеми економіки. - 2002. - № 11. - с. 68-73.

41. Марко С. І. Кримінально-правова характеристика виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї: монографія / С. І. Марко. – Львів. 2010. – 247 с.

42. Мойсик В. Р. Кримінальна відповідальність за шахрайство з фінансовими ресурсами в Україні: монографія / В. Р. Мойсик. – К.: Атіка-Н, 2010. – 147 с.

43. Омельчук О. Об'єктивна сторона контрабанди / О.Омельчук // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Серія юридична. – 2001. – Вип. 36. – С. 482 – 487.

44. Омельчук О.М. Окремі аспекти відмежування контрабанди від суміжних складів злочинів / О.Омельчук // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління і права. – 2004. – №1-2. – С.169-177.

45. Панов М.М. Кримінальна відповідальність за незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків / М.М. Панов. – Х.: Право, 2009 – 184 с.

46. Панов М.М. Об'єкт незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення (ст.200 КК України) / М.М. Панов // Вісник Академії правових наук України. Х.: Право. 2005. №3 (42).

47. Пономаренко Ю.А. Покарання, альтернативні позбавленню волі, в санкціях статей, що передбачають відповідальність за злочини в сфері господарської діяльності / Ю.А.Пономаренко // Відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності: Матер. наук.-практ. Конференції.-Х.: Кроссруд, 2006.-С. 40-42.

48. Попрас В.О. Штраф як вид покарання за за злочини в сфері господарської діяльності/ В.О. Попрас // Відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності: Матер. наук.-практ. Конференції.-Х.: Кроссруд, 2006.

49. Радутний О.Е. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю / О.Е.Радутний. – Х.: Ксілон, 2008. – 202 с.

50. Старовойтова Ю. Г. Кримінально-правова протидія порушенням законодавства України про фінансовий моніторинг: монографія / Ю. Г. Старовойтова. – Луганськ, 2009. – 270 с.

51. Стрельцов Є. Л. Контрабанда: склад злочину: наук.-практ. коментар / Є. Л. Стрельцов, А. М. Притула; МОН України. – Одеса: Фенікс, 2012. – 49 с.

52. Топчій В. В. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності: навч. посіб. / В. В. Топчій, Г. В. Дідківська, Т. О. Мудряк; Держ. фіскальна служба України, Ун-т ДФС України, Союз юристів України ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права». – Вінниця «ТВОРИ», 2019. – 320 с.

53. Франчук В. В. Поняття злочинів у сфері економіки та їх класифікація / В. В. Франчук // Львівський держ. ун-т внутр. справ. Вісник. Серія юридична. – Вип. 1(2)/ 2011.– С. 244–254.

54. Харченко В.Б., Чорнуха О.С. Примушування до антиконкурентних узгоджених дій (до п'ятої річниці гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності) /В.Б. Харченко, О.С. Чорнуха // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія юридична. – Вип. 22/2016.-С.148-152.

55. Чернявський С. С. Протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. С. Чернявський, О. С. Користін; МОН України. – К.: Хай-Тек Прес, 2010. – 271 с.

56. Чорнуха О. С. Мотив та мета злочинів, пов'язаних з недобросовісною конкуренцією [Електронний ресурс] / О. С. Чорнуха // Форум права. - 2018. - № 4. - С. 109–119. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2018_4_11.pdf.

57. Шаповалова О.А. Проблеми оптимізації кримінальних покарань за злочини у сфері господарської діяльності / О.А. Шаповалова // Відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності: Матер. наук.-практ. Конференції.-Х.: Кроссруд, 2006.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ»

На перше заняття: завдання 1, 2; задачі 1-5.

На друге заняття: завдання 3, 4; задачі 6-10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Випишіть статті (частини статей) розділу VIII Особливої частини КК України, які:

- а) передбачають умисні склади кримінальних правопорушень;
- б) передбачають необережні склади кримінальних правопорушень;
- в) передбачають склади кримінальних правопорушень з подвійною (комбінованою, змішаною) формою вини.

Завдання 2.

Проаналізуйте ППВСУ від 10.12.2004 «Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля» № 17 та випишіть положення, які, на Ваш погляд, є необґрунтованими. Письмово аргументуйте свою точку зору.

Завдання 3.

Випишіть статті (частини статей) розділу VIII Особливої частини КК України, які:

- а) передбачають кримінальні правопорушення із формальним складом;
- б) передбачають кримінальні правопорушення із матеріальним складом;
- в) передбачають кримінальні правопорушення із комбінованим складом (поєднання формального, матеріального та усіченого складів).

Завдання 4.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями:

- а) ст. 236, ст. 253 та ст. 275 КК України
- б) ст. 239-1, ст. 239-2 та ст. 197-1 КК України
- в) ст. 239, ст. 242, ст. 243 та ст. 252 КК України
- г) ст. 245, ст. 246, ст. 247 та ст. 194 КК України
- д) ст. 248, ст. 249 та ст. 185 КК України
- е) ст. 246, ст. 248, ст. 249 та ст. 356 КК України.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Жителі одного із сіл Маневицького району Волинської області Микола, Степан, Іван та Василь отримали замовлення від Петра про видобуток бурштину. За попередньою домовленістю, Петро погодився придбати у них 4 кілограми бурштину за 15000 доларів США при умові, що вага кожного каменю становитиме не менше 60 грам. Для реалізації задуманого Микола, Степан та Іван протягом місяця без одержання будь-яких дозволів вручну викопували цінний камінь; при цьому Василь виконував функції «маячка» – стежив за тим, щоб до місця видобутку не наближалися працівники правоохоронних органів та представники ворожих угруповань.

Проте, каменю потрібної ваги вдалося видобути лише 2 кілограми. Василь при зустрічі з Петром повідомив останньому, що каменю вагою 60 грам і більше близько 2,5 кілограми, тоді як інші 1,5 кг. – вагою не менше 30 грам, за що отримав від Петра 12000 доларів США. Натомість, Степанові, та Іванові Василь збрехав, що Петро заплатив лише 9000 доларів США, які вони порівну розділили між собою.

Варіант: під час видобування стався зсув ґрунту, внаслідок чого Івана засипало піском, а Степан та Василь так і не змогли його врятувати.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи, Степана, Івана, Василя та Петра

Задача 2.

Житель одного із сіл Одеської області Максим у межах пляжної зони прибережної захисної смуги побудував дерев'яний одноповерховий будинок загальною площею 27 кв. метри, який протягом двох місяців здавав в оренду відпочиваючим Івану та Петру по 200 гривень за добу. Дозвіл на спорудження він отримав від голови місцевої сільської ради Руслана; Івану та Петру про це було відомо.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи, Івана, Петра та Руслана.

Задача 3.

26 березня 2016 р. для підвищення родючості ґрунту власного сільськогосподарського угіддя, Микола з використанням бензину підпалив пожнивні залишки стебел зернових культур. Внаслідок дії високої температури, сильних поривів вітру та відсутності опадів вогонь перекинувся на найближчі полезахисні лісові смуги; пожежею було пошкоджено до ступеня припинення росту 34 ясеня діаметром 39-40 см. біля шийки кореня та 4 горіхи діаметром 33-34 см. біля шийки кореня.

Варіант: орієнтуючись на метеопрогноз, Микола думав що після обіду повинен піти дощ, а тому вогонь не зможе зачепити полезахисні лісові смуги.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи.

Задача 4.

Отримавши у встановленому законодавством порядку дозвіл на спеціальне використання рибних ресурсів, Іван з 20 березня по 5 квітня 2016 р. рибалив на р. Дунай. Використовуючи спеціально пристосовані знаряддя лову, йому вдалося упіймати протягом цього періоду 15 особин стерляді прісноводної та 32 особини райдужної форелі.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Івана.

Задача 5.

Для облаштування дитячого ігрового майданчика підприємцю Антону потрібно було 12 м. куб. морського піску. З цією метою Антон звернувся до водія вантажного автомобіля Дениса та власника трактора Степана, які за винагороду пообіцяли вночі приїхати на узбережжя Азовського моря та в межах прибережної захисної смуги завантажити необхідну замовнику кількість піску, а також доставити до дитячого майданчика Антона; проте, Денис не розрахував об'єм кузова свого автомобіля, а тому в такий спосіб Антону було навантажено та доставлено лише 9 м. куб. морського піску.

Доставленої кількості піску Антону було недостатньо, у зв'язку з чим він через декілька днів попросив свого товариша Тараса аналогічним чином «роздобути» та доставити йому ще 3 м. куб. морського піску, що Тарас і зробив.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Антона, Дениса, Степана та Тараса.

Задача 6.

Тараса було затримано на території природного заповідника «Розточчя» з двома собаками породи «Англійський сеттер». Зброї, продукції полювання та засобів лову при ньому виявлено не було. В ході досудового розслідування було встановлено, що Тарас проживає неподалік заповідника та регулярно по декілька годин на день вигулює собак на території заповідника.

Варіант: Тараса затримано із гладкоствольною рушницею та 50 набоями до неї; у ході досудового розслідування було встановлено, що Тарас мав на меті вполювати декількох вовків.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Тараса.

Задача 7.

Василь працював на посаді інженера-гідротехніка ВАТ «Промінь» і до його функціональних обов'язків входило, зокрема, утримання усіх внутрішньогосподарчих систем товариства в належному стані. Протягом декількох років, несумлінно ставлячись до своїх обов'язків, Василь не вживав жодних заходів щодо очищення каналізаційної насосної станції та очисних споруд, що призвело до їх замулення, а в подальшому – до прориву труби та витоку відходів до місцевої річки.

Встановлено, що площа негативного забруднення річки склала 120 м.кв., а кількість загиблої риби (плотва) – 1 шт. на квадратний метр.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Василя.

Задача 8.

Жителі Рівненської області Петро та Олексій на території одного із мисливських угідь встановили більше десятка сталевих петель та пасток з використанням клейкої суміші для добування білого зайця, проте упіймали лише двох сірих зайців.

Варіант: внаслідок відсутності у Петра та Олексія досвіду встановлення таких петель та пасток, останні були об'єктивно непридатні для лову тварин, а тому жодної тварини вони не вполювали.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра та Олексія.

Задача 9.

Жителі м. Львова Роман та Тадей протягом декількох ночей на території парку «Шевченківський гай» таємно спилували дерева з метою їх наступного сушіння та використання деревини для виготовлення сувенірів. Усього було спилано 3 дуби (діаметр стовбура у місці спилування – 11, 15, та 19 см.), які вони сховали у одному із ровів, замаскувавши листям та гілками. Проте, через декілька днів Роман та Тадей вирішили, що транспортувати ці дерева з парку своїх домівок надто небезпечно, а тому відмовилися від цієї ідеї, залишивши дерева у схованці.

Варіант: сховані дерева виявив та таємно перевіз до себе на дачу сторож парку Петро.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Романа, Тадея та Петра.

Задача 10.

Василь, збираючи у лісі ягоди та гриби побачив недалеко від річки знесилене місячне бобреня; він забрав його додому, протягом шести місяців кормив та піклувався про нього. Через деякий час тварина почала

відлучатися до лісу, плавала у місцевій річці та поверталася до Василя лише раз у три-чотири дні з метою відпочинку та харчування.

Одного разу, коли тварина поверталася до садиби Василя його сусід Микола вбив бобра, заподіявши останньому вісім ударів металевим ломом по тулубу і голові та закопав труп тварини неподалік села. Свою поведінку Микола пояснив тим, що звір, на думку його дружини, становив загрозу для дітей Миколи.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
2. Земельний кодекс України 25 жовтня 2001 року № 2768-III (з наступними змінами та доповненнями).
3. Кодекс України про надра 27 липня 1994 року № 132/94-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
4. Лісовий кодекс України 21 січня 1994 року № 3852-XII (з наступними змінами та доповненнями).
5. Закон України «Про відходи» від 5 березня 1998 року № 187/98-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
6. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 року № 963-IV (з наступними змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 21 лютого 2006 року № 3447-IV (з наступними змінами та доповненнями).
8. Закон України «Про мисливське господарство та полювання» від 22 лютого 2000 року № 1478-III (з наступними змінами та доповненнями).
9. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16 жовтня 1992 року № 2707-XII (з наступними змінами та доповненнями).
10. Закон України «Про охорону земель» від 19 червня 2003 року № 962-IV (з наступними змінами та доповненнями).
11. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264-XII (з наступними змінами та доповненнями).

12. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 року № 2456-XII (з наступними змінами та доповненнями).
13. Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 8 липня 2011 року № 3677-VI (з наступними змінами та доповненнями).
14. Закон України «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999 року № 591-XIV (з наступними змінами та доповненнями).
15. Закон України «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 року № 2894-III (з наступними змінами та доповненнями).
16. Закон України «Про Червону книгу України» від 7 лютого 2002 року № 3055-III (з наступними змінами та доповненнями).
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення» від 12 грудня 1994 р. № 827 (з наступними змінами та доповненнями).
18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами» від 30 травня 2011 р. № 615 (з наступними змінами та доповненнями).
19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу» від 23 липня 2008 р. № 665 (з наступними змінами та доповненнями).
20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд» від 24 липня 2013 р. № 541(з наступними змінами та доповненнями).
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів» від 21 листопада 2011 р. № 1209 (з наступними змінами та доповненнями).
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення любительського і спортивного рибальства» від 18 липня 1998 р. № 1126 (з наступними змінами та доповненнями).
23. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України)» від 19 червня 2017 р. № 301/222 (з наступними змінами та доповненнями).

24. Наказ Державного комітету рибного господарства України «Про затвердження Правил любительського і спортивного рибальства та Інструкції про порядок обчислення та внесення платежів за спеціальне використання водних живих ресурсів при здійсненні любительського і спортивного рибальства» від 15 лютого 1999 р. № 19 (з наступними змінами та доповненнями).

25. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства «Про затвердження Положення про мисливське собаківництво України» від 10 червня 2013 р. № 356 (з наступними змінами та доповненнями).

26. Наказ Державного комітету лісового господарства України «Про затвердження Порядку видачі паспортів на собак мисливських порід» від 12 березня 2004 р. № 31 (з наступними змінами та доповненнями).

27. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ)» від 17 червня 2009 р. № 313 (з наступними змінами та доповненнями).

28. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довілля» від 10 грудня 2004 № 17.

Рекомендована література:

1. Гавриш С.Б. Кримінально-правова охорона довілля в Україні. Проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства / С.Б. Гавриш. – Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2002. – 634 с.

2. Голуб С.А. Кримінальна відповідальність за незаконне полювання: монографія / С.А. Голуб. – Київ: Азимут-Україна, 2004. – 148 с.

3. Злочини проти довілля: кримінально-правова характеристика: [навчальний посібник] / за редакцією О.О. Дудорова. – Луганськ: ЛДУВС України імені Е.О. Дідоренка, 2014. – 615 с.

4. Матвійчук В.К. Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища (кримінально-правове та кримінологічне дослідження): [монографія] / В.К. Матвійчук. – Київ: “Азимут Україна”, 2005. – 464 с.

5. Матвійчук В.К. Незаконне полювання: відповідальність, протокольна форма провадження розслідування і запобігання: [монографія] / В.К. Матвійчук, С.А. Голуб.– Київ: КНТ, 2006. – 306 с.
6. Матвійчук В.К. Забруднення, засмічення, виснаження водних об'єктів: відповідальність, досудове слідство, судовий розгляд і запобігання: [монографія] / В.К. Матвійчук, В.М. Присяжний – Київ: КНТ, 2007. 272 с.
7. Матвійчук В.К. Забруднення атмосферного повітря: кримінальна відповідальність, досудове слідство та запобігання: [монографія] / В.К. Матвійчук, І.О. Харь. – Київ: Національна академія управління, 2012. – 271 с.
8. Митрофанов І.І. Злочини проти довкілля: [навчальний посібник] / І.І. Митрофанов, А.М. Притула. – Суми: Університетська книга, 2010. – 205 с.
9. Навроцький В.О. Злочини проти природи: лекції / В.О. Навроцький. – Львів: Юридичний факультет ЛДУ, 1997. – 56 с.
10. Оробець К.М. Кримінальна відповідальність за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом : монографія / К.М. Оробець. – Харків: Право, 2014. – 255 с.
11. Сторчоус О. Кримінальна відповідальність за самовільну порубку лісу: [навчальний посібник] / О. Сторчоус. – Київ: ВАІТЕ, 2012. – 116 с.
12. Шульга А.М. Злочини проти довкілля: питання кваліфікації / А.М. Шульга. – Харків: Ніка Нова, 2012. – 191 с.
13. Шульга А.М. Кримінально-правова охорона земель від забруднення або псування: [монографія]. – Харків: Ніка Нова, 2013. – 256 с.
14. Панов М.І. Проблеми відмежування злочинів проти власності від злочинів проти довкілля / М.І. Панов, П.В. Олійник // Право України –2014. – № 2. – С. 291 – 299.
15. Дудоров О. Відмежування злочинів проти довкілля від злочинів проти власності / О. Дудоров, М. Комарницький // Вісник національної академії прокуратури України. – 2014. – № 3. – С. 61-70.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ»

На перше заняття: завдання 1, задачі 1-4.

На друге заняття: завдання 2, задачі 5-9.

На третє заняття: завдання 3, задачі 10-14.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанову Великої Палати Верховного Суду від 05.07.2019 року по справі № 288/1158/16-к щодо кваліфікації дій засудженого за частиною першою статті 263 КК України та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому полягала виключна правова проблема, що послугувало передачею кримінального провадження на розгляд Великої Палати Верховного Суду і як така вплинула на забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики;

- які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд у складі Великої Палати Верховного Суду щодо кваліфікації дій засудженого за частиною першою статті 263 КК України та дайте їм власну оцінку.

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 05.07.2019 року по справі № 288/1158/16-к (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82998245>).

Завдання 2.

Проаналізуйте постанову Верховного Суду від 05 липня 2018 року по справі № 225/6151/15-к щодо кваліфікації дій засудженого за ч. 1 ст. 258-3 КК України та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому полягала виключна правова проблема, що послугувало передачею кримінального провадження на розгляд Великої Палати Верховного Суду і як така вплинула на забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовчої практики;

- які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд у складі Великої Палати Верховного Суду щодо кваліфікації дій засудженого за ч. 1 статті 258-3 КК України та дайте їм власну оцінку.

Постанова Верховного Суду від 05 липня 2018 року по справі № 225/6151/15-к (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75241808>).

Завдання 3.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених ст. 258-3 КК України та ст. 258-4 КК України. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 4.

Заповніть таблицю

Вид злочинної організації, її назва, стаття КК України в якій вона передбачена	Загальні ознаки цієї злочинної організації	Спеціальні ознаки цієї злочинної організації

Завдання 5.

Випишіть у зошит предмети кримінальних правопорушень проти громадської безпеки та знайдіть їх визначення у нормативно-правових актах або спеціальній літературі.

Завдання 6.

Складіть фабули (по одній) для кримінальних правопорушень (звільнення від кримінальної відповідальності при позитивній посткримінальній поведінці) передбачених:

для студентів, чий прізвища починаються з А до Л

- ч.2 ст. 255 КК України;
- ч.2 ст. 258-2 КК України;
- ст. 261 КК України.

для студентів, чий прізвища починаються з М до Я

- ч.2 ст. 257 КК України;
- ч.1 ст. 258-5 КК України;
- ст. 269 КК України

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Степан дізнався, що його односелець Мирон зберігає вдома чималі гроші. Він поділився інформацією з трьома знайомими, один з яких ще не досягнув повноліття. Парубки вирішили привласнити кошти. Для цього розробили план нападу та запаслися необхідним приладдям: за 200 доларів США через інтернет придбали пістолет Макарова та набой для нього, роздобули маски, мотузки, рукавиці, без відома малознайомого сусіда

заволоділи його автомобілем Москвич, у сусідньому закинутому будинку облаштували спостережний пункт та протягом тижня спостерігали за мешканцями будинку Мирона. Напередодні злочину один з учасників угруповання зателефонував Мирону та запросив його до іншого населеного пункту з приводу ніби то виготовлення проектної документації на будинок. Нападники, що Мирон сів за кермо та рушив у напрямку до вказаного місця зустрічі, попрямували до його обійстя. Прибувши на місце, вони вдерлися до помешкання. Погрожуючи зброєю дружині господаря, нападники зв'язали її, обшукали будинок та заволоділи грошима та ювелірними прикрасами на суму 280 000 грн.

Дайте кримінально-правову оцінку діянням Степана.

Варіант: В угрупованні, окрім Степана, брало участь іще 4 повнолітні особи.

Задача 2.

Семен військовослужбовець 24 окремого батальйону територіальної оборони «Айдар» взяв, що окремі військовослужбовці цього батальйону у вільний від служби час, використовуючи організаційну структуру батальйону, транспорт та табельну вогнепальну зброю, здійснюють періодичні напади на помешкання мирних жителів. Семен з'ясував, що таким угрупованням керує Іван, командир третьої роти. Він підійшов до Івана і заявив про своє бажання стати частиною цього угруповання. Іван не відмовив йому, але сказав, що мусить «порадитись із хлопцями». Через тиждень Іван підійшов до Семена та повідомив йому про те, що хлопці не проти і завтра він може виїжджати з ними «на справу».

Варіант: у проведенні попередньої умови: у складі групи з восьми чоловік Семен вдерся у помешкання Марини та погрожуючи автоматом АК-47 заволодів заощадженнями останньої у розмірі 2300 гривень. У злочині, який група вчинила наступного дня і таємно викрала з будинку Гліба матеріальних цінностей на суму 4500 гривень, Семен участі не приймав, оскільки перебував на чергуванні у військовій частині. Іван не приймав безпосередньої участі ні у першому, ні у другому злочині. Дайте кримінально-правову оцінку діянням Семен та Івана.

Задача 3.

Громадянин України Валерій, будучи радикально налаштованою особою, яка не сприймає державну владу в Україні, підтримуючи факт існування та ідеї так званої «Донецької народної республіки», діючи умисно, керуючись власними переконаннями, з метою дестабілізації суспільно-політичної обстановки та втрати авторитету органів державної влади України, міжнародного ускладнення а також впливу на прийняття рішень органами державної влади вступив у лави 3-ї окремої мотострілкової роти

першого Армійського корпусу народного ополчення «ДНР», в/ч 08803 та протягом 2014-2018 рр. активно брав участь у бойових діях проти військовослужбовців ЗС України та працівників правоохоронних органів за встановлення контролю над населеними пунктами міст Шахтарськ, Іловайськ Донецької області, а також захищав позиції «ДНР» поблизу міста Горлівка Донецької області.

Задача 4.

З квітня по 21 липня 2014 року на території міста Дзержинськ (нині Торецьк) та населених пунктах, що входили до складу Дзержинської (Торецької) міської ради діяла організація «Народне ополчення Дзержинська», що мало на озброєнні придатну до стрільби вогнепальну зброю та вибухівку, командування у особі «полковника Бомбіна», поділ на структурні частини, знаки розрізнення та військові звання, члени організації проходили військовий вишкіл. Основною метою вказаної організації було проголошення влади так званої «ДНР» та встановлення контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування міста Дзержинська (Торецька). Поділяючи ціль та мету організації «Народне ополчення Дзержинська» Кирило, після розмови з членом зазначеної організації Сергієм, ознайомившись із встановленими правилами поведінки, правами та обов'язками члена організації, перебуваючи на блокпосту «Канальський» на автодорозі Дзержинськ – Горлівка селища Кірове у період 10-12 червня 2014 року, діючи з прямим умислом, з метою отримання грошової винагороди, отримав посвідчення ополченця. З червня по липень 2014 року Кирило чергував на блокпосту «Канальський», використовуючи у якості зброї гумову полицю та автомат «Калашнікова» з набоями до нього, здійснював збройний контроль-пропускний режим, перевірку документів, особистих речей громадян України. В один з днів, одержавши для перевірки паспорт громадянина України, Кирило вилучив його, облив бензином і демонстративно спалив.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Кирила.

Задача 5.

Василь був незадоволений підготовкою органів місцевого самоврядування до великого заходу, який мав відбутися у м. Києві, вирішив привернути увагу до «недбалості» з боку місцевих чиновників, вчинивши вибухи у м. Київ. Він вважав, що за допомогою цього, він здатний буде спонукати органи державної влади до активізації підготовчих дій. З цією метою він спільно із Петром знайшли в Інтернеті інструкцію з виготовлення вибухового пристрою. Петро, за дорученням Василя у різних крамницях м. Біла Церква придбав аміачну селітру, алюмінієву пудру, ацетон, пігулки перекису водню, пластикові відра, три старих мобільних телефони із впаяними дротами. Василь із зазначених складових виготовив три вибухових

пристрої і спільно з Петром поїхав до Києва. У м. Києві вночі на вул. Васильківській, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння поклали саморобні вибухові пристрої під автомобілі, що були припарковані на узбіччі дороги. Під лобове скло поклали записки із поясненням причини своїх дій і поїхали назад до Білої Церкви. Так, продовжуючи розпивати спиртні напої намагалися привести вибухові пристрої в дію, здійснивши чотири телефонні дзвінки на номери мобільних телефонів, які вони вважали здатними виступити у якості детонаторів. Саморобні вибухові пристрою не спрацювали.

Задача 6.

Студенти одного з факультетів університету Олексій, Тарас та Руслан ввечері готувалися до іспиту, який мав відбутися наступного дня. Тарас запропонував перерватися та повечеряти. Під час вечері Руслан приніс дві пляшки горілки. Студенти розпивали спиртні напої до ранку. За пів години до іспиту Олексій попросив Тараса перетелефонувати до поліції за номером 102 та повідомити про замінування корпусу університету, в аудиторії якого мав відбутися іспит. Розуміючи, що іспит у такому стані вони не складуть, Тарас зателефонував на лінію 102 та зробив відповідне повідомлення. У результаті евакуації студентів та викладачів корпусу університету та роботи поліції, рятувальних служб та інших підрозділів державі була заподіяна шкода у розмірі 300 000 гривень.

Задача 7.

Працівники патрульної поліції Іван та Микола, перебуваючи на патрулюванні, побачили автомобіль Опель, в якого не горіла ліва фара ближнього світла. З метою попередити водія про цей факт вони зупинили автомобіль та почали підходити до нього. Водій Андрій, не дочекавшись поліцейських, хотів вийти їм на зустріч. Андрій відкрив двері автомобіля і на дорогу з кишені автомобільних дверей випала металева телескопічна дубинка. Андрій був затриманий працівниками поліції та пояснив, що знайшов цю дубинку на трамвайній зупинці та зберігав її задля самозахисту про всяк випадок.

Варіант: Працівники поліції підійшли до Андрія, який ремонтував всій автомобіль на узбіччі дороги та побачили металеву телескопічну дубинку серед інструментів у багажнику.

Задача 8.

Артур, колекціонер речей періоду другої світової війни, історик за професією, хотів придбати пістолет «Вальтер», який використовувався Вермахтом як табельна вогнепальна зброя. З цією метою він розмістив оголошення у мережі інтернет. Наступного дня Артурові перетелефонував

Аркадій, який запропонував придбати в нього цілком придатний до стрільби пістолет та 8 патронів до нього. Артур купив в Аркадія цей пістолет та набой до нього за 800 доларів США та знайшов місце для цієї зброї серед своєї колекції у металевому сейфі у приміщенні, яке обладнане сигналізацією. Чи вчинив Артур кримінальне правопорушення? Відповідь аргументуйте.

Задача 9.

Володимир на початку серпня 2018 року, перебуваючи в себе на подвір'ї з використанням завареної з однієї сторони металевої трубки та металевої рукояті виготовив предмет, який згідно висновку експерта є «...одноствольним, однозарядним, дульнозарядним пістолетом з гнотовим запалюванням заряду, виготовленим саморобним способом, придатним для проведення пострілів. Наступного дня, взявши із собою виготовленим ним саморобний пристрій для стрільби, Володимир поклав його собі за пояс спортивних штанів з правого боку та пішов на пустир, щоб постріляти по голубах, де й був затриманий працівниками патрульної поліції.

Задача 10.

Сидор, мешканець села Кирилівка Волноваського району Донецької області, розділяв ідеї, які висловлювалися прихильниками «Руського миру» та так званих «ЛНР/ДНР» і всіляко намагався стати їм у пригоді. Він шукав контакти із представниками «ЛНР/ДНР», намагався зв'язатися з ними та запропонувати будь-які свої послуги. Проте спроби були невдалими. Одного дня, його сусід Валентин повідомив Сидора про телефонний номер «гарячої лінії» «ДНР» за яким можна було інформувати сепаратистів про пересування збройних сил України. Сидор протягом тижня зробив 5 повідомлень за цим номером, в яких інформував абонента про те, скільки військовослужбовців та бойової техніки ЗС України проїхали в бік лінії розмежування через с. Кирилівка.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Сидора та Валентина.

Задача 11.

Петро та Степан не працювали, здобували собі засоби для проживання жебрацтвом та дрібними крадіжками. Одного разу Степан запропонував Петрові роздобути грошей, здавши на металобрухт кришки каналізаційних люків та решіток на них, які були на сусідній вулиці. Протягом цілої ночі Петро та Степан знімали кришки та решітки та зносили їх у гараж до свого приятеля Василя. Василь заплатив Петрові та Степанові за метал 7000 гривень. Наступного дня, йдучи до школи, неповнолітня Дарина не помітила відсутності кришки каналізаційного люки та впала у нього. Від одержаних травм внаслідок падіння вона померла у лікарні. Комунальне підприємство

«Водоканал» у результаті поведінки Петра та Степана зазнало втрат на суму 45 000 гривень.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Петра, Степана та Василя.

Задача 12.

Олена та Васирина вирішили організувати власний бізнес. З цією метою вони придбали нежитлове приміщення у передмісті та обладнали у ньому «Квест кімнати». Одна з таких кімнат, яка носила назву «Код Да Вінчі» була обшита пластиковою вагонкою та заставлена пінопластовими макетами витворів італійського митця та вченого. Працюючи над освітленням цієї кімнати, Олена, з метою економії, відмовилася від послуг спеціалізованого підприємства з установа електроблагоднання, а попросила свого хлопця Миколу під'єднати електричні прилади. Микола це й зробив шляхом послідовного з'єднання декількох продовжувачів. «Квест кімнати» Олени та Васирина успішно функціонували протягом кількох тижнів та почали приносити прибуток. Одного вечора, після закриття, у кімнаті «Код Да Вінчі» сталося коротке замикання внаслідок чого розпочалася пожежа, яка швидко охопила весь перший поверх будівлі. На третьому поверсі будівлі працівники одного з офісів святкували день народження свого директора і внаслідок задимлення одержали ушкодження від якого: Степан лікувався 24 дні; Катерина – 7 днів; Семен – 4 місяці. На відновлення офісних приміщень після пожежі їх власники витратили 282 544 гривні.

Дайте кримінально-правову оцінку поведінці Олени, Васирина, Миколи.

Задача 13.

Гурген, особа, яка має статус «вор в законі» приїхав до м. Львова з Грузії, звідки він втікав від правосуддя. У перший же день свого перебування в Україні, Гурген розпорядився скликати «кримінальних авторитетів» міста у ресторан «Сателіт», де він планував обговорити з ними подальший розподіл сфер злочинного впливу у зв'язку із тим, що він має бажання у подальшому постійно мешкати у м. Львів. Дану вказівку виконав Степан, який мав зв'язки із злочинним середовищем Львова, перетелефонував окремим особам, яких вважав кримінальними авторитетами та забронював та вніс заставу за столик у ресторані «Сателіт». Дайте кримінально-правову оцінку діями Гургена та Степана.

Задача 14.

В Івана вночі з під будинку викрали автомобіль Ауді А8. Зранку він звернувся до відділку поліції із відповідною заявою. Черговий офіцер поліції Микола, зареєстрував заяву, але відразу повідомив Івана, що в місто приїхала

група автозлочинців, які «гастролюють» по всій Україні та спеціалізуються на дорогих авто, тому шансів відшукати викладений автомобіль практично немає. Однак, зазначив Микола, він точно знає, що у місті перебуває також «злочин у законі» «Ведмідь», який за винагороду сприяє у поверненні викрадених авто і порадив Іванові звернутися краще до цієї особи, а не «перевантажувати» поліцію. Микола переслав на мобільний телефон Івана контакти Петра на прізвище «Ведмідь». Іван відразу зателефонував Петрові, домовився про зустріч на якій і пояснив ситуацію і попросив «вплинути» на злочинців з метою повернення свого авто. За послуги Іван передав Петрові 5000 доларів США. З'ясувалось, що Петро на прізвище «Ведмідь» не мав злочинного статусу «вора в законі» та жодного впливу на злочинний світ. Одержані гроші Петро поділив із Миколою.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Івана, Миколи та Петра.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27 січня 1977 р.
2. Протокол, що доповнює Європейську конвенцію про боротьбу з тероризмом, від 15 травня 2003 р.
3. Конвенція РЄ про запобігання тероризму від 16 травня 2005 р.
4. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 грудня 1999 р.
5. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15 грудня 1997 р.
6. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму від 15 квітня 2005 р.
7. Конвенція РЄ про відмивання, виявлення, вилучення, конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму від 16 травня 2005 р.
8. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р. (з наступними змінами та доповненнями).
9. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 8 лютого 1995 р. (з наступними змінами та доповненнями).
10. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30 червня 1995 р. (з наступними змінами та доповненнями).
11. Закон України «Про відходи» від 5 березня 1998 р. (з наступними змінами та доповненнями).

12. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. (з наступними змінами та доповненнями).

13. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів, затверджена наказом МВС № 662 від 21 серпня 1998 р. (з наступними змінами та доповненнями).

14. Положення про дозвільну систему, затверджене постановою КМУ № 576 від 12 жовтня 1992 р. (з наступними змінами та доповненнями).

15. Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів, затверджений Постановою КМУ від 13 липня 2000 р. № 1120 (з наступними змінами та доповненнями).

16. Порядок ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затверджений Постановою КМУ № 1360 від 31 серпня 1998 р. (з наступними змінами та доповненнями).

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

1. Рішення у справі «Leroy v France» (заява № 36109/03) від 02.10.2008 року (<http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-2501837-2699727>).

2. Рішення у справі «Belec and Velioglu v. Turkey» (заява № 44227/04) від 06.10.2015 року (<http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-5191087-6425338>).

Рекомендована література:

1. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність учасників терористичної групи: актуальні проблеми кваліфікації та перспективи вдосконалення законодавства / А. А. Вознюк // Наше право. - 2017. - № 1. - С. 122-127. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2017_1_21.

2. Вознюк А. А. Трансформація співучасті: поняття та форми [Електронний ресурс] / А. А. Вознюк // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. – № 1 (32). – С. 68–71. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2014_1_17.

3. Демидова Л. М. Доктринальна модель кримінально-правової охорони громадської безпеки. Актуальні проблеми кримінально-правової охорони громадської безпеки: матеріали міжнар. круглого столу (м. Харків,

18 травн. 2018 р.) / укладачі: Л. М. Демидова, Н. В. Невідома.: Харків: Юрайт, 2018. С. 12–18.

4. Ємельянов В.П., Новікова Л.В., Семикін М.В. Терористичні злочини: кримінально-правова характеристика та питання вдосконалення антитерористичного законодавства. Харків: Кроссруд, 2007. 216 с.

5. Климосюк А.С. Співвідношення Диверсії (Ст. 113 КК України) і терористичного акту (Ст. 258 КК України). Кримінальне право та кримінологія. URL: <http://oaji.net/articles/2017/3229-1521557890.pdf>.

6. Робак В. А. Кримінальна відповідальність за створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Робак Володимир Анатолійович. – Київ, 2008. – 23 с.

7. Семикін М. В. Створення терористичної групи чи терористичної організації: кримінально-правове дослідження: [монографія] / М. В. Семикін; за заг. ред. В. П. Ємельянова. – Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2003. – 145 с.

8. Хилюк С. В. Кваліфікація заздалегідь необіцяного сприяння учасникам злочинних організацій / С. В. Хилюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. - Спеціальний випуск № 1. – С. 20-29 (0,6 друк. арк.).

9. Хилюк С. В. Кваліфікація сприяння учасникам злочинних організацій / С. В. Хилюк // Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 жовтня 2012 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2012. – С. 321-324 (0,2 друк. арк.).

10. Шапкін І. С. Кримінальна відповідальність за створення стійких злочинних об'єднань: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / І. С. Шапкін. – Харків, 2013. – 247 с.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА»

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скаржника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова від 15 березня 2018 року № 727/922/17

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/72909503>

б) Постанова від 07 лютого 2019 року № 227/873/17

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80017546>

Завдання 2.

Напишіть приклади (складіть фабули) вчинення таких кримінальних правопорушень:

а) ч. 1 ст. 273 КК України;

б) ч. 2 ст. 274 КК України;

в) ч. 1 ст. 275 КК України.

Завдання 3.

Проаналізуйте Постанову Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва» від 12 червня 2009 р. № 7 та выпишіть положення, які, на Ваш погляд, є необґрунтованими. Письмово аргументуйте свою точку зору.

Завдання 4.

Відмежуйте склади адміністративних правопорушень та склади кримінальних правопорушень:

1) ст. 41 КпАП України та ст. 271 КК України;

2) ст. 95 КпАП України та ст. 274 КК України.

Заповніть таблицю:

№ п/п	Склади адміністративних правопорушень та склади кримінальних правопорушень, що відмежовуються	Спільні ознаки	Відмінні ознаки	Розмежувальні ознаки

Завдання 5.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених такими статтями КК України. Відповідь обґрунтуйте:

- 1) ст. 172 та ст. 271 КК України;
- 2) ст. 287 та ст. 272 КК України.
- 3) ст. 253 та ст. 275 КК України.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

На шахті «Червоноград», при здійсненні видобутку кам'яного вугілля сталася пожежа. Згідно висновку пожежно-технічної експертизи, причиною загорання стали занесені шахтарями у підземні виробки курильні приладдя (сірники, тютюнові вироби). Пожежу тривалий час не вдавалося загасити, оскільки, у виробку не було прокладено протипожежного трубопроводу, який би забезпечив необхідний тиск води для гасіння пожежі. Внаслідок пожежі загинула одна людина та спричинено матеріальну шкоду у розмірі 15 000 000 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь шахтарів та відповідальної особи за дотриманням техніки безпеки на шахті.

Задача 2.

Степан, виконуючи обов'язки машиніста-обхідника на ТЕС «Західенерго», під час проведення обходу, виявив забиття трубопроводу, відкрив ремонтний люк трубопроводу, внаслідок чого, вугільний пил з температурою близько 85 ° С став інтенсивно висипатися з трубопроводу, і перемішуватись з повітрям. Пилоповітряна суміш, яка утворилася, загорілася, і її підхопив вентиляційний та тепловий потоки. Це, у свою чергу, зумовило займання покриття даху, з швидким розвитком пожежі по всьому приміщенні залу і сильне задимлення приміщення. В результаті пожежі, від

гострого отруєння чадним газом, загинуло 10 осіб. Крім цього, заподіяно матеріальну шкоду у розмірі 32 857 381,72 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Степана.

Задача 3.

У вечірній час, неповнолітні Юрій та Максим зайшли на територію недобудованого 9-ти поверхового будинку, який перебував на балансі ПАТ «Завод мінеральних добрив». Територія вказаного будинку не була огорожена, а також не було відповідних попереджувальних знаків.

Зайшовши на територію будинку, неповнолітні піднялись на верхній поверх, де стали на балконну плиту, що раптово зірвалась та разом з плитою впали на землю з висоти 9-го поверху, в результаті чого Юрій від отриманих травм загинув на місці події, а Максим з отриманими тяжкими тілесними ушкодженнями був доставлений до ЦРЛ, де від отриманих травм помер.

До кримінальної відповідальності було притягнуто інженера з технічного нагляду ПАТ «Завод мінеральних добрив», який був відповідальним за належний стан та безпеку будівель та споруд підприємства, який повідомив, що про наявність вказаного об'єкта (недобудованого будинку, будівництво якого припинилося у 1991 році) на балансі підприємства йому було невідомо, що підтвердилося поданими доказами у справі.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь інженера з технічного нагляду ПАТ «Завод мінеральних добрив».

Задача 4.

У цеху ВАТ «Львівський цемент», виконувались роботи по очистці пилової камери на обертовій печі. Заступник начальника виробництва – начальник дільниці допустив до роботи бригаду старшого майстра не провівши з ними інструктаж. Під час виконання робіт по усуненню забиття пилової камери та очистці пилової камери на обертовій печі № 2 у пиловій камері стався обвал гарячого пилу, який під великим тиском висипався з усіх відчинених оглядових люків. При цьому троє слюсарів-ремонтників отримали важкі термічні опіки по всій поверхні тіла (понад 80% поверхні тіла).

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь заступника начальника виробництва – начальника дільниці.

Задача 5.

Кирило, працюючи на посаді майстра цеху переробки сітки, дав завдання штампувальникам Григорію та Данилу виконувати роботи з вирівнювання сітчастих карт, допустивши їх до виконання робіт на необладнаній листопрямильній машині. У той же день, під час виконання завдання відбулося затягування правої руки Григорія між валами листопрямильної машини, що привели до ампутації правої верхньої кінцівки на рівні верхньої третини плеча.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Кирила.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р. № 2694-ХІІ (з наступними змінами та доповненнями).
2. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 08 лютого 1995 р. № 39/95-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
3. Закон України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії» від 11 січня 2000 р. № 1370-ХІV (з наступними змінами та доповненнями).
4. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18 січня 2001 р. № 2245-ІІІ (з наступними змінами та доповненнями).
5. Перелік робіт з підвищеною небезпекою: Затверджений наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 р. №15 (з наступними змінами та доповненнями).
6. Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України «Про затвердження Правил охорони праці у цементній промисловості від 24 жовтня 2014 р. № 741 (з наступними з мінами та доповненнями).
7. Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження правил безпеки у вугільних шахтах» від 22 березня 2010 р. № 62.
8. Наказ Міністерства палива та енергетики України «Про затвердження Правил пожежної безпеки для підприємств вугільної промисловості України» від 12 жовтня 2004 № 638.
9. ДБН А.3.2-2-2009. Охорона праці і промислова безпека у будівництві.

10. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва» від 12 вересня 2009 р. №7.

Рекомендована література:

1. Балюк Г.І. До встановлення причинного зв'язку між ядерним інцидентом і ядерною шкодою // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Юридичні науки. - 2001. - Вип. 43. - С. 46 - 51.

2. Бахуринська О. До питання про потерпілого від порушень вимог законодавства про охорону праці (ст. 271 КК України) // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 8. – С.85-88.

3. Бахуринська О. Розмежування складів порушень вимог законодавства про охорону праці та інших злочинів проти безпеки виробництва // Вісник прокуратури. – 2006. – № 7. – С. 66-73.

4. Борисов В. Щодо родового об'єкта злочинів проти безпеки виробництва / В. Борисов, О. Пащенко // Вісник Академії правових наук України. - Х.: Право, 2005. - № 1 (40). - С. 133-141.

5. Борисов В.І., Крайник Г.С. Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: монографія / В.І. Борисов, Г.С. Крайник. – Х.: Юрайт, 2012. – 302 с.

6. Борисов В.І., Пащенко О.О. Злочини проти безпеки виробництва: поняття та види. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: Монографія. – Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. – 224 с.

7. Грошев А., Смык О. Квалификация нарушения правил охраны труда несколькими лицами // Уголовное право. – 2006. – № 1. – С. 27 – 31.

8. Дудоров О.О., Мовчан Р.О. Проблеми кримінальної відповідальності за злочини проти безпеки виробництва // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2011. – № 3. – С.174–184.

9. Крайник Г. Питання об'єкта злочинного порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою // Вісник прокуратури. – 2007. – № 1. – С. 35 – 40.

10. Крайник Г.С. Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Крайник Г.С. – Х., 2011. – 20 с.

11. Крайник Г. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та деяких інших країн щодо відповідальності за злочини проти безпеки виробництва // Форум права. – 2012. – № 2. – С. 384–388.

12. Лановенко І.П., Мельник П.В. Кримінальна відповідальність за порушення правил охорони праці в умовах формування в Україні підприємницького сектору економіки // Боротьба зі злочинністю в сфері підприємницької діяльності (кримінально-правові, кримінологічні, кримінально-процесуальні та криміналістичні проблеми). - Харків: Право, 2001. (Глава 3). - С. 95-130.

13. Навроцький В.О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації. Київ: Атіка. - 1999. - 464 с.

14. Пащенко О. Особливості встановлення причинного зв'язку в злочинах, що посягають на безпеку виключно небезпечних виробництв // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 2. – С. 208–215.

15. Пащенко А.А. Об основном непосредственном объекте нарушения правил ядерной или радиационной безопасности // Вісник Луганської академії внутрішніх справ імені 10-річчя незалежності України. - 2002. - Вип. 3. - С. 161 – 168.

16. Осадчий В.І. Злочини проти безпеки виробництва: монографія / В.І. Осадчий. – К.: Інтерсервіс, 2012. – 59 с.

17. Таран О. Актуальні проблеми кваліфікації злочинів проти безпеки виробництва // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. - № 3. - 2014. С. 79-87.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ»

На перше заняття: завдання 1 (а-в), 2, 3; задачі: 1-5.

На друге заняття: завдання 1 (г-ж), 4; задачі: 6-10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скажника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова Верховного Суду України від 9 лютого 2012 року № 5-28кс11

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/21840015>.

б) Постанова Великої палати Верховного Суду від 21 серпня 2019 року № 13-31кс19 у справі № 682/956/17

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/84153042>.

в) Ухвала Верховного Суду України від 6 березня 2014 року № 5-1кс14

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/37908428>.

г) Постанова Верховного Суду України від 10 грудня 2015 року № 5-271кс15 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55315149>.

д) Постанова Верховного Суду України від 5 листопада 2015 року № 218кс15 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54361232>.

е) Постанова Верховного Суду України від 21 січня 2016 року № 5-365кс15 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55315147>.

є) Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС від 1 березня 2018 року у справі № 278/3362/15-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/72561267>.

ж) Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС від 9 жовтня 2018 року у справі № 688/1744/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/77088395>.

Завдання 2.

Випишіть з Кодексу України про адміністративні правопорушення статті, що закріплюють норми, які мають спільні ознаки з нормами статей Розділу XI Особливої частини КК України. Відмежуйте відповідні склади кримінальних правопорушень та склади адміністративних правопорушень. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.

Напишіть приклади (складіть фабули) вчинення таких кримінальних правопорушень:

- а) ч.3 ст. 276 КК України;
- б) ч. 2 ст. 277 КК України;
- в) ч. 2 ст. 278 КК України (за ознакою насильства, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого).

Завдання 4.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями (частинами статей):

- 1) ст. 291 та ст. 276, 281, 286 КК України;
- 2) ст. 291 та ст. 267, 269 КК України;
- 3) ст. 278 та ст. 289 КК України;
- 4) ст. 289 та ч. 3 ст. 190 (шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки);
- 5) ст. 287 та ст. 272 КК України.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Андрій разом з Олегом працювали на автомийці. Одного разу вони вирішили вночі таємно взяти покататись старий автомобіль Мазда, який клієнт залишив на 2 дні для хімчистки. Для цього Олег ввечері непомітно витяг ключі у менеджера автомийки, а вночі хлопці безперешкодно поїхали автомобілем на дискотеку. В стані алкогольного сп'яніння хлопці повертались додому близько 6 ранку з дискотеки. Андрій вирішив навчити керувати автомобілем Олега, якому було 15 років і про що Андрій не здогадувався. Олег, намагаючись похизуватися перед старшим колегою, розігнав автомобіль до швидкості 120 км/год та, не впоравшись з

керуванням, влетів на швидкості у автобусну зупинку. В той час на зупинці перебувало двоє людей, які очікували на громадський транспорт. Обое померли від отриманих в результаті наїзду автомобіля травм.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Олега та Андрія.

Задача 2.

Безробітний Вадим вирішив здати на металобрухт старий автомобіль Волга, який вже 3-ій рік стояв закинутим біля гаражів, з розбитими шибамми, без двигуна та коліс. Кому належав автомобіль Вадим не знав. Для реалізації задуманого Вадим домовився із знайомим Русланом, який працював на евакуаторі, що той відвезе автомобіль у пункт прийому металобрухту. Руслан знав, що власник автомобіля був 3 роки назад затриманий міліцією за вбивство і зараз перебуває у місцях позбавлення волі, але нічого про це Вадиму не сказав. На незаконно організованому пункті прийому металобрухту прийомщик Олег погодився прийняти автомобіль, хоча на нього не було жодних документів. За автомобіль Олег заплатив 30 нмдг.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Вадима, Руслана та Олега.

Задача 3.

Павло повертався із Польщі через пункт пропуску Будомеж-Грушів. Оскільки була велика черга, то Павло тихцем попивав пиво, щоб згаяти час. Вже на стороні України Павло розігнав машину до 120 км/год, але асфальтове покриття закінчилось раптовим обривом, автомобіль підкинуло та понесло в напрямку п'ятиметрового кювету. В цей час по обочині йшов пішохід. Павло постійно сигналив, сподіваючись що пішохід відскочить, оскільки він втратив контроль над управлінням автомобілем. Однак останній не встиг зорієнтуватись і від наїзду загинув на місці. В крові Павла було виявлено 0.6 проміле етанолу. Жодних дорожніх знаків про вибоїни на дорозі або про погане дорожнє покриття не було. Обурені трагедією і тривалим невиконанням робіт по ремонту дороги Грушів-Львів мешканці села перекрили трасу на 1 день, не пропускаючи жоден транспорт, внаслідок чого роботу пункту пропуску було паралізовано (в черзі стояло 1500 автомобілей).

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Павла та мешканців села.

Задача 4.

Віктор та Гліб вирішили викрасти катер "Ямарін", вартістю 10000 доларів США, який належав Руслану і був пришвартований на Трухановому острові. Зламавши систему захисту, вони вночі викрали катер і повели його

Дніпром, щоб заховати. Не впоравшись з керуванням, вони зіткнулися з катером "Десна", де був Дмитро та Олена. Катер "Десна" одержав значні пошкодження і почав тонути. Віктор та Гліб допомоги потерпілим не надали і втекли. Дмитро та Олена плавали в холодній воді 20 хвилин і були врятовані річковим патрулем.

Варіант: Оскільки Олена не вміла плавати, то вона загинула. Річковий патруль врятував лише Дмитра.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Віктора та Гліба.

Задача 5.

Іван придбав крадені Жигулі ВАЗ-2107 1978 р.в., які постійно зберігав у закинутому гаражі в нежилій частині міста. З метою легітимізації керування транспортним засобом, Іван придбав техпаспорт та державні номерні знаки від іншої аналогічної машини, яка вже була знищена. За 1000 гривень знайомий, який працює адміністратором сервісного центру МВС України, видав йому новий техпаспорт, провівши перереєстрацію транспортного засобу у зв'язку з заміною шасі та двигуна. Крім того, Іван самостійно встановив на вказаний автомобіль вживане газобалонне обладнання, але через недоліки в конструкції самої установки, газ проходив в салон. Одного разу, коли автомобіль був припаркований на стоянці торгового центру міста, через коротке замикання електропроводки газ вибухнув і автомобіль згорів вщент.

Варіант: Іван запах газу чув, однак ніяких дій на усунення несправностей не вчиняв. Лариса, яка в момент вибуху проходила повз автомобіль, отримала численні опіки, а також їй відірвало руку вище ліктьового суглоба.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Івана та працівника сервісного центру МВС.

Задача 6.

Восени о 22.30 Петро їхав пішохідною частиною дороги на електросамокаті, обладнаному двигуном потужністю 1 кВт. Петро не впорався з керуванням, та вчинив наїзд на двох пішоходів, які рухались у попутному напрямку. В результаті наїзду один з пішоходів отримав тілесні ушкодження у вигляді закритої травми черева, розриву селезінки, внутрішньочеревної кровотечі, гематоми хвоста підшлункової залози.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра.

Задача 7.

Керівник АТП Ігор, знаючи, що на одному з автобусів є несправності в роботі двигуна і паливної системи, наказав водію Петру від'їздити на цьому автобусі робочий день за маршрутом Львів-Самбір, оскільки перед новорічними святами був великий пасажиропотік. Внаслідок вказаних поломок автобус погано набирає швидкість і їхав повільно, тому Петро спізнився по графіку на 2.5 години. Близько 20 години, коли Петро доїжджав до Самбора, на зустріч йому їхав бус Форд Транзит, яким керував Юрій. На прохання останнього, з метою збільшення сили світла фар, місцевий механік Василь встановив на бус неоригінальний ксенон. Петра засліпили фари Форда і він інстинктивно вивернув вправо ближче до обочини.

В цей час, на обочині працювали 3 робітники дорожньої служби разом зі своїм керівником Назаром, який дав вказівку негайно домалювати частину дорожньої розмітки в позаробочий час, бо зранку мала бути перевірка. Роботи було на 30 хв, всі поспішали додому, тому не ставили знаку дорожні роботи і не відгороджували місце робіт. Петро, побачивши робітників, спробував вирівняти автомобіль і об'їхати їх, додавши газу і різко викрутивши кермо в протилежну сторону. Але через наявні у автобусі поломки тяги двигуна не вистачило і автобус влетів у робітників. Один з робітників загинув, керівнику Назару було заподіяно легкі тілесні ушкодження, а інший робітник перебував на стаціонарному лікуванні 22 дні з ушкодженням живота з проникненням в черевну порожнину без ушкодження внутрішніх органів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Ігора, Петра, Юрія, Василя, Назара та робітників дорожньої служби.

Задача 8.

Артур разом зі своїм колегою Валерієм їхали з м. Києва в м. Перемишль, Польща, швидкісним потягом "Інтерсіті", обоє були в нетверезому стані. На зупинці у Львові, Артур вийшов перекурити і погано розрахував час. Двері потяга закрились прямо перед ним і поїзд рушив. Валерій побачив це і побіг до провідника, щоб той негайно зупинив поїзд, погрожуючи, що зараз повибиває шиби у вагоні і поїзд не пропустять через кордон. Коли провідник відмовився, Валерій зірвав стоп-кран і поїзд зупинився від'їхавши 200 метрів від перону.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Артура та Валерія.

Задача 9.

З метою здійснення економічної та енергоблокади окупованої території Криму народний депутат Петро пошкодив лінії електропередач, які вели з с. Чаплинка, Херсонська область до Криму, а також блокував газову станцію у

цьому ж селі недопускаючи працівників для необхідного щоденного перезавантаження техобладання, мотивуючи це тим, що хай в Криму гріються бюлетенями з референдуму, а газ з Росії не можна купувати, бо торгувати з окупантом – це злочин.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра.

Задача 10.

Євген їхав власним автомобілем Хонда трасою Київ-Чоп зі швидкістю 140 км/год. Позаду нього на такій же швидкості на автомобілі Пежо їхав Роман. В Рівненській області приблизно за 80 метрів до Євгена на трасу з правої сторони раптово вийшов місцевий безхатко Федір. Євген помітив його надто пізно і, незважаючи на аварійне гальмування, збив Федора, заподіявши йому тяжкі тілесні ушкодження. Окрім того, дружина Федора - Юлія, яка їхала на місці пасажира і була непристібнута, одержала перелом плечової кістки. При цьому, Роман не встиг відреагувати на таке різке гальмування і влетів з-заду в машину Євгена. Внаслідок удару з-заду, Микола, який спав на задньому сидінні, впав і зламав руку.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Євгена, Романа та Федора.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Кодекс торговельного мореплавства від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
2. Закон України «Про металобрухт» від 5 травня 1999 року № 619-XIV (з наступними змінами та доповненнями).
3. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5 квітня 2001 року № 2344-III (з наступними змінами та доповненнями).
4. Закон України «Про утилізацію транспортних засобів» від 4 липня 2013 року № 421-VII (з наступними змінами та доповненнями).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони» від 30 березня 1994 року № 198 (з наступними змінами та доповненнями).
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Правила поведінки громадян на залізничному транспорті» від 10 листопада 1995 року № 903 (з наступними змінами та доповненнями).
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів,

мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів» від 7 вересня 1998 року № 1388 (з наступними змінами та доповненнями).

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Правила дорожнього руху» від 10 жовтня 2001 року № 1306 (з наступними змінами та доповненнями).

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку переобладнання транспортних засобів» від 21 липня 2010 року № 607 (з наступними змінами та доповненнями).

10. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України» від 27 грудня 2006 року № 1196 (з наступними змінами та доповненнями).

11. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Порядку перевірки технічного стану транспортних засобів автомобільними перевізниками» від 5 серпня 2008 року № 974 (з наступними змінами та доповненнями).

12. Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України «Про затвердження Порядку дій посадових осіб органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України щодо установа режиму в пунктах пропуску через державний кордон, здійснення контролю за його додержанням, а також організації і забезпечення взаємодії та координації контрольних органів і служб, що здійснюють різні види контролю або беруть участь у забезпеченні режиму в пунктах пропуску через державний кордон» від 29 серпня 2011 року № 627 (з наступними змінами та доповненнями).

13. Наказ Укрзалізниці «Інструкція провіднику пасажирських вагонів № ЦЛ-0038» від 1 вересня 2003 року № 234-Ц.

14. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також адміністративні правопорушення на транспорті» від 23 грудня 2005 року № 14 (із змінами від 19 грудня 2008 року).

Рекомендована література:

1. Антонюк Н. О. Диференціація кримінальної відповідальності за ст. 286 Кримінального кодексу України залежно від стану алкогольного сп'яніння винного / Антонюк Н. О. // Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези

Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький 3 березня 2017 р.) – Хмельницький: видавництво НАДПСУ, 2017. – 1068 с. – С. 64-67.

2. Бабанін С. В. Кримінальна відповідальність за порушення чинних на транспорті правил: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / С. В. Бабанін. - Дніпропетровськ, 2008, - 238 с.

3. Бабанін С. В. Особливості кваліфікації порушення чинних на транспорті правил під час досудового розслідування / С. В. Бабанін // Юридичний науковий електронний журнал. – 2016. - № 6. – С. 209-213.

4. Бурдін В.М. Деякі аспекти кримінальної відповідальності за злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту за КК України / В. М. Бурдін // Новітні кримінально-правові дослідження – 2016: збірник наук. праць / відп. ред. д-р юрид. наук, проф. О.В. Козаченко. – Миколаїв: Іліон, 2016. – С. 13-17.

5. Віскунов В. В. Кримінальна відповідальність за знищення, підробку або заміну номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу : монографія / В. В. Віскунов. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. – 224 с.

6. Матвійчук Я. В. Кримінальна відповідальність за порушення правил дорожнього руху або експлуатації транспорту (порівняльно-правове дослідження): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08/ Я. В. Матвійчук. - Київ, 2009. - 249 с.

7. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: Монографія / В.А. Мисливий. – Дніпропетровськ: Юрид. акад. МВС, 2004. – 380 с.

8. Мисливий В. А. Транспортний засіб як предмет злочинів проти безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту / В. А. Мисливий // Право і суспільство. – 2018, № 5. – С. 188-193.

9. Осадчий В. І. Злочини проти безпеки та експлуатації транспорту: Монографія. – К.: Вид-во Європейського університету, 2011. – 151 с.

10. Щупаківський Р. В. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння чужим транспортним засобом: Монографія / Р. Щупаківський. - К.: Атіка, 2007. - 160 с.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ»

На перше заняття: завдання 1 (а,б), завдання 2 (1, 2, 3, 4), завдання 3; задачі: 1-5.

На друге заняття: завдання 1 (в, г), завдання 2 (5, 6, 7), завдання 4; задачі: 6-10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Напишіть приклади (складіть фабули) вчинення таких кримінальних правопорушень:

- а) ч.1 ст. 298 КК України;
- б) ч. 1 ст. 299 КК України;
- в) ч. 3 ст. 300 КК України;
- г) ч. 3 ст. 299 (вчинені активним способом) КК України.

Завдання 2.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями (частинами статей) КК України. Відповідь обґрунтуйте:

- 1) ст. 293 та ст. 294 КК України;
- 2) ст. 296 та ч. 3 ст. 297 (з хуліганських мотивів) КК України;
- 3) ч. 2 ст. 298 та ст. 194 КК України;
- 4) ст. 185 та ч. 1 ст. 297 КК України;
- 5) ст. 296 та ст. 121, 122, 125 КК України;
- 6) ст. 304 та ст. 150-1 КК України;
- 7) ст. 303 та ст. 154 КК України.

Завдання 3.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скаржника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

- а) Постанова від 9 лютого 2012 року у справі №5-41кс14
<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42862032>.
- б) Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС від 3 квітня 2018 року у справі № 461/3624/16-к
(<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73304773>).
- в) Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС від 10 липня 2018 року у справі № 463/5277/16-к
(<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75286610>).
- г) Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС від 07 листопада 2018 року у справі № 658/5502/14-к
(<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77801683>).

Завдання 4.

Проаналізуйте наведену нижче практику Європейського суду з прав людини і визначіть у тлумаченні яких положень КК України слід використовувати вказану практику ЄСПЛ? Відповідь обґрунтуйте.

- 1) Рішення ЄСПЛ у справі Barraco v. France від 05.03.2009 року. Скарга № 31684/05 (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91570>; <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117194>);
- 2) Рішення ЄСПЛ у справі Taranenko v. Russia від 15.05.2014 року. Скарга № 19554/05 (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-150462>);
- 3) Рішення ЄСПЛ у справі Kudrevičius and Others v. Lithuania від 15.10.2015 року. Скарга № 37553/05 (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-179995>);
- 4) Рішення ЄСПЛ у справі Gün and Others v. Turkey від 18.06.2013 року. Скарга № 8029/07 (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122059>).

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Назар разом з друзями зустрівач Новий рік біля ялинки в центрі. Назар був на підпитку, чіплявся до інших осіб, нецензурно обзивав, лаявся, попиваючи при цьому шампанське з пляшки. Коли він звернувся до однієї з перехожих з проханням прикурити, а та відповіла, що не палить, Назар розізлився, став знущатися над нею, зірвав з голови шапку, шарпав за руки. Тоді Степан, який був неподалік, попросив Назара припинити непристойну поведінку, інакше він зателефонує в поліцію. У відповідь Назар наніс

Степану удар пляшкою з-під шампанського по голові. Від одержаних травм Степан помер.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Назара.

Задача 2.

Тарас розкопав чотири могили на кладовищі з метою виявлення та заволодіння цінностями, що могли знаходитися на тілах померлих. У другій з розкопаних могил він знайшов золотий підвіс та обручку, у всіх інших могилах нічого цінного не було. Окрім того на одній з намогильних споруд він вирвав бронзову підставку під квіти, щоб здати її у пункт прийому металобрухту. Ринкова вартість підставки 2500 грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Тараса.

Задача 3.

Кирило та Юстин розпивали алкогольні напої у одному з пабів міста. Коли хлопці запалили цигарки, один з відвідувачів, Петро, нагадав їм про заборону паління у громадських місцях. На цьому ґрунті між хлопцями виник конфлікт з нецензурною лайкою, який переріс у бійку. У результаті Кирило розбив Петрові носа кастетом, який носив з собою у кишені. Ображений Петро зателефонував своєму батьку, Ярославу, і розповів про все, що сталося. Розлючений батько приїхав до пабу з вогнепальною зброєю. Петро вказав йому на Кирила та Юстина, які в цей час знаходились на парковці. Між Кирилом та Юстином з одного боку та Петром і Ярославом з іншого зав'язалась словесна перепалка, а коли Ярослав став погрожувати Юстину зброєю, останній кинувся на нього, розбив Ярославу щелепу та забрав зброю. Від отриманих ушкоджень Петро лікувався 7 днів, а Ярослав – 27 днів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Кирила, Юстина, Петра та Ярослава.

Задача 4.

20 осіб намагались привернути увагу чиновників до проблем з теплопостачанням у їх будинку. Вони неодноразово звертались з відповідними заявами до адміністрації, проводили мітинги під стінами будівель обласної адміністрації та міської ради. Під час проведення одного з таких мітингів під будівлею міської ради, Роман запропонував учасникам мітингу «посилити тиск на владу» у наступний спосіб: усім учасникам рухатись один за одним пішохідним переходом перед входом в будівлю міської ради і не пропускати жодний транспортний засіб доки представників мітингувальників не запросять на сесію міської ради. У результаті таких дій учасників мітингу через 30 хв. утворився корок та рух у центральній частині міста було паралізовано. Декілька водіїв, які стояли у корку, вимагали у

мітингувальників припинити акцію. Між водіями та мітингувальниками виникла словесна перепалка з нецензурною лайкою, під час якої один з мітингувальників Остап, не витримавши напруги, вдарив одного з обурених водіїв в ніс, заподіявши легке тілесне ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я. Для того, щоб знайти шляхи вирішення конфлікту, міський голова запросив Романа як представника протестувальників на сесію міської ради, однак сторони так і не прийшли до консенсусу. Тоді розлючений Роман облив зеленкою заступника міського голови та наніс середньої тяжкості тілесні ушкодження одному з депутатів міської ради, який намагався його затримати.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Романа, Остапа та інших учасників мітингу.

Задача 5.

Олександр, Світлана та Матвій, послідовники ідеології націонал-соціалізму, вирішили перешкодити проведенню у м. Володимир-Волинському акції вшанування пам'яті, яку організували ветерани та учасники Другої світової війни. Така акція мала проводитись біля Меморіального комплексу «Жертвам фашизму», який розташовано на місці концтабору військовополонених “Офлаг-365”. З цією метою ввечері напередодні проведення акції, однодумці розмалювали чорною, білою та червоною фарбами дві скульптури, що входять до складу комплексу, відкололи з підніжжя монумента «Скорботна матір» гранітні плити з надписами, нанесли свастику на гранітні плити семи могил. Окрім того вони заклали саморобні вибухові пристрої біля однієї з могил, що входять до складу комплексу і у яких перезахоронені останки трьох тисяч полонених бійців радянської армії, розстріляних у 1942 році, та скульптури «В'язень», але на цьому етапі були затримані працівниками правоохоронних органів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Олександра, Світлани та Матвія.

Задача 6.

Надихнувшись творчістю Джеймі Маккартні, зокрема його твором Great Wall, 20-річний Кирило вирішив створити з натури зліпок жіночих геніталій своєї дівчини, 17-річної Дарини. Остання, почувши пропозицію Кирила, відмовилась. Далі Кирил ще неодноразово пропонував Дарині пристати на його пропозицію, а коли вона вчергове відмовилась пригрозив, що якщо Дарина не погодиться, то він виставить в інтернеті відео їх статевого акту. Під впливом погроз Дарина погодилась.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Кирила.

Задача 7.

Юлія, власниця нічного клубу, маючи на меті особисте збагачення, домовилась зі своєю 15-річною донькою Анастасією про те, що остання шукатиме серед своїх знайомих та однокласниць дівчат, які хочуть

підзаробити або перебувають у складному матеріальному становищі та пропонуватиме їм «роботу» в нічному клубі. Робота полягатиме у наданні послуг сексуального характеру. За кожну успішну кандидатку Анастасія отримуватиме 500 доларів. Анастасія шляхом опису переваг такої роботи залучила до роботи в нічному клубі 14-річну Вікторію та 20-річну Руслану. Ще двоє дівчат, з якими розмовляла Анастасія, відмовились.

Через місяць «роботи» Вікторія вирішила, що заробила достатньо і більше не працюватиме у клубі, про що повідомила Юлію. Остання, не бажаючи втрачати хорошу працівницю, сказала Вікторії, що якщо вона не продовжить роботу, то вона повідомить її батькам чим займається їх донька. Під впливом цих погроз Вікторія надала сексуальні послуги ще трьом клієнтам.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Юлії, Анастасії та Руслані.

Задача 8.

Ніна та Марія в орендованій Іваном квартирі та через створений ним сайт в режимі онлайн за кошти спілкувались з клієнтами. Серед іншого вони демонстрували в натуралістичній та грубій формі свої статеві органи, імітували статевий акт, виконували сексуальні побажання клієнтів та вчиняли діяння, спрямовані на стимулювання у клієнтів сексуального збудження. З отриманого доходу Іван виплачував Ніні та Марії “заробітну плату”. Оскільки клієнти неодноразово робили запит на послуги такого характеру, які б надавали неповнолітні особи, то Іван вирішив залучити до “бізнесу” свою 14-річну племінницю Софію. Вона була сиротою, проживала у Івана та була на його повному утриманні. Спочату Софія відмовилась, але коли Іван повідомив їй, що вижене з дому, погодилась.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Ніни, Марії та Івана.

Задача 9.

Микита підозрював, що його дружина Каріна зраджує його. Для того, щоб зафіксувати факт подружньої зради і в подальшому використати відеозапис у суді як доказ у справі про розлучення, Микита таємно від Каріни у їх спільному будинку встановив камери відеоспостереження. За місяць спостереження Микита зібрав достатньо доказів подружньої зради Каріни. Щоб помститись дружині за подружню зраду, Микита з отриманого матеріалу змонтував відеозапис, на якому зблизька були зафіксовані статеві органи дружини, та статевий акт Каріни з коханцем. Після цього він продемонстрував цей відеозапис своїм друзям, а потім виклав це відео у соціальну мережу. До того, як сторінку з відеозаписом було заблоковано, його переглянуло 100 осіб, серед яких 3 малолітніх.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Микити.

Задача 10.

22-річний Микола запропонував 10-річному Вадиму та 16-річній Горпині організувати бізнес. Зокрема, Горпина, яка була матір'ю 6-місячного хлопчика, з дитиною на руках повинна була щонеділі біля церкви просити у прихожан церкви гроші на лікування ніби-то хворої дитини, а Вадим, посилаючись на голод, повинен був тричі на тиждень просити їжу та гроші на парковці одного із супермаркетів. 50 відсотків прибутку обоє повинні були віддавати Миколі, який зобов'язався захищати їх від інших прохачів та їх наставників, а також роздобути для Горпини фальшиві документи про хворобу дитини. Микола давно знав Вадима та Горпину, знав їх вік та те, що вони перебувають у скрутному матеріальному становищі. Аргументом, який таки переконав Вадима та Горпину погодитись на пропозицію, було твердження Миколи про те, що інших двоє його малолітніх «підопічних» заробляють у такий спосіб не менше 1000 грн. у тиждень. Через місяць після початку роботи, Вадима та Горпину затримали працівники поліції.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи, Вадими та Горпини.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20 листопада 2003 року № 1296-IV (з наступними змінами та доповненнями).
2. Закон України «Про поховання та похоронну справу» від 10 липня 2003 року № 1102-IV (з наступними змінами та доповненнями).
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 06.08.2000 року № 1805-III (з наступними змінами та доповненнями).
4. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 21 лютого 2006 року № 3447-IV (з наступними змінами та доповненнями).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» від 03.09.2009 року № 928.
6. Наказ Міністерства культури України «Про затвердження Порядку обліку об'єктів культурної спадщини» від 11.03.2013 року № 158 (з наступними змінами та доповненнями).
7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про хуліганство» від 22.12.2006 року № 10.
8. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» від 27.02.2004 року № 2.

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

- 1) Рішення ЄСПЛ у справі *Barraco v. France* від 05.03.2009 року. Скарга № 31684/05. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91570>; <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117194>.
- 2) Рішення ЄСПЛ у справі *Taranenko v. Russia* від 15.05.2014 року. Скарга № 19554/05 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-150462>.
- 3) Рішення ЄСПЛ у справі *Kudrevičius and Others v. Lithuania* від 15.10.2015 року. Скарга № 37553/05. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-179995>
- 4) Рішення ЄСПЛ у справі *Gün and Others v. Turkey* від 18.06.2013 року. Скарга № 8029/07. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122059>.

Рекомендована література:

1. Бандурка І. О. Злочини проти моральності у сфері статевих стосунків: монографія / І.О. Бандурка. – Харків: Золота миля, 2012. – 222 с.
2. Головка І.А. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08 / Головка Ірина Анатоліївна. – К., 2010. – 256 с.
3. Горб Н.О. Наруга над могилою: кримінально-правовий та кримінологічний аналіз : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Горб Наталія Олександрівна. – Запоріжжя, 2005. – 240 с
4. Дзундза В. В. Кримінальна відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну або іншу антигромадську діяльність : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2005. 189 с.
5. Кримінальна та адміністративна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами: монографія / Д.О. Калмиков, А.О. Данилевський. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. 615 с.
6. Кузнецов В.В. Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності в українському вимірі : [монографія] / В.В. Кузнецов. – К. : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2012. – 908 с.
7. Кузнецов В. В., Чабанюк В. Д. Основні напрями вдосконалення кримінально-правової охорони громадського порядку й моральності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2014. Т. 3. Вип. 6-1, С. 135–139.
8. Кучанська Л. С. Поняття та система злочинів проти моральності в кримінальному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2007. 212 с. 146.

9. Ландіна А. В. Охорона моральності за Кримінальним кодексом України: Монографія. К.: Вид-во «Юридична думка», 2013. 204 с.
10. Налуцишин В.В. Кримінальна відповідальність за хуліганство (ст. 296 КК України) : [моногр.] / Налуцишин В. В. – Х. : Харків юрид., 2009. – 252 с.
11. Одайник Б.М. Кримінальна відповідальність за знищення, руйнування або пошкодження пам'яток – об'єктів культурної спадщини : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08 / Одайник Борис Миколайович. – Одеса, 2010. – 220 с.
12. Плотнікова А. В. Кримінальна відповідальність за організацію заняття проституцією : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08 / Плотнікова Аліна Володимирівна. – Х., 2010. – 260 с.
13. Рябчинська О. П. Боротьба з розповсюдженням порнографічних предметів і творів, що пропагують культ жорстокості : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2002. 21 с
14. Семчук Н. О. Кримінально-правовий захист моральності неповнолітніх: порівняльно-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2015. 224 с.
15. Суспільна моральність як об'єкт злочинних посягань: монографія / Савченко А.В., Репецький С.П. – Нац. акад. внутр. справ. – Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. – 278 с.
16. Топузьян А. Р. Кримінально-правова охорона моральності неповнолітніх в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2018. 249 с.
17. Шаблистий В. В. Кримінальна відповідальність за хуліганство, пов'язане з опором особам, наділеним владними повноваженнями під час виконання службових обов'язків чи іншим громадянам, що припиняли хуліганські дії : монографія / В. В. Шаблистий, О. А. Галемін ; за заг. ред. д.ю.н., доц. В. В. Шаблистого. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. – 164 с.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ»

На перше заняття: завдання 1, 2; задачі 1-5.

На друге заняття: завдання 3, 4; задачі 6-10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Сформулюйте єдиний алгоритм встановлення кількісного критерію (розмірів) наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Заповніть таблицю:

№ п/п	Зміст діяльності
Крок 1	
Крок 2	
Крок ... N	

Завдання 2.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скажника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова від 7 лютого 2013 р. № 5-30к12

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/29792725>

б) Постанова від 4 липня 2013 р. № 5-21к13

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/32532895>

в) Постанова від 22 лютого 2018 р. № 534/412/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/72489760>

г) Постанова від 6 червня 2019 р. № 51-8544км18

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82316121>

д) Постанова від 14 червня 2018 р. № 589/3675/13-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/74809361>

е) Постанова від 21 червня 2018 р. № 721/13128/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/74963601>

є) Постанова від 4 липня 2019 р. № 503/102/18

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82915280>

Завдання 3.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями (частинами статей):

- 1) ст. 305 та ст. 201 КК України;
- 2) ст. 306 та ст. 209 КК України;
- 3) ст. 307 та ст. 305, ст. 309, ст. 310, ст. 311, ст. 321, ст. 321-1 КК

України

- 4) ст. 308 та ст. 312 КК України
- 5) ст. 313 та ч. 1 ст. 321 КК України
- 6) ст. 314 та ст. 316 КК України
- 7) ч. 2 ст. 315 та ст. 323, ст. 324 КК України
- 8) ст. 317 та ст. 322 КК України
- 9) ст. 318 та ст. 319 КК України
- 10) ст. 320 та ст. 307, ст. 309, ст. 310, ст. 311 ч. 2 ст. 321 КК України

Завдання 4.

Відмежуйте склади адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44, ст. 106-1, ст. 106-2 та ст. 172-20 КУпАП від відповідних складів кримінальних правопорушень, передбачених розділом XIII Особливої частини КК України. Заповніть таблицю:

№ п/п	Склади кримінальних та адміністративних правопорушень, що відмежовуються	Спільні ознаки	Відмінні ознаки	Розмежувальні ознаки

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Данило хотів незаконно перевезти до Республіки Польща через пункт перепуску Будомеж-Грушів такі речовини: виготовлені у підпільній

лабораторії анестезол та клофелін (по 300 міліграм кожного), діонін (5 грам) та перманганат калію (1,5 кілограма). Вказані речовини Данило планував за кордоном продати, однак у смт. Немирів Львівської області був затриманий співробітниками правоохоронних органів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Данила.

Задача 2.

Микола, Василь та Ілля на присадибній ділянці Оксани за згодою останньої посадили та виростили 36 рослин коноплі (cannabis); після дозрівання врожаю друзі домовилися реалізувати кінцевий продукт за кордоном (у Республіці Білорусь), а одержані кошти поділити порівну. При цьому їх функції відповідно до жеребу було розподілено таким чином: Микола повинен був висушити, подрібнити та розфасувати по поліетиленових пакетах рослини, Василь – у декілька етапів перевезти ці пакети до Білорусії та сховати у задалегідь обумовленому місці, а Ілля – знайти «клієнтів» і реалізувати канабіс. Однак, одразу ж після погодження плану усі троє були затримані співробітниками правоохоронних органів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи, Василя, Іллі та Оксани.

Задача 3.

Сергій незаконно зберігав у своїй квартирі з метою збуту такі речовини: 5 грам амфетаміну, 15 грам трамадолу, 20 грам кетаміну. Крім того, у гаражі зберігалось 250 літрів ацетону, який він збирався використати для виготовлення аналогів наркотичних засобів або психотропних речовин, а пізніше продати останні. До Сергія звернувся його знайомий Кирило, який також «підробляв» виготовленням та торгівлею шкідливих для здоров'я речовин і запропонував придбати усі наявні в Сергія речовини. Під час передачі вказаних речовин обоє були затримані працівниками правоохоронних органів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Сергія та Кирила.

Задача 4.

Давній товариш Олександра Петро звернувся до нього з пропозицією «скластись» коштами і придбати у Руслана героїн, оскільки останній реалізує цей наркотичний засіб лише партіями, мінімальна з яких становить 5 грам. Олександр довго не погоджувався – казав, що у нього недостатньо коштів, хоча насправді боявся виникнення залежності від наркотику. Після тривалого вмовляння Олександр наважився, вони зустрілися з Русланом та придбали у нього 5 г героїну; при цьому свої 3 г Петро хотів подарувати знайомій Ірині, тоді як Олександр точно не знав що робитиме зі своїми 2 г наркотику. Через

декілька днів Петро зателефонував Олександрю та запропонував продати йому ці 2 г героїну на що той погодився. На наступний день Петро знову зателефонував Олександрю та відмовився від придбання наркотику.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Петра, Олександра та Руслана.

Задача 5.

Андрій позичив у свого сусіда Володимира 5000 грн., однак у обумовлений строк гроші не повернув, повідомивши, що зараз в нього скрутна життєва ситуація і він зможе віддати борг через тиждень. Проте ні через тиждень, ні через місяць кошти Володимирю повернуті не були; на телефонні дзвінки Володимира боржник не відповідав, а у орендованій квартирі не з'являвся. Тоді Володимир разом з іншим сусідом Едуардом вирішили «покарати» шахрая: озброївшись кастетами вони через балкон Едуарда проникли до орендованої квартири Андрія та влаштували там обшук, в результаті якого знайшли срібний ланцюжок вартістю 2200 грн. та 10 г. гашишу, які Володимир забрав собі в рахунок бору.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Володимира та Едуарда.

Задача 6.

Іван та Галина домовилися зі сторожем автобази Петром про те, що останній дасть їм ключ від автобуса ЛАЗ-695, який був несправний та зберігався за межами території автобази. Згідно домовленості вони зможуть у нічний час виготовляти та систематично вживати там опій ацетильований, а Петро одержуватиме за це 1000 грн. в місяць. Коли Петро через тиждень навідався до автобуса, то побачив, що, крім Івана та Галини, тут присутні ще троє невідомих йому осіб, а навколо розкидані тюбики з-під клею «Момент», банки з-під високотоксичних фарб та лаків. Перебуваючи у стані одурманення Іван повідомив Петра, що опій вони ще не виготовляли, а лише вживали одурманюючі речовини, у зв'язку з чим у кінці місяця вони не зможуть заплатити йому усю обумовлену суму.

Розлючений Петро схопив Івана за комірець сорочки, сказав, що йому байдуже «чим вони тут займаються» та пригрозив, що, у випадку несплати вже 1500 грн. в кінці місяця, він повідомить про їх діяльність компетентним правоохоронним органам. На наступний день Іван та Галина втекли, не заплативши Петру жодних коштів.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Івана, Галини та Петра.

Задача 7.

Тарас дозволив якийсь час пожити у своїй квартирі однокурснику Валерію, якого дружина вигнала з дому за систематичне куріння марихуани. Через декілька днів Валерій повідомив Тарасу, що у нього ще залишилося 400 грам висушеної коноплі і, за наявності відповідних пристосувань, з неї можна виготовити гашиш з метою їх спільного споживання. Тарасу сподобалася ідея Валерія, тому він придбав та передав останньому дві сталеві миски, декілька погонних метрів цупкої тканини та електричний чайник (загальна вартість – 800 грн.), а сам поїхав на два дні у відрядження до обласного центру.

Проте, коли Тарас повернувся до своєї квартири, то виявив що зникли золоті прикраси та кошти на загальну суму 53000 грн. Через декілька днів при спробі задати в ломбард викрадені у Тараса коштовності був затриманий Валерій; встановлено, що виготовляти гашиш він не збирався (оскільки насправді не мав 400 гр. висушеної коноплі), а лише шукав привід для того, щоб залишитися у квартирі Тараса під час відрядження та спокійно там «понишпорити».

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Тараса та Валерія.

Задача 8.

Заремба запросив на святкування свого дня народження до ресторану «Ампір» компанію друзів. Під час святкування він запропонував Марії та Марті «зірвати ракету», після чого вони попрямували до туалету, де Заремба підпалив наповнену марихуаною цигарку і усі троє (передаючи цигарку по колу) викурили її. Проте, через декілька годин після цього Зарембі виявилось «замало» і він попросив свого знайомого Павла привезти йому ще одну таку ж цигарку; вони зустрілися у парку поблизу ресторану, де разом її викурили.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Заремби, Марії, Марти та Петра.

Задача 9.

Юрій на прохання свого знайомого Сергія зберігав у себе в гаражі соляну кислоту (40 літрів), сірчану кислоту (40 літрів) та псефдоефедрин (4 грами), які останній використовував для виготовлення аналогів наркотичних засобів та психотропних речовин з метою збуту, про що було відомо Юрію. Кожен раз перед виготовленням партії Сергій приходив до Юрія, брав частину прекурсорів, а Юрію залишав «матеріальне заохочення» (від 500 до 1000 гривень), які той відкладав на оплату навчання сина. Таким чином Юрій назбирав 15500 гривень, якими заплатив за рік навчання сина в університеті.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Сергія та Юрія.

Задача 10.

Максим, Зиновій та Костянтин скориставшись затриманням правоохоронними органами злочинного угруповання, члени якого здійснювали реалізацію наркотичних засобів та психотропних речовин у одному з районів м. Львова, вирішили самі зайнятися цією діяльністю. На прохання Максима його сестра Оріся, що працювала лікарем-психоневрологом медичного центру «Віра», надала останньому шість належних чином оформлених (підписаних головним лікарем, завірених печаткою установи тощо) рецептів на право придбання лікарських засобів. Максим та Зиновій, пред'явивши відповідні рецепти, придбали кожен по 50 таблеток амітриптиліну (по 25 міліграмів). Натомість Костянтин 20 таблеток сібазону (по 5 міліграм) придбати не зміг, так як провізор Лариса відмовилася його видавати у зв'язку з істотним пошкодженням серії та номеру рецептурного бланку. Тоді Максим розбив у аптеці дві вітрини і пригрозив Ларисі, що якщо та негайно не дасть йому препарат, то він тут «усе рознесе». Злякавшись, Лариса передала Костянтину під виглядом сібазону 20 таблеток лісобакту, який той вирвав з рук Лариси разом з рецептом і втік.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Максима, Зиновія, Костянтина, Орісі та Лариси.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р., ратифіковано Постановою верховної Ради України № 1000-ХІІ від 25 квітня 1991 р.
2. Антидопінгова конвенція від 16 листопада 1989 року, ратифікована ЗУ від 15 березня 2001 р. № 2295-ІІІ.
3. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України» від 15 лютого 1995 р. № 60/95-ВР (з наступними з мінами та доповненнями).
4. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15 лютого 1995 р. № 62/95-ВР (з наступними з мінами та доповненнями).
5. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 року № 1702-VII (з наступними з мінами та доповненнями).

6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 року № 4004-ХІІ (з наступними з мінами та доповненнями).

7. Закон України «Про лікарські засоби» 4 квітня 1996 року № 123/96-ВР (з наступними з мінами та доповненнями).

8. Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті» 7 лютого 2017 року № 1835-VIII (з наступними з мінами та доповненнями).

9. Закон України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції» 14 січня 2000 року № 1393-XIV (з наступними з мінами та доповненнями).

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» від 6 травня 2000 р. № 770 (з наступними з мінами та доповненнями).

11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом» від 3 червня 2009 р. № 589 (з наступними з мінами та доповненнями).

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Умов запобігання розкраданню рослин, включених до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» від 26 листопада 2008 р. № 102 (з наступними з мінами та доповненнями).

13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження гранично допустимої кількості наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що містяться в препаратах» від 10 жовтня 2007 р. № 1203 (з наступними з мінами та доповненнями).

14. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу» від 1 серпня 2000 р. № 188 (з наступними з мінами та доповненнями).

15. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків» від 19 липня 2005 № 360 (з наступними з мінами та доповненнями).

16. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та

роздрібної торгівлі» від 29 вересня 2014 р. № 677 (з наступними з мінами та доповненнями).

17. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів» від 17 серпня 2007 р. № 490 (з наступними з мінами та доповненнями).

18. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження переліків наркотичних (психотропних) комбінованих лікарських засобів, що містять малу кількість наркотичних засобів або психотропних речовин і прекурсорів, які підлягають контролю при ввезенні на митну територію України та вивезенні за її межі» від 23 квітня 2007 р. № 202 (з наступними з мінами та доповненнями).

19. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів» від 26 квітня 2002 р. № 4 (з наступними з мінами та доповненнями).

20. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 03 червня 2005 № 8 (з наступними з мінами та доповненнями).

21. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 15 квітня 2005 р. № 5.

22. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» від 27 лютого 2004 р. № 2.

23. Верховний Суд України. «Практика розгляду судами справ про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів»: узагальнення, підготовлене В. І. Косарєвим, О. Г. Литвишко та А. Г. Скибінським.

24. Постанова Верховного Суду України від 7 лютого 2013 р. у справі № 5-30к12.

25. Постанова Верховного Суду України від 4 липня 2013 р. у справі № 5-21к13.

26. Постанова Верховного Суду від 22 лютого 2018 р. у справі № 534/412/16-к.

27. Постанова Верховного Суду від 6 червня 2019 р. у справі № 51-8544км18.

28. Постанова Верховного Суду від 14 червня 2018 р. у справі № 589/3675/13-к.

29. Постанова Верховного Суду від 21 червня 2018 р. у справі № 721/13128/16-к.

30. Постанова Верховного Суду від 4 липня 2019 р. у справі № 503/102/18.

Рекомендована література:

1. Бублейник В. А. Кримінально-правова характеристика незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: навчально-практичний посібник. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2007. – 152 с.

2. Женунтій В. І. Незаконне культивування наркотиковмісних рослин: кримінально-правовий та кримінологічні аспекти, запобігання: монографія / В. І. Женунтій, А. М.Бабенко – Донецьк: Вебер (Донецька філія), 2009. – 222 с.

3. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення : проблеми кримінально-правової кваліфікації : практичний посібник / Ю.О. Данилевська, Д.В. Каменський. – Луганськ: Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 2013. – 286 с.

4. Злочини проти здоров'я населення, що порушують право на якісне забезпечення лікарськими засобами : монографія / [Є.Л. Стрельцов, І.І. Митрофанов, А.М. Притула] ; за загальною редакцією Є.Л. Стрельцова. – Одеса: Фенікс, 2015. – 157 с.

5. Музика А. А. Покарання та його застосування за злочини проти здоров'я населення: монографія / А. А. Музика, О. П. Горох. – Київ: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – 404 с.

6. Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів / А.А. Музика. – Київ : Логос, 1998. – 323 с.

7. Кримінальна відповідальність за контрабанду: національний та міжнародний досвід: монографія / [Музика А.А., Савченко А.В., Процюк О.В. та ін.]. – Київ: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 276 с.

8. Організований наркобізнес (поняття, форми, підстави кримінальної відповідальності) / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.В. Дорош та

ін.] ; за загальною редакцією Ю.В. Бауліна, Л.В. Дорош. – Харків: Право, 2005. – 256 с.

9. Протидія незаконному обігу наркотиків: історія, практика, законодавство: навчальний посібник / [Никифорчук Д.Й., Стрільців О.М., Хруппа М.С. та ін.] ; за заг. ред. О.М. Джужи. – Київ: КНТ, 2006. – 240 с.

10. Смитиенко В. Н. Уголовно-правовая охрана здоровья населения в СССР / В. Н. Смитиенко. – Киев : Вища школа, 1989. – 242 с.

11. Сорока С.О. Контрабанда наркотичних засобів: проблеми протидії : монографія / С. О. Сорока. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 227 с.

12. Старук Ю. О. Кримінальна відповідальність за використання майна, здобутого від незаконного обігу наркотиків: монографія / Ю. О. Старук – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011.– 320 с.

13. Фесенко Є. В. Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони: монографія / Є. В. Фесенко – Київ: Атіка, 2004. – 280 с.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ»

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду), винесені у зв'язку з неоднаковим застосуванням кримінально-правових норм, та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому полягало неоднакове застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь кожного з існуючих підходів?

- яку правову позицію сформулював Верховний Суд України (Верховний суд) щодо правильного застосування відповідних кримінально-правових положень? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний суд)?

а) Постанова від 23 травня 2019 року № 463/493/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82065622>.

б) Постанова від 19 квітня 2018 року № 51-2074 км 18

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/73627752>.

Завдання 2.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених

а) ч.1 ст. 328 та ч.1 ст.111 КК України; ч.1 ст. 328 та ч.1 ст. 114 КК України; ч.1 ст.328 та ст.132, ст. 146, ст. 168 КК України;

б) ч.1 ст.330 та ч.1 ст.111 КК України; ч.1 ст. 330 та ч.1 ст. 114 КК України;

в) ч.2 ст. 328 та ч.1 ст 129 КК України; ч.2 ст.329 та ч.1 ст 125 КК України;

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.

Проаналізуйте практику Європейського суду з прав людини та зазначте яку позицію було ним сформульовано з розглядуваного питання:

Bluf vs The Netherlands (Заява № 16616/90) від 09.02.1995 р.

<http://ukrainepravo.com/news/international/spl-vstanoviv-chi-zakonnim-obmezhennya-splkuvannya-mizh-eks-agentom-sekretnoi-sluzhbi-ta-yogo-advok/>

<http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-57915&filename=001-57915.pdf>

Hadjianastassiou vs Greece (Заява №12945/87) від 12.12.1992 р.

<http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-57779&filename=001-57779.pdf>

https://mmdc.ru/praktika_evropejskogo_suda/praktika_po_st10_evropejskoj_konvencii/europ_practice80/

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Валерій працював на посаді старшого оперуповноваженого відділу оперативного супроводження адміністрування ПДВ податкової інспекції. 21.09.2017 р. йому було надано допуск до державної таємниці. У березні 2018 року йому були ввірені наступні матеріальні носії секретної інформації: аналітичну довідку щодо протиправної діяльності службових осіб із грифом таємно та наказ про затвердження чисельності негласних штатних співробітників (працівників), із грифом цілком таємно. 29 березня 2018 р., Валерій, у зв'язку з тим що поспішав на прийом до стоматолога, вирішив попрацювати з даними документами вдома, тому сфотографував їх на мобільний телефон. Ідучи по вулиці він вирішив надіслати привітання своєму товаришу Гнату із днем народження. Пишучи привітання він випадково надіслав йому ще й фото даних документів.

Варіант 1: Допуск Валерія до державної таємниці був скасований 28 березня 2018 р.

Варіант 2: Валерій повинен був надіслати дані документи до Головного Управління Державної Фіскальної Служби. Ідучи до дому він зайшов у відділення пошти де придбав конверт, заадресував його та надіслав. Однак даний лист не надійшов до адресата.

Як кваліфікувати дії Валерія ?

Задача 2.

Костянтин працював провідним спеціалістом відділу інформаційних ресурсів та телекомунікаційних технологій Апеляційного суду, до обов'язків якого входила реєстрація усієї вхідної та вихідної кореспонденції. 28.09.2017 р. йому було надано допуск до державної таємниці. 26.06.2018 р. Костянтину зателефонував його товариш Денис та попросив про зустріч. Під час зустрічі він попросив Костянтина зробити для нього одну важливу справу за яку він щедро йому подякує. Справа полягала у тому, щоб Костянтин сфотографував деякі документи по кримінальному провадженні де фігурує Денис. Цими документами були ухвали Апеляційного Суду про надання дозволів на проведення негласних слідчих дій у кримінальному провадженні. 27.06.2018 р. Костянтин сфотографував ці документи на власний мобільний телефон та

перемістив їх на флеш накопичувач. У цей же день Костянтин зустрівся з Денисом у кафе «Ідея» та передав йому флеш накопичувач з фото згаданих документів. Переглянувши їх Денис довідався дані осіб, щодо яких планувалося проведення негласних слідчих дій. Він зустрівся з кожною із цих осіб та пояснив їм, що вони мають говорити під час проведення даних дій, а якщо вони не дослухаються до його слів то їх знайдуть у найближчому лісі.

Як кваліфікувати дії Костянтина та Дениса?

Задача 3.

У лютому 2018 р. Ігор бажаючи збагатитися вирішив систематично переправляти осіб через державний кордон, поза офіційними пунктами пропуску через державний кордон. Він звернувся до Кирила з пропозицією в допомозі за винагороду у розробці плану та організації такого переправлення. Ігор знав, що Кирило був обізнаний в способах та методах переправлення осіб через державний кордон України, оскільки раніше був засуджений за незаконне переправлення осіб через державний кордон. Вони спільно розробили план переправлення через державний кордон трьох громадян республіки Казахстан. Для реалізації даного плану Ігор та Кирило залучили Валентина та Овсія, яким пояснили їх ролі та пообіцяли винагороду за їх допомогу. 02.04.2018 р. Ігор та Кирило трьох громадян Казахстану довели на автомобілі до прикордонного селища Новий Вовчинець Чернівецької області. Там їх уже чекав Валентин, який повинен був доправити їх до лінії розмежування державного кордону, де їх уже очікував Овсій. Овсій, згідно обумовленого плану, провів їх, поза місцем проведення митного контролю, через державний кордон у Румунію. За це громадяни Казахстану заплатили 80 000 гривен.

Варіант 1. Громадяни Казахстану, для уникнення кримінальної відповідальності, за вчиненні в Україні кримінальні правопорушення, вирішили поїхати до Криму. Для цього вони звернулись до Ігора. Кирило та Ігор довели їх на автомобілі до селища Чонгар Херсонської області, де їх уже чекав Валентин, який повинен був довести їх до контрольного пункту «Чонгар». Там їх уже очікував Овсій, який згідно обумовленого плану, провів їх поза контрольним пунктом на територію Криму.

Як кваліфікувати дії Ігора, Кирила, Валентина та Овсія ?

Задача 4.

18 травня 2018 р. до Гліба, який був визнаний рішенням призовної комісії придатним за станом здоров'я для проходження військової служби, не маючи права для відстрочки від призову на строкову військову службу, прийшов представник районного комісаріату, щоб вручити йому повістку у якій зазначалось, що він повинен з'явитися 21 травня 2018 р. у комісаріат

для подальшого направлення до військової частини для проходження строкової військової служби. Гліб повістку прийматися відмовився. 21 травня 2018 року, Гліб не прибув до районного військового комісаріату, після чого, 30 травня 2018 року, подав до вказаного органу письмову заяву про відмову від проходження строкової військової служби.

Варіант 1. Свою неявку Гліб пояснив тим, що захворів на бронхіт, що підтверджується медичною думкою, яка була ним пред'явлена, і у цей день з'явитися не міг, тому просить направити його до військової частини з наступними призовниками.

Варіант 2. Гліб зазначив, що у нього є астма, а лікарська комісія це не врахувала, тому просить направити його на додаткове обстеження, причин чому не заявляв такого прохання раніше не зазначив.

Як кваліфікувати дії Гліба ?

Варіант 3. Для того, щоб бути визнаним непридатним для проходження строкової військової служби Гліб імітував психічне захворювання. Поради щодо імітації захворювання дав йому його товариш Аркадій. Однак комісією Гліба було визнано придатним для проходження строкової військової служби.

Як кваліфікувати дії Гліба та Аркадія ?

Задача 5.

В'ячеслав був начальником групи військового представництва Міністерства оборони України. До його службових обов'язків входила організація роботи групи з контролю якості ремонту, виготовлення та випробувань зразків бронетанкового озброєння та техніки та дизельних двигунів, а також робота з технічною документацією, що має гриф «Для службового користування» та «таємно» на Державному підприємстві «ЗАВОД». В'ячеславу було надано допуск до державної таємниці. До нього звернувся громадянин Російської Федерації з пропозицією скопіювати та передати йому, як представнику підприємства «МЕТАЛ» креслення виробів, що виготовляє «ЗАВОД», які є службовою інформацією в сфері оборони, а за це він отримає 20 000 Євро. В'ячеслав погодився і придбав квиток на 15.05.2018 р. на поїзд сполученням Харків – Москва. У зв'язку з цим 14.05.2018 р. він скинув на флеш накопичувач всю необхідну інформацію і заховав його у портфель. Після цього В'ячеслав направився до виходу із підприємства, де охорона перевіряє речі усіх працівників, які виходять. Під час перевірки було виявлено флеш накопичувач з інвентаризаційним номером підприємства. Охорона попросила дозвіл на його винос наданий режимно-секретним відділом, однак він його не надав. У зв'язку з цим було вилучено флеш накопичувач та переглянуто інформацію на ній. Виявлено, що на флеш накопичувачі була інформація, що є службовою інформацією в

сфері оборони. У зв'язку з цим В'ячеслава було затримано та викликано поліцію.

Як кваліфікувати дії В'ячеслава ?

Основні нормативно-правові акти:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. (із змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984; дата оновлення: 02.08.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р. №959-ХІІ Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1991; дата оновлення: 03.01.2017 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

4. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991р. №1777-ХІІ Відомості Верховної Ради України 1991; дата оновлення: 01.02.2017 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>.

5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992р. №2657-ХІІ Відомості Верховної Ради України 1992; дата оновлення: 01.01.2017 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

6. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21.01.1994р. №3857-ХІІ Відомості Верховної Ради України 1994; дата оновлення: 06.02.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>.

7. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011р. №3773-VI Відомості Верховної Ради України 2011; дата оновлення: 29.04.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.

8. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991р. №1975-ХІІ Відомості Верховної Ради України 1991; дата оновлення: 09.12.2012 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1975-12>.

9. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993р. №3543-ХІІ Відомості Верховної Ради України 1993; дата

оновлення: 18.02.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>.

10. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992р. №2232-ХІІ Відомості Верховної Ради України 1992; дата оновлення: 23.06.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>.

11. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994р. №3855-ХІІ Відомості Верховної Ради України 1994; дата оновлення: 05.08.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.

12. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011р. №3671-VI Відомості Верховної Ради України 2011; дата оновлення: 03.03.2016 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.

13. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001р. №2491-III Відомості Верховної Ради України 2001; дата оновлення: 25.06.2016 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>.

14. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014р. №1207-VII Відомості Верховної Ради України 2014; дата оновлення: 29.04.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

15. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: Закон України від 18.01.2018р. №2268-VIII Відомості Верховної Ради України 2018; дата оновлення: 18.01.2018 [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2268-19>.

16. Порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 року № 367. Дата оновлення: 27.07.2018. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/367-2015-п>.

17. Порядок організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 року № 921. Дата оновлення: 07.12.2016. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/921-2016-п>.

18. Правила перетинання державного кордону громадянами України: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 року №

57. Дата оновлення: 10.07.2018. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/57-95-п>.

19. Порядок повітряного сполучення через державний кордон України: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.1995 року № 1017. Дата оновлення: 04.09.2003. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1017-95-п>.

20. Порядок продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2012 року № 150. Дата оновлення: 01.01.2017. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-п>.

21. Порядок здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 року № 86. Дата оновлення: 22.11.2017. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/86-2004-п>.

22. Порядок здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 20.11.2003 року № 1807. Дата оновлення: 28.04.2018. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1807-2003-п>.

23. Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержанням ними правил перебування на території України: рішення Ради Національної Безпеки і Оборони України від 10.07.2017 року. Дата оновлення: 02.09.2017. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0007525-17>.

24. Звід відомостей, що становлять державну таємницю: затверджений Наказом Служби Безпеки України від 12.08.2005 №440. Дата оновлення: 06.07.2018. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0902-05>.

25. Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил: Постанова Пленуму Верховного Суду України №8 від 03.06.2005. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-05>.

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини

1. Bluf vs The Netherlands (Заява № 16616/90) від 09.02.1995 р.

<http://ukrainepravo.com/news/international/spl-vstanoviv-chi-zakonnim-obmezheniya-spilkuvannya-mizh-eks-agentom-sekretnoi-sluzhbi-ta-yogo-advok/>.
<http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-57915&filename=001-57915.pdf>.

2. Hadjianastassiou vs Greece (Заява №12945/87) від 12.12.1992 р.
<http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-57779&filename=001-57779.pdf>.
<https://mmdc.ru/praktika-evropejskogo-suda/praktika-po-st10-evropejskoj-konvencii/europ-practice80/>.

Рекомендована література:

1. Володавська, О. С. Відмежування ухилення від призову за мобілізацією (стаття 336 Кримінального кодексу України) від порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію (стаття 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення) / О. С. Володавська // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2015. - № 1 (9). - С. 67-78.

2. Володавська, О. С. Кримінально-правова характеристика предмета злочину, передбаченого статтею 330 Кримінального кодексу України, за чинним кримінальним законодавством / О. С. Володавська // Вісник Кримінологічної асоціації України. - 2015. - № 2 (10). - С. 65-74.

3. Дадерко Л. Ф. Кримінальна відповідальність за розголошення державної таємниці / Л. Ф. Дадерко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2013. - Вип. 6-2(2). - С. 82-85.

4. Данилевська Ю.О. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї: питання обґрунтованості криміналізації / Ю.О. Данилевська // Порівняльно-аналітичне право. - 2014. - №8. - С. 165-168

5. Каторкін Р. А. Суб'єкт ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу / Р. А. Каторкін // Вісник кримінального судочинства. - 2017. - № 2. - С. 190-196

6. Кучевська С.П. Кримінальна відповідальність за ухилення від призову за мобілізацію в зону АТО / С.П. Кучевська // Форум права. - 2015. - №4. - С. 137-149

7. Нікітін А. А. Відмежування порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї від суміжних складів злочинів та від адміністративних правопорушень. Право.ua. 2017. № 2. С. 192–197.

8. Нікітін А. А. Кримінальна відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї : автореф. Дис. ... Канд. Юрид. Наук : 12.00.08 / Нікітін Анатолій Анатолійович ; нац. Акад. Внутр. Справ. - київ, 2018. - 19 с.

9. Семенюк О. Кримінальна відповідальність за розголошення державної таємниці та втрату документів, що містять таку інформацію / О. Семенюк // Юридична Україна. - 5-6. - 2016. - С. 35-44

10. Шульга А. М. Особливості складу злочинного незаконного переправлення осіб через державний кордон (ст.332 КК України) / А. М. Шульга, Н. Ю. Цвіркун // Форум права. - 2016. - № 4. - С. 331–337.

**ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ
АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН ТА
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ»**

На перше заняття: завдання: 1 (а, б), 2 (а, б, в, г), 3 (а, б, в, г); задачі: 1–5.

На друге заняття: завдання: 1 (в, г, д), 2 (д, е, є), 3 (д, е, є, ж, з); задачі 6–10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скаржника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова Верховного Суду від 13 вересня 2018 року у справі № 200/15130/15-к <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76566489>;

б) Постанова Верховного Суду від 07 червня 2018 року у справі № 487/8326/15-к <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74659964>;

в) Постанова Верховного Суду України від 6 лютого 2012 року у справі № 5-29кc11 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/22204852>;

г) Постанова Верховного Суду України від 20 червня 2011 року у справі № 5-8кc11 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/18395956>;

д) Постанова Верховного Суду від 14 лютого 2019 року у справі № 454/420/17 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80005723>.

Завдання 2.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями КК України. Відповідь обґрунтуйте:

а) ст. 296 та ст. 338 КК України;

б) ст. 342, ст. 343 та ст. 344 КК України;

в) ст. 342 та ч. 2 ст. 345 КК України;

- г) ст. 171 та ст. 3451 КК України;
- д) ст. 355 та ст. 356 КК України;
- е) ст. 355 та ст. 189 КК України;
- є) ст. 358 та ст. 366 КК України.

Завдання 3.

Визначте тип співвідношення між нормами, передбаченими статтями КК України, а також КпАП України. Відповідь обґрунтуйте:

- а) ст. 339 КК України та ст. 116, ст. 1161 КпАП України;
- б) ст. 342 КК України та ст. 185 КпАП України;
- в) ч. 1 та ч. 2 ст. 342 КК України;
- г) ст. 354 та ст.ст. 364, 3641, 3652, 368, 3683, 3684, 369, 3692, 3693, 370 КК України;
- д) ст. 356 КК України та ст. 186 КпАП України;
- е) ст. 360 КК України та ст. 147 КпАП України;
- є) ст. 353 та ст. 365 КК України;
- ж) ст. 356 та ст.ст. 162, 1971, 246, 283 КК України;
- з) ст. 359 та ст. 3611 КК України.

Завдання 4.

Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому полягало порушення законних прав та свобод заявників? Які аргументи можна навести на користь кожної з висловлених позицій?

- яку правову позицію сформулював Європейський суд з прав людини щодо дотримання законних прав та свобод людини? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Європейський суд з прав людини?

а) Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Веренцов проти України» (Заява № 20372/11) від 11 квітня 2013 року

http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_945;

б) Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Чумак проти України» (Заява № 44529/09) від 6 березня 2018 року

https://protocol.ua/ua/chumak_proti_ukraini/ (короткий огляд українською мовою);

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-181382> (повний текст англійською мовою);

<http://khpg.org/ru/index.php?id=1521028052> (повний текст російською мовою).

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Надвечір у одному з міських дворів Арсен та Гнат сиділи на лавці та грали в карти. Під час гри вони вживали спиртні напої, а тому фактично з настанням нічного часу вже були у стані алкогольного сп'яніння середнього ступеня. Вони голосно розмовляли і сміялися, а тому мешканці будинку поруч кілька разів зробили їм зауваження; оскільки Арсен та Гнат утихомиритися не бажали, один із мешканців викликав патрульну поліцію. Коли патрульні поліцейські, одягнуті у формений одяг, на службовому автомобілі прибули на місце виклику, Арсен та Гнат продовжували вживати спиртне, зокрема горілку. Один із патрульних Прокіп почав роз'яснювати їм незаконність розпивання алкогольних напоїв у громадському місці та перебування там у стані сп'яніння, вимагав припинити їхню поведінку та покинути двір, проте Арсен і Гнат ніяк не реагували, продовжували грати в карти. Після цього, Прокіп вимагав у них пред'явити документи, що посвідчують їхні особи, проте вони лише мовчки ігнорували ці вимоги. Тоді поліцейські вирішили застосувати до Арсена та Гната адміністративне затримання і доставити їх у відділ поліції для складення протоколу, про що їм оголосили. У цей момент Арсен швидко підвівся, підбіг до дерева поруч та заліз на одну з гілок. Поліцейський Прокіп підійшов до дерева, попросив Арсена злізти вниз, наголосив, що часу має достатньо, бо чергування щойно лише розпочалося, а тому готовий чекати. Почувши це, Гнат підбіг до іншого з поліцейських – Гаврила, вимагав звільнити Арсена, який є його товаришем, та наніс поліцейському кулаками два удари в тулуб і один удар в обличчя. Від цих ударів у Гаврила залишилися два синці в ділянці живота та один на лівій щоці, від госпіталізації та медичних послуг він відмовився. Невдовзі патрульним поліцейським вдалося затримати Арсена та Гната.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Арсена та Гната.

Задача 2.

Давид – журналіст редакції місцевої газети «Події», яка належить відомому підприємцю, проводив журналістське розслідування законності виділення та приватизації земельних ділянок у місті. У зв'язку з цим одного дня він отримав анонімного листа, у якому було надруковано: «Нам відомо про Ваше розслідування. Усім буде краще, якщо Ви його припините». Давид до цих слів не дослухався і продовжив розслідування. Одного вечора на вулиці його зустрів невідомий, який назвався Герасимом, та спробував домовитися, що Давид за 3 тис. доларів США знищить зібрані матеріали, але він не погодився. Після цього декілька разів хтось серед ночі голосно стукав у двері його квартири або телефонував на домашній телефон і мовчав у слухавку, але це не змусило Давида відмовитися від розслідування. Як пізніше з'ясувалося, саме Герасим є автором анонімного листа, а пізніше стукав у двері та телефонував Давиду вночі.

Незабаром у приміщенні редакції газети «Події» увірвалися десять чоловіків на чолі з Герасимом, одягнутих у спортивні костюми та чорні маски, з дерев'яними палицями та арматурою в руках. Вони наказали усім покинути приміщення редакції, перекрили усі входи та протягом години зібрали і знищили усі документи, фото- та відеоматеріали, що могли стосуватися розслідування Давида. Після виходу з приміщення шлях їм заблокували працівники поліції та наказали скласти палиці і арматуру, проте чоловіки намагалися втекти, але у подальшому були затримані. Пізніше було встановлено, що, окрім матеріалів, вони у кабінеті головного редактора розстрожили настінну емблему Державного Герба України, пошматували плакат із текстом слів Державного Гімну України, сувенірний настільний прапорець – зменшений Державний Прапор України, а також великий прапор міста. Внаслідок цих подій тижневий випуск газети вийшов із запізненням на один день. Матеріали розслідування не були знищені, оскільки Давид зберігав та опрацьовував їх вдома.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Герасима та інших чоловіків.

Задача 3.

Денис – журналіст періодичного видання «Зірки вітчизняного спорту» домовився про інтерв'ю з воротарем місцевого футбольного клубу «Вікторія» – Валерієм. Оскільки предметом інтерв'ю були стосунки між членами команди, а також між командою та адміністрацією футбольного клубу, Валерій спочатку не бажав давати інтерв'ю, проте погодився за умови, що надана ним інформація буде надрукована без вказівки на особу Валерія. Проте вже у наступному випуску Денис опублікував статтю, у якій висвітлив проблеми в клубі та зазначив, що усю інформацію було надано воротарем клубу Валерієм.

У Валерія погіршилися стосунки з колегами та керівництвом клубу, а тому він захотів помститися Денису. Одного вечора Валерій, маючи з собою про всяк випадок електрошоковий пристрій іноземного виробництва, зустрів Дениса коло приміщення редакції, наніс йому один удар в живіт та два удари в голову, внаслідок чого Денис перебував на лікуванні у стаціонарі протягом 19 днів. Після нанесення ушкоджень між Валерієм та Денисом виникла суперечка, оскільки останній не розумів, чому його побили, під час якої Валерій зажадав, щоб Денис протягом тижня передав йому 3 тис. доларів США як компенсацію за моральну шкоду. Валерій порекомендував не зволікати з компенсацією, інакше Денис «навічно відправиться у творчу відпустку».

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Дениса та Валерія.

Задача 4.

У приміщення муніципальної поліції увірвалися озброєні автоматами Мирослав, Нестор, Свирид і Лука, наказали присутнім «не вчиняти зайвих дій», зв'язали їх та замкнули у одному з кабінетів. Також вони заблокували вхід до приміщення. Мирослав, Нестор, Свирид і Лука були членами угруповання, яке займалося виготовленням, збутом та контрабандою наркотичних засобів. Міністру внутрішніх справ України було висловлено вимогу організувати звільнення Дем'яна – керівника угруповання, затриманого за підозрою у виробництві наркотичних засобів з метою збуту під час спецоперації напередодні. За це вони пообіцяли «не чіпати поліцейських», «облишити їх» та «піти з миром», але водночас застерегли – якщо протягом 12 годин Дем'ян не зателефонує їм із безпечного місця, вони за допомогою встановленого ними вибухового пристрою великої потужності знищать приміщення муніципальної поліції разом з людьми всередині та увесь житловий квартал навколо. Було з'ясовано, що насправді у той час у приміщенні знаходилися шестеро працівників муніципальної поліції та позаштатний творчий працівник державного інформаційного агентства «Актуальність» Артур, який саме готував матеріал про результати реформування муніципальної поліції. Але оскільки жодних видимих ознак його професійної належності не було, члени угруповання прийняли його за працівника поліції. Також стало відомо, що Нестор, керуючись загальним планом, раніше сконструював вибуховий пристрій та встановив його у одній з кімнат захопленого приміщення.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Мирослава, Нестора, Свирида та Луки.

Задача 5.

Карпа було госпіталізовано через велику кількість каменів у жовчному міхурі, у зв'язку з чим розвинулося запалення. Коли його стан стабілізувався, Карпо почав цікавитися у лікарів про майбутнє лікування і взяв, що найкращим варіантом є проведення операції з видалення жовчного міхура, оскільки медикаментозне лікування дає лише короткотривалий результат. Вирішивши на користь операції, він звернувся до лікаря-хірурга загального хірургічного відділення 1-ої комунальної міської лікарні – Василя, який погодився провести операцію. Водночас Василь зазначив, що Карпові потрібно сплатити благодійний внесок у розмірі 6 тис. грн. та надав аркуш з реквізитами благодійного фонду. Василь пояснив, що благодійний внесок покриває усі витрати на операцію, включаючи: проведення аналізів, придбання витратних матеріалів та ліків.

Варіант 1. Карпа у важкому стані було госпіталізовано через запалення жовчного міхура та терміново проведено операцію з видалення останнього. Платежі, пов'язані з проведенням аналізів, придбанням витратних матеріалів та ліків взяло на себе підприємство, на якому працював Карпо. Операцію

було проведено успішно і через 10 днів після проведення операції Карпа було виписано додому. Оскільки Карпо був задоволений станом свого здоров'я, але ще не міг особисто прийти до лікарні, він зателефонував лікарю-хірургу Василю, який провів операцію, та повідомив йому, зокрема, що «не звик залишатися у боргу перед тими, хто йому допоміг» та запропонував, що у лікарню придуть сини Карпа – Марко та Петро. Василь відповів, що «почуття вдячності є надзвичайно хорошою рисою людини» і погодився на зустріч. Наступного дня Марко та Петро зустрілися з Василем у приміщенні лікарні та передали йому конверт із 4-ма тис. гривень, який зранку отримали від свого батька. Марко та Петро знали про зміст розмови між батьком та лікарем напередодні, а також про вміст конверта та причини його передання лікарю.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Карпа, Василя, Марка та Петра.

Задача 6.

Ярослав – керівник бригади майстрів, до якої належали мулярі, штукатурки та малярі, прийняв замовлення від Павла на ремонт трьохкімнатної квартири. Уклали договір будівельного підряду, згідно якого бригада зобов'язується протягом одного місяця провести укріплення та оздоблення стін і стель у квартирі, а Павло – придбати та надати необхідні будівельні матеріали та заплатити членам бригади 15 тис. гривень не пізніше наступного дня після прийняття об'єкта. Через три тижні Ярослав повідомив Павлу, що роботу завершено, а наступного дня Павло прийняв об'єкт. Павло кілька разів відтермінував оплату, а ще через декілька днів повідомив Ярославу, що платити за роботу не буде, бо грошей не має і невідомо, коли буде їх мати. Ярослав мав ключі від квартири, а тому без узгодження своїх дій з іншими майстрами забрав з кухні вживані мікрохвильову піч, електрочайник, міксер та кавоварку. На його думку, загальна вартість цих речей становила приблизно 15 тис. гривень. Після цього він зателефонував Павлу та повідомив, що речі знаходяться у нього, але він їх поверне після отримання плати за ремонтні роботи або ж продасть на ринку, а виручені гроші поділить між собою та майстрами.

Варіант 1. Після відмови Павла оплатити ремонтні роботи Ярослав та ще один майстер – Прокіп зустрілися з Павлом. Вони дали йому зрозуміти, що 15 тис. гривень потрібно виплатити негайно, інакше муляр бригади Макар «замурує Павла у стіну». Макара не було на зустрічі, оскільки він у той час був на сімейному святі, але він погодився, щоб Ярослав та Прокіп покликалися на нього, і, якщо буде необхідно, він застосує до Павла фізичний вплив будь-якого характеру та інтенсивності.

Варіант 2. Після виконання бригадою усіх робіт Павло, взявши кількадечну паузу, вирішив, що не буде оплачувати роботу, про що телефоном повідомив Ярославу. Ярослав здивувався, оскільки відомо було, що Павло є заможним підприємцем і 15 тис. грн. є для нього невеликою сумою. Ярослав ще кілька разів телефонував Павлу і просив розрахуватися, але останній щоразу категорично відмовлявся. Ярослав остаточно пересвідчився, що Павло не має наміру оплатити роботи, а тому вирішив самостійно забрати з квартири Павла майно на загальну суму 15 тис. грн. Зайшовши у помешкання, Ярослав обрав електротехніку, посуд та столове приладдя на цю суму. Коли він перебував у квартирі, то побачив також і картини, за які запланував виручити додатково 10 тис. грн. Пізніше замість 25 тис. грн. зазначені речі було продано за 30 тис. гривень, з яких 15 тис. гривень було поділено між Ярославом та майстрами, а решту Ярослав залишив собі. Інші майстри про походження коштів нічого не знали. Згодом було встановлено, що у вказаний період Павло отримував прибутки від підприємницької діяльності та володів великою сумою на поточному рахунку в банку.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Ярослава, Павла, Прокопа та Макара.

Задача 7.

Денис позичив в Олега на безвідсотковій основі 2 тис. євро, які зобов'язався повернути через три місяці. Документів вирішили не оформляти, оскільки «довіряють один одному, бо товаришують ще зі шкільної лави». Денис планував розпочати на ці гроші власну справу, він навіть почав отримувати перші прибутки та відкладати гроші для повернення боргу, але незабаром ситуація на ринку змінилася і він усе втратив. Пройшло чотири місяці і Олег почав періодично нагадувати про борг, але Денис не мав необхідних грошей. Пройшло ще декілька місяців і одного вечора Олег, позичивши у свого знайомого Тараса нібито для «вибивання» килимів металеву телескопічну палицю, прийшов до Дениса додому та сказав, що 2 тис. євро необхідно повернути протягом двох днів, інакше він Денису «палицею потрощить череп». Денис злякався, позичив необхідну суму у родичів та вчасно повернув Олегу гроші.

Варіант 1. Після тривалих нагадувань Олег зустрівся з Денисом та пред'явив вимогу про повернення протягом тижня 2 тис. євро боргу, а також додатково ще 1 тис. євро, яка включає плату за надто тривале користування грошима та компенсацію за численні нагадування. У разі неповернення у сукупності 3 тис. євро Олег пообіцяв вбити дочку Дениса Олену.

Варіант 2. Після тривалих нагадувань Олег вирішив діяти рішучіше. Він без відома свого брата, який працював у органах Національної поліції

України та перебував у відпустці, взяв його формений одяг. Після цього він домовився зі своїм знайомим Віталієм, що останній одягне цю форму та вони разом підуть до Дениса залагоджувати справу. Під час зустрічі з Денисом Олег повідомив йому, що звернеться із заявою в органи Національної поліції України про вчинення Денисом щодо нього шахрайства, оскільки, на його переконання, хоча б для періодичного повернення боргу частинами гроші у Дениса є. Водночас Віталій зазначив, що має звання полковника поліції і є керівником слідчого відділу районного відділу поліції, хоче допомогти товаришу, а тому зробить все для об'єктивного, всебічного розгляду та законного вирішення заяви Олега.

Варіант 2.1. Під час зустрічі з Денисом, на яку Олег прийшов разом з Віталієм, останній повідомив, що має звання полковника поліції, є одним з керівників управління протидії наркозлочинності місцевого Головного управління Національної поліції, а тому «залучить до цієї справи наркозалежних осіб, які зроблять так, що Дениса навіть рідні не впізнаватимуть».

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Дениса, Олега та Віталія.

Задача 8.

У підприємців Федора і Бориса, а також їхнього товариша Дарія, який працював машиністом потяга міжнародного сполучення, виникла ідея зайнятися торгівлею спеціальними технічними засобами отримання інформації. Дарій на території Республіки Польщі купував у своїх знайомих вази, попільниці, ручки, персні, брошки, брелоки китайського виробництва, обладнані практично невидимими мікрокамерами та мінімікрофонами, потягом перевозив їх на територію України та передавав Федору і Борису, які знаходили покупців та продавали їм ці товари, а прибуток порівну розділяли на три частини. Вони займалися такою діяльністю кілька місяців і протягом цього часу Дарій чотири рази привозив такі технічні засоби в Україну.

Одного разу Федору стало відомо, що про їхню діяльність збирає інформацію Пилип – оперативник місцевого управління Служби безпеки України. Федір та Борис зустрілися з Пилипом і попросили його більше не документувати їхню діяльність, проте останній відмовився. Тоді Федір з Борисом підстерегли Пилипового сина та нанесли йому кілька ударів в живіт, внаслідок чого у нього розвинулася внутрішньочеревна кровотеча. Після цього Пилип припинив збір інформації про діяльність Федора та наближених до нього осіб, а здобуті матеріали знищив. Про ситуацію, що виникла з Пилипом, Дарій знав, оскільки товариші все йому розповіли по телефону; він хотів, проте нічим не зміг їм допомогти, оскільки у той період перебував у відпустці за кордоном.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Федора, Бориса та Дарія.

Задача 9.

Мешканець багатоквартирного будинку Данило не бажав щомісяця сплачувати за технічне обслуговування пожежної сигналізації, а тому вирішив вивести її з ладу. Оскільки він не мав доступу до приміщення електрощитової, він попросив про допомогу свого товариша Мирона. Для цього Данило замовив в ательє нібито для себе форму працівника ДСНС України, а також попросив свого товариша, який працював на поліграфічному підприємстві, виготовити посвідчення працівника ДСНС України та надав йому фотокартки Мирона. Коли форма та посвідчення були готові, Данило все передав Мирону, який наступного дня з'явився у кабінеті голови ОСББ Панаса, пред'явив службове посвідчення працівника ДСНС України та повідомив, що через спеку та збільшення кількості пожеж у багатоквартирних будинках, проводяться заходи з позапланової перевірки справності пожежних сигналізацій. Панас допустив Мирона до приміщення електрощитової. Під час огляду Мирон відкрив кришку пульта управління пожежною сигналізацією та зробив коротке замикання системи, внаслідок чого сигналізація вийшла з ладу, а Панасу сказав, що тимчасово відключив систему, оскільки її потрібно налаштувати. Окрім цього, на прохання Мирона Панас надав йому для перевірки проект облаштування сигналізації, акт про введення в експлуатацію та договори на пожежне обслуговування та спостереження. Вони домовилися, що наступного дня Мирон поверне документи після перевірки та налаштує електроніку, але у майбутньому Мирон більше не приходив. Після відвідування будинку Мирон зустрівся з Данилом і вони разом порізали та викинули отримані від Панаса документи.

Надалі під час проведення відновлювальних робіт було замінено майже половину кабелів та обладнання системи. Роботу пожежної сигналізації було відновлено через 1 місяць після її пошкодження. Загальна вартість відновлювальних робіт, кабелів та запасних частин становила 45 тис. грн.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Данила та Мирона.

Задача 10.

Анжела встановлювала на картоприймачі банкоматів скіммінгові пристрої, за допомогою яких зчитувалися та копіювалися дані банківських карток клієнтів, а після цього вдома переносила збережені дані на виготовлені нею дублікати банківських карток і через різні банкомати знімала готівку з карткових рахунків. Такою діяльністю вона займалася вже майже два місяці і за цей час їй вдалося зняти з рахунків 170 тис. грн.

Одного разу вона їхала у тролейбусі до одного з банків, щоб зняти готівку за допомогою дубліката картки, проте здійснити заплановане не змогла, бо картку у неї таємно з кишені викрав Микита. Лише на вулиці у спокійній обстановці Микита зміг роздивитися картку, побачив, що вона не містить розпізнавальних знаків банку-емітента і виготовлена кустарним способом, а тому негайно її викинув.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Анжели та Микити.

Основні нормативно-правові акти та практика їхнього застосування:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 280, 281.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 116, 1161, 147, 178, 1843, 185, 186, 254, 255, 259–262.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 3–6, 200, 202, 203, 215, 218, 302, 307, 627, 875, 1046, 1047.
4. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 5 липня 2012 року № 5073-VI (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 1, 5, 6, 13.
5. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р. № 3781-XII (з наступними змінами та доповненнями).
6. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» від 23 вересня 1997 року № 540/97-ВР (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 1, 17.
7. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 року № 2782-XII (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 1, 2, 3, 25, 26.
8. Закон України «Про інформаційні агентства» від 28 лютого 1995 року № 74/95-ВР (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 1, 5, 8, 21.
9. Закон України «Про інформацію» від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 22–25.
10. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 38.
11. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 51, 13, 23, 31, 32, 36, 43.
12. Закон України «Про телекомунікації» від 18 листопада 2003 року № 1280-IV (з наступними змінами та доповненнями). – Ст. 1, 27, 62.
13. Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 р. № 1835-III (з наступними змінами та доповненнями).

14. Критерії належності спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 року № 669 (з наступними змінами та доповненнями).

15. Перелік спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 року № 669 (з наступними змінами та доповненнями).

16. Порядок ведення Державного судового реєстру України і Суднової книги України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 1997 року № 1069 (з наступними змінами та доповненнями).

17. Порядок отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 року № 1222 (з наступними змінами та доповненнями).

18. Правила надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 року № 295 (з наступними змінами та доповненнями).

19. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України та Служби Безпеки України щодо офіційного тлумачення статті 86 Конституції України та статей 12, 19 Закону України «Про статус народного депутата України» (справа про запити народних депутатів України) від 19 травня 1999 року № 4-рп/99.

20. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) від 19 квітня 2001 року № 4-рп/2001.

21. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 08 вересня 2016 року № 6-рп/2016.

22. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів» від 26 червня 1992 року № 8 (з наступними змінами та доповненнями).

23. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про хабарництво» від 26 квітня 2002 року № 5.

Рекомендована література:

1. Андрушко П.П. Документи як предмет злочинів, склади яких передбачені статтями 357, 358 та 366 КК України / П.П. Андрушко // Альманах кримінального права: збірник статей / відп. ред.: П.П. Андрушко, П.С. Берзін. – Київ : Правова єдність, 2009. – Вип. 1. – С. 4–76.

2. Антонюк Н. О. Кримінально-правова охорона власності : навч. посібник / Н.О. Антонюк. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2012. – 514 с.

3. Брич Л.П. Кримінально-правова кваліфікація корупційних діянь (з урахуванням диференціації юридичної відповідальності за новим антикорупційним законодавством України) / Л.П. Брич // Юридичний вісник України. – 2010. – № 19. – С. 14–15.

4. Буряк К.М. Злочини проти професійної діяльності журналістів в Україні: кримінально-правове та кримінологічне дослідження : монографія / К.М. Буряк ; за загальною редакцією Н.С. Юзікової ; Міністерство освіти і науки України, Дніпровський гуманітарний університет. – Дніпро : Т.К. Середняк, 2018. – 249 с.

5. Давидович І.І. Кримінально-правова охорона представників влади і громадськості, які охороняють правопорядок: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / І.І. Давидович ; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К. : 2007. – 20 с.

6. Довгань-Бочкова Н.В. Окремі проблеми визначення змісту погрози як способу вчинення злочину за чинним КК України / Н.В. Довгань-Бочкова // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична : збірник наукових праць / гол. ред. В.В. Середа. – Львів : ЛьвДУВС, 2014. – Вип. 1. – С. 263–272.

7. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України) : монографія / С.Я. Лихова. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2006. – 573 с.

8. Лосич С.В. Погроза або насильство щодо державного чи громадського діяча в кримінальному праві України : науково-практичний посібник / С.В. Лосич, Є.С. Назимко, В.В. Притула. – Харків : Золота миля, 2014. – 192 с.
9. Мазуренко О.В. Проблеми визначення об'єкта, предмета та об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого статтею 360 КК України / О.В. Мазуренко // Держава і право. – 2003. – № 19. – С. 488–492.
10. Марін О.К. Кримінально-правова охорона журналістів в Україні: рефлексія підходу / О.К. Марін // Вісник Львівського національного університету. Серія юридична. – 2018. – Вип. 66. – С.198–207.
11. Ніколаєнко Н. Кваліфікація злочинів, що стосуються втручання у діяльність посадових осіб / Н. Ніколаєнко // Право України. – 2004. – № 6. – С. 92–95.
12. Осадчий В.І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності : монографія / В.І. Осадчий. – К. : Атіка, 2004. – 336 с.
13. Плекан В.В. Необхідна співучасть у злочинах, пов'язаних з переходом неправомірної вигоди / В.В. Плекан // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2013. – Вип. 3. – С. 93–98.
14. Синявська О.Ю. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я працівників органів внутрішніх справ / О.Ю. Синявська // Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи : матер. наук.-практ. конф. (Харків, 22–23 квітня 2004 року). – К. – Х. : Юрінком Інтер, 2004. – С. 143–146.
15. Соловйова А.М. Кримінально-правова характеристика примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань (ст. 355 КК України): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / А.М. Соловйова ; Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Л. : 2005. – 18 с.
16. Сюсюкало З.М. Законодавче визначення неправомірної вигоди за Кримінальним кодексом України та Республіки Польща: порівняльний аналіз / З.М. Сюсюкало // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXII звітної науково-практичної конференції (4–5 лютого 2016 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2016. – С. 149–154.
17. Тімошенко Н.О. Кримінальна відповідальність за підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут та використання : монографія / Н.О. Тімошенко. – Донецьк : Цифрова типографія, 2013. – 212 с.
18. Тучков С.С. Класифікація підроблення (кримінально-правовий аспект) / С.С. Тучков // Право і безпека. – 2003. – № 2'4. – С. 185–188.

19. Хмиз М.В. Проблеми співвідношення складу вимагання неправомірної вигоди із суміжними складами у кримінальному праві України / М.В. Хмиз // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2017. – Вип. 64. – С. 218–227.

20. Чуб І.М. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця : монографія / І.М. Чуб. – Харків : Право, 2017. – 230 с.

**ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН
(КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ
ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ»**

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Встановіть тип співвідношення норм, передбачених статтями (частинами статей):

- а) ч. 1 ст. 361 та ч. 3 ст. 190, ч. 1 ст. 192, ч. 1 ст. 376-1 КК України;
- б) ч. 1 ст. 362 та ч. 1 ст. 163, ч. 1 ст. 359 КК України;
- в) ч. 1 ст. 361-2 та ч. 1 ст. 163, ч. 1 ст. 182, ч. 1 ст. 376-1 КК України;
- г) ч. 1 ст. 363-1 та ч. 1 ст. 361, ч. 1 ст. 361-1 КК України.

Завдання 2.

Проаналізуйте Розділ II, Частину 1 Конвенції про кіберзлочинність від 23 листопада 2001 р. та заповніть таблицю:

№ п/п	Структурна частина Конвенції	Діяння, що підлягають криміналізації	Структурна частина КК України	Діяння, що криміналізовані / не криміналізовані

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Микола постійно жалівся своєму другу електрику Кирилу на підвищення оплати за споживання електроенергії та просив навчити його занижувати («відмотувати») показники електролічильника. На день народження Миколи Кирило прийшов до квартири Миколи, зняв електролічильник та встановив у його корпус спеціальний радіокерований пристрій, що дозволяє у два рази знизити показники лічильника в порівнянні з реальним споживанням електроенергії та зі словами «Це мій тобі подарунок!» встановив лічильник назад у електричний щиток. Використовуючи такий пристрій, Миколі протягом кількох років вдалося «зеконотити» 96.000 грн.

Крім того, згодом Микола через розподільчу коробку, яка знаходилася на сходовій клітці, самовільно під'єднався до мережі кабельного телебачення «Наше ТВ» та протягом двох тижнів безкоштовно переглядав телеканали пакету «Максимальний» (вартість якого в місяць становить 540 грн.).

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Миколи та Кирила.

Задача 2.

Максим розробив програмні модулі для програми, яка б змогла автономно шифрувати та розшифровувати файли комп'ютера, який вона вражала; він не мав намір будь-кому передавати ці модулі, а лише хотів «спробувати себе» у новій для нього мові програмування. Одного разу з результатами роботи Максима ознайомився Василь, який одразу ж придбав ці функціональні модулі за 10.000 доларів США.

Василь істотно вдосконалив програмні коди цих функціональних модулів та, з використанням спеціального програмного забезпечення, об'єднав їх, створивши таким чином програму «Vasyl.ok». Її Василь поширив через електронну пошту мережею Internet під виглядом звичайного PDF-файлу, при відкритті якого програма автономно шифрувала файли на жорсткому диску комп'ютера та дані, необхідні для функціонування операційної системи. Після цього на моніторі з'являлась пропозиція про перерахування 2 одиниць криптовалюти Zcash на електронний гаманець з відповідним номером взамін на розшифрування інформації.

Встановлено, що внаслідок незаконних дій Василя було «інфіковано» 120 089 комп'ютерів, а загальна сума завданих збитків сягнула 20 мільйонів гривень; при цьому, на електронний гаманець Василя надійшло 234 одиниці криптовалюти Zcash, яку останній не встиг конвертувати у долари США, оскільки був затриманий працівниками кіберполіції.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Максима та Василя.

Задача 3.

Співробітник однієї із IT-компаній Тарас підозрював свою дружину Катерину у подружній зраді, що провокувало між подружжям постійні конфлікти. Для того, щоб вивести Катерину «на чисту воду» він вирішив отримати доступ до її сторінки у соціальній мережі Facebook: скориставшись поломкою ноутбука Катерини, Тарас запропонував їй тимчасово покористуватися своїм ноутбуком, на якому попередньо встановив програму типу «Keylogger», яка фіксує кожне натискання клавіатури і зберігає дані у окремому прихованому файлі. Ознайомившись зі змістом цього файлу Тарас легко знайшов пароль доступу до сторінки Катерини у Facebook: ввійшовши туди, він виявив інтимну переписку дружини з їхнім спільним знайомим Сергієм, де, з-поміж іншого, Катерина та Сергій обмінювалися фото порнографічного характеру, на яких були зображені подробиці їх інтимного спілкування. Щоб помститися дружині, Тарас з аканту Катерини розіслав ці фото усім її друзям у Facebook.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Тараса.

Задача 4.

Михайло та Іван, встановили приховані мікровідеокамери над декількома банкоматами «Кредобанку» у м. Львові, розміри та технічні характеристики яких дозволяли непомітно отримати інформацію про ПІН-коди держателів банківських платіжних карток. Після цього Іван слідував за особою, яка щойно скористалася платіжною картою та при першій зручній нагоді непомітно викрадав її, передавав Михайлу, а той, використовуючи вже відомий йому ПІН-код, знімав усі наявні на рахунку держателя картки грошові кошти (усього таким чином зловмисники заволоділи 34 378 грн.). При спробі встановити камеру на черговий банкомат Михайло та Іван були затримані.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Михайла та Івана.

Задача 5.

Адвокат Семен звернувся до помічника одного із районних судів м. Києва Ірини з проханням надавати йому інформацію, яка міститься у автоматизованій системі документообігу суду щодо клопотань про проведення обшуку та про надання тимчасового доступу до речей і документів, а також щодо відповідних ухвал слідчого-судді у окремих кримінальних провадженнях взамін на грошову винагороду; він планував передавати копії відповідних документів третім особам, частина з яких були його клієнтами.

Ірина зацікавилася пропозицією Семена, проте сказала, що вона не є помічником слідчого-судді, а тому немає відповідного рівня доступу у комп'ютерній програмі «Д-3». Проте, вже через декілька днів Ірина непомітно сфотографувала логін і пароль працівника суду, який мав необхідний рівень доступу; використовуючи їх, Ірина протягом двох років здійснювала моніторинг та систематично роздруковувала з автоматизованої системи документообігу суду потрібну інформацію (в тому числі, проекти ухвал слідчого судді) та передавала їх Семену.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь Семена та Ірини.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Конвенція про кіберзлочинність від 23 листопада 2001 р.
2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII (з наступними змінами та доповненнями).
3. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 5 липня 1994 р. № 80/94-ВР (з наступними змінами та доповненнями).

4. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ (з наступними змінами та доповненнями).
5. Закон України «Про телекомунікації» від 18 листопада 2003 р. № 1280-ІV (з наступними змінами та доповненнями).
6. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 р. № 851-ІV (з наступними змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22 травня 2003 р. № 852-ІV (з наступними змінами та доповненнями).
8. Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 р. N 3855-ХІІ (з наступними змінами та доповненнями).
9. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21 грудня 1993 року № 3759-ХІІ (з наступними змінами та доповненнями).
10. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI (з наступними змінами та доповненнями).
11. Указ Президента України «Про Положення про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні» від 22 травня 1998 р. № 505/98.
12. Рішення Ради суддів України щодо затвердження «Положення про автоматизовану систему документообігу суду» від 26 листопада 2010 р. № 30 (з наступними змінами та доповненнями).
13. Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про затвердження Правил роздрібного ринку електричної енергії» від 14 березня 2018 р. № 312 (з наступними змінами та доповненнями).
14. Узагальнення судової практики з розгляду справ про злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку // Вісник Верховного суду України. – 2010. – № 2 (114). – С. 29-34.

Рекомендована література:

1. Авдеєв О. О., Пашнєв Д. В. Кваліфікація кіберзлочинів у випадках ідеальної сукупності злочинів // Форум права. – 2016. - № 4. – С. 258-263.
2. Азаров Д. С. Злочини у сфері комп'ютерної інформації (кримінально-правове дослідження): монографія. – Київ: Атіка, 2007. – 304 с.

3. Васильєв А. А., Пашнєв Д. В. особливості кваліфікації злочинів у сфері використання ЕОМ (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2013. - № 5. – С. 34-42.
4. Бутузов В. М., С. А. Кузьмін, В. П. Шеломенцев. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Розділ XVI. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. – Київ: Видавець Паливода А. В., 2010. – 152 с.
5. Горпинюк О.П. Інформаційна приватність та її захист від злочинних посягань в Україні: монографія. – Львів: Видавництво «БОНА», 2014. – 324 с.
6. Денькович О. І. Поняття кіберзлочину у зарубіжній кримінології / Денькович О. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXIII звітної науково-практичної конференції (7-8 лютого 2017 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. – С. 130-133.
7. Дудоров О. О. Проблеми кваліфікації шахрайства // Матеріали інтернет-конференції, 11-16 березня, 2014 р. – Режим доступу: <http://law-dep.ru.if.ua/conference2014/material.html>
8. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика: монографія. – Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 446 с.
9. Карчевський М. В. Злочини у сфері використання комп'ютерної техніки: навчальний посібник. – Київ: Атіка, 2010 р. – 168 с.
10. Карчевський М. В. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки України: монографія. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. – 528 с.
11. Карчевский Н. В. Уголовно-правовая квалификация преступлений против собственности, совершаемых с использованием платежных карт или их реквизитов // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. – 2014. - № 1. – С. 91–109.
12. Козак А. В. Кримінальна відповідальність за незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду: аналіз основного складу злочину // Проблеми законності. – 2013. - № 122. – С. 151-157.
13. Маркін В. І. Деякі проблеми об'єктивної сторони складу злочину «Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку». Кримінальний кодекс України 2001 року: проблеми застосування і

перспективи удосконалення : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 квітня 2006 р. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2006. – С. 133–135.

14. Навроцький В. О. Кримінально-правова оцінка заволодіння чужими коштами шляхом використання через банкомат викраденої банківської платіжної карти // Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 жовтня 2013 р. – Харків: Право, 2013. – С. 489-493.

15. Савінова Н. А. Кримінально-правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні: теоретичні та практичні аспекти : монографія / Н. А. Савінова. – Київ: ДКС, 2011. – 342 с.

16. Савінова Н. А. Кримінально-правова політика та убезпечення інформаційного суспільства в Україні: монографія. – Київ: Редакція журналу «Право України», 2012. – 247 с.

Тема: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ»

На перше заняття: завдання 1, 2; задачі: 1-5.

На друге заняття: завдання 3, 4; задачі: 6-10;

На третє заняття: завдання 5, 6; задачі: 11-14.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Розмежуйте склади злочинів, передбачених у ст. ст. 364, 364-1, 365-2 КК України (виконайте письмово).

Завдання 2.

Складіть фабулу, вирішення якої полягало б у кваліфікації злочину за ч.2 ст. 3652 КК України (виконайте письмово).

Завдання 3.

Розмежуйте склади злочинів, передбачених у ст. ст. 354, 368, 3683, 3644, 3692 КК України (виконайте письмово).

Завдання 4.

Складіть фабулу, вирішення якої полягало б у кваліфікації злочину за ч.3 ст. 369-2 КК України (виконайте письмово).

Завдання 5.

Встановіть співвідношення між нормами, передбаченими:

- ст. 364 та ст. 365 КК України;
- ст. 364 та ст. 366 КК України;
- ст. 364 та ч.2 ст. 191 КК України (виконайте письмово).

Завдання 6.

Складіть фабулу, вирішення якої полягало б у кваліфікації злочину за ч.3 ст. 369-3 КК України (виконайте письмово).

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Петро, будучи керівником управління логістики центрального офісу ПАТ «Укртелеком», на прохання свого приятеля Семена, протягом вересня – травня, систематично передавав під фактичне управління останнього 5

мікроавтобусів «Фіат», які належали «Укртелекому», для використання їх Семеном у своїй підприємницькій діяльності. Семен використовував мікроавтобуси для організації перевезення громадян України, які хотіли виїхати на заробітки до Республіки Польща, до м. Львова. Встановлено, що внаслідок експлуатації вказаних мікроавтобусів ПАТ «Укртелеком» зазнав прямої дійсної шкоди на суму 154 тис. грн. В знак подяки за надані послуги, Семен прийняв сина Петра на посаду головного юрисконсульта власного підприємства із заробітною платою в 15 000 тис. грн. щомісяця.

Задача 2.

До Степана, який перебував на посаді голови Синевирської селищної ради, звернулися його однокласники – Василь та Олексій, які повернулися із заробітків за кордоном, з проханням виділити їм земельні ділянки в межах селища Синевир. Степан, хизуючись своїми можливостями, запевнив однокласників, що для нього це питання – не проблема. З'ясувавши, що чергове сесія селищної ради, на якій можна було б розглянути відповідне питання, відбудеться аж через 3 місяці, Степан, приймає рішення про наступне: він дає вказівку секретареві селищної ради Марині підготувати всі необхідні документи «заднім числом», включивши відповідні питання у попередній протокол засідання селищної ради. Марина виконала доручене і передала Степанові на підпис рішення Синевирської селищної ради за № № 234 та 235 про виділення земельних ділянок Василю та Олексію та перероблений протокол минулого засідання ради. Степан підписав вказані документи та завірив їх печаткою ради. Встановлено, що вартість земельних ділянок становила 300 000 гривень. Василь та Олексій за виконане прохання подарували Степанові автомобіль «Опель Омега» 2000 року випуску.

Задача 3.

У жовтні 2015 року внаслідок надзвичайної ситуації, яка виникла на території вкладів ракетно-артилерійського озброєння у м. Сватове Луганської області, було пошкоджено 10 житлових будинків у цьому місці. Відповідно до рішення Кабінету Міністрів України на ліквідацію цих негативних наслідків до Луганської обласної військово-цивільної адміністрації надійшло 4 000 000 грн., призначених на ремонт пошкоджених будинків. Володимир, заступник керівника адміністрації, який уповноважений розпоряджатися цими коштами, вирішив використати їх таким чином. Враховуючи вкрай незадовільний стан будівлі Луганської обласної військово-цивільної адміністрації, Володимир вирішив використати виділені кошти у тому числі й для ремонту будівлі адміністрації. Оскільки легальним способом це зробити було неможливо, Володимир домовився з Михайлом, керівником будівельної компанії «Буд-Люкс», про те, що військово-цивільна адміністрація не буде проводити тендер на потрібні будівельні роботи з відновлення пошкоджених будинків, а «подрібнить» виділені Кабміном

кошти і укладе угоди будівельного підряду щодо кожного пошкодженого будинку з «Буд-Люкс» та іншими фірмами Михайла, а той на 20% отриманих коштів відремонтує будівлю адміністрації та закупить офісне обладнання. При цьому Михайло пояснив, що у такому разі, він фактично недовиконає на 20% роботи за угодами. Володимир погодився. Протягом наступних трьох місяців всі будівельно-ремонтні роботи було виконано.

Варіант. Володимир попросив повернути 20% коштів як оплату для навчання своєї дочки у коледжі у Великобританії.

Задача 4.

Працівники патрульної поліції Антон та Валерій, перебуваючи на службі, вирішили перевірити інтернет-клуб «Тото». Зайшовши до приміщення, вони побачили Василя, який курив. Оскільки тютюнопаління у громадському місці є адміністративним правопорушенням, поліцейські попрямували до Василя. Василь, побачивши поліцейських, щось дістав з кишені та поклав собі до рота, швидко встав зі стільця та пішов до виходу. Антон наказав Василю зупинитися, на що останній побіг. Валерій кинувся Василеві під ноги, повалив його, а Антон, підбіг ззаду та зафіксував руки Василя пластиковими наручниками (затяжками). Василь почав опиратися та битися ногами та нецензурно виражатися у бік поліцейських. У відповідь на образи Антон двічі вдарив Василя ногою у живіт, а Валерій наступив Василю ногою на голову. Після цього Василь голосно крикнув, що він задихається і попросив розв'язати йому руки. Поліцейські на прохання Василя не відреагували, а викликали ще один наряд для допомоги у транспортуванні Василя до відділку. Внаслідок механічної асфіксії, що виникла у результаті застрягання поліетиленового мішечку з марихуаною у горлі Василя, останнім помер. Було встановлено, що мішечок міг бути вилучений з горла Василя, як би йому розв'язали руки.

Задача 5.

Михайло, працюючи на посаді головного економіста фінансово-розрахункового відділу управління комунальної власності міської ради, вів електронну базу договорів оренди комунального майна. На виконання розпорядження міського голови, керівник фінансово-розрахункового відділу Поліна сказала Михайлові до завтра вибрати з бази договори оренди комунального майна, строк яких завершується у першій половині поточного року. На виконання цього доручення, Михайло, не маючи юридичної освіти, вибрав з електронної бази договори з папки з файлами з назвою «Оренда», сформував їх перелік та передав Поліні. При цьому у цей перелік не попали договори оренди цілісних майнових комплексів, які знаходились у папці з назвою «ЦМК» та оренди літніх майданчиків, які знаходились у папці з назвою «Літні майданчики». Поліна передала підготовлений Михайлом

перелік у відділ орендних відносин, звідтам він попав у юридичний відділ, а звідтам – на підпис до начальника управління комунальної власності. Внаслідок того, що Михайло не включив у цей перелік договір оренди цілісного майнового комплексу «Кінотеатр Веселка», а керівництво управління комунальної власності не ініціювало розірвання відповідного договору, договір оренди був пролонгований на наступні 10 років на старих умовах. Встановлено, що у випадку переукладення договору оренди цілісного майнового комплексу «Кінотеатр Веселка» на нових умовах, територіальна громада міста одержала б орендної плати на 460 000 гривень більше.

Задача 6.

Керівник відділку національної поліції Іван покликав свого підлеглого, який перебував на посаді оперативного працівника, що відповідав за протидію незаконному обігу наркотиків Степана та запропонував йому наступну поведінку. Степан, провадячи оперативні заходи вербує наркозалежного Ігоря, якому пропонує збувати передані останньому наркотичні засоби (марихуану) іншим особам під «контролем» Степана. Після проведення такого заходу Степан затримував покупця наркотичного засобу, доставляв до відділку поліції та всіляко жахав майбутньою кримінальною відповідальністю за незаконне поводження з наркотичними речовинами. Потім до справи брався Іван, який за винагороду обіцяв звільнити затриманого. Так, 15 вересня Іван передав Степану марихуану для проведення «оперативної комбінації». Степан, своєю чергою передав наркотики Ігорю та пішов в місто слід за ним. Ігор, зайшовши на дискотеку запропонував придбати марихуану неповнолітньому Ярославу, який відразу погодився та передав Ігорю гроші. На виході з дискотеки до Ярослава підійшов Степан, пред'явив службове посвідчення та міцно взявши Ярослава за руку потягнув його через два квартали до відділку. Ярослав був настільки вражений подіями, що не опирався, а тільки просив зателефонувати батькам. Привівши Ярослава у свій службовий кабінет, Степан два рази вдарив неповнолітнього кулаком у груди і зі словами «чекай, поки тебе відведуть до тюрми», вийшов з кабінет та закрив двері на ключ. Через 6 годин до кабінету, де перебував Ярослав, зайшов Іван, представився начальником відділку та повідомив, щоб Ярослав попросив батьків принести 2 000 доларів США як заставу для звільнення Ярослава і дав йому мобільний телефон для цього. Ярослав передзвонив батькові і той за пів години приніс гроші Іванові, який відпустив Ярослава.

Задача 7.

Патрульні поліцейські Андрій та Микола перебуваючи на службі побачили, що проспектом на великій швидкості іде автомобіль марки BMW. На вимогу патрульних автомобіль не зупинився та продовжив рух з великою

швидкістю. Андрій та Микола сліди у службовий автомобіль та почали переслідування. Микола через гучномовець вимагав зупинити автомобіль. Натомість BMW збільшував швидкість та почав небезпечні маневрування з виїздом на смугу зустрічного руху транспорту та тротуар. Андрій, який був за кермом службового автомобіля зауважив, що вони переслідують BMW зі швидкістю 140 км/год. Микола дістав табельну зброю та зробив 3 постріли, намагаючись потрапити у заднє колесо BMW. Почивши постріли автомобіль BMW почав знижувати швидкість та зупинився. Андрій та Микола, вийшли зі службового автомобіля, привели табельну зброю у готовність до стрільби, навели її на лобове скло автомобіля BMW та голосно наказали водію та пасажиром вийти з автомобіля. У відповідь автомобіль почав рух у бік Миколи. Обидва поліцейські відкрили вогонь. Встановлено, що було зроблено 16 пострілів, 4 з яких потрапили у пасажиром автомобіля BMW 18-ти річного Павла. Один постріл потрапив у серце, від чого Павло помер на місці пригоди. 2 кулі, які потрапили у Павла, у тому числі й та, що спричинила смертельне поранення, були деформовані і не дали можливість встановити, з чийої зброї вони були випущені.

Задача 8.

Віктор, новопризначений керівник одного з лісгоспів, хотів пришвидшити одержання дозвільних документів на вирубку лісу. Він перетелефонував своєму старшому колезі Руслану із проханням про пораду, як це «правильно» зробити. Руслан порадив підійти безпосередньо до начальника Державної екологічної інспекції області та запропонувати йому по 5 доларів США за кожен кубометр зрубаного лісу. Віктор, приїхавши до обласного центру, попав на прийом до керівника інспекції. У службовому кабінеті Дмитра – начальника інспекції, Віктор сформулював своє прохання та сказав, що він «все розуміє», «знає правила гри» і на листочку паперу написав: «5 дол. куб». Віктор підсунув аркуш ближче до Дмитра. Дмитро подивився на Віктора і жодним чином не відреагував на вчинене. Через декілька хвилин такої «мовчанки», Віктор вийшов з кабінету та поїхав до свого лісгоспу. Наступного тижня необхідні дозвільні документи на вирубку лісу надійшли до лісгоспу і Віктор звернувся до Руслана з проханням позичити йому 3 000 доларів для подяки Дмитрові. Після цього Віктор був затриманий працівниками поліції.

Задача 9.

Адвокат Микола, працюючи у одному з Центрів надання безоплатної правової допомоги, був призначений захисником Тараса, який підозрювався у насильницькому грабежі. Микола, вивчивши матеріали провадження, дійшов висновку, що органи досудового розслідування не правильно кваліфікували дії Тараса, а точніше, вчинене Тарасом становить собою склад

розбою, оскільки потерпілому було заподіяно легкі тілесні ушкодження, що спричинили короткочасний розлад здоров'я. Микола зустрівся з Тарасом та повідомив останнього, що за 500 доларів США він не стане вказувати слідчому та його помилку, а інакше, як справжній юрист та людина, яка бореться за справедливість, змушений буде виправити помилку поліцейських і прокурора. Тарас, який не мав коштів для оплати правової допомоги, позичив в родичів 500 доларів та передав їх Миколі. Помилка в кваліфікації дій Тараса була виявлена прокурором вищого рівня і виправлена. Тараса було засуджено за розбій до семи років позбавлення волі.

Задача 10.

Валентина, Ірина та Катерина, обурюючись станом боротьби з корупцією в Україні, вирішили створити організацію «Жінки проти корупції», завданням якої було б викриття корупціонерів. За консультацією про те, як це краще робити, вони звернулися до своєї знайомої Євгенії, яка вже 20 років працює у поліції і знає, як це потрібно робити. За порадою Євгенії, Валентина прийшла до поліклініки до свого сімейного лікаря з проханням зробити їй лікарняний. У відповідь на відмову Валентина дістала конверт із 500-ми гривнями та тихенько поклала поміж паперами лікаря. Вийшовши з кабінету, вона перетелефонувала Євгенії і сказала, що «справу зроблено». Оперативні працівники Служби захисту економіки увійшли до кабінету лікаря, вилучили гроші та затримали останню. Встановлено, що й Ірина, й Катерина за дорученням Євгенії зробили аналогічні дії щодо завуча школи, де навчався син Ірини та паспортистки відділу міграційної служби, де проживає Катерина. На одній з координаційних нарад з протидії корупції, Євгенія доповідала про розкриті нею корупційні схеми у медицині, освіті та дозвільній системі, за що одержала заохочення від керівництва.

Задача 11.

Петро та Василь – рятувальники міського загону Служби порятунку, будучи на добовому чергуванні, одержали наказ виїхати на гасіння пожежі на міському сміттєзвалищі. Петро, який був тільки недавно переведений для проходження служби з іншого міста, вернувся до свого безпосереднього начальника Володимира з проханням видати йому протигаз, оскільки він не встиг оформити його отримання на складі. Володимир відповів, що в нього нічого немає і переживати немає чого, адже їх функція буде полягати у технічних роботах і протигаз не знадобиться. Перед виїздом на пожежі командир підрозділу Валентин повинен був зробити огляд особового складу і впевнитись в готовності до виконання завдання та належному екіпіруванні рятувальників, однак вирішив з метою економії часу цього не робити, адже до цього «все завжди було у порядку». Під час виконання завдання з гасіння пожежі Петро повинен був тримати страховий трос Василя і внаслідок

попадання диму та продуктів горіння у дихальні шляхи інстинктивно впустив трос, внаслідок чого Василь загинув.

Задача 12.

Народний депутат України Омелько ввечері програв у карти своїм друзям, депутатам Верховної Ради України цієї ж фракції Євгену та Єгору. Як покарання за програш, Євген попросив Омелька на наступному пленарному засіданні проголосувати за законопроекти, які вони вирішили підтримати на засіданні фракції у першій половині дня. Єгор також попросив Омелька проголосувати за нього, але вже наступного тижня, оскільки він їде кататися на лижах і пропустить засідання, а голоси дуже важливі для фракції. Омелько, знаючи про принцип особистого голосування і про заборону голосувати за іншого депутата, не зміг відмовити друзям і проголосував за Євгена шість разів, а через тиждень – 4 рази за Єгора.

Задача 13.

Глафіра, мешканка одного з будинків у центрі міста, виявила у підвальному приміщенні свого будинку «підпільне» казино – місце, в якому нелегально організовувалися та проводилися азартні ігри. З метою припинення нелегального бізнесу, вона звернулася із заявою на ім'я керівника міської варти, підрозділу міської ради з забезпечення громадського порядку та спокою у місті. Олег, керівник міської варти прийняв заяву та пообіцяв припинити нелегальний бізнес. Одного вечора Олег зі своїми підлеглими Василем, Федором та Степаном, прийшли за вказаною адресою і висунули адміністратору вимогу передати їм грошову винагороду у розмірі 10000 гривень, оскільки інакше, вони вимушені будуть звернутися до підрозділів поліції із повідомленням про протиправну діяльність «казино» і в подальшому виплачувати таку саму суму щомісяця. Адміністратор Валентина погодилась і відразу заплатила Олегові 5000 гривень, оскільки більше грошей у касі не мала і пообіцяла донести решта завтра.

Задача 14.

Заступник міністра Андрій попросив свою добру знайому, хрещену маму свого сина Василю оформити на себе будинок в Іспанії, вартістю 500000 євро, оскільки він «з відомих причин» не може оформити його на себе. При цьому він запевнив Василю, що всі витрати, пов'язані із оформленням нерухомості та її утриманням, він бере на себе. Встановлено, що за оформлення будинку Андрій заплатив ріелторам 15000 євро та щомісяця перераховував компанії, яка утримувала будинок в Іспанії, 900 євро. Василю за послуги одержала від Андрія у подарунок автомобіль Опель вартістю 700000 гривень.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року.
2. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року.
3. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року.
4. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади» від 15.02.2006 року.

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

Рішення у справі «Liblik and others v. Estonia» (заява № 173/15) від 28.05.2019 року (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-193251>).

Рішення у справі «Tchokhonelidze v. Georgia» (заява № 31536/07) від 28.06.2018 року (<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-183946>).

Рекомендована література:

1. Андрушко П. П. Злочини у сфері службової діяльності: навч. посіб. / П. П. Андрушко, А. А. Стрижевська. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 342 с.

2. Антонюк Н. О. Спірний критерій «Істотна шкода» у службових злочинах: причини різночитання / Антонюк Н. О. // Закон і бізнес. - №29 (1327) - 22.07 - 31.07.2017 (0,3 друк. арк.).

3. Бойко А. М. Морально-етичні заходи запобігання та протидії корупції у сфері державної служби [Електронний ресурс] / А. М. Бойко // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 106-111. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12bamcdc.pdf>.

4. Марін О. К. Потенційні проблеми застосування норм про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг / О. К. Марін // Забезпечення єдності судової практики у кримінальних справах у контексті подій 2013-2014 років в Україні : матеріали міжнародного симпозиуму (24-25 жовтня 2014 р.). – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. – С. 112-116 (0,2 друк. арк.).

5. Навроцький В.О. Чи є експерт службовою особою? // Взаємодія слідчих і експертів у процесу боротьби зі злочинністю: проблеми та шляхи подолання. Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (Львів, 24-25 січня 2003 р.). - Львів, 2003. - С.30-36.

6. Тютюгін В. І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг / В. І. Тютюгін // Кримінал. судочинство. – 2014. – Вип. 4. – С. 121–141.

7. Федчишин Ю. Ю. Суб'єкт зловживання злочинів, що виявляються у перевищенні влади або службових повноважень, за законодавством зарубіжних країн / Федчишин Ю. Ю. // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». - 2017. - №12. – С. 62-66. (0,53 друк. арк.).

8. Хавронюк М.І. Відповідальність за злочинні діяння проти інтересів служби у комерційних організаціях: досвід європейських держав // Держава та регіони.-2004.-№2.-с.60-63.

9. Юрченко О. М. Загальні засади кваліфікації злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: наук.-практ. посіб. / О. М. Юрченко, О. Ф. Бантишев, С. А. Кузьмін; Рада нац. безпеки і оборони України, Міжвідом. наук.-дослід. центр з проблем боротьби з організованою злочинністю. – Київ: Паливода А. В., 2012. – 59 с.

10. Яциніна М.-М. С. Стан дослідження кримінальної відповідальності за зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями за Кримінальним кодексом України / М. Яциніна // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXI звітної науково-практичної конференції (12-13 лютого 2015 р.): у 2 ч. Ч. 2. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015. – С. 181-183 (0,13 друк. арк.).

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ»

На перше заняття: завдання: 1(а) – в)), 2, 3; задачі: 1- 5.

На друге заняття: завдання: 1(г) – є)), 4, 5; задачі: 6 - 10.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

1) проаналізуйте постанови Верховного Суду України (Верховного Суду) та дайте відповіді на такі запитання:

- у чому, на думку скажника, полягало неоднакове чи неправильне застосування положень кримінального закону? Які аргументи можна навести на користь цього підходу?

- який висновок щодо застосування відповідних кримінально-правових норм сформулював Верховний Суд України (Верховний Суд)? Які аргументи на обґрунтування своєї позиції навів Верховний Суд України (Верховний Суд)?

а) Постанова судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 18 червня 2015 року № 5-56к15

(<http://reyestr.court.gov.ua/Review/46803656>);

б) Постанова Верховного Суду від 5 березня 2019 року у справі № 759/15166/15-к (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80364023>);

в) Постанова судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 12 квітня 2012 р. № 5-1к12

(<http://reyestr.court.gov.ua/Review/24068112>);

г) Постанова Верховного Суду від 18 грудня 2018 року у справі № 642/9393/15-к (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78979943>);

г) Постанова Верховного Суду від 3 жовтня 2018 року у справі № 390/757/16-к (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/77009263>);

д) Постанова Верховного Суду від 10 грудня 2019 року у справі № 701/340/17 (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86365280>);

е) Постанова Верховного Суду від 2 жовтня 2018 року у справі № 442/9922/14-к (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/76972458>);

є) Постанова Верховного Суду від 6 березня 2019 року у справі № 739/1301/17-к (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80396305>).

Завдання 2.

Ознайомтеся з рішенням Конституційного Суду України від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008 у справі № 1-3/2008 (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08>), Ухвалою Конституційного Суду України від 14 жовтня 1997 року № 44-з у справі № 016/1241-97 (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/vz44u710-97>) та дайте відповідь на запитання: чи охороняється нормами розділу XVIII Особливої частини КК

юрисдикційна діяльність третейських судів, Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, Конституційного Суду України?

Завдання 3.

Проаналізуйте рішення Європейського Суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) у справах «Луценко проти України» (заява № 6492/11) від 03.07.2012 р. (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_852), «Нечипорук і Йонкало проти України» (заява № 42310/04) від 21.04.2011 р. (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683) та дайте відповіді на запитання: які правові позиції, викладені у цьому рішенні, мають значення для тлумачення ознак складів кримінальних правопорушень, закріплених у статтях розділу XVIII Особливої частини КК України?

Завдання 4.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями (частинами статей) Особливої частини КК України. Відповідь обґрунтуйте:

- а) ч. 2 ст. 371 та ст. 375 КК України;
- б) ст. 350 та ст. 377 КК України;
- в) ст. 146 та ст. 371 КК України;
- г) ст. 372 та ст.ст. 364, 365 КК України;
- ґ) ч. 1 ст. 382 та ст. 164 КК України;
- д) ст. 352 та ст. 378 КК України;
- е) п.8) ч. 2 ст. 115 та ст.ст. 379, 400 КК України.

Завдання 5.

Відмежуйте склади кримінальних правопорушень від складів адміністративних правопорушень, передбачених, відповідно:

- а) ч. 1 ст. 382 КК України та ч. 1 ст. 185-6 КпАП;
- б) ч. 1 ст. 376 КК України та ч. 1 ст. 185-3 КпАП.

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Свідки у кримінальному провадженні про крадіжку вказали на Василя як на особу, зовні подібну на ту, яка вчинила це кримінальне правопорушення. Слідчий Іван запросив Василя у відділ поліції під приводом залучення останнього до проведення слідчої дії як понятого. Василь погодився. У приміщенні районного відділу поліції Іван повідомив Василю, що той затриманий, однак не повідомив підстави затримання, у вчиненні якого злочину Василь підозрюється, а також права як затриманого, передбачені законом, натомість одразу став обвинувачувати Василя у вчиненні крадіжки корови з ПСП „Нива”, кілька разів попередив про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве показання. Василь сказав, що до крадіжки не причетний. Тоді Іван став вимагати від Василя

«зізнатися» у вчиненому злочині, протримав цілу ніч у відділі поліції, безперервно допитуючи протягом 7 годин. Не отримавши зізнання, зранку він відпустив Василя.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь особи.

Варіант: Іван став вимагати від Василя зізнатися у вчиненому кримінальному правопорушенні, одягнув на нього наручники, чіпляв ними до батареї, на голову надягав целофанові мішечки, перекриваючи доступ повітря та погрожуючи при цьому вбивством, від чого Василь відчував задуху, сильний фізичний біль та моральні страждання, неодноразово втрачав свідомість, був позбавлений води, харчування, сну. Загалом Іван протримав Василя у відділі поліції чотири дні, так і не отримавши зізнання у вчиненні злочину, відпустив.

Задача 2.

Олексій, перебуваючи на посаді судді, неодноразово одержував кошти за виконання чи невиконання певних дій під час здійснення судочинства в інтересах третіх осіб. Це відбувалося таким чином: донька Олексія Марина була засновницею ТОВ «Добробут», що надавало юридичні послуги. У справах, які надходили до Олексія на розгляд, він «натякав» одній зі сторін, що готовий «залагодити справу» за винагороду, для цього потрібно звернутися до «хороших юристів» і направляв представників сторін на ТОВ «Добробут». Працівник ТОВ «Добробут» Іван називав суму, яку потрібно заплатити судді за «позитивне вирішення справи», і отримував від кожного клієнта кошти в сумі залежно від «складності» і «ціни» справи. Отримані від клієнтів кошти Іван передавав Марині, яка була обізнана про цю «схему» дій, і передавала їх Олексію. Загалом за час дії цієї схеми Олексій отримав 15 000 доларів США, - за це він постановив три незаконних рішення: два виправдувальні вироки у кримінальних провадженнях, де були наявні достатні докази вини обвинувачених, що суддя усвідомлював; свідомо безпідставно відмовив у застосуванні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, підозрюваної у вбивстві двох і більше осіб, що дало змогу підозрюваному втекти і ухилитися від слідства.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію діянь зазначених осіб.

Задача 3.

Петро, який обіймав посаду голови суду, мав намір організувати святкування свята нового року для працівників суду у відпочинковому комплексі міста – ПП «Дольче Віта». У провадженні одного з суддів цього суду – Володимира – знаходилася справа, де позивачем був ПП «Дольче Віта», відповідачем – Олена, - про визнання права власності на житло Олени. Петро викликав Володимира до себе в службовий кабінет, поставив вимогу, щоб Володимир постановив рішення на користь позивача, зазначив, що це потрібно, аби колектив зміг безкоштовно «достойно зустріти новий рік» в

відпочинковому комплексу, оскільки він вже про це домовився з адміністрацією ПП «Дольче Віта» під умовою «позитивного рішення у справі». Володимир зазначив, що не може прийняти такого рішення у справі, оскільки позов ПП «Дольче Віта» є абсолютно безпідставний, Олена є власником житла на законних підставах, і він планує на найближчому засіданні відмовити в задоволенні позову.

Рішення про задоволення позову Володимир так і не постановив.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 4.

Слідчий Валентин, достовірно знаючи про те, що Микола не причетний до вчинення крадіжки, власноручно склав та долучив до матеріалів кримінального провадження, в якому він здійснював досудове слідство, документ – протокол, у якому було викладено ніби-то «пояснення» від імені Миколи про те, що останній визнає свою вину у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України. Також Валентин підбурих Ольгу до дачі завідомо неправдивих показань на допиті її як свідка у цьому кримінальному провадженні, де вона повідомила відомості, які підтверджували, що Микола вчинив крадіжку. Валентин склав повідомлення про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України, погодив його у прокурора. Прокурор, виходячи з матеріалів кримінального провадження, нічого не запідозрив. В той самий день Валентин вручив повідомлення про підозру Миколі.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 5.

Артем, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, у приміщенні суду, в службовому кабінеті накинувся на суддю Панаса, який напередодні постановив рішення не на користь Артема, завдав кілька ударів в обличчя, які не спричинили тілесних ушкоджень. Після того як дії Артема були припинені охоронцем, який прибіг, почувши крик, Артем почав висловлюватися на адресу Панаса нецензурною лайкою та погрожував йому фізичною розправою та вбивством.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 6.

Рішенням господарського суду було вирішено стягнути з ПАТ «Хлібопродукти» на користь ТОВ «Монтаж» борг у сумі 62 000 грн. У добровільному порядку рішення боржником виконане не було. З метою примусового виконання даного судового рішення органами державної виконавчої служби було відкрито виконавче провадження. Після цього державним виконавцем було накладено арешт на майно та на всі розрахункові рахунки ПАТ «Хлібопродукти», про що було повідомлено голову правління ПАТ «Хлібопродукти» Ярему.

Ярема для того, щоб мати змогу продовжувати господарську діяльність товариства, відкрив новий розрахунковий рахунок у банку, про що органи державної виконавчої служби не повідомив. На цей рахунок протягом місяця надійшли кошти в сумі 821 тис. грн., які за вказівкою Яреми були використані на господарські потреби.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 7.

Григорій, перебуваючи в квартирі, яку наймав разом з Костянтином, скориставшись відсутністю останнього вдома, таємно викрав комп'ютер «Самсунг», вартістю 5000 грн., що належав Костянтину. В той самий день Григорій звернувся в прокуратуру з заявою, в якій повідомив про вчинення з його квартири викрадення зазначеного майна - комп'ютера «Самсунг», а також особистого майна Григорія - мобільного телефону «Флай», який сам продав напередодні.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 8.

Олег напередодні чергового судового засідання у кримінальному провадженні, де обвинуваченим був його син, запросив потерпілого у цьому кримінальному провадженні Павла до себе до дому «на розмову». Коли Павло прийшов, Олег почав вмовляти його, щоб той дав неправдиві показання під час розгляду справи в суді щодо непричетності сина до вчинення розбійного нападу на Павла, за це обіцяв дати Павлові грошову винагороду. Павло відмовився, тоді Олег висловив погрозу застосувати фізичне насильство у разі невиконання його вимог. Павло так і не піддався на погрози, дав у суді правдиві показання.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 9.

Вадима було засуджено до трьох років позбавлення волі; ухвалою суду було замінено невідбуту частину покарання у виді позбавлення волі строком один рік чотири місяці на виправні роботи за місцем роботи засудженого на такий самий строк.

Вадим приступив до відбування покарання за місцем роботи у фермерському господарстві. Перші три місяці він виконував покладені на нього обов'язки щодо відбування покарання; далі перестав з'являтися на роботу через зловживання спиртним, незважаючи на два винесених попередження уповноваженого органу з питань пробації. Розпорядженням голови фермерського господарства Вадима було звільнено з роботи на підставі ст. 40 КЗпП України за прогули без поважних причин. Заходів з метою свого працевлаштування Вадим не вживав, змінив місце проживання, про що не повідомив орган пробації, де перебував на обліку.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 10.

Денис відбував покарання у виправній колонії. Під час перебування на контрагентському об'єкті колонії згідно з нарядом на виїзд засуджених для виконання господарських робіт, Денис таємно залишив місце відбування покарання та втік, щоб побачитися зі своєю дівчиною, яка в цей час мала під'їхати неподалік від місця, де знаходився контрагентський об'єкт. Після побачення Денис планував повернутися на контрагентський об'єкт. Не дочекавшись дівчини у встановлений час, Денис засмутився, вирішив поки що не повертатись на об'єкт, а повернутися увечері «до темноти», зайшов до кафе, де вжив невелику кількість горілки. На його шляху зустрілись три хлопці, з якими у нього раптово виник конфлікт, внаслідок якого хлопці нанесли йому тілесні ушкодження на тілі та обличчі, він втратив свідомість. Коли прийшов до тями, вже було темно, тому Денис вирішив в той вечір не повертатись на об'єкт. На наступний день Денис підійшов до працівників поліції і просив доставити його в колонію, де він відбував покарання.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Основні нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР (з наступними змінами та доповненнями) (ст. 58).
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III (з наступними змінами та доповненнями).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (з наступними змінами та доповненнями) (п. 7 ч. 1 ст.3, ст.ст. 3, 214, 215, 216, 458).
4. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV (з наступними змінами та доповненнями).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (з наступними змінами та доповненнями) (ст. 9).
6. Закон України «Про адміністративний нагляд за особами звільненими з місць позбавлення волі» від 01.12.1994 р. №264/94-ВР (з наступними змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII (з наступними змінами та доповненнями) (ст.ст. 5, 6).
8. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. № **2136-VIII** (з наступними змінами та доповненнями).
9. Порядок здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 29.01.2019 № 272/5.
10. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 (з наступними змінами та доповненнями).

11. Рішення Конституційного Суду України від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008 у справі № 1-3/2008 URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08>
12. Ухвала Конституційного Суду України від 14 жовтня 1997 року № 44-з у справі № 016/1241-97 URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/vz44u710-97>
13. Постанова судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 18 червня 2015 року № 5-56кc15 URL : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/4CE5B03145E4B6A7C2257E84001CDCAA](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/4CE5B03145E4B6A7C2257E84001CDCAA)
14. Постанова судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 20 листопада 2014 р. № 5-24кc14 URL : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/196768197BCBF85DC2257DCC0032E65E](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/196768197BCBF85DC2257DCC0032E65E)
15. Постанова судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 12 квітня 2012 р. № 5-1кc12 URL : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/DF5D6E17B6995E63C2257C92003A415A](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/DF5D6E17B6995E63C2257C92003A415A)
16. Постанова Верховного Суду від 20 червня 2019 року у справі № 51-9608км18 URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82541702>.
17. Постанова Верховного Суду від 26 червня 2018 року у справі № 520/8135/15 URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75099762>.
18. Постанова Верховного Суду від 3 жовтня 2018 року у справі № 390/757/16-к URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77009263>.
19. Постанова Верховного Суду від 19 червня 2018 року у справі № 658/3531/15-к (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/74927322>).
20. Постанова Верховного Суду від 2 жовтня 2018 року у справі № 442/9922/14-к (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/76972458>).
21. Постанова Верховного Суду від 18 грудня 2018 року у справі № 642/9393/15-к (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78979943>).
22. Постанова Верховного Суду від 20 березня 2019 року у справі № 638/15818/14-к URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80806680>.
23. Постанова Верховного Суду від 5 березня 2019 року у справі № 759/15166/15-к URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80364023>.
24. Постанова Верховного Суду від 10 грудня 2019 року у справі № 701/340/17 URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86365280>.
25. Постанова Верховного Суду України від 18 червня 2015 року № 5-56кc15 URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46803656>.
26. Постанова Верховного Суду від 5 березня 2019 року у справі № 759/15166/15-к URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80364023>.
27. Постанова судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 12 квітня 2012 р. № 5-1кc12 URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/24068112>.

28. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів: постанова Пленуму Верховного Суду України №8 від 26 червня 1992 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92>
29. Про незалежність судової влади: постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 року №8 URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07>
30. Про практику застосування судами України законодавства у справах про порушення правил адміністративного нагляду: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.1986 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-86>
31. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушенням режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.03.1993 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-93>

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

1. Рішення у справі «Нечипорук і Йонкало проти України» (заява № 42310/04) від 21.04.2011 р.
2. Рішення у справі «Луценко проти України» (заява № 6492/11) від 03.07.2012 р.

Рекомендована література:

1. Антонюк Н. О. Про представництво в суді без повноважень [Електронний ресурс] / Антонюк Н. О. // Судебно - юридическая газета 11 августа 2017 г. - Режим доступу: <http://sud.ua/ru/news/blog/107299-pro-predstavnitstvo-v-sudi-bez-povnovazhen>.
2. Бажанов М.І. Злочини проти правосуддя: текст лекцій / М.І. Бажанов. – Х., 1995. – 80 с.
3. Беніцький А.С. [Причетність до злочину : проблеми кримінальної відповідальності : монографія / А.С. Беніцький ; Міністерство внутрішніх справ України, Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. - Луганськ : В.С. Рєзніков, 2014. – 551 с.](#)
4. Бершов Г.Є. [Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність судових органів : монографія / Г.Є. Бершов ; за загальною редакцією О.М. Литвинова. - Харків : НікаНова, 2014. – 227 с.](#)
5. Бурдін В. М. Кримінальна відповідальність за ухилення від відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи: монографія / В. М. Бурдін, С. П. Старосольська – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 304 с.

6. Бурдін В.М. Окремі питання кримінальної відповідальності за постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови / В.М. Бурдін // Актуальні питання кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (на вшанування пам'яті Ганса Гросса): зб. Матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 29 січня 2016 р.). – Львів: Видавництво Львівської Політехніки, 2016. - С. 11-12
7. Бурдін В.М. Окремі проблеми злочинів проти правосуддя за КК України / В.М. Бурдін // Життя і право. - 2004. - №2. – С. 74-77.
8. Гром'як О. І. До питання про кримінальну відповідальність за притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності / О. І. Гром'як, Л. М. Палюх // Вісник прокуратури. – 2013. - № 4. – С. 43-46.
9. Дідик С.Є. Протидія службовим злочинам у сфері правосуддя, що вчиняються суддею (кримінально-правовий аспект) / С.Є. Дідик // Протидія злочинам у сфері службової діяльності (кримінологічні, кримінально-правові і кримінально-процесуальні проблеми). – К.: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України, 2014. – С. 215 – 254.
10. Дудоров О.О., Палюх Л.М. [Проблеми кримінально-правової характеристики злочину, передбаченого статтею 375 КК України](#) / О. Дудоров, Л. Палюх // Вісник асоціації кримінального права України. – 2016. - № 1(6). – С. 280 – 328.
11. Дудоров О.О. [Кримінальна відповідальність за незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації : монографія / О.О. Дудоров, М.І. Омеляненко, В.П. Сабадаш ; Державний вищий навчальний заклад "Запорізький національний університет" Міністерства освіти і науки України. - Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2014. – 360 с.](#)
12. Злочини проти правосуддя: навч. посіб. За заг. ред. проф.. В.І. Борисова, проф. В.І. Тютюгіна. – Х.: Нац. ун-т «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. – 160 с.
13. Калініченко Ю.В. [Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину : монографія / Ю.В. Калініченко ; Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса. - Харків : Право, 2018. – 251 с.](#)
14. Калужна О. М., Палюх Л. М. Прогнозування роботи нового Верховного Суду: проблеми ефективної реалізації права на справедливий суд та питання кримінальної відповідальності суддів за постановлення завідомо неправосудних рішень / О. М. Калужна, Л. М. Палюх // Вісник кримінального судочинства. – 2017. - № 3. - С. 155–173.

15. Калужна О. М., Палюх Л. М. Соціальна обумовленість норми про кримінальну відповідальність за постановлення завідомо неправосудного судового рішення у світлі звіту GRECO від 23 червня 2017 р. / О. М. Калужна, Л. М. Палюх // Журнал східноєвропейського права. – 2017. - № 43 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2017/09/kaluzhna_paliukh_43.pdf. – Назва з екрану.
16. Квасневська Н.Д. Кримінальна відповідальність за неправосуддя в Україні: монографія / Н.Д. Квасневська. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 192 с.
17. Кваша О.О. Поняття злочинів проти правосуддя / О.О. Кваша // Правова держава. Щорічник наукових праць. – Вип. 16. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005 – С. 376-382.
18. Кваша О.О. Проблема визначення родового об'єкта злочинів проти правосуддя / О.О. Кваша // Другі юридичні читання: Збірник матеріалів всеукраїнської наукової конференції 18 травня 2005. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – С. 213-215.
19. Кузнецов В.В., Сийплові М.В. Кримінальна відповідальність за притягнення завідомо невинуватої особи: Монографія / В.В. Кузнецов, М.В. Сийплові / за заг. ред. д.ю.н., проф. В.І. Шакуна; Передмова Г.О. Усатого. – Ужгород: ЗакДУ, 2011. – 284 с.
20. Логін С.В. Проблеми кримінально-паравової систематизації злочинів проти правосуддя / С.В. Логін // Актуальні проблеми кримінального права: навч. посіб. / В.М. Попович, П.А. Трачук, А.В. Андрушко, С.В. Логін. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – С. 184 – 186.
21. Маркін В. І. Кримінально-правова кваліфікація постановлення суддею завідомо неправосудного судового акту про затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою / Маркін В. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXII звітної науково-практичної конференції (4-5 лютого 2016 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2016. – С. 125–128.
22. Маркін В. І. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови: окремі проблеми кримінально-паравової кваліфікації [Електронний ресурс] / В. І. Маркін // Журнал Східноєвропейського права. – 2016. – № 32. – С. 28-36. – Режим доступу: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2016/10/markin_32.pdf. – Назва з екрану.
23. Мірошніченко С.С. Злочини проти правосуддя: теорія та практика протидії: монографія / С.С. Мірошніченко. – К.: ПАТ «ПВК «Десна», 2012. – 432 с.

24. Мульченко В.В. Кримінально-правова охорона недоторканності суддів України: монографія. Запоріжжя: видавництво Просвіта, 2015. 248 с.

25. Палюх Л. М. Деякі питання кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя у світлі нового КПК України / Палюх Л. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XIX звітної науково-практичної конференції. 7-8 лютого 2013 р. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. – С. 275-277.

26. Палюх Л. М. Деякі питання кримінально-правової охорони відносин пов'язаних з діяльністю Європейського суду з прав людини / Л. М. Палюх // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. – 2013. – Вип. 21. Ч. 1. Т. 3. – С. 75-79.

27. Палюх Л. М. Деякі питання кримінально-правової охорони життя і здоров'я учасників судочинства / Палюх Л. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXIV звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2018 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018. – С. 159–162.

28. Палюх Л. М. Деякі питання систематизації норм про кримінальну відповідальність за злочини проти правосуддя за правом пострадянських країн / Л. М. Палюх // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 2. – С. 302-305.

29. Палюх Л. М. Деякі проблеми правової охорони правосуддя / Л. М. Палюх // Публічне і приватне право: проблеми методології, теорії та практики : збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція», м. Київ, 14 травня 2013 року. Тези наукових доповідей. – К. : Legal Activity, 2013. – С. 232-236.

30. Палюх Л. М. До питання про назву розділу XVIII Кримінального кодексу України / Палюх Л. // Актуальні проблеми вдосконалення та уніфікації термінології Кримінального кодексу України. – Харків : Права людини, 2011. - С. 65–70.

31. Палюх Л.М. До питання про класифікацію злочинів проти правосуддя / Л.М. Палюх // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XX звітної науково-практичної конференції (6-7 лютого 2014 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014. – С. 332 – 336.

32. Палюх Л.М. До питання про кримінально-правову охорону відносин щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини / Л.М. Палюх // Вплив юридичної науки на розвиток міжнародного та національного законодавства: Матеріали міжнародної науково-практичної

конференції, м. Харків, 6-7 квітня 2013 року. - Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2013. Ч. II. - С.81 – 83.

33. Палюх Л.М. До питання про кримінально-правову охорону відносин по здійсненню конституційного судочинства / Л.М. Палюх // Актуальні питання публічного та приватного права у контексті сучасних процесів реформування законодавства: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 26-27 квітня 2013 р. - Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2013. - С. 256 – 258.

34. Палюх Л. М. До питання про кримінальну відповідальність за злочини, що посягають на життя, здоров'я, власність і безпеку учасників процесуальних відносин та відносин, що виникають при виконанні судових рішень / Палюх Л. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XVIII регіональної науково-практичної конференції. 26-27 січня 2012 р. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012. – С. 325-326.

35. Палюх Л. М. До питання про об'єкт злочинів проти правосуддя / Л. М. Палюх // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. – 2013. – Вип. 20. Ч. 1. Т. 4. – С. 59-62.

36. Палюх Л.М. До питання про систематизацію злочинів проти правосуддя / Лідія Палюх // Часопис Київського університету права. – 2012. - № 1. – С. 315 – 318.

37. Палюх Л. М. До питання про суб'єкта постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови / Л. Палюх // Актуальні питання державотворення в Україні : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 року) / редкол.: І. С. Гриценко (голова), І. С. Сахарук (відп. ред.) та ін. – В 3-х томах. Т. 3. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2016. - С. 43–45.

38. Палюх Л. М. Зміст поняття «правосуддя» та деякі питання його кримінально-правової охорони / Л. М. Палюх // Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2013. - С. 71-74.

39. Палюх Л. М. Класифікація злочинів проти правосуддя / Л. М. Палюх // Підприємництво, господарство і право. – 2018. - №2. – С. 176–181.

40. Палюх Л. М. Кримінальна відповідальність за злочини проти правосуддя за правом країн романо-германської правової системи / Палюх Л. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXII звітної науково-практичної конференції (4-5 лютого 2016 р.): у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2016. – С. 130–134.

41. Палюх Л. Кримінально-правові наслідки невиконання обмежувальних заходів / Палюх Л. // Новели законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству : матеріали міжнародного круглого столу (27 вересня 2019 року). - Київ : Національна академія прокуратури України, 2019. - С. 124 – 126.

42. Палюх Л.М. Норми про відповідальність за посягання на судочинство у праві України за Литовськими статутами / Палюх Л. // Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективи розвитку: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 13-14 лютого 2015 р. - Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. - С. 157 – 160.

43. Палюх Л. М. Норми про кримінальну відповідальність за посягання на правосуддя в праві України у період Гетьманщини / Л. М. Палюх // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 2. – С. 280-284.

44. Палюх Л. М. Норми про кримінальну відповідальність за злочини проти правосуддя у світлі нового КПК України [Електронний ресурс] / Л. М. Палюх // Форум права. – 2012. - № 3. – С. 511-514. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-3/12plmnku.pdf>.

45. Палюх Л. Окремі питання кримінально-правової кваліфікації примушування давати показання / Палюх Л. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXV звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2019 р.) : у 2 ч. Ч. 2. - Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2019. – С. 137 – 141.

46. Палюх Л. М. Окремі проблеми юридичної відповідальності суддів у світлі нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» / Палюх Л. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXIII звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2017 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. – С. 157–161.

47. Палюх Л. М. Постановлення завідомо неправосудного судового рішення – проблемні питання кримінальної відповідальності / Н. Галевич, Л. Палюх // Юридичний вісник України. – 12-18 грудня 2015 року. № 49 (1066). – С. 6–7.

48. Палюх Л. М. Про момент закінчення постановлення завідомо неправосудного судового рішення / О. О. Дудоров, Л. М. Палюх // Протидія злочинності в Україні: кримінально-правові та кримінологічні аспекти : матер. Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Миколаїв, 26 травня 2016 р.) / упоряд. Є. О. Письменський. – Миколаїв : Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка, 2016. - С. 52–58.

49. Палюх Л.М. Проблеми кваліфікації умисного невиконання засудженим угоди про примирення або про визнання винуватості / Л.М. Палюх // Підприємництво, господарство і право. - 2018. - №9. - С. 217 - 221.

50. Палюх Л. М. Проблеми кримінальної відповідальності за завідомо незаконне затримання / Л. Палюх // Юридичний вісник. – 2014. – № 6. – С. 137-141.

51. Палюх Л. М. Проблеми кримінально-правової охорони третейського розгляду справ та інших альтернативних способів захисту прав і свобод / Л. М. Палюх // Судова апеляція. – 2013. - № 2. – С. 45-52.

52. Палюх Л. М. Проблеми визначення суспільно небезпечних наслідків у складах злочинів, що виявляються в умисному знищенні, пошкодженні майна судді, присяжного, захисника, представника особи / Л. М. Палюх // Підприємництво, господарство і право. – 2018. - №9. – С. 206–210.

53. Палюх Л. М. Родовий об'єкт злочинів, що посягають на здійснення судової влади. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2018. № 3. С. 72–79. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2018_3_11.pdf DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1405167>

54. Палюх Л. М. Суб'єкт завідомо незаконного затримання: проблеми визначення за Кримінальним процесуальним кодексом України / Л. М. Палюх // Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 74. – С. 365-370.

55. Палюх Л. М. Уголовная ответственность за преступления против правосудия за правом постсоветских стран / Л. М. Палюх // *Legea si Viata* : международный научно-практический правовой журнал. – 2015. – № 10/3. – С. 40-44.

56. Палюх Л. Уголовная ответственность за преступления против правосудия в странах романо-германской правовой семьи / Л. Палюх // *Legeasiviata: Revistă științifico-practică*. – Martie 2018. – С. 114–117.

57. Плужнік О. І. Кримінальна відповідальність за порушення режиму відбування покарання у виправних установах та тримання під вартою / Одеський юридичний ін-т Національного ун-ту внутрішніх справ. Кафедра кримінального права та кримінології. — О. : Вид-во Одеського юрид. ін-ту НУВС, 2005. — 139 с.

58. Пономарьова М.С. Постановлення суддею (судьями) завідомо неправосудного судового рішення і суміжні склади злочинів / М.С. Пономарьова // Право і суспільство. - № 4 (частина 2). - 2016. - С. 175-181.

59. Сенько М. М. Об'єктивні ознаки втручання в діяльність судових органів за законодавством Республіки Польща / Сенько М. // *Wrocławsko-*

Lwowskie zeszyty prawnicze / Вроцлавсько-Львівський юридичний збірник. - Lviv-Wrocław : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка. – 2016. – № 7. – S. 239-248.

60. Сенько М. М. Особливості кримінальної відповідальності за втручання в діяльність суду за кримінальним правом Республіки Польща / Сенько М. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXIII звітної науково-практичної конференції (7-8 лютого 2017 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. – С. 171-173.

61. Сміх В. В. Кримінальна відповідальність за порушення права особи на правову допомогу [Текст] : [монографія] / В. В. Сміх. - К. : Атіка-Н, 2012. - 200 с.

62. Старосольська С. П. Деякі проблеми регламентації законодавчої процедури заміни штрафу більш суворим покаранням / С. Старосольська // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XX звітної науково-практичної конференції (6–7 лютого 2014 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014. – С. 344–348.

63. Старосольська С. П. Кримінально-правовий аналіз поняття «ухилення від відбування покарання» / С. Старосольська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2015. – Вип. 2. Том 3. – С. 42-47.

64. Старосольська С. П. Проблемні аспекти аналізу суб'єкта злочинів, що полягають в ухиленні від відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи / С. Старосольська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». – 2014. – Вип. 9-1. – С. 193-196.

65. Старосольська С. П. Особливості суб'єкта злочинів, що полягають в ухиленні від відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи / С. Старосольська // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXI звітної науково-практичної конференції (12-13 лютого 2015 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015. – С. 168-175.

66. Старосольська С. П. Родовий та безпосередній об'єкт злочинів, що полягають в ухиленні від відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи / С. П. Старосольська // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – Вип. 5. – С. 195-203.

67. Старосольська С. П. Ухилення від відбування покарань (проблеми відповідальності юридичних осіб) / С. Старосольська // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2015. – Вип. 61. – С. 409-416.

68. Старосольська С. П. Діяння в складах злочинів, що полягають в ухиленні від відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи / С. П. Старосольська // Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права : матеріали VII міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (4-5 грудня 2015 року). – Дніпропетровськ : Юридичний факультет Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, 2015. – С. 301-302.

69. Старосольська С. П. Окремі аспекти аналізу суб'єктивної сторони складу злочинів, що полягають в ухиленні від відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи / С. П. Старосольська // Актуальні питання кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (на вшанування пам'яті Ганса Гросса) : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 29 січня 2016 р.). – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – С. 57-59.

70. Старосольська С. П. Проблемні питання визначення родового об'єкту злочинів, що полягають в ухиленні від відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи / Старосольська С. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XXII звітної науково-практичної конференції (4-5 лютого 2016 р.) : у 2 ч. Ч. 2. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2016. – С. 145-149.

71. Старосольская С. П. Замена штрафа более строгим наказанием: проблемы регламентации в украинском законодательстве / С. П. Старосольская // Труды Оренбургского института (филиала) МГЮА. – 2014. – Вып. 19. – С. 99–103.

72. Шепітько М.В. Вплив визнання Україною юрисдикції міжнародного кримінального суду на зміст злочинів проти правосуддя / М.В. Шепітько // Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.; 12-13 жовт. 2017 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. - Х.: Право, 2017. – С. 350 – 352.

73. Шепітько М.В. Злочини у сфері правосуддя: еволюція поглядів та наукові підходи до формування засобів протидії: монографія / М.В. Шепітько. – Харків: Право, 2018. – 408 с.

74. [Шепітько М.В.](#) Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання [Текст] : монографія / М. В. Шепітько ; за ред. проф. В. І. Борисова ; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т вивч. пробл. злочинності. - Х.: Апостіль, 2012. - 258 с.

**ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ
ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ
СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ)»**

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Проаналізуйте постанови Верховного Суду щодо неправильного застосування кримінального закону та дайте відповідь на наступні питання:

- чи мало місце неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність, якщо так то у чому воно полягало?
- яку правову позицію сформулював Верховний Суд щодо правильного застосування відповідних кримінально-правових положень? Які аргументи на користь своєї позиції навів Верховний Суд?

а) Постанова від 05 червня 2019 року

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/82308622>

б) Постанова від 26 лютого 2019 року

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80181393>

в) Постанова від 31 травня 2018 року

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/74475761>

г) Постанова від 17 травня 2018 року

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/74475761>

д) Постанова від 20 лютого 2019 року

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80224205>

Завдання 2.

Визначте тип співвідношення норм:

- а) передбачених ст. 407 та ст. 408 КК України;
- б) передбачених ст. 402 та ст. 403 КК України;
- в) передбачених ст. 404 та 405 КК України;
- г) передбачених ст. 412 та 413 КК України;
- д) передбачених ст. 412 та 425 КК України.

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.

Назвіть хто з перелічених нижче осіб є суб'єктом кримінальних правопорушень проти встановленого порядку проходження військової служби:

- командир взводу 79-ї окремої аеромобільної бригади Сухопутних військ Збройних Сил України, старший лейтенант;
- стрілець 79-ї окремої аеромобільної бригади Сухопутних військ Збройних Сил України, солдат;
- начальник штабу 92-ї окремої аеромобільної бригади Сухопутних військ Збройних Сил України, полковник;
- начальник Генерального Штабу Збройних Сил України, генерал-полковник;
- начальник штабу Головного управління Національної Поліції у Львівській області, полковник поліції;
- слідчий Шевченківського районного відділення Головного управління Національної Поліції у Львівській області, старший лейтенант поліції;
- старший оперуповноважений Личаківського районного відділення Головного управління Національної Поліції у Львівській області, старший лейтенант поліції;
- старший оперуповноважений Управління Служби Безпеки України у Львівській області, майор;
- слідчий слідчого відділення Управління Служби Безпеки України у Львівській області, майор юстиції;
- старший прокурор Шевченківської районної прокуратури м. Львова, радник юстиції;
- старший прокурор Військової прокуратури Західного регіону України, старший радник юстиції;
- начальник відділу організації реагування та готовності підрозділів Головного управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України у Львівській області, полковник служби цивільного захисту;
- рятувальник Шевченківського районного відділення Головного управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України у Львівській області, старшина служби цивільного захисту;
- Міністр внутрішніх справ України;
- Міністр оборони України, генерал-полковник;
- Міністр оборони України;
- Голова державної служби з надзвичайних ситуацій, полковник служби цивільного захисту;
- Голова служби безпеки України;
- Голова служби безпеки України, генерал-лейтенант;
- курсант Львівського державного університету внутрішніх справ, молодший сержант поліції;

- студент Львівського державного університету внутрішніх справ;
- курсант Академії сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного, молодший сержант;
- студент Академії сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного
- курсант Національної академії Служби безпеки України, молодший сержант;
- студент Національної академії Служби безпеки України;
- військовозобов'язаний, старший лейтенант запасу;
- військовозобов'язаний під час проходження навчальних (перевірних) зборів, старший лейтенант запасу;
- військовозобов'язаний під час проходження спеціальних зборів, старший лейтенант запасу;
- резервіст Збройних Сил України, старшина резерву;
- резервіст Національної гвардії України, старшина резерву;
- начальник медичної служби Західного оперативного командування Збройних Сил України, полковник медичної служби;
- стрілець 5-го окремого полку Національної гвардії України, солдат;
- начальник штабу 5-го окремого полку Національної гвардії України, полковник;
- стрілець батальйону “Донбас” Національної гвардії України, сержант;
- стрілець батальйону територіальної оборони України “Айдар” Збройних Сил України, молодший сержант;
- стрілець батальйону особливого призначення “Київ-1” МВС України, сержант;
- оперуповноважений Служби зовнішньої розвідки України, капітан;
- завідувач медичним пунктом військової частини 3913 Національної гвардії України;
- начальник відділу Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, капітан;
- начальник департаменту економіки оборони та безпеки Міністерства економічного розвитку і торгівлі України;
- начальник управління Державного концерну „Укроборонпром“;
- генеральний директор Державного спеціалізованого підприємства “Укрспецторг”;
- старший інспектор Львівської митниці Державної фіскальної служби у Львівській області, радник податкової та митної справи 3 рангу;
- начальник Західного регіонального управління Державної прикордонної служби України, генерал-майор;
- заступник начальника – начальник слідчого управління фінансових розслідувань Державної фіскальної служби у Львівській області,

полковник податкової поліції,

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

С. проходив строкову військову службу на посаді стрільця у військовій частині А 3913 Збройних Сил України у званні молодшого сержанта. О 10 год. 15 липня 2014 року С. була надано звільнення, з якого він повинен був повернутися о 20 год. цього ж дня. Під час перебування у звільненні С. зустрівся зі своєю матір'ю А., яка знаючи про те, що син цього дня буде у звільненні приїхала до його місця служби. Під час зустрічі з сином, А. схилила С. до неповернення до військової частини, пообіцявши переховати його удома, надала йому цивільний одяг, у який С. перевдягнувся, а також купила йому квиток на потяг додому. В результаті таких дій С. переховувався за місцем свого проживання до 15 год. 19 липня 2014 року, коли був затриманий органами військової служби правопорядку.

Кваліфікуйте дії С. та А.

Задача 2.

Молодший сержант К., будучи командиром відділення батальйону особливого призначення “Київ-1” МВС України, в зоні проведення АТО отримав наказ від командира роти Л. утримувати зайняту позицію. Оскільки сили терористів були значно більшими, на їх озброєнні була важка техніка, якої не було у К., виконання цього наказу К. визнав за неможливе, оскільки б це призвело до значних втрат серед живої сили відділення, яким командував К. У зв'язку із цим, він прийняв рішення відступити із займаної позиції та разом із відділенням повернувся до місця розташування основних сил батальйону “Київ-1”.

Кваліфікуйте дії К. Чи можна К. інкримінувати обставину, що обтяжує покарання “вчинення злочину в бойовій обстановці” або “вчинення злочину в умовах воєнного стану”.

Задача 3.

Солдат С. проходив службу у військовій частині А3913 Збройних Сил України. У неділю, прибувши із звільнення в стані алкогольного сп'яніння, С. знаходився у приміщенні казарми сусіднього підрозділу. Після того, як черговий по полку капітан К. пред'явив С. вимогу покинути приміщення казарми, останній відмовився це зробити. Коли К. та помічники чергового сержанта Р. та молодший сержант Л. спробували виштовхати С. із підрозділу, останній заподіяв кожному із них по декілька ударів рукою та ногою.

Кваліфікуйте дії С.

Задача 4.

Курсант Академії сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного, солдат А. під час виконання обов'язків вартового у стані алкогольного сп'яніння з хуліганських мотивів став бити вартових, а коли розвідний сержант В. почав вимагати від А. припинити протиправні дії та намагався відібрати автомат, А. вчинив йому опір. Органи досудового слідства кваліфікували дії А. як особливо злісне хуліганство за ознаками особливої зухвалості, опору особі, яка намагалася припинити хуліганські дії, та спроби застосування зброї.

Чи вірно кваліфіковані дії А.?

Задача 5. Військовослужбовець Збройних Сил України сержант О. після відбою, порушуючи правила внутрішнього розпорядку в світлиці роти дивився телевизор. На вимогу чергового по військовій частині капітана С. йти спати О., а коли С. взяв О. за руку для того, щоб відвести його в казарму, О. наніс капітану С. декілька ударів в обличчя, тим самим заподіяв йому синці та гематоми на обличчі.

Кваліфікуйте дії О.

Задача 6.

Військовослужбовець Національної гвардії України солдат Р., порушуючи статті 49, 50 та 128 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, з метою показати свою перевагу над військовослужбовцем, який був молодшим за призовом, наніс удар ногою в гомілку військовослужбовцю цієї ж частини солдату К. за те, що він з необережності наступив на ногу Р., чим заподіяв рядовому К. легкі тілесні ушкодження.

Задача 7.

Рядовому ЗС України Х. Була надана короткострокова відпустка на 10 діб, у яку він виїхав з військової частини 1 серпня 2013 року. Однак, із відпустки він до військової частини не повернувся, а був затриманий працівниками поліції 7 грудня 2013 року. Під час попереднього слідства Х. пояснив, що не збирався ухилитися від військової служби, крім того, мав бажання продовжити службу за контрактом, а до частини не повернувся тому, що не було грошей на проїзд.

Кваліфікуйте дії Х.

Задача 8.

Молодший сержант ЗС України П. та солдат ЗС України К. 6 квітня 2013 року домовилися заволодіти блоками до літаків ІЛ-76, які знаходилися у

стаціонарно-технічній будівлі військової частини, де обидва проходили службу. О 17 год. того дня вони прибули до аеродрому, проникли до будівлі та до 21 год. винесли з неї 16 блоків до літаків, які поклали на території військової частини відразу біля будівлі. В цей час вони були затримані черговим по аеродрому.

Кваліфікуйте дії П. та К.

Задача 9.

А. проходив військову службу в ЗС України. 12 липня 2014 року А. засутпив в наряд розвідним. Під час виконання своїх обов'язків в наряді, А. під час руху на пост без необхідності дослав патрон в патронник, а потім автоматом ударив в огорожу і непомітно для себе зняв запобіжник. Після цього, А. почав грати з іншим військовослужбовцем у гру «руська рулетка». Думаючи, що його автомат на запобіжнику, він направив його у бік Ш. і натиснув на спусковий курок. Пролунав постріл, внаслідок чого солдат Ш. отримав проникаюче поранення легенів.

Кваліфікуйте дії А.

Основні нормативні акти та практика їх застосування

1. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. Ратифікована СРСР 17 квітня 1954 р.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р.
3. Кодекс цивільного захисту України від 12 жовтня 2012 р.
4. Закон України «Про державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 р.
5. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 р.
6. Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 р.
7. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» в редакції від 23 червня 2018 р.
8. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» в редакції від 18 лютого 2018 року.
9. Закон України «Про оборону України» в редакції від 08 липня 2018 року.
10. Закон України «Про Збройні Сили України» в редакції від 26 травня 2018 року.
11. Закон України «Про військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 28 грудня 2015 року.
12. Закон України «Про національну поліцію» в редакції від 31

серпня 2018 року.

13. Закон України “Про розвідувальні органи України” в редакції від 9 травня 2018 року.

14. Закон України “Про службу зовнішньої розвідки України” в редакції від 9 травня 2018 року.

15. Закон України “Про Державну спеціальну службу транспорту” в редакції від 14 січня 2018 р.

16. Закон України “Про боротьбу з тероризмом” в редакції від 29 липня 2018 року.

17. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” в редакції від 26 травня 2018 року.

18. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України в редакції від 23 червня 2018 року.

19. Статут гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України в редакції від 25 липня 2018 року.

Рекомендована література

1. Військові злочини // Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] — К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998—2004. — ISBN 966-749-200-1.

2. Військові злочини // Велика українська юридична енциклопедія. У 20 т. Т. 17. Кримінальне право / В. Я. Тацій (відп. ред.) та ін. — 2017. — С. 88. — ISBN 978-966-937-261-1.

3. Базов В. Загальна характеристика чинного законодавства щодо кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни (воєнні лочини) / В. Базов // Український часопис міжнародного права. — 2003. — № 4. — С. 100–104.

4. Білий І. Міжнародне переслідування за військові злочини: правові та процесуальні аспекти / І. Білий. — М.: Юркнига, 2004. — 256 с.

5. Военные преступления: это надо знать всем / под ред. Р. Гутмена, Д. Риффа. — М.: Текст, 2002. — 487 с.

ТЕМА: «КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ»

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Визначте тип співвідношення норм, передбачених статтями (частинами статей) Особливої частини КК України. Відповідь обґрунтуйте:

- ст.441 КК України “Екоцид” - ст.113 КК України “Диверсія”;
- ч. 2 ст.437 КК України “Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни” - ст.258 КК України “Терористичний акт”;
- ст.443 КК України “Посягання на життя представника іноземної держави” - ст.112 КК України “Посягання на життя державного чи громадського діяча”.

Завдання 2.

Проаналізуйте рішення Європейського Суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) у справі «Vajnai v. Hungary» (заява № 33629/06) від 08.07.2008 р. ([https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-87404%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-87404%22]})) та дайте відповіді на такі запитання:

- у тлумаченні та застосуванні яких положень КК України слід використовувати правові позиції, закріплені у вказаному рішенні ЄСПЛ?
- чи відповідають статті розділу XX Особливої частини КК України статті 10 ЄКПЛ у світлі зазначеного рішення?

ЗАДАЧІ:

Задача 1.

Олександр і Сергій – кадрові військовослужбовці Збройних Сил Російської Федерації, у складі окремого загону спеціального призначення окремої бригади спеціального призначення розвідувального управління Збройних Сил Російської Федерації, зі штатним озброєнням, в тому числі двома автоматами АК-74 та боєприпасами до них на ділянці українсько-російського кордону на території Луганської області, що не контролюється органами державної влади України, автомобільним транспортом на виконання бойового завдання перетнули державний кордон України та прибули до м. Луганськ. Після цього у складі розвідувальної групи, перебуваючи в м. Щастя Луганської області, здійснювали розвідувальну діяльність щодо збору інформації про позиції, фортифікаційні споруди, переміщення сил АТО, на предмет можливості здійснення терористичних

актів, а також отримання іншої оперативно-тактичної інформації, що передавалась та використовувалась для діяльності терористичної організації «Луганська Народна Республіка». Під час виконання даного бойового завдання Олександр і Сергій вступили в бій з військовослужбовцями Збройних Сил України. Під час бою від пострілу, який здійснив Олександр, загинув один український військовослужбовець, від пострілів, які здійснив Сергій, були поранені троє українських військовослужбовців. Олександр та Сергій самі були поранені та потрапили в полон до військовослужбовців Збройних Сил України.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 2.

Група військових інспекторів ОБСЄ – громадян ФРН, - які працювали в Україні згідно з рішенням ОБСЄ, здійснювали інспектування на території міста Слов'янськ Донецької області. Метою візиту інспекційної групи було спостереження за ситуацією в східних і південних регіонах України та пошук шляхів залучення міжнародної спільноти до її мирного врегулювання. Іван, Павло, Аркадій – члени загону, що входив до терористичної організації «ДНР», під погрозою застосування вогнепальної зброї зупинили авто, в якому їхали інспектори ОБСЄ, примусили останніх вийти, насильно завели в підвальне приміщення колишньої районної адміністрації, де тримали протягом тижня. При цьому Іван, Павло, Аркадій почергово допитували інспекторів, вимагаючи від них визнання, що ті є шпигунами НАТО, а також «наполегливо» переконували інспекторів відмовитися від продовження виконання їх завдання в Слов'янську. Через тиждень в результаті переговорів з представниками правоохоронних органів України інспекторів ОБСЄ було звільнено.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 3.

Вантажне судно «Gloгу» під прапором Великобританії з екіпажем, до складу якого входили 10 громадян України, вийшло з порту Сінгапура. Під час курсування в Індійському океані за 600 миль від узбережжя Сомалі до судна наблизився швидкісний катер, на борту якого перебували 20 осіб. Джамал, який перебував на борту катера, за наказом Бакіра, обстріляв із гранатомета судно «Gloгу», щоб примусити його зупинити. Після цього Бакір пред'явив вимогу екіпажу «Gloгу» не чинити перешкод його людям зайти на судно. Під час обстрілу загинув член екіпажу – громадянин України Остап. Джамал, Бакір та інші особи, що були на катері, відвели і замкнули всіх членів екіпажу «Gloгу» у одному приміщенні. Бакір, погрожуючи вбивством, примусив одного з моряків «Gloгу» зв'язатися із компанією-оператором судна в Лондоні і повідомив, що судно, а також члени екіпажу будуть

звільнені за умови виплати викупу у розмірі 3 млн. доларів США. У разі невиконання цієї вимоги судно разом з екіпажем буде затоплене. Через тиждень викуп було виплачено, судно і екіпаж звільнили.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Варіант: Члени екіпажу судна «Gloгу» у відповідь на обстріл відкрили вогонь, після чого катер розвернувся і втік.

Задача 4.

Громадянин Італії Джакомо, який постійно проживав у Італії, на запрошення громадянина Російської Федерації Петра погодився взяти участь у воєнних діях, спрямованих на порушення територіальної цілісності України, у складі збройних загонів на тимчасово окупованій території України. За це Петро пообіцяв Джакомо грошову винагороду, повне матеріальне забезпечення. Джакомо погодився, оскільки перед тим неодноразово брав участь у військових легіонах для участі у збройних конфліктах у інших країнах, і така діяльність була постійним джерелом його доходу. У грудні 2014 року Джакомо транзитом через Росію прибув на тимчасово окуповану територію України, де приєднався до терористичної організації «ЛНР», перебував у складі загону, сформованого з іноземців. У складі цього загону брав участь у обстрілі позицій Збройних Сил України протягом липня 2014 – квітня 2015 року. За це Петро виплачував йому, як і іншим учасникам загону-іноземцям, - щомісяця винагороду у розмірі 400 євро, а також надавав матеріальне забезпечення – одяг, харчування. У квітні 2015 року Джакомо був поранений і потрапив у полон до військовослужбовців Збройних Сил України.

Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Задача 5.

Вадим закріпив на ліве заднє пасажирське вікно свого автомобіля прапор червоного кольору, на якому було зображено серп та молот, танк, п'ятикутна червона зірка з зображенням серпа та молота, зображення георгіївської стрічки та напис на російській мові «НА БЕРЛИН!!!», і в той самий день їздив на зазначеному автомобілі вулицями, площами свого міста, де було найбільше людей, щоб якомога більше людей звернули увагу на його авто. Дайте кримінально-правову кваліфікацію зазначених вище діянь.

Основні міжнародно-правові, нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР (з наступними змінами та доповненнями) (ст.ст. 18, 21, 24).

2. Договір про заборону війни як засобу національної політики («Пакт Бріана - Келлога») від 27 серпня 1928 р. СРСР приєднався до Договору 6 вересня 1928 р.
3. Декларація ООН про право народів на мир від 12 листопада 1984 р.
4. Визначення агресії. Затверджено Резолюцією 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 р.
5. Декларація про заборону застосування на війні деяких розривних снарядів масою менше 400 грамів (Санкт-Петербург, 29 листопада 1868 р.).
6. Декларація щодо заборони застосування куль, що легко згортаються та сплющуються (Гаага, 29 червня 1899 р.).
7. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
8. III Конвенція про відкриття воєнних дій (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
9. VI Конвенція про становище ворожих торгових суден на початку воєнних дій (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
10. VII Конвенція про перетворення торговельних суден у військові судна (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
11. IX Конвенція про бомбардування морськими силами під час війни (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
12. Конвенція про деякі обмеження користування правом захоплення у морській війні (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
13. Конвенція про права і обов'язки нейтральних держав та осіб у разі сухопутної війни (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
14. Конвенція про права та обов'язки нейтральних держав у разі морської війни (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
15. Конвенція про встановлення підводних мін, що автоматично підриваються від зіткнення (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
16. Декларація про заборону метання снарядів і вибухових речовин із повітряних куль (Гаага, 18 жовтня 1907 р.).
17. Протокол про заборону застосування на війні задушливих, отруйних або інших подібних газів та бактеріологічних засобів (Женева, 17 червня 1925 р.).

18. Договір про захист художніх і наукових закладів та історичних пам'яток (Пакт Реріха) від 15 квітня 1935 р.
19. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. Ратифікована СРСР 17 квітня 1954 р.
20. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях від 12 серпня 1949 р. Ратифікована СРСР 17 квітня 1954 р.
21. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі від 12 серпня 1949 р. Ратифікована СРСР 17 квітня 1954 р.
22. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 р. Ратифікована СРСР 17 квітня 1954 р.
23. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. Ратифікована Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР (ст. 4).
24. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 р. Ратифікована УРСР 9 січня 1956 р.
25. Другий додатковий протокол до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку озброєного конфлікту від 26 березня 1999 р.
26. Конвенція про заборону військового або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище від 10 грудня 1976 р. Ратифікована СРСР 16 травня 1978 р.
27. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 р. Ратифікований УРСР 18 серпня 1989 р.
28. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 р. Ратифікований УРСР 18 серпня 1989 р.
29. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію від 10 жовтня 1980 р. з чотирма протоколами (Протокол I про осколки, які не піддаються виявленню, Протокол II про заборону або обмеження застосування мін, мін-пасток та інших пристроїв, Протокол III про заборону або обмеження застосування запалювальної зброї, Протокол IV про лазерну зброю, що осліплює). Протокол II прийнятий Законом України від 21 вересня 1999 р. Див. також Закон України «Про прийняття поправки до статті 1 Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть

вважатися такими, що мають можливість наносити надмірні ушкодження чи мають невибіркову дію» від 15 червня 2004 р.

30. Інструкція Сан-Ремо з міжнародного права, що застосовується до збройних конфліктів на морі від 30 червня 1994 р.

31. Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення («Оттавська конвенція») від 3 - 4 грудня 1997 р. Ратифіковано Законом України № 2566-IV від 18.05.2005 р.

32. Протокол № 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари за всіх обставин від 3 травня 2002 р. Ратифіковано Законом України № 318-IV від 28.11.2002 р.

33. Угода про першочергові заходи стосовно захисту жертв збройних конфліктів від 24 вересня 1993 р. Ратифіковано Законом України № 21-V від 21.07.2006 р.

34. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 р. Україна приєдналась до Договору 16 листопада 1994 р.

35. Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, у космічному просторі та під водою від 5 серпня 1963 р. Ратифікований СРСР 25 вересня 1963 р.

36. Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про їх знищення від 10 квітня 1972 р.

37. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення від 13 січня 1993 р. Ратифікована Законом України № 187-XIV від 16 жовтня 1998 р.

38. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23 серпня 1978 р. Ратифікована Постановою Верховної Ради України від 17 вересня 1992 р. № 2608-XII.

39. Договір про заборону розміщення на дні морів і океанів та в його надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення від 11 лютого 1971 р. Ратифікований СРСР 28 червня 1971 р.

40. Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про їх знищення від 10 квітня 1972 р.

41. Конвенція про ядерну безпеку від 20 вересня 1994 р. Ратифікована із заявою і застереженням Законом України № 736/97-ВР 17 грудня 1997 р.

42. Конвенція про рабство від 25 вересня 1926 р. із змінами, внесеними Протоколом від 7 грудня 1953 р. Підписана УРСР 29 серпня 1956 р.
43. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 9 грудня 1948 р. Ратифікована УРСР 22 липня 1954 р.
44. Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 26 листопада 1968 р. Ратифікована УРСР 25 березня 1969 р. (ст. 1).
45. Конвенція про припинення злочину апартеїду та покарання за нього від 30 листопада 1973 р. Ратифікована УРСР 15 жовтня 1975 р.
46. Додаткова конвенція про скасування рабства, работоргівлі та інститутів і звичаїв подібних до рабства від 7 вересня 1956 р.
47. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 7 березня 1966 р. Ратифікована УРСР 21 січня 1969 р.
48. Принципи міжнародного співробітництва щодо виявлення, арешту, видачі та покарання осіб, винних у воєнних злочинах і злочинах проти людства від 3 грудня 1973 р.
49. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії чи переконань від 25 листопада 1981 р.
50. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 р. Ратифікована УРСР 26 січня 1987 р.
51. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26 листопада 1987 р. Ратифікована Законом України № 33/97-ВР від 24 січня 1997 р.
52. Конвенція про відкрите море від 29 квітня 1958 р. Ратифікована СРСР 20 жовтня 1960 р. (статті 14 - 23).
53. Конвенція ООН з морського права від 10 грудня 1982 р. Ратифікована Законом України від 3 червня 1999 р. № 728-XIV (статті 100 - 107, 110).
54. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства від 10 березня 1988 р. Ратифіковано Постановою Верховної Ради України № 3735-XII від 17 грудня 1993 р.
55. Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру,

вчинених через комп'ютерні системи від 28 січня 2003 р. Ратифіковано із застереженням Законом України № 23-V від 21 липня 2006 р.

56. Протокол про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих на континентальному шельфі від 10 березня 1988 р. Ратифікований відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17 грудня 1993 р. № 3735-XII.

57. Принципи ефективного попередження та розслідування позазаконних, свавільних і сумарних страт від 24 травня 1989 р.

58. Віденська декларація Ради Європи від 9 жовтня 1993 р.

59. Рамкова конвенція про захист національних меншин від 18 квітня 1995 р. Ратифіковано Законом України № 703/97-ВР від 9 грудня 1997 р.

60. Конвенція про привілеї та імунітети Об'єднаних Націй від 13 лютого 1946 р. УРСР приєдналась до Конвенції 20 листопада 1953 р.

61. Генеральна угода про привілеї та імунітети Ради Європи від 2 вересня 1949 р. Україна приєдналась до Угоди Законом № 391/96-ВР від 1 жовтня 1996 р.

62. Протокол до Генеральної угоди про привілеї та імунітети Ради Європи від 6 листопада 1952 р. Україна приєдналась до Угоди Законом № 391/96-ВР від 1 жовтня 1996 р.

63. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. Ратифікована СРСР 11 лютого 1964 р.

64. Віденська конвенція про консульські зносини від 24 квітня 1963 р. СРСР приєднався до Конвенції 23 березня 1989 р.

65. Конвенція про спеціальні місії від 8 грудня 1969 р. Україна приєдналась до Конвенції відповідно до Постанови Верховної Ради України від 14 липня 1993 р. № 3383-XII (статті 29, 30).

66. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів від 14 грудня 1973 р. Ратифікована СРСР 26 грудня 1975 р.

67. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників від 17 грудня 1979 р. УРСР приєдналася до Конвенції 8 травня 1987 р.

68. Конвенція про охорону персоналу Організації Об'єднаних Націй та зв'язаного з нею персоналу від 15 грудня 1994 р. Ратифікована Законом України від 6 липня 1995 р. № 267/95-ВР.

69. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру від 14 березня 1975 р.

70. Угода між Кабінетом Міністрів України та Організацією Економічного Співробітництва та Розвитку щодо привілеїв, імунітетів та пільг, наданих Організації від 19 грудня 1997 р. Ратифікована Законом України від 7 липня 1999 р. № 850-XIV.

71. Додатковий протокол про привілеї та імунітети Організації Чорноморського Економічного Співробітництва. Ратифіковано Законом України від 6 липня 2000 р. № 1865-III.

72. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) від 8 грудня 2005 р. Ратифіковано Законом України № 1674-VI від 22 жовтня 2009 р.

73. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах. Ратифіковано із заявою Законом України № 1845-IV від 23 червня 2004 р.

74. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців. Ратифікована Постановою Верховної Ради України від 14 липня 1993 р. № 3381-XII.

75. Угода між Україною та Міжнародним агентством з атомної енергії про застосування гарантій у зв'язку з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї. Ратифіковано Законом України № 737/97-ВР від 17 грудня 1997 р.

76. Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань від 27 вересня 1996 р. Ратифікований Законом України 3 2107-III від 16 листопада 2000 р.

77. Договір про Антарктику від 1 грудня 1959 р. Україна приєдналася до Договору відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17 вересня 1992 р. № 2609-XII (ст. V).

78. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27 січня 1967 р. (статті 2 - 4). Ратифікований СРСР 18 травня 1967 р.

79. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини від 16 листопада 1972 р. Ратифікована Указом Президії Верховної Ради № 6673-XI від 4 жовтня 1988 р.

80. Конвенція про заборону військового або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище від 10 грудня 1976 р. Ратифікована СРСР 16 травня 1978 р.

81. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі від 19 вересня 1979 р. Ратифіковано Законом України № 436/96-ВР від 29 жовтня 1996 р.

82. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію від 10 жовтня 1980 р. (Поправку до статті 1 Конвенції прийнято Законом України № 1775-IV від 15 червня 2004 р.).

83. Конвенція з охорони та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер від 17 березня 1992 р. Україна приєдналася відповідно до Закону України № 801-XIV від 1 липня 1999 р.

84. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 5 червня 1992 р. Ратифіковано Законом України № 257/94-ВР від 29 листопада 1994 р.

85. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату від 11 червня 1992 р. Ратифікована Законом України № 435/96-ВР від 29 жовтня 1996 р.

86. Віденська конвенція про охорону озонowego шару від 22 березня 1985 р. Прийнята постановою Ради Міністрів УРСР від 20 травня 1986 р.

87. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. (з наступними змінами та доповненнями) (ст. 1).

88. Кодекс торговельного мореплавства в редакції Закону України від 5 січня 2017 р. № 1798-VIII (з наступними змінами та доповненнями).

89. Закон України «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999 р. № 591-XIV (ст. 1).

90. Закон України «Про ветеринарну медицину» в редакції від 4 жовтня 2018 р. № 2530-VIII (з наступними змінами та доповненнями).

91. Закон України «Про тваринний світ» в редакції від 4 жовтня 2018 р. № 2530-VIII (з наступними змінами та доповненнями) (преамбула).

92. Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» в редакції від 1 січня 2016 р. № 867-VIII (з наступними змінами та доповненнями) (ст. 1).

93. Закон України «Про карантин рослин» в редакції від 2 лютого 2019 р. № 2501-VIII (ст. 1).

94. Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 9 квітня 2015 року № 317-VIII.

95. Закон України «Про оборону України» від 6 грудня 1991 року № 1932-XII (з наступними змінами та доповненнями) (ст.ст. 1, 3 - 12).

96. Закон України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 р. (статті 6, 7).

97. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16 жовтня 1992 р. № 2707-XII (з наступними змінами та доповненнями) (ст. 1).

98. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. (з наступними змінами та доповненнями).

99. Закон України «Про символіку Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала в Україні» в редакції Закону України від 19 липня 2010 р. № 1675-VI (з наступними змінами та доповненнями).

100. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки“ у справі № 1-24/2018(1919/17) від 16 липня 2019 року № 9-р/2019.

101. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 7 лютого 2003 р. «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» (пункти 12, 19).

Рекомендована практика Європейського суду з прав людини:

Рішення у справі «Vajnai v. Hungary» (заява № 33629/06) від 08.07.2008 р. (<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-87404%22%7D>)

Рекомендована література:

1. Брич Л. П. Про кримінально-правову оцінку вчинення діянь, що призвели до масової загибелі населення України від голоду у 1932-1933 р.р. / Л. П. Брич // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична : збірник наукових праць. - 2009. - Вип. 4. - С. 173-178.

2. Денькович О. І. Співвідношення таких ознак як суспільно небезпечне діяння і спосіб його вчинення у складі злочину “Геноцид” / О. Денькович // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2009. – Вип. 48. – С. 261-269.

3. Денькович О. І. Діяння у складі злочину, передбаченому ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України “Геноцид” / Денькович О. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XV регіональної науково-практичної конференції. 4-5 лютого 2009 р. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2009. – С. 302-305.

4. Карпец И.И. Преступления международного характера. - М.: Юридическая литература, 1979. - 264 с.

5. Кучевська С. П. Кодифікація норм про міжнародні злочини у Статуті Міжнародного кримінального суду та її значення для розвитку вітчизняного кримінального законодавства / Кучевська С. // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права. – 2008. – № 1 (25). – С. 198–210.

6. Кучевська С. П. Об'єкт злочину у контексті гармонізації Кримінального кодексу України зі Статутом Міжнародного кримінального суду / Світлана Петрівна Кучевська // Держава і право : збірник наукових праць. - 2008. – Вип. 39. – С. 560–568.

7. Кучевська С. П. Співвідношення понять «порушення законів та звичаїв війни» і «воєнні злочини» у контексті узгодження Кримінального кодексу України зі Статутом Міжнародного кримінального суду / Кучевська С. П. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична : збірник наукових праць. - 2008. – Вип. 1. – С. 268–277.

8. Кучевська С. П. Врахування положень Статуту Міжнародного кримінального суду при визначенні співвідношення окремих статей у Кримінальному кодексі України / С. Кучевська // Державотворення та правотворення в Україні: проблеми та перспективи : матеріали Другої звітної наукової конференції / упоряд. Т. В. Курило. – Львів : Львівський державний ун-т внутрішніх справ, 2008. – С. 320–324.

9. Кучевська С. П. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку: співвідношення змісту та форми / Кучевська С. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XVI регіональної науково-практичної конференції. 8-9 лютого 2010 р. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010. – С. 328-330.

10. Кучевская С. П. Перспективы ратификации Украиной Римского Статута МУС / Кучевская С. П. // Материалы докладов XV международной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых «Ломоносов» [Электронный ресурс] / отв. ред. И. А. Алешковский, П. Н. Костылев, А. И. Андреев. – М. : Издательство МГУ ; СП МЫСЛЬ, 2008. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM). – С. 46-48.

11. Кучевская С. П. Действие общепризнанных норм и принципов международного права в уголовном праве Украины / С. П. Кучевская // Научные основы уголовного права и процессы глобализации : материалы V Российского конгресса уголовного права (27-28 мая 2010 года). – Москва : Проспект, 2010. – С. 117-122.

12. Майоров І. Гармонізація кримінального законодавства України з правом збройних конфліктів // Право України. - 1999. - №2. - С. 79-80.

13. Мохончук С.М. Злочини проти миру та безпеки людства : генезис, еволюція, сучасна регламентація у кримінальному праві та законі : монографія / С.М. Мохончук ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". - Харків : Право, 2013. – 526 с.

14. Наден О.В. Найманство як соціальне та кримінально-правове явище : сутність, новітні тенденції розвитку та проблеми протидії. Монографія / О.В. Наден. – К. : Атіка, 2005. – 264 с.

15. Піддубна М. В. Щодо терміна, який визначає процес реалізації та введення в дію міжнародно-правових норм в національне кримінальне право / М. В. Піддубна // Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 8-9 жовтня 2015 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2015. – С. 148-151.

16. Резнік Ю.С. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку в міжнародному кримінальному праві / Ю.С. Резнік // Альманах міжнародного права. – 2018. - Вип. 19. - С. 83 – 90 URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/amp_2018_19_12

17. Репешко П.І. Найманство / П.І. Репешко. - Херсон : Олді-плюс, 2010. – 370 с.

18. Романюк Б.В. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку : монографія / Б.В. Романюк, О.Ф. Бантишев. - Київ : Крок, 2018. – 234 с.

19. Sayapin S. A. Curious Aggression Trial in Ukraine: Some Reflections on the Alexandrov and Yerofeyev Case / S. Sayapin // Journal of International Criminal Justice. – December 2018, volume 16, issue 5 URL : academic.oup.com/jicj/article-abstract/16/5/1093/5127273.